

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MÜZAHİR KILIÇ

Hâkânî Mehmed Bey
HADİS-İ ERBA'İN
(İnceleme-Tenkidli Metin)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Y.Doç.Dr. NUMAN KÜLEKÇİ

ERZURUM - 1993

I

ÖZET

Hadis-i Erbain Hilyeden sonra Hakani Mehmed Bey'in en tanınmış eseridir. Türk Edebiyatında XIV. yüzyılda başlayan manzum kırk hadis yazma geleneğine uygun olarak kaleme alınmıştır. 1012/M.1603 yılında yazılmış olan bu eser, manzum kırk hadislerin en güzel örneklerinden biridir. İstanbul kutuphanelerinde ve diğer kutuphanelerde 29 yazma nüshası tesbit edilmiştir. Tspit edilen nüshalar arasında TE, 680 , ASL 26, HA 613/2, AE 331, ve NP 137 nolu nüshalar üzerinde tenkitli inceleme ve meuin çalışması yaptık. Her nüshada beyit sayılarının farklılık göstermesi sebebiyle, esas aldığımız TE 680 nüshasına diğer diğer nüshalardaki beyitler de ilave edilerek toplam 3534 beyit sayısına ulaşılmıştır. Ancak eserin aslının 3500 beyit olarak yazıldığı farklı beyitlerin mustensih ilavesi olduğu kanaatine vardık. Tspit edilen nüshalar arasında muellif nüshasına rastlayamadık.

Eser üzerinde bu güne kadar -İstanbul Edebiyat Fakültesinde yapılan bir lisans tezi hariç- herhangi bir ilmi çalışma yapılmamıştır. Yalnız Prof. Dr. Abdulkadir Karahan'ın İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis adlı eserinde geniş yer verilmiştir.

Eseri metin dahil beş bölüm olarak inceledik. Türk Edebiyatında yazılmış diğer manzum kırk hadislerin bazıları ile hadis sırası ve diğer yönleriyle mukayese etmeye çalıştık. İncelemeye esas olarak aldığımız TE. 680 nüshasına diğer nüshalardaki farklı beyitleri ilave ederek "B" harfi ile gösterdik.

Eserde yalnız beyitlere değil seçilen hadislere de müdahale edilmiştir. Ancak yapı bakımından farklı hadisler alınmış olmasına rağmen mana yönünden bu hadisler farklılık göstermemektedir. Muellif tarafından seçilen hadisler kısa ve ezberlenmeye müsait hadislerdir. Bu hadisler onar beyile açıklanmış ve ve her bölüm konuyla ilgili hikayelerle süslenmiştir. Eserin yazılmasındaki gaye İslama hizmet ve "al-i aba"ya hürmetle Hz. Peygamberin şefaatine nail olmaktır. Umulur ki bu çalışmamızda hatalarımıza rağmen muellifin amacına hizmet etmiş olalım.

II

ABSTRACT

Forty Hadit (Hadis-i Erbaîn) is the best known work by Hâkânî Mehmed Bey but the another work Hilîye.

He was written by tradition to Forty Hadit that widespered in XIV. century this work that written in 1012/A.D. 1603 is the best sample than the others. It is established only 29 hand written edition in İstanbul libraries and the others. We studied edition-critique and text work between the editions of TE. 680, ASL 26, HA.613/2, AE. 331 and NP.137 that is establishand. Every edition has different numbers of couplet. We added the others couplets to the main edition (TE.680) . Therefore it reached total 3534 couplets. However, we noticed that the main work has 3500 couplets. The other couplets must be added by copplers. We could not meet any writer edition in between the established edition.

The isn't any studing on this work except a bachelor degree thesis in İstanbul literature faculty. It is only studied in "İslâmî Türk Edebiyatında Kırk Hadis" by Prof.Dr. Abdülkadir Karahan.

We studied the work, including the main text, on the five section. We tried to comparation it about to hadit sequence and the other stuations. We signed with B the different couplets that added to the main edition .

It is inferfered the chosen couplets and the hadits. Althoug, they are different for structure, they are not different for the meaning. The hadit that chosen the writter are short and agreable to learn by heart.

Every hadit are explained by ten couplets, and every section is odorned by stories, connected with the subject.

The aim of writing this work is to serve İslâm and with respectfully to earn the intercession of our prophet Hz.Muhammed. We hope in this work, althoug all our mistakes, to serve the alm of writer.

Ağrı 1993

Müzahır Kılıç

ÖNSÖZ

İslâmî Edebiyatın en önemli mevzularından biri şüphesiz manzum Hadis-i Erba'inlerdir. Bunlar arasında özellikle tercume ve şerhler büyük yer tutar. Kırk Hadis başlığı altında 14. yüzyıldan günümüze kadar bir çok eser verilmiştir. Hadis-i Erba'inler zamanla mevlid, siyer ve hilye gibi diğer nev'ilerden daha fazla yer tutmaya başlamıştır. Bir çok hadis-i şerif arasından seçilmiş olan kırk hadislerin, genellikle islâm ahlâkından ve sosyal ilişkilerdeki dusturlardan bahsetmesi hadislerin özelliğidir, denilebilir. Bu tür eser yazarların bazı gayeleri vardır. Bu gayeler arasında hayır dua almak, İslâm dinine ve müslümanlara hizmet etmek ve en önemlisi Hz. Peygamberin şefa'atine nâil olmaktır. Bir müslümân için elbette bundan daha güzel bir dilek olamaz.

Hais-i Erbain gerek tercume gerek şerh gerekse, hadislerin seçimi yönünden hadislerin seçimi yönünden bir hünar ve maharet işi olduğu şüphesizdir. Bu sebepten dolayı kırk hadis üzerine eser verenler bütün hünarlarını dokmek için azami gayretlerini sarf etmişlerdir. Burada ikinci bir hünarın da İslâmî Hat sanatının en güzel örneklerini de yine kırk hadislerin teşkil etmiş olmasıdır. Hadis-i Erba'in yazmalarını araştırırken rastladığım çok nefis talik yazılı ve renkli Nuruosmaniye 4968 nolu nushayı zikretmeyi hattatı Kasım b. Ali'ye bir vefâ borcu sayıyorum. Eserlerin muhteva mukemmelliği hiçbir şekilde tartışılmayacağı gibi, bu konuda yazılmış yazma nushaların güzelliği de elbette konuya hürmetten doğmuştur demek yerinde olur.

Kırk hadis konusunda bu tür bir çalışma yapmam benim için belki de bir lütufdur. Çünkü "من حفظ:" hadisinin müjdesinden dahi habersiz böyle bir konuda çalışmaya başladığımdan dolayı umulur ki, Cenab-ı Hak bu çalışmamızdan dolayı mahcub etmez. Yüksek Lisans çalışması olarak incelediğim bu eserin, inceleme ve tenkidli metni hazırlanırken Prof. Dr. Abdulkadir Karahan'ın "İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis" adlı eserinden birçok yönüyle faydalandım. Kendisine minnet borçluyum.

Öncelikle bu çalışmamda ve konuyu seçimimde bana çalışmamla ilgili her türlü fedakarlığı esirgemeyen tez hocam Yrd.Doç.Dr. Numan Külekçi'ye Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Yard.Doç.Dr.'larından Ahmet Kırkkılıç ve Rıdvan

IV

Canım'a, Araştırma Gorevlisi Serhan Alkan'a ve Turk Dil ve Edebiyatı Eğitimi Bölümünün yardımını gorduğum diğer elemanlarına, Yüksek Lisans çalışmasına başlamamda teşviklerini gorduğum K.K.Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. şerif Aktaş ve Kırşehir Eğitim Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Selahattin Salman'a teşşekkürü bir borç biliyorum.

Ağrı, Ağustos 1993

Müzahir KILIÇ

IV

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	V
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	VI
GİRİŞ. HADİS-I ERBAIN VE EDEBİYATIMIZDAKİ YERİ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1.1. HAKANİ MEHMED BEYİN HAYATI.....	3
1.2. ESERLERİ.....	4
1.2.1. <i>Hadis-i Erba'in</i>	4
1.2.2. <i>Hilye-i Hâkânî</i>	4
1.2.3. <i>Divan-ı Hakani</i>	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
2. HADİS-I ERBATIN TANITILMASI	6
2.1. Hadisi-i Erba'in'in Tesbit Edilen Yazma Nüshaları.....	7
2.1.1. TOPKAPI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ.....	7
2.1.2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ T.Y. BÖLÜMÜ.....	7
2.1.3. SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ.....	8
2.1.4. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ (SEYFETTİN ÖZEĞE).....	9
2.2. TÜRK EDEBİYATINDA HADİS-I ERBA'IN.....	10
2.2.1. <i>Hâkânî'nin Hadis-i Erba'in'i ile Diğer Hadis-i Erba'inlerin Mukayesesi</i>	12
2.2.2. <i>Yazın Tarihlerine Göre Nüshaların Tasnifi</i>	13
2.2.3. <i>Nüshaların Beyit Sayıları</i>	14
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	15
HADİS-I ERBATIN İNCELENMESİ	15
3.1. Muhteva Bakımından Hadis-i Erba'in.....	16
3.1.1. <i>Nâzım biçimi</i>	19
3.1.2. <i>Vezin ve Kafiye</i>	20
3.1.3. <i>Dil ve Anlatım</i>	20
3.2.1. <i>Seçilen Hadislerin Konuları</i>	21
3.2.2. <i>Hadis-i Erba'inde Geçen Darb-ı Meseller</i>	22
3.2.3. <i>Kaynaklarına Göre Hadisler ve Manaları</i>	24
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
TENKİDLİ METİN	33
KAYNAKLAR.....	302
DİZİN.....	304
NÜSHA FOTOKOPILERİNDEN ÖRNEKLER.....	309
ÖZGEÇMİŞ.....	314

KISALTMALAR

AA.	:Aşir Eferdi
ASL.	:Agah Sırrı Levend
bak	: Bakınız
c.	: Cilt
H.	: Hicri
HA.	: Hekim Ali
Ktp.	: Kutuphane
k.s.	: Kuddise sırruhu
MFA.	: Mikro Filim Arşivi
Mzm.	: Manzum
Muz	: Muze
No.	: Numara
NP.	: Necip Paaşa
R.	: Revan
ra	:Radiyallahu anh
SAV.	:Sallallahu Aleyhi Veselleme
sh.	:Sahife
Ty	Türkçe Yazmalar
Univ.	:Üniversite
Yk.	Yaprak
Yzm.	:Yazma

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

*** Unknown field name ***ء: ۛ

ب*** Unmatched right merge quote ***:B b

پ:P p

ت:T t

ث:S s

ج:C c

چ:Ç ç

ح:H h

خ:Ḥ ḥ

د:D d

ذ:Ẓ ẓ

ر:R r

ز:Z z

س:S s

ش:Ş ş

ص:Ş̣ ş̣

ض:Ḍ ḍ, Ẓ ẓ

ط:Ṭ ṭ

ظ:Ẓ ẓ

ع: ʿ

غ:G g

ف:F f

ق:Ḳ ḳ

ك:K k

ل:L l

م:M m

ن:N n

و:Ṿ ṿ (o,ö,u,u,ū)

ه:Ḥ ḥ (a, e)

ی:Y y (ı, i, ī)

..GİRİŞ : HADIS-I ERBA'İN VE EDEBİYATIMIZDA YERİ

Türk Edebiyatında islâm dininin etkisiyle verilen en güzel eserler şüphesiz Hilyeler ve Hadis-i Erbacinlerdir. İlk örneklerini 14. yüzyılda görme ye başladığımız Hadis-i Erba'inler (Kırk Hadis veya Cihl hadis)'in çoğu Câ- mi'nin çihl hadisi örnek alınarak yazılmaya başlanmıştır. Gerek Arap edebiyatında, gerekse Acem edebiyatında kırk hadislerin yazılmasına sebep olan من حفظ: diye başlayan hadis'i şerifindeki müjdeleyici haberden kaynaklandığı bilinmek tedir.

Hâkânî Mehmed Bey eserini manzum bir şekilde ve hacimli olarak, diğerlerinden farklı olarak yazmıştır. Eser hazırlanırken takip edilen bir hususu Prof.Dr.Abdulkadir Karahan şu şekilde açıklamaktadır. "Eser tetkik edilirken müellifin, psikolojisi bakımından okuyucunun umumiyetle islâm ahlâkının esaslarına bağlanması ve bazen Ali âbâ ile mutasavvıflara karşı hayranlık duyması için adeta planlı bir şekilde hareket ettiği hissi uyanır."

Esere alınan hadislerin kısa oluşu ezberlemenin kolaylığı içindir. Hadisler seçilirken dikkat edilen ikinci husus toplum hayatını, islâm ahlâ kını ve Ali Aba'ya hürmetten bahseden hadislerin seçilmiş olmasıdır. Her hadis on'ar beyitlik bölümler halinde tercüme ve şerh edildikten sonra konuyla ilgili kısas-ı enbiyâ ve menâkıb-i evliyâdan hikâyeler yazılmıştır. Hadis-i Erba'in, Hilye kadar tanınmamış olsa da en az onun kadar kıymetli bir eserdir.

Hâkânî kırk hadis konusunda böyle bir eser yazmakla iki amacı vardır.Birisi Türk Edebiyatına manzum bir Hadis-i Erba'in kazandırmak, ikincisi Rasulullahın şefa'atine kavuşup, Allahın (c.c.) mağfiretine nail olmak. Böylelikle hem dünya, hemde ahiret için iyi bir şeyler yapabilmek için arzusundadır. Muallim Naci her iki dileğininde gerçekleştiğini hayatı hakkın da bilgi verirken şu şekilde anlatmaktadır. ASL 26 nolu nüshasında ve Riyâzu'ş-Şuârâ'da (Nuruosmâniye Ktp. No: 3724 v. 61 b) şu kayıt vardır. "Nakl olunur ki hîn-i vefâtında yanında bulunan ashâbına hitâp edip: -yârân-ı sâfâ cennet bahçeleri ne güzel köşeler imiş- deyip teslim-i rûh eder." Bu ibareden de anlaşılacağına göre Hâkânî Mehmed Bey'in uhrevi hayatının ve ordaki makamının güzelliği daha sağlığında kendisine ayan olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM;
HAKANI MEHMED BEY;

1.1. HAKÂNİ MEHMET BEYİN HAYATI

Meşhur "Hilye-i Şerife" sahibidir. Hâkânî Muhammed Bey "Hassân-ı Rum" ¹ diye de tanıtılmaktadır. Hem şâirâne, hem âşıkâne olan bu eser övülmeye değer büyüklüğü ile nâmını devam ettirmiş, ölümsüzleştirilmiştir. Hilye-i Hâkânî Süleyman Çelebi'nin "Mevlid-i Şerifi" gibi umûmun kabul ve takdirine mazhar olmuş mübârek eserlerdendir.

Güzelce Rüstem Paşa'nın kızının çocuğu olup Sadrazam Ayas Paşa'nın akrabasından bulunan Hz. Hâkânî'nin ismi Mehmed'dir. Mehmed Beğ ünvanıyla anılırdı. Edirne Kapısı Mihrimah Câmii Şerifi kabristanında toprağa verilmiştir. Mezarı, eski demir parmaklıklarla çevrilidir. Kabrin üzerine dikilmiş bulunan büyük bir ağaç ki hemen üç yüz seneden beri Hâkânî'nin temiz toprağı ile beslenmektedir. Zaten harap ve tenha olan kabristanın üzerine pek hazin bir surette gölge salmaktadır. Bu ağaca birden bire göz atan kişi, oraya mezar sahibinin heykeli dikilmiş gibi heybet alır. Baş taşının üzerinde adi bir kandil asılıdır. Cuma ve Pazartesi günleri yakılır. Etrafafa hüznü ışıklar yayar. Bu taştan başka kabristanda diğer ağaçların altında bulunan sekiz on kadar mezar taşından hiç biri istikâmetini muhafaza edememiştir. Ya ziyadece eğrilmiş yahut bütün bütün yıkılmıştır. Bunla, kandilin akseden ışıklarıyla, karanlıkla karışık garib bir manzara meydana getirmektedir. Sokaktan geçilirken kabristanın mektep duvarına bitişik olan en büyük penceresinden içeri bakılsa yuvarlak, yeşile boyanmış bir taş görülür ki, cephesinde şu kelimeler yazılıdır.

Hüvelbâki

"Hilye-i Hâkânî hasretler ruhiyçün el-fatiha." Anlaşıyor ki, "Hilye-i Hâkânî Hazretleri'nin denilmek istenmiş! Merhumun adını mezar taşına yazmak isteyen adamın bu nâmı "Hilye-i Hâkânî" olmak üzere tasavvur etmesi, sonra bunu da doğru yazamaması, şaşmaktan ziyade tecessüfe şâyân olan hallerdendir. Hiç şüphesiz ki, bu yazı Hz. Şeyh Attar'ı "Pend-i Attar Hazretleri" ünvanıyla yâdedenlerden birinin kaleminin eseridir. Böyle şeyler güce gidiyor. İnsan, bir kabrin içindeki zâtın büyüklüğünü düşünüyor, bir de dışındaki kitâbeye bakıyor, kabrin içinden "Ne kıymet bilmez adamlar imişsiniz" yollu bir ses işitiyormuşcasına utanıyor.

Hilye'nin makta'ı olan:

Olmadan bin yedi tarihi temâm

Bu risâlede temâm oldu kelâm

¹ Bursa'lı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri, Cilt, 2. Sh. 171

beytinden anlaşıldığı üzere Hâkânî o mübârek eseri 1007/ 1598-99 yılı içinde bitirmiştir. Vefâtı "İltifat-ı beka" terkinin gösterdiği 1015/ 1606-7 tarihine tesâdüf eder.

Hâkânî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Ancak Hilye'yi tamamladığında bu eserin takdir edilmesi üzerine ne türlü mükâfâta mazhar olması sorulduğunda "Artık ihtiyar oldum her gün Edirne Kapısı'ndan Paşa Kapısı'na yaya olarak gidip gelmeğe kudretim kalmadı. "Müsaade buyurulsada hayvan ile gidip gelsem. Dünyevi başka mükafat istemem" cevabını vermiş. Bu cevaptanda Hilye'nin bitirildiği yıllarda ihtiyar olduğu anlaşılmaktadır.

.c2 1.2. ESERLERİ

.1.2.1. Hadis-i Erbâfin

Hâkânî'nin Hilyeden sohra en çok tanınmış ve rağbet görmüş bir eseridir. 3500 beyitten ibaret mesnevi tarzında bir eseridir. Bir çok yazma nüshası vardır. Metin inceleme bölümünde hakkında tefarruatlı bilgiler verilmiştir.

.1.2.2. Hilye-i Hâkânî

Türk Edebiyatında çok sevilmiş ve rağbet görmüş eserlerden biridir. Çok sayıda yazma nüshası vardır. Yalnızca İstanbul Üniversitesi TY'de 30, Süleymaniye Kütüphanesinde 74 adet dolayında yazma ve taşbasma nüshası vardır. 1007/ 1598-9 tarihinde tamamlanarak Cıgâlazâde Sinan Paşa'ya sunulmuştur. Aruzun *Fe ilâ tün/ fe ilâ tün/ fe i lün* kalıbıyla yazılmıştır. Toplam 712 beyitten müteşekkil bir mesnevidir. Eserin başında, bir besmele manzumesi ile tevhid ve na'f yer alıyor. Sonra Hâkânî'nin kendi aczini bildirdiği ve Cenab-ı Allahtan yardım talep ettiği bölüm vardır. Hz. Peygambere olan hürmeti dolayısıyla araştırılarak yazılmış olan bu eser oldukça başarılı sayılmıştır. Hadis-i Erbâfin'de olduğu gibi Hilye'de de bir kıssa ile zenginleştirilmiştir. 510 beyitlik ikinci kısım Hz. Peygamberin siret ve sûret özelliklerine ayrılmıştır.

Hilye'nin ilk baskısı Tabhane-i Amire'de (1264/ 1848) yapılmıştır. İkinci baskısı İmâmecizade Mehmet Emin Bey matbaasında gerçekleştirilmiştir. (1292/ 1875). 44 sayfadan ibaret 3. baskıyı kimin yaptığı belli değildir. (1307/ 1889) Eski harflerle yapılan son baskısının sayfa sayısı 50 olup, Mahmud Bey matbaasında basılmıştır. (1390/ 1891) Hilye-i Hâkânî'nin latin harfleriyle ilk baskısı Dr. Numan Külekçi tarafından 1978 yılında Erzurumda basılmış ikinci baskısı ise Dr. Iskender Pala tarafından Türkiye Diyanet Vâkı Yayınları Ankara 1991'de basılmıştır.

1.2.3 Dîvân

Hâkânî'nin şiirlerini ihtiva eden eseridir. Gazel ve kasidelerden mürekkeptir. Üzerinde her hangi bir çalışma yapılmamıştır. Nüshalarıyla ilgili edinilen bilgiler nüsha tanıtımı bölümünde verilmiştir. Gazellerden mürekkep nüshası 216 gazeli ihtiva etmektedir.

- 1- İstanbul Üniv. Ktp. TY. 2843 MFA (D)448
- 2- Süleymâniye Ktp. Esad Efendi Kitaplığı N: 2633- 1
430 Yk. 17 satır. 213x116 (150x66) Talik, Muhammed Fâzıl, 1025
- 3- Süleymâniye Ktp. Halet Efendi Kitaplığı, 700 238x139 (165x83) 329 Yk. 21 satır Talik, nefis tezhibli meşin ciltli
- 4- Fatih Millet Ktp. Mzm. 128 , 118 Yk. H. 1272 MFA D. 447
- 5- Fatih millet Ktp. Mzm. 127, 52 Yk. (Ali Emiri) MFA. D. 446
- 6- Topkapı Müzesi Ktp. 1003. 230x115 mm 27 Yk. talik, 25 satır. 17 asrın ikinci yarısında kopya edilmiş, ser levha tezhipli, cedveller yaldızlı, Cilt miklepli ve şemseli, açık kahve renkli, deri cilt Gazeller- den mürekkeptir.
- 7- Kasâid Topkapı Müz. Ktp. Ayasofya 3945 18 y.
8. Kaside, Topkapı Müz. Ktp. Reşid Ef. 850/ 4 38-41

İKİNCİ BÖLÜM
HADİS-İ ERBA'İN'İN TANITILMASI

..2.1 Hadis-i Erba'in'in Tesbit Edilen Yazma Nüshaları

.2.1.1. TOPKAPI MÜZESİ KÜTÜPHANESİ

1. Topkapı Müzesi Emanet Hazinesi Ktp. No: 680 230x130 (163xx72) 16-87 b. 21 satır 2 sütun yazı cinsi talik, söz başları yaldızlı, cedveller kırmızı, sarı aharlı kağıt 1170/ 1757 El-Hac Mehmed Bin El-HacHalil tarafından yazılmış, tam bir nüsha. Siyah deri ciltli, miklepli Eserin kenarlarında bazı düzeltmeler var. Cemaziyel ahır ayının Çarşamba günü bitirilmiştir.

2. Topkapı Müzesi Emânet Hazinesi Ktp. No: 670 218x132 (165x75) 1b-108a, 17 satır, 2 sütun, yazı cinsi talik, söz başları kırmızı, yaldızlı sarı cedveli, aharlı sarı kağıt. Abdullah Nahifi tarafından yazılmış 1164/ 1750-51. Vişne çürüğü deri ciltli, ebrulu, köşebentli ve şirazeli, tam bir nüsha.

3. Topkapı Müzesi Ktp. 2676-R 781'de kayıtlı Aharlı kağıt, 210x125 (1b-105a- (106b-den sonra Divân-ı Şerhi Ali Çelebi var) Derviş Mehmed Bey tarafından 1107/ 1695-96 tarihinde yazılmış Cedveller yaldızlı, darçın deri ciltli. 1. sahifede I. Mahmud'un mührü var.

4. Topkapı Müzesi Ktp. 2712-R 791'de kayıtlı Aharlı elvan kağıt, 210x 140 187 yk. Hadis-i Erba'in 2. bölümde ve nesih bir yazı ile Ömer b. Ebubekir tarafından 1035/ 1625-26 tarihinde yazılmış, ser-levha müzehheb, cedveller yaldızlı, kahve rengi deri ciltli 101b-188a 21 satır, 2 sütun, mükemmel bir nesih yazı ile yazılmıştır.

5. Topkapı Müzesi Ktp. 2653-H. 1052 . Bu eser; Hilve ve Hadis-i Erba'in' den oluşmaktadır. Hadis-i Erba'in, 12b-58a arası yazılıdır. 3 sütun cedvelsiz 1120/ 1707-8 tarihinde Mustafa Reffa tarafından yazılmıştır. Söz başları kırmızı, sarı aharlı kağıda talik yazı ile yazılmıştır. Hattı güzel değildir.

6. Topkapı Müzesi Ktp. 2370 Bu eser bir kaç eserden oluşmaktadır. Toplam 229 yk. 21 satır, 2 sütun 210x140., 17 asırda istinsah edilmiş ,tarihi kesin belli değil Eserde I. Mahmud ve I. Ahmed'in mühürleri var.

.2.1.2. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ T.Y. BÖLÜMÜ

7. İstanbul Üniversitesi T.Y. 902 125x75 127b-234b 19 satır 2 sütun nesih bir yazı, sarı aharlı kağıt meşin cilt, cilt, rengi kırmızı, miklepli, kenar çizgili zincirekli, şirazeli, İbrahim b. Muhammed b Ali El-Sivasi tarafından 1024/ 1615'te yazılmıştır. Baş tarafında kenarları haşiyeli, eksik bir nüsha. Bu ciltin ,ayrıca baş tarafında Hilve-i Hâkâni var "Kiyâmet azabından kurtulmak için sabah ve akşam kırâat oluna" diye alt tarafına bir du'a yazılmıştır.

8. İstanbul Üniversitesi Ktp. T.Y. 69 190x136 (154x75) 33b-151a 15 satır 2 sütun, talik yazı ile yazılmıştır. Söz başları kırmızı, kırmızı cedveli, beyaz ve sarı aharlı kağıt (elvan), karton ciltli, cilt rengi düz kahve 1275 yılında Hasan Hakkı Şeyhü'l-vüzera ve Şeyhü'l-Harem Hz. rsâlet penâh tarafından yazılmıştır. Bu eserin başında Hilve-i Hâkânî vardır.

9. İstanbul Üniversitesi Ktp. TY. 2174 190x112 (134x55) 1b-132b 27 satır 2 sütun. Talik bir yazı ile ser-levhaları kırmızı mürekkepli, sarı aharlı kâğıt üzerine yazılmıştır. Deri ciltli altun yaldızlı, mikleplidir.

10. İstanbul Üniversitesi Ktp. T.Y. 2318 190x110 (135x60) 26b-132a 17 satır ,2 sütun, Talik yazı ile cedvelsiz El-hac Mahmud El-Hamdi Efendi tarafından yazılmıştır. Vişne renkli deri ciltli; cilt motifli ve şemselidir. Tam bir nüsha, baş tarafında Hilve var.

11. İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 69 1b-121b. 198x120 (140x68) 15 satır Ali b. Yusuf tarafından 1068/ 1657-58 tarihinde yazılmıştır. Siyah deri kaplı, mukavva cild, miklebli, şirazeli, alemli, şemselidir. Orta kalınlıkta bej renkli kağıda cedveli olarak nesih bir yazı ile yazılmıştır. 12. İstanbul Üniversitesi Ktp. T.Y. 279 104b-211b. 230x140 (164x83) 19 satır 2 sütun H. 1195/ 1780 tarihinde Mustafa tarafından yazılmıştır. Aharlı, orta kalınlıkta krem renkli kağıda talik yazı ile yazılmıştır. Cedveller kırmızı mürekkeblidir. Ayrıca söz başları da kırmızıdır. Kahve renkli meşin ciltlidir. Sonunda, Zihni Üskübî Habîb diye bir isimden bahsedilmektedir.

..2.1.3. SÜLEYMÂNİYE KÜTÜPHANESİ

13. Süleymânîye Ktp. Darü'l-Mesnevi : 66. 210x130 (142x83) 1b-96a. 19 satır, 2 sütun. Talik bir yazı, sarı aharlı kağıt, ebrulu, karton cilt. H. 1141/ 1728-29 tarihinde yazılmış, söz başları kırmızı mürekkepli, cedveller tek çizgili, bozuk ve mürekkep lekeleri var. Tam bir nüsha.

14. Süleymânîye Ktp. H. Mahmut EF. No: 551 210x130 yazılmış, sarı aharlı kağıt, karton ciltli, 22 sefer 1156/ 1743 tarihinli Derviş Mehmed Bey tarafından yazılmış, 53a-55b. Sahife kenarlarında Hâkânî'ye ait gazeller var. Su dökülmüş biraz yazı dağılmış, tam bir nüsha.

15. Süleymânîye Ktp. H. Hüsnü Paşa 269 . 237x135 (162x72) 1b-88a, 21 satır. 2 sütun, talik yazı, sarı aharlı kağıt, meşin cilt. orta şemseli kenarlar zincirekli, sırtı bez, hafif yıpranmış, 20-21 şevvâl 1032/ 1623 tarihli, tam bir nüsha.

16. Süleymâniye Ktp. Hekim Ali Paşa 613/ 2. 215x120 (160x70) cedvelsiz, 23b-107a 19 satır, 2 sütun. Baş tarafında Hilye-i Hâkâni var Nesih yazı, sarı aharlı kağıt, açık kahve renkli meşin cilt, şemseli, miklepli, istinsah tarihi ve müstensihî belli değil, tam ve güzel bir nüsha.

17. Süleymâniye Ktp. Aşir Efendi, 331'de Miftâh-ı Fütuhât adıyla kayıtlı 170x92 (128x63) 10a-131b, 15 satır, 2 sütun. Nesih yazı, beyaz aharlı kağıt, karton ciltli, cilt ebrulu, filigranlı, su yollu. Tam ve güzel bir nüsha müstensih ve istinsah tarihi belli değil.

18. Süleymâniye Ktp, Lâleli 1695 . 207x115 (134x64) 1b-74b. 25 satır 2 sütun, talik yazı, sarı aharlı ebrulu kâğıt, karton ciltli, H. 1021/ 1611-12 tarihinde Abdullah Ahmed b. Ali tarafından yazılmış, cedveller tek çizgili, söz başları kırmızı mürekkepli, bozuk bir nüsha.

19. Süleymâniye Ktp. Hacı Mahmut Efendi 3622 34b-130b 198x125 (142x77) Baş tarafında Hilye-i Hakâni var Rik'a yazı ile 15 satır ve 2 sütun halinde yazılmış, meşin cilt, semşeli cilt kapağı miklepli, müstensihî ve istinsah tarihi tespit edilemedi.

20. Süleymâniye Ktp. Halet Efendi 355, 74b-170a 240x138 19 satır 2 sütun. Aharlı sarı renk kağıt meşin ciltli, cilt miklepli, köşebentli, salbek şemseli, şirazeli tam bir nüsha. H. 1165/ 1751-52 tarihinde Mustafa b. Ali es-Safai tarafından yazılmıştır.

21. Süleymâniye Ktp. Lala Ismail Efendi 33 (MFA. 2885) 260x164 (165x 65) İbrahim b. Hasan tarafından yazılmış Cildi miklepli, sırtı ve kenarları vişne rengi meşin mukavva cildli Talik bir yazı ile yazılmış.

...2.1.4. ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ KÜTÜPHANESİ (SEYFETTİN ÖZGE)

22. Atatürk Üniv. Ktp. Agah Sırrı Levend Bl. No 26 190x110 (150x75) 31b-126b 95 yk. 19 satır 2 sütun nesih yazı H. 1082/ 1671-72 söz başları kırmızı, beyaz aharlı kağıda yazılmış, şemseli deri ciltli, miklepli, arada mavi renkli sayfalar var. Baştan 29 varak yaldızlı, Eserin sonunda talik yazı ile bir şiir var. Baş tarafında Hilye-i Hâkâni ve Cevrînin Hilyesi var.

23. Atatürk Üniversitesi Ktp. S.A. 184-1 215x135 (165x85) 96 yk. 19 satır 2 sütun yazı çeşidi nestalik, H. 1205/ 1790-91 tarihinde Seyyid Mehmed tarafından yazılmış. Cedvelsiz beyaz aharlı kağıt, söz başları kırmızı mürekkepli. Karton ciltli, cilt ebrulu sırtı meşin kaplı. Tam bir nüsha.

2.1.5. DİĞER KÜTÜPHANELER

24. Milli Kütüphane, El Yazma Nadir Eserler Bl. 06. mil. yz. 5433. 235x 173 (173x87) 21 satır, 2 sütun, 63 yk. nesih yazı ile yazılmış. Müstensihî Mehmed Said bin Abdulhamid, cildi cedid nohudi söz başları kırmızı ince mavi cedveli, siyah meşin ciltli, tam bir nüsha.

25. İzmir-Tire Necip Paşa Ktp.: 137. 205x115 (159x70) ta'lik yazı 93 yk. filigranlı, aharlı ince zarif, sarı mum renginde cildi; açık yeşil meşin üzerinde dikdörtgenimsi şemseli, salbek üç cedvel arasında, zincireği cetvel ortalarında üçgen noktası altun suyu ile işlenmiştir. Cilt kabı içi, sarı yeşil kağıt üzerine ebru işlenmiştir. İlk üç varağı cetvellendiği halde konuları yazılmamıştır. Ser levhası muhtelif renklerle çok ince olarak tezyin edilmiştir. Hatimesinde de tezyinat bulunmaktadır. Bütün sahifeler cedveli ortaları yaldızlıdır. Konu başları cedveli ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

26. Çorum İl Halk Ktp. HasanPaşa Bl. Yazmalar 388/ 1. 198x120 (157x65) 48+1 yk. filigransız aharlı kağıt, ebrulu karton cilt, sırtı meşin, cilt miklepli. Abbas İsmail tarafından H. 1117/ 1705-6 tarihinde istinsah edilmiş- tir. Tam bir nüsha.

27. Prof.Dr. Abdulkadir Karahan nüshası (Raif Yelkenci'den alınma, oldukça yeni ve sağlam bir nüsha) 230x155 (174x110) 108 yk. nesih hatla yazılmış³

28.Ord. Prof.M.Fuad Köprülü Nüshası⁴

29. Akhisar Zeynel-zâde Halk Ktp. nüshası (Milli Kütüphaneye gönderil-miştir.)

2.2 TÜRK EDEBİYATINDA HADİS-İ ERBÂ'IN

Menşec-i : Kırk hadisın doğuşu çeşitli râvilerin rivâyeti olan "ve Hâkânî Mehmed Bey'in'de ilk hadis olarak manzum tercümesi" "Ümmetim'den kim kırk hadis ezberlerse Cenab-ı Allâh o kimseyi kıyâmet gününde âlimler ve fakihler zümresinde diriltir" hadisinden hareketle doğmuştur. Bu hadisın çeşitli râvileri olduğu gibi (Ali b. Ebi Talib, Ma'az bin Cebel, Abdullah bin Mes'ud , Abu'd-Dardâ, Abu Hureyre, Abdullah b. Abbas, Abdullah b. Ömer. Abu Sa'îd el-Hudri, Anas bin Mâlik çeşitli rivâyet şekilleri de vardır.

2.2 Türk Edebiyatında Hadis-i Erba'ın

Türk Edebiyatında Kırk Hadislerin kaynağını Fars Edebiyatında yazılmış olan Abdurrahman Câmî'nin Çihil Hadis'i oluşturur. Farsça olarak yazılmış olan bu

³ Kırk Hadis, Prof.Dr.yAbdulkadir Karahan sh. 207 dipnot 3.

⁴ Türk Edebiyatı Tarihi Orhan Köprülü Sh. 389 dipnot : 134,

eserin sayısız yazma nüshaları vardır. Taşbasma olarak ilk defa Tahran'da 1295 tarihinde neşredilmiştir. İstanbul kütüphanelerinde, Câmî'nin hattatların göz nuru dökerek hadislerin aslı ve Farsça manzum tercümelerinin yazıldığı çok sayıda Çihl hadis nüshaları vardır.

Türk Edebiyatında dini mahiyette dini eserler 14. yüzyılda verilmeye başlanmıştır. Özellikle siyer ve Hilve konuları ve dini, ahlâki ve tasavvufî konulu eserler bu yüzyıldan itibaren verilmeye başlanmıştır. Abdurrahman Câmî'nin veya Nevevî'nin (Çihl Hadis- Kırk Hadis-Hadis-i Erba'ın) indeki hadisler esas alınarak yazılmaya başlanmıştır.

"XIO. asırdan itibaren Türk Edebiyatında beliren kırk hadis tercümelemleri XV. XVI. XVII. ve XVIII asırlarda gelişen genişleyen ve serpilten bir dini edebiyat kategorisi olarak kudret ve kıymetini muhafaza etmiş ve hassetten şairlerin devamlı bir meşgalesi olmak hususiyetini kaybetmiştir. Kemal Ümmi (ölm. 880/ 1475), Nevâî (1441-1501), Fuzuli (ölm. 963/ 1556), Nevî (15233-1598) Aşık Çelebî (trc. 979/ 1571) Latifi (ölm. 990/ 1582), Ali (1541-1600) Hâkânî (trc. 1011/ 1603), Okçuzâde (1039/ 1630), Tâib (trc. 1120/ 1703), Nâbi (trc. 1102/ 1691)Münif (trc. 1146/ 1733) v.b. gibi tanınmış, büyük şâir ve münşilerin aynı zamanda kırk hadis sahipleri oldukları da düşünülürse bu daha kolay anlaşılır"⁵

XIV. Yüzyılda yazılan en önemli hadis kitabı Nehcü'l-Feradis'dir. XV. yüzyılda Kemâl Ümmi'nin Kırk Armağan'ı risaleden öte divânın içinde yer almıştır. Câmî'nin Çihl hadisi ile, Nevâî, Fuzuli Nabi, Münif ve Hâkânî'nin seçtiği hadisler incelendiğinde Hâkânî'nin bazı hadisleri farklı aldığı görülmektedir. Nevâî ve Fuzûlî Câmî'nin sırasını takib ederken, özellikle Hâkânî bu sıralamaya uymamıştır.

⁵ Karahan, Abdulkadir (Prof. Dr.), İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis Sh. 140-141

2.3.1 Hâkân'ın Hadis-i Erba'inî ile Diğer Hadis-i Erba'inlerin Mukayyessesi

Hadis-i Erba'in ile, Câmî, Ali Şîr Nevâî Fuzulî, Münîf ve
Nabî'nin kırk hadislerine aldığı hadislerin sıralanışı

Hadis						
sırası	Hâkân	Câmî	Nevai	Fuzulî	Münîf	Nabî
1	1	-	-	-	-	-
2	2	1	1	1	11	1
3	3	2	2	2	10	2
4	4	-	-	-	-	-
5	5	-	-	-	-	-
6	6	3	3	3	-	3
7	7	4	4	4	4	4
8	8	14	13	13	31	13
9	9	39	39	39	27	39
10	10	6	6	6	5	6
11	11	7	7	7	14	7
12	12	8	8	8	20	8
13	13	10	10	10	13	10
14	14	12	12	12	12	12
15	15	13	14	14	18	14
16	16	15	15	15	11	15
17	17	16	16	16	15	16
18	18	-	-	-	-	-
19	19	18	18	18	16	18
20	20	19	19	19	2	19
21	21	20	20	20	21	20
22	22	21	21	21	23	21
23	23	23	23	23	3	23
24	24	-	-	-	-	-
25	25	24	24	24	9	24
26	26	25	25	25	6	25
27	27	27	27	27	34	27
28	28	-	-	-	-	-
29	29	-	-	-	-	-
30	30	-	-	-	-	-
31	31	-	-	-	-	-
32	32	5	5	5	28	5
33	33	31	31	31	30	31
34	34	28	28	28	37	28
35	35	33	33	33	26	33
36	36	-	-	-	-	-
37	37	29	29	29	35	29
38	38	30	30	30	-	30
39	39	35	35	35	36	35
40	40	38	38	38	38	38
41	41	36	36	36	24	36
42	42	40	40	40	39	40

Câmî, Ali Şîr Nevai, Fuzulî ve Nâbî'deki hadisler sıra itibariyle uygunluk gösterirken Münîf'teki hadisler sıralamada uyum göstermemektedir. Tabloya

bakıldığında Hakânî'nin bu hadislerden 8 tancesini almadığını bunların yerine farklı olarak 10 hadis aldığı görülmektedir. Bu hadisler: 9, 11, 17, 22, 26, 32, 34, 37.nolu hadislerdir. Münif'te ise sıralama farklı yapılmış ve hadis sayısı 39 olduğundan 7 hadis alınmamıştır. Bunlar 7,8,22,25, 39, 32, 33. nolu hadislerdir.

.2.3.2. Yazın Tarihlerine Göre Nüshaların Tasnifi

Tesbit edilen yazma nüshaların istinsah tarihi belli olanlar şu şekilde sıralanmıştır.

1. Süleymaniye Ktp. Lâleli 1695	H. 1021
2. İstanbul Üniv. Ktp. T.Y. 902	H. 1024
3. Süleymaniye Ktp. H. Hüsnü Paşa 269	H. 1032
4. Topkapı Ktp. 2712-791	H. 1035
5. İstanbul Üniv. Ktp. T.Y. 69	H. 1068
6. Atatürk Üniv. Ktp. Asl. 26	H. 1082
7. Topkapı Ktp. Revan-781	H. 1107
8. Çorum İl Halk Ktp. HasanPaşa Bl. 388-1	H. 1117
9. Topkapı Ktp. H. 1052	H. 1120
10. Süleymâniye Ktp. Darül-Mesnevi 66	H. 1141
11. Süleymâniye Ktp. H. Mahmut Ef. 551	H. 1156
12. Topkapı Ktp. Emânet 670	H. 1164
13. Topkapı Ktp. Emânet 680	H. 1170
14. İstanbul Üniv. Ktp. T.Y. 279	H. 1195
15. Atatürk Üniv. Ktp. S.A. 184-1	H. 1205
16. İstanbul Üniv. Ktp. T.Y. 769	H. 1275

Tesbit edilen nüshalardan Topkapı Emanet 670, ASL 26, HA, 613, AE. 331, NP. 137 nolu nüshaların fotokopisi üzerinde metin inceleme çalışması yapılmıştır. Eldeki nüshaların hemen hepsinin farklılık göstermesinden dolayı soy kütüğünün çıkarılması mümkün olamamıştır.

.2.3.3. Nüshaların Beyit Sayıları

İncelemesi yapılan nüshaların beyit sayıları ve farklı beyitler aşağıda çizelgede gösterilmiştir.

TE	AS L	HA	AE	NP
12b	1	101b	101b	3
101b	7	360b	101c	92
101c	363	363b	360b	267
267b	685	661	363b	465
360b	960	669	685b	559
363b	1115	671	1130	695
456b	1917	1033	1174	1139
685b	1977	1034	1182	1351
857b	2162	1351	1917b	1409
956b	2950	1369	1977	1665
1094b	2992	1625	2092	1693
1243a	3265	1626	2112	1730b
1264b	3273	1731	2263	1733b
1351b		1794	2942b	1767
1410b		2414	2958	1917b
1483b		2921	2978	1977b
1625b		2942b	2979	1991b
1665b		3265b	3245	2012b
1730b		3384b	3265b	2028
1733b		3467b		2112b
1917b		3498b		2122
1977b				2358
2012b				2574
2028b				2774
2112b				2848
2403b				2903
2476b				2921b
2599b				3292
2764b				3293
2979b				
3265b				
3384b				
3467b				
3498b				
3499	3521	3149	3415	3409
35	13	21	19	29
-	364	-		105
3534	3534	3534	3534	3534

Yukardaki çizelge her nüshanın altındı o nüshada bulunmayan beyit numaraları verilmiştir. Toplam kısmında eserdeki beyit sayıları, ilave beyitler ve noksan beyitler ilâve edilerek ortak beyit sayısı (3534) çıkarılmıştır. Buna göre HA'de 364 (301-365 arası), NP'da 105 (1795-1900) arası beyitler noksan yazılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
HADİS-İ ERBA'IN'IN İNCELENMESİ

3. BÖLÜM HADIS-I ERBA'İNİN İNCELENMESİ

3.1. Muhteva Bakâmândan Hadis-i Erba'in

Hâkânî'nin Hadis-i Erbain'i Türkçe manzum Kırk Hadis'lerin en önde geleni ve beğenilenidir. Hakânî'nin Hadis-i Erba'in'i diğer kırk hadisler gibi من حفظ:hadisinin tesiriyle yazılmıştır. Manzum tercüme niteliği taşıyan esere 42+1 hadis alınmıştır. Yedi ayı aşan bir sürede tamamlandığı eserin hâtime kısmında belirtilmiştir. Eser nüshalarda farklı beyitlerden oluşmaktadır. Eserin 3500 beyit olarak yazıldığı tahmin edilmektedir.

Mesnevi tarzında yazılan bu eserin özelliği diğer mesnevilerde mevcut olan şekil özelliğini taşımış olmasıdır. Hâkânî, Hilye'sinde olduğu gibi Kırk Hadis'e de "besmele" bölümüyle başlamıştır. Münacaat bölümünden sonra 67 ve 104 beyitleri Na't bölümüne ayrılmıştır. Na'at bölümünde Hz.Muhammed (S.A.V) âline ve ashâbına da övgüler edildikten sonra:

103- Garka-ı envâr-ı ilâh olalar

‘Ümmete ukbâda penâh olalar

104- Devride ta künbed-i firûze-nâm

Her birine ola sâlât u selâm

dilekleriyle bitirilmiştir.

Na'at'ten sonra medih bölümleri yer almaktadır. İlk olarak sultan Mehmet'e (III) övgü de bulunulmuştur.

109- Hazret-i Sultân-ı ebû'l-feth ü dâd

Şâh-ı Mehmed halcî Hân Murâd

medih bölümü, Çığala-zâde Yusuf Sinân Paşa'ya yazılan medhiyye ile sona ermektedir. Eser devrin Sadrazamı Çığala-zâde'ye sunulduğu bu bölümde yazılanlardan ve medih'den anlaşılmaktadır.

134- Cevr ü sitem resmi Stânbul'dan

Hâslı ref' olmuşdı aña sen

135- Devri idi bir gül-i nev-bâde nûn

Sâhib-i a'zam Cığalı-zade'nün

170- Aleme Yusuf gibi itdün kerem

Saňa Sirân olsa ‘aceb mi ‘alem

Her bölümün sonunda olduğu gibi duâ vü senâ ile yahutta nasihatle bitiren Hâkânî Mehmed Bey bu bölümde de iyi temennilerde bulunmaktadır.

174- Fâlmı her yerde hümâyun ide
Nuh gibi ömrini eîzun ide

175- Şâhid-i devlet aña meyyâl ola
‘İzzet ü ikbâl ile hoş-hâl ola

Kırk hadis ezberlemenin fazileti ile ilgili hadis-i şerifin manzum tercümesinde mana ile ilgili açıklamalar yapıldıktan sonra ki, iki cihan içre menfa‘at bulacağını, hur-u melek yüzüne müştak olacağını ulemâdan yüksek mertebeye ulaşmış olanların "ilm-i chadis-i şerif" ile olduğunu söyler ve yazımda takip ettiği bazı hususları da şöyle açıklar:

- 187- Rîşte-i lü'lüden alub çıhl dūr
Güş-ı dili eyledüm anuñla pūr
188- Anı ki hıfz eylemek âsân ola
Nakd-ı dil ü dide-i ‘irfân ola
189- Eyledüm olsun deyü ma‘nâ açık
Nazmîle şerh itmede küstahlık
190- Kıldum châdis-e muvâfık yine
Nice hikâyet-i kavi beyyine

Her hadis on beyitlik bölümler halinde tercüme edilmiştir. Ve her hadise uygun birer hikâye anlatılmıştır. Yalnız bir hadis (364 beyitle başlayan) من اعطى لله: hadisi üç ayrı hikâye ile anlatılmıştır.

1. Hikâyet-i Ali ibni Ebi Talib Kerremallahu Veche
ba-ân Müşrik-i Bi-Edeb
2. Hikâyet-i Rüstem-i Dasitân
3. Hikâyet-i Afv-ı Haccâc-ı Zâlim Kesirâ

Bu hikâyelerden çoğu kısas-ı enbiyâdır. Hem Peygamberler tarihini bilmek ve hemde gönülleri daha iyi aydınlatabilmek için bu yolu seçtiğini ifade eder. Hazret-i Câmîyi de şu beyitle anmaktadır.

193- Hazret-i Câmî'nüñ ola rûhu şâd
Tarz-ı Acemde idüben içtihad

Hâkânı, kır k hadisin kendinden önce bir çokları tarafından gah arapça, gah farça, yazıldığını ama kendisinin Türkçe'ye tercüme ettiğini söylemektedir. Bu çalışmalarından dolayı Hakk'ın rahmetine ve mağfiretine kavuşmasını, sıkıntılardan kurtulmasını Yüce Allah'dan taleb etmektedir. Bu bölümden sonra "Ağaz kerden tercüme-i Hadis-i Erba‘in bölümünde de, kırk hadis ile ilgili düşüncelerini açıklar ve her bir hadis için

203- Her birisi dürc-i girân-mâye veş
Her biri burc-i şerefe bir güneş

204- Her biri gencinc-i esrâr-ı Hak

Her biri bir kân-ı güher bârı Hak

Övgülerini kullanır. Bundan sonraki bölümde kırk iki hadisın onar beyitlik tercümesinden sonra konuyla alakalı hikâyeler anlatılır. Hadis'i Erba'in adıyla bilinmesine rağmen kırk sayısına bağlı kalınmamıştır. Hadis-i Erba'inin yazma nüshaları arasında da seçilen hadislerden bazılarının konu bakımından aynı olmasına rağmen değişik hadislerin seçildiği görülmektedir. Bundan da müstensihlerin kendi düşüncelerine göre eserlere müdahale ettikleri ortaya çıkmaktadır. Mesela eserin adında değişik nüshalarda farklı şekilde yazıldığı bunlardan bazıları aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

- a) Hadis-i Erba'in ve Tercüme-i Manzumesi
- b) Hadis-i Erba'in ve Tercümesi
- c) Şerh-i Hadis-i erba'in
- d) Ehâdis-i Erba'in şerhi
- f) Miftah-ı fütühat
- g) Tercüme-i Hadis-i Erba'in min te'lif-i lil-Hakâni Beg

Der Mizâr u dîfa vü hatimeti'l-kitâb

Eserin son bölümü Cenab-ı Allâh'a hamd ile başlamaktadır. Hâkânî bir Hadis-i Erba'in yazmanın mutluluğu içindedir. Eserin adı da bu bölümde zikredilmektedir. Meşhur arap şâiri Hassân'da anmayı bir görev bilmiştir.

- 3426 - Minnet ol Allâh'a ki oldı mu'în
Bende çıkardum hele bir erba'in
- 3432 - Tîşe-i hâmemle merammât idüb
İsmi ~~Miftah-ı Fütühat~~ idüb
- 3438 - Götüre sahbân-ı arab meş'alem
Şem'imi Hassân-ı Acemden yakam

Sadrâzam Cıgalı-zâde'yi tekrâr anarak onun için:

- 3441 - Re'yi rezin ile olubdur me'ûn
Irz-ı selâtin ile nâmus-ı dîn
- 3443 - Serv gibi fariğ uşâdedür
Rûm'da ol bir Cıgalı-zâde'dür.

Övgülerini devâm ettirir. Sadrazamlık döneminde elde ettiği başarılarından bazılarını sıralar. Hamd ü senâ ümidini tekrarlar. Diğer bölümlerde olduğu gibi bu bölümde de sözü gereksiz yere uzadıp aynı şeyleri tekrardan kaçınmamıştır.

Bu eseri yaşlılık döneminde yazdığı kendi ifadesiyle sabittir.

3475 - Elde amel yok ayağum aldı mevt

Eyledüm evkâlî hevâyile fevt

3476 - Boynuma gisu-yi heves takdı gul

Kaldı dalâletde müşevveş gönül

3469 - Çökdi za'if oldı vücûd ey dîñğ

Üstüme cellâd-ı eccl çekdi tûğ

Kendinden sonra bu yolu seçenlerin daha nice Hadis-i Erba'inler çıkaracağını, kendisinin de âli Ali yüzi suyu hürmetine Hüdâ ve Resul'un kabul edeceğini temenni eder.

1012 tarihinde Rebiu'l-evvel ayının 12. sinde bitirildiği şu beyitlerle ifâde edilmektedir.

3492-Gurre-i şa'ban olıcak hoş-nümâ

İtdi biñ on birde aña ibtidâ

3493- Çün sene-i hicret-i hayru'l-beşer

Oldı biñ on bir iken işnâ 'aşer

3494-Sâl hisâbını iletdüm yine

Mâh-ı rebî'ün on ikincisine

Bu tarihte bitirilmesinin sebebini ise yine Islâm tarihi bakımından önemli bir gün olan, Hz.Muhammed (S.A.V.)'in doğum gecesine (tarihine) rastladığı içindir demektedir.

3495- Çün şeb-i mevlüd-ı cenâb-ı Habîb

İrdi 'aleyhis'salavatü'l-mucîb

3497- Toğduğı günlerde o bedr-i temâm

Buldı risâlem şeref-i ihtitâm

T.E.670 nüshasının sonunda müstensih tarafından, "Temâm şod tahrir-i in kitâb-ı müstetâb be hâme-i 'abd fakir Abdullah Nâhifi gufire lehü fi âhiri Rebî'ül âhir min şuhur-i sene erbe'u sittin vü mî'ete vü elf fî'l-hicriyye ." notu düşülmüştür. ASL'de ise "Teimmetü'l-kitâb bi avnillahi'l- melikü'l-vehhâb ve ileyhi'l-mürecca ve'l-me'ab Allahümme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed . Bu Hilye-i Pâk -i Muhammedî bin seksen ikide mah-ı Şa'ban'nın on birinde temâm şod."

.c3.3.1.1. Nâzım biçimi

Eser mesnevi tarzında yazılmıştır. Diğer mesnevi lerde olduğu gibi bu mesnevide de belli usullere uyulmuştur. Hakâni, Hilye 'de olduğu gibi Hadis-i

Erba'ın'de de öncelikle besmele bölümüne yer vermiş tir. Tevhid ve Münacaat'tan sonra Hz.Peygambere naat yer almaktadır. Devrin hükümdârı Sultân Murâd (III.) oğlu Sultân Mehmed (III'e) ve Cıggala-zâde'ye medih snulmuştur. Sebeb-i Te'lif bölümünde " من حفظ : hadis-i ile ilgili bölümle metin kısmına giriş yapılmıştır.

Metin kısmı hadislerin 10'ar beyitlik açıklamaları ve ilgili hikâyelerle süslenmiştir. Son bölümünde "der ıftizâr-ı du'a ve hatimetü'l-kitab bölümü yer almaktadır.

.c.3.3.1.2. Vezin ve Kafiye;

Hâkânı eserin tamamında aruzun seri bahrinin *müf te' i lün/ müf. te' i lün/ Fâ 'i lün* veznini kullanmıştır. Türkçe kelimelerdeki bazı açık heceler vezne uyma zaruretiinden dolayı kapalı hece durumuna getirilmiştir. Bir çok beyitte medli imâle kullanılmıştır. Eserde görülen bazı aruz hatalarının müstensih hatasından kaynaklandığı farklı nüshaların tedkikinden anlaşılmaktadır. Özellikle 3. sırada incelemesi yapı lan Hekim Ali nüshası bir çok yönüyle hatalı yazılmış nüshadır.

.c.3.3.1.3. Dil ve Anlatım ;Şair, Hadis-i Erba'ını türkçe yazmasının sebebini

196-Rûm'da dönsün deyü Câm Cem'e

Türkiye itdüm anı ben tercüme

mısralarında anlatmaktadır. Vezin ve kafiye bütünlüğünü sağlamak için araya sıkıştırılmış bir çok kelime ve kelime grupları vardır. Konunun dini özellik taşıması ve tercüme niteliğinde olması konuya hürmetten dolayı ve süslü anlatılmaya çalışılmıştır. Ancak aşırı bir sanat yapma havesi sezilmez. Bu sebeple sanat oyunları çok azdır. Özellikle çok güzel tasvirlerin yapıldığı hikâyelere rastlamak ve zevk almamak mümkün değildir.

2242 -Kân-ı güher gibi olub ol cerâb

Dürr-i hoş-âbile dolu la'l-ı nâb

Eser gerek dil ve anlatım hataları, gerekse yersiz doldurma kelimelerine rağmen Türkçede yazılmış en güzel eserlerden biridir. Mevzuya hakimiyeti, dini ve ilmi yeterliliği eserin hacminin oluşmasında kolaylık sağlamıştır. Anlatımda başvurduğu önemli hususlardan biri, her bölümün sonunda (hadis tercümelerinde ve hikâye anlatımlarında) mutlaka ya nasihat niteliğinde beyitlere, yahutta aczini ifade eden Cenab-ı Allah'a yalvarır beyitlere yer vermesidir. Bütün bunları anlatırken başvurduğu en önemli dil malzemesi deyimler ve darb-ı mesellerdir.

Dini bir metin olması sebebiyle bir yandan ona hürmeten dil yönünden ağılaşırken diğer taraftan böyle dini bir konunun herkes tarafından kolayca anlaşılabilmesi içinde azami gayret gösterildiği sezilmektedir. Eserde anlatım bakımından göze çarpan diğer bir özellikte hikâyelerin genellikle kısas-ı enbiya'dan veya Asri Saadetten seçilmiş olmasıdır. Yalnız birisi: "Hikâyet-i Sergüzeşt-i sahib-i te'lif rahimehullahu alcyh (2422) hikâyesi; müellifin başından geçen bir hac

yolculuğunu ve yaşlılık döneminde chl-i hevâ ile olan yakınlığından dolayı pişman olması anlatılmıştır. Bu pişmanlığını:

2563 - Akibet oldı o benüm baş açık
Düşmen-i bed hâhem ile müttetik

2564 - Eyledi ol münker-i nân u nemek
İrzımı nâmusımı hâk ile yek

2548 - Yâr degül ceybde bir mâr imiş
Tıll-ı dile dâye-i hun-hâr imiş.

Daha çok farsça terkiplere yer verilmiştir. Hatta arapça kelimelere türkçe ekler getirilerek imlâ bozukluğu meydana gelmiştir.

1902 - Nâsun odur cfdalı kim subh u sârn
Nefîlenc anuñ ile hâs uârn

3.2.1. Seçilen Hadislerin Konuları

1. Kıyâmette Şefa'at edilecek	Şefa'at
2. Mü'min olmanın şartı	İmân
3. Her işde Allah rızasını gözetmek	İmân
4. İnsân Allâh'ın binasıdır. (Katlin haram oluşu)	Yasaklama
5. Borçluya yardımda bulunmak	Yardım
6. Müslüman olmanın şartı	Müslüman
7. Mü'min olmanın şartı	Cimrilik, bahilik
8. Emânet	Sır saklama
9. Nazar (Kaçamak bakış)	Nazar
10. Allah'a şükretmek	Şükür
11. İnsanlara acıma	Merhamet
12. Dünyanın la'netli oluşu	La'net
13. Rızık genişlemesi	Rızık, temizlik
14. Söz verme	Ahd
15. Güvenilir olma	İtimad
16. Bağışlamak, cömertlik	Cömertlik
17. Gereksiz borç	Borç
18. Kanaat hazinedir	Kanaat
19. Sabah uykusu	Rızık
20. Cömertliği başa kalkma	Baş kalkma
21. Bahtiyarlığın vasfı	Bahtiyarlık
22. İşittiğini söylememek	Sır

23. İnsanların hayırlısı	İnsan
24. Şiirin faydaları	Şiir
25. Yumuşak huy	Huy
26. Hediye vermek	Hediyeleşmek
27. Ziyaretin gün aşırı olması	Ziyaret
28. İkâmın teşviki ikrâm	İkrâm
29. Hayır İstemek	Hayır
30. İhtiyaç gidermek	Gizlilik
31. Rasulullah'ın soyuna sevgi	Sevgi
32. Yaşlılık ve harislikle uzun emel	Harislik
33. İradeye hakim olma	İrade
34. Ayıp aramanın men edilmesi	Ayb arama
35. İş sıkı tutma	Tedbir
36. Hesaplaşmada kolaylık	Müşamaha
37. Zenginliğin vasfı	Kanaat
38. Müslümânlığın vasfı	Her şeye karışmamak
39. Ahlâk güzelliği ve din	Ahlâk
40. Selâmet için dili korumak	Dili tutmak
41. Çok gülmenin zararı	Gülme
42. Komşuluğun gereği	Komşuluk

.3.2.2. Hadis-i Erbainde Geçen Darb-ı Meseller

- 306 - Böyledür etfale koyanlar adı
Varını viren kişi yad olmadı
- 350 - Bulma vefasızlıkla iştihar
Zen gibi var itme yerin har u zâr
- 351 - Olmamağın cinsi-i veâdan eser
Kelb-i mülevvesden olur zen beter
- 352 - Ta'na taş atma ki tereddüd mizâc
Şişe şikest olsa bulunmaz ilâc
- 361 - Kıl suhanı rast ile kıl u kâl
Doğruluk it doğruya yoktur zevâl
- 798 - Devr ideli bu felek-i hilebâz
Kimseye hayr eylemedi keşf-i râz
- 802 - Dâr-ı cihanda er isen söyleme
Mahremin esrârını nâ-mahreme
- 1452 - Deynden olmak gibidür bi-haber
Deynüni unutma demiş atalar

- 1453 - Def gibi gel meclis-i ehli dilc
Virme göküs zeyn oluben deynile
- 1455 - Dağdağadur eyleme vir ey kebîr
Borcunu can nakdi ise dahi vir
- 1617 - Dilden ümmîdi berekâtı getür
Yer bakır olur mesela gök demür
- 1740 - Her seri pây etti felek pâyı ser
Arife bu vaz'ı nasihat yeter
- 1797 - Sem'ine yaklaştıya kavl-i sika
Guşına giren deheninden çıka
- 1896 - Anuñ içündür ki demiş ehl-i fen
Zen gibidür lafzen-i tiğ-zen
- 1897 - Kızbe irer olma bed-nâmlık
Avrat ider âdemi nemmâmlık
- 1950 - Hin-i zaruretde şehâdur demiş
Bez-i 'atâ afv-ı hatâdur demiş
- 2111 - Darb-ı meseldür kişi ey re'yi zen
Kaşa gelür, aşâ gelür sanma sen
- 2134 - Hikmet-i mahz olmağın efsânesi
Murg-ı dili dâme salar dânesi
- 2185 - Davet olunmadan iken çün nesim
Bir yere varub sakın olma mukim.
- 2274 - Ruzi garibin şeb-i deycur olur
Kalbi müsâfir kati meksur olur
- 2660 - Ehl-i hired ana dimez pehlüvân
Kim ide kuvvetlülere nâ-tüvân
- 2667 - Hin-i hamiyetde girüb zahmete
Er dime avrat gibi bi-gayrete
- 2718 - Böyle demişler hükemâ-yı Acem
Hişmle kalkan oturur bâ-nedem
- 2780 - Hâsılı her me'eleden subh u şâm
Elzem imiş dikkat ile ihtimâm
- 3097 - Bahlile ucible hevâdur dedi
Bu üçü insâna belâdur dedi
- 3196 - Der ü bela nutka müekkeldürür
Ağzını tut bi zarar olur mı gör

- 3263 - İkide bir handeye depretme leb
Giryeye mevrüsdürur ol hande leb
3309 - Söylenur ifrâtile bu kavl-ı hak
Gülmeki, gülmeledürür ağlamak

.3.2.3. Kaynaklarına Göre Hadisler ve Manaları

Bu hadis-i şerif farklı şekillerde rivayet olunmuştur. Ancak hepsi de aynı mana üzerinde birleşmektedir. Hadis-i rivâyet edenlerden bazıları şunlardır. Ali ibni Ebi Talib, Abdullah ibni Mesud, Muaz ibni Cebel, Ebi'd-dardâi, Ibni Ömer, Ibni Abbâs, Enes ibni Mâlik, Ebi Hureyre ve Ebi Saidi'l-Hudri (radiyallahu anhum)

Dini emirler (le ilgili)den ümmetimden kim kırk hadis ezberlerse, Cenâb-ı Allah o kimseyi kıyâmet gününde alimler ve fakihler zümresiyle (birlikte) diriltir.

اربعة انا لهم شفيع يوم القيامة المكرم لذريتي والقاضي لهم خوايجهم
والساعي لهم في امورهم والمحب لهم بقلبه ولسانه

1-Dört tâife vardır ki, kıyâmet gününde ben onlara şefa'at ederim. Zürriyetime ikrâmda bulunana, onların ihtiyaçlarını gideren, onların işi için (yardım eden) çaba gösteren, kalbi ve diliyle onları seven (Kimselere şefa'at ederim)

لايؤني احدكم حتى يحب لاجبيه ما يحب لنفسه

2-Enes (r.a.) rivayet etmiştir. Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurmuştur. "Sizden biriniz kendisi için arzu ettiğini kardeşi içinde arzu etmedikçe imân etmiş olmaz.

من اعطى الله ومنع الله واحب لله وابغض لله فقد استكمل ايمانه

3-Verdiğini Allah için veren, vermediğini Allah için vermeyen, sevdiğini Allah için seven, sevmediğini Allah için sevmeyen muhakkak ki imânını tam etti.

الانسان بنيان الرب من كلدم بنيان الرب فهو ملعون
بشر القاتل بالقتل والمقاتل ملعون

4-İnsan Allah (C.C.)'in binasıdır. Kimki, onu yıkmaya (öldürmeye) kalkarsa o melündür.

من يسرع على معسر يسر الله تعالى عليه في الدنيا والاخرة

Rigasi'da-Culibin, c.11, sh. 259

5-Kim borçlu kimseye kolaylık gösterirse, Cenab-ı Hak'da ona dünyâda ve âhirette kolaylık gösterir.

المسلم من سلم المسلمون من يده ولسانه

30men-1 Hase-1, c.11, sh. 553

6-Ebu Hureyre (r.a)dan rivâyet edilmiştir. Peygamber (S.A.V.) buyurdu: "Müslümân dilinden ve elinden müslümânların selamette kaldığı kimsedir".

خصلتان لا يجتمعان في مؤمن البخل وحسن الخلق

Samir'a-Sagir, cilt. 1, sh. 9

7-Bir mü'minde iki huy, cimrilik ve güzel ahlâk bir araya gelmez

المجالس بالامانة 25th Hafta sh. 92

8-Cabir (r.a) rivayet etmiştir. Peygamber (S.A.V.) buyurdu: Meslisler emniyetle in'ikad eder.

النظر سهم مسموم من سهام ابليس

9-Kaçamak bakış iblis'in oklarından bir ağulu oktur.

من لم يشكر الناس لم يشكر الله

Samir'a-Sagir, cilt 3 sh. 128

10-Ebi Sa'id (r.a) İnsanlara şükretmeyen, Allah'a şükretmedi

من لا يرحم الناس لا يرحمه الله

Riyazulla' Riyazulla'-Salihin cilt.1, sh. 237

11-Cerir b. Abdullah'dan rivâyet edilmiştir. Rasulullah (S.A.V.) buyurdu. "İnsanlara merhamet etmeyen kimseye, Allah (c.c.) merhamet etmez

الدنيا ملعونة ملعون ما فيها الا ذكر الله تعالى

Riyazulla'-Salihin, cilt.1, sh. 6

12-Ebu Hüreyre (r.a.)dan rivayet edilmiştir. Rasullah (S.A.V.) buyurdu: Dünya la'netlidir. Yüce Allah'ın zikrinden başka onda ne varsa la'netlidir."

دم على الطهارة يوسع عليك الرزق

13-Abdestli olarak devâm et, rızkın genişletilir.

Künuzul-Hakik, sh. 118

14-Söz verme borçtur.

العدة دين
المستشار مؤتمن

15-Kendisine danışılan, emin kimsedir

السمح رباح

Kunuzu'l-Hakik, sh. 99

16-Cömertlik kazançtır.

الدين شين الدين ولو كان درهما

Samir'a-Sagir, cilt 2, sh. 15

17-Az miktarda da olsa gereksiz borç dinin yüz karasıdır.

القناعة كنز لا يفنى

Künûzu'l-Hakik, nh. 129

18-Kanaat tükenmez bir hazinedir.

الصحة النوم تمنع الرزق

Künûzu'l-Hakik, nh. 102

19-Sabah uykusu rızka engel olur.

آفت السباح المن

Câmil's-Sagır, c. 1, nh. 3

20-Cömertliğin belâsı başka kalkmadır.

السعيد من وعظ بغير

21-Başkasının (başına gelenlerden) ibret alan mutlu kimsedir.

كفى بالمرء كذبا أن يحدث بكل ما سمع

Riwayat'ın-Salihin, c.1, nh. 135

22-Ebu Hureyre (r.a.)dan rivâyet edilmiştir. Rasulullah (S.A.V) buyurdu: Her işittigini söylemek insana yalan olarak yeter.

خير الناس انفعهم للناس

250 Hadis, nh. 125

23-Cabir (r.a.)dan rivâyet edilmiştir. Rasulullah (S.A.V) buyurdu: İnsanların en hayırlısı, insanlara en çok faydalı ve menfaatlı olandır.

علموا اولادكم بالشعر فانه يعطف الذهن ويورت الشجاعة

Osmanlı Küllîfcleri, c.2, nh.4

24-Çocuklarınıza şiir öğretiniz. Çünkü şiir zihni açar ve cesaret verir.

ان الله يحب السهل الطلق

Künûzu'l-Hakik, nh. 79

25-Muhakkak ki Cenab-ı Allâh yumuşak huylu, güleci sever

تهادوا تحابوا

Kuvatta, cilt.2, nh556

26-Ebu Müslim oğlu Ata Abdullah el-Horasani rivâyet etmiştir. Rasulullah buyurdu: "Birbirinize hediye veriniz, sevişiniz...)

زرني غبا تزدرد حبا [زر غبا تزدرد حبا

Câmil's-Sagır, c.2, nh.23

27-EbuHureyre (r.a.) rivayet etmiştir. Resulullah buyurdu: Görmeğe gün aşırı gel daha çok sevilirsin

أكرموا الضيف ولو كان كافرا

28-Kafirde olsa misafire ikrâm ediniz.

اطلبوا الخير عند حسان الوجوه

250 Hadis sh. 45

29-Hayrı beşüş ve güler yüzlüklerde arayınız

استمعوا على قضاء حوائجكم بالكتان

30-Fakirlerin ihtiyaçlarını giderirken gizlilik içinde gideriniz

حب آل محمد يومًا خير من عبادة سنة

31-Rasulullah'm soyuna bir günlük sevgi, bir yıllık ibâdetten hayırlıdır.

يثيب ابن آدم ولايشيب فيه مهلتان الحرص وطول الامل

32-Insanoğlu ihtiyarlanır da onda iki huy: Harislik ve uzun emel gençleşir.

ليس الشديد بالصرعة انما الشديد الذى يملك نفسه عند الغضب

33-Ebu Hureyre (r.a.)dan rivâyet edilmiştir. Ryasulullah buyurdu: Pehlivan (güreş meydanlarında) başkalarını yenen değildir. Asıl pehlivan kızgınlık anında nefsine hakim olan kimsedir. Muvatta, c.2, sh.55

طوبى لمن تشغله عن عيوب الناس

CamiU'n-Sagir, c.2,sh.46

34-Enes (r.a.) Aybı, şunun bunun ayıblarıyla uğraşmaktan kendini alıkoyana ne mutlu

الحزم سوء الظن

CamiU'n-Sagir, c.1,sh.100

35-İşi sıkı tutma, güvenmemedir.

الكريم اذا حاسب صاحبه [السخى مزرق الجنة ودار الاغنيا] A.S.L.de

36-Olgun kimse, hesaplaşmada kolaylık gösterir.

CamiU'n-Sagir, c.2,sh.91

37-An ibni Mes'ud (r.a.) rivayet etmiştir: Zenginlik, başkalarının ellerindekilerden ümit kesmedir.

من حسن اسلام المرء تركه مالا يعنه

Muvatta, c.2, sh.552

38-Ali b. Hüseyin b. Ebi Talib'den, Rasulullah (S.A.V.) buyurdu: Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmesi müslümanlığın güzelliğindendir.

الكلمة الطيبة صدقة

R.Salihin, c.2,sh.109

39-Ebu Hüreyre (r.a.) dan rivayet edilmiştir. Rasulullah buyurdu: "Hoş söz bir sadakadır."

AsL'de: ان البلاء مؤكل بالنطق (سداة الانسان في حفظ اللسان)

40-Dilin belâsı, konuşmaya vekil kılmasıdır.

30.Hadis NP'de :

من احب اولادى فقد احببني

كثرت الضحك تميت القلب

41-Gülmenin çokluğu kalbi öldürür.

Künûzü'l-İlâk, sh.272

لا يشبع المؤمن دون جاره

42-Mü'min komşusu aç dururken karnını doyuramaz.

3.2.4. Hadislerle İlgili Yazılan Hikâyelerin Konuları

1. Ulemâdan biri gösteri yapan birini görür, halk etrafına toplanmıştır. Ondan imtina eder ve bu olayı hoş görmediğinin sebebini açıklar ve nasihatlerde bulunur.

2. Hz.Ebubekir ve onun cömertliği mallarını Allah yolunda nasıl harcadığını anlatmaktadır. Varını veren kişinin durumu ile ilgili

305- Varını vir olmaz imiş yokla gör

Kisc tehi olmayacak kasc pür

306- Böyledir etfale koyanlar adı

Varını viren kişi yâd olmadı

Sözünde durmanın, ahde vefânın yüceliği anlatılarak Hz. Ebubekir'in Sıddık özelliğine karşılık sözünde durmayanlar için:

Zen gibidür merdüm-i peymanşiken denilmektedir.

3. Ali bin Ebi Talib'in edebsiz bir müşrikle olan hikâyesi anlatılmaktadır. Düşmanın biri ile ceng ediyor göğsüne çıkıp onu katletmek istiyor. Müşrik Hz. Ali'nin yüzüne tükürünce "Nefsim için öldürürüm endişesi ile öldürmekten vaz geçer.

Zâloğlu Rüstem'in hikâyesi. Turan'a sefer eden Rüstem düşmanın birini öldürmek isteyince "susuz iken falan çeşmede su veren kardeşimin oğlu idi diyerek" belâdan azad kılmasını taleb eder. Rüstem'in gözleri dolarak öldürmekten vaz geçer.

Zalim Kısra birini öldürmek istiyor. İhtiyarda ona "gel sana söyleyecek sözüm var diyerek" yürüyorlar. Daha sonra Kısra'ya dönerek "yol arkadaşlı gımızın hakkı var, beni öldüremezsin" diyince, Haccac onu afv ider.

4. Irak mülkine arab hücum eyler, Her tarafı çiğner perişan eder. Bir gün Şirin annesine rica eder ve taze bir cariyeye edinir. Saçlarını tıraş eder Bunun üzerine hoca bazı açıklamalarda bulunur ve Şirin'i bu söz doyurur. Asker'in ön safı Elbürz'e ulaşmıştır. Hz. Ali ile meşveret ider ve "nesl-i beni adem isen katle mucid olma" der.

5. Göz gözü görmeyen soğuk bir kış gününde kış ve kar demeden kuşlara dâne saçan birini gördü. O güzel huylu, kıssise der ki: Bu ne demektir. O da der ki Ben vârimı yoğumu ni'met-i gufrâna ermek için hebâ etdim. Bu durumu gören Hz. Mısır ağlayarak azm-ı harem eyler, Ka'beyi tavaf ederken o bütgedeninde tavaf ettiğini görür. Beytü'l-Harem'e çağırır ve sebebini sorar. Kıssis ona: Bir daha gaflet ile leb açmamasını söyler. Şeyh bu hal üzerine döner Allah (c. c.) mağfiret diler ve yalvarır.

6. Gerçek mü'minlerin ve takva sahiblerinin her zaman kurtuluşa ereceklerini konu edinmektedir. Temiz kalpli bir mü'minin gemi ile denizde boğulma tehlikesi geçirmesi ve Allah'ın izni ile kurtuluşu.

7. Mısır'ın Kahire şehrine gelince bir kaç kişi töhmete uğrar. Vali'nin adeti bu durumda olanlara şiddetli dayak atmaktır. Hapse atılanlardan biri der ki : "Öldüğüme ağlamam ama, öksüzlerim yüzüme hasret kalırlar. Sonra Validogrusunun ne olduğunu söylemelerini ister. Mısır Valisi durumu öğrenin ce onları azad eder. Hâkâni bununla ilgili nasihatında:

764-Pendimi Hâkâni idersen kabul

Ehl-i sehanuñ kulu kurbânı ol

8. Hz. Osman (r.a) hazretlerinin kendi oğluyla meşveret etmesi. Hz. Osman bir gece hasta olur. Oğluna sır olarak kendinden sonra emir olacağını söyler, oğluda bu sırrı gider başkalarına söyler. Hastalıktan iyi olunca Hz. Osman oğlunu bu sebepten dolayı Basra'ya sürer. Sır saklamanın fazileti ile ilgili nasihatlerle hikâye biter.

9. Basra'da ta'lim-i kıraat eden çok yaşlı bir ihtiyar gaflet ile bir talebisini öper ve bu sebepten dolayı sıkıntıya düşer. Def-i için Hasan Basri'ye gider. O da bu müşkülünü çözemeyeceğini söyler ve onu Kabe'ye gönderir. Önce Minaya gelir, namazını eda eder. Ka'be'ye gider ve Şeyh'den yardım ister. Şeyh ona dua eder, duası kabul olunur. Ka'be'de namaz kılarken Hasan Basri'yi görür, hayrete düşer. Şeyh Hasan Basri'nin Basra'da olmasına beş vakit namazı Ka'be'de eda ettiğini söyler.

10. Hz. Dâvud'un Câlut ile olan hikâyesi, Hz. Dâvud'a vahiy gelir ve Asker-i Câlut'a cihâd emredilir ve Calud'un tahtını yerle bir eder. Hikâyenin devamında Hz. Dâvud'un çok şükür ettiği anlatılıyor. Şükür edenin yeri cennettir.

11. Beyâzid-i Bestâmi'nin zayıf bir karıncaya şefkati'nin hikâyesi Buğday arasında gezen zayıf bir karınca görür. Süleymân gibi o karıncaya acır ve gözleri yaşla dolar. Hikâyenin devamında merhametle ilgili mısralar yer alıyor.

12. Ad kavminin ve Havernak kasrının Allah'ın gazabıyla yok oluşu'nun hikâyesi. Ad oğlu dünyada altın, gümüş, mücevher ne varsa hepsini toplar bir köşk yapar. Cenneti taklid için toprağını zağferân eder. Ham gümüşten ağaçlar diker, yaprakları lâl u cevâhir ve kırmızı yakuttandır. servileri ise zeberced'dendir. Ancak bütün bu güzelliklere rağmen Allah'ın inâyetiyle yer bir olur.

13. Fakirin biri gelip Bişre der ki fakirlik canıma tak etti Bişr ona: abdestsiz yere basmamasını söyler Bişr'in sözü hoşuna gider. Irak'ı gezerken ayağı bir halkaya geçer bir yüce mahzen görür içi hazineyle doludur. Böylelikle o derbeder mala mülke kavuşur.

14. Hz. İsmail (a.s.) bir kişi ile yol arkadaşı olur. Kendisinin eve gideceğini ve onun beklemesini söyler. Ancak gider dönmeyi unutur. Bir iki gün sonra oraya uğradığında o kişinin bitkin bir vaziyette hala beklediğini görür. Utancından ondan afv diler.

15. Hz. Abbas'ın kendi oğluna vasiyyet edişinin hikâyesi

16. Nuşîrevân ve onun cömertliğinin hikâyesi

17. Hâce Ubeydullah'ın bir kaç kişi ile Hammama gidişi, ücretini ödeyecek parası olmaması ve kü'lahını vermesi... Hikâyenin sonunda borç etmenin kötülüğü anlatılıyor.

18. Hz. Fâtıma'nın bir câriye edinişinin hikâyesi: Hz. Fatıma bir gün ekmek için hamur yoğururken komşusunun cariyesi yanına gelir. Kûtiyye onun halini görür ve ağlar. Câriye, sahrada gördüğü bir olaydan sonra özür dileyerek imâna gelir.

19. Hüsrev-i Perviz ve Hâce Buzurcimihr-i Hakim'in hikâyesi. Seher vakti uyanık durma ile ilgili olaylar anlatılıyor.

20. Kaside söyleyen Numan bin Zaid ve onun cömertliğinin hikâyesi. Şair halini arz etmek için bir matla yazıyor Şah-ı kerem ona iki hemyân ile yüzbin dirhem gönderiyor. Devâmında cömertlik ve herşeyin Allah için yapılması anlatılıyor.

21. Şeyh Şibli Hazretleri ve onun irşadı konu ediliyor.

22. Yaşlı bir ihtiyarın Mu'tasım'a sürülmesi ve hapse atılması daha sonra pişman olup derdini Mu'tasım'a söylerler. Mu'tasım bu ettiği işlerim sebebinin sorar. Onu ak sakalına ürmeten bağışlar. Bir kaç gün sonra ihtiyar ölür.

23. Hazret-i Sultân-ı Enbiya ile Hatem-i Tayy'ın oğlu ve onun kabilesinin hikâyesi. Bir gece sabaha kadar ceng edilir, sonra cizye kabul edilir. Cümlesi Beni Tayy'ın tabi'i olurlar. Bir gün gelir Hatem'e sehâdan sual sorarlar. O da cevaplandırır. Cûd ve sehâvetle ilgili nasihatlerde bulunur.

24. Ka'b ibni Züheyr Hz. Peygambere halini bir kasideyle arz eder. Hz. Peygamber ona inâyetlerde bulunur. Sairi izzetlemek gerektiği anlatılıyor.

25. Hz. Yahya ile Hz. İsa (a.s.) nın aralarında bir anlaşmazlık çıkar. İsa'nın güler yüzlü İsa'nın ise onun zıddı olduğu anlatılıyor.

26. Ashabdan biri bir kelleyi pişirir ve derki şimdi komşular hun-ı gam yerken ben bunu nasıl yerim. Komşusuna iftar için gönderir. Ancak hiç biri el sürmez. İftar ederken komşularından biri ona gönderir. Ashab-ı kirâm buna memnun olur. Devâmında varını dağıtmanın güzelliği anlatılıyor.

27. Ebu Hureyre (r.a.)'ın hayatı ve Hz. Peygamber (S.A.V.) ile olan yakınlığı anlatılıyor. Hurma ile iftâr ettiği, karnı doyuncaya kadar yediği, gönlü neyi arzu etse dağarcığında hazır bulunduğu anlatılıyor. . Ömründe hiç zâr u taab çekmediği ve kanaatkar olduğu da anlatılıyor.

28. Bir gece zavallı bir Bihemen Hz. İbrahim'e misâfir olur. Sofraya oturunca onun dinini sorar. Mecusu olduğunu öğrenince; ya dinini terk etmesini, yahut yemeğini yememesini söyler. Mecusi de Hz. İbrahim'e, Rızık için dinini terk etmeyeceğini söyler, Yemekten vaz geçer gider. Cebrail, Hz. İbrahim'e gelerek gidip ihtiyardan özür dilemesini söyler.

29. Yusuf (a.s)'ın Mısır'ı belalardan kurtarması ve kıtlık yıllarında aldığı tetbirler ile onu kuyuya atan kardeşlerine karşı davranışı anlatılıyor.

30. Te'lif sahibi Hâkânî, vakti ile güzel bir şehir oğlanını, enisi ve mahrem-i râzî edinmiş, nâz ve na'im içinde büyüttmüş, nihâyet Kâbe'ye de beraber götürmüş. Hac seferinde kendisine çok hizmet eden bu delikanlı, onunla Harem-i şerif civârında makam tutmuş, onunla şart-ı menâsiki edâ etmiştir. Sonra şairimizle birlikte Ravza-i pâk (Medine'de Ravza-i mutahhara)'ı da ziyârete gidilmiştir. İşte Hâkânî'nin yıllarca yanında beslediği, kendisinden hiç bir şey esirgemediği bu yalın yüzlü genç, kadın mekri yüzünden, onun can düşmanı olmuş.⁶ Bu yüzdende çok cefâlar çektiğini tekrarlıyor. Sonunda onun Allah'ın gazabına uğradığını, bu tür insanların sonunun mutlaka hüsrân olacağını nasihat ediyor.

31. Hişâm bin Abdulmelik'in şan ve rıfatları anlatılıyor. Şair Ferezdak 'ın güzel bir kaside ile şerh ettiği hikâye ediliyor.

32. Mısır'da bir kişi sürekli sarhoş gezermiş, sarhoş olmazsa konuşmazmış. Yıllar böyle sürüp gider ve yaşlanır. Sarhoş halde yürürken eli bir pisliğe bulaşır. Elini silmek için bir yetimin başına sürer, yetim onu okşadı zanederek sevinir, hoşuna gider. Zaman sonra adam ölür. Makamı cennet olur. İyilikle muamele, kalp yapma, kırmama üzerinde nasihatlar verilir.

33. Adaletli bir padişah ve yaşlı bir veziri vardır. Bir gün saray ekâbirini toplar, onlara yemek verir, o sırada hizmetçi yemeği Sultân'ın üzerine döker, hid-detlenen Sultân hizmetçinin öldürülmesini emr eder. Vezir bu işin yanlış olduğunu padişah'a söyler. Padişah bundan dolayı Hakkın gazabına uğrar.

34. İbrahim Edhem (k.s.) Belh saltanatını bırakıp giderken, yolda bir koca karı görür. Bu kadın yüzünü gözünü açmış nâ mahremden sakınmamaktadır. İbrâhim Edhem bunun sırrını sorar ve tavsiyelerde bulunur. Kadın bunun üzerine örtünür. Aybı gizleme ile ilgili nasihatlar yer alıyor.

35. Hz. Ali'nin hilâfeti zamânında Şâm Hakimi, İmamın hilafında olur. Bundan dolayı harb olur. Hazret-i Ammar şehid olur. Veysel Karanî'ninde burada şehid olduğu söylenir. Ve daha sonraki olaylar anlatılır. Hz. Ali'nin hilafetten azledilme ve Hind'in oğlunun hilafete önerilmesi.

⁶ Karahan, Abdulkadir (Prof.Dr.) İslâm-Türk Edebiyatında Kırk Hadis Sh. 212-213

36. Hz. Peygamber bir gün mescidde Hz. Ebubekir ve diğer ahabla sohbet ederken gizli bir ses Peygamber efendimize "Mine'l-hakimi yevmü't-tenâd" diye sorar o da; Allahu Te'ala'dır der. Gelenin kim olduğu sorulur. Ve "Cebrail'den başkası değildir" diye cevap verir.

37. Hazreti Mevlâna ile Şems-i Tebrizi'nin hikâyesi'nin Şems-i Tebrizi ile tanışması ve Şems-i Tebrizi'nin "Hz. Muhammed mi, Bayezid mi efdaldır" sorusuna aldığı cevâb Şems'in ah etmesine sebep olur. Ve devamındaki olaylar anlatılır.

38. Şeyh Zende bil hazretlerinin yaşayışıyla ilgili açıklamalardan sonra üç nesnenin tehlikeli olduğunu bunların; bahl, ucb, hevâ olduğu hikâye ediliyor.

39. Eski devirlerde bir yerde kıtlık olur. Hızır çarşıda gezerken bir dilencinin "Allah için" istediğini görür. Vâlihü hayran olub dilenciye "Benim bir şeyim yok beni sat, nefsimi sana hibe ettikim" der. Dilenci onu 1000-2000 dirheme satar. Hızır ona kendini tanıtır. Adam öğrenince ayağına düşer, başını yerlere sürer.

40. Hallâcı Mansur'un vecd ve halet durumunu anlatır. Her gördüğüne "enel hak" dediğini bu yüzden dâre çekildiği hikâye ediliyor. Hakâni nasihatle derki :

3250- Nutkunı hıfz et suyu kan eyleme

Sebk-i lisân ile ziyân eyleme

41. Sebâ mülkünde bir melik vardır ve ülkesini muntazam hale getirmiştir. Halkı dahi zevk ü safadadır. Ancak zulüm ve eziyet baş gösterir, bir gece zelzele olur ve Cennet gibi yer, çorak yere döner. Cümlesini kum basar ve helak olurlar.

42. Mecûsi Behmen'in hikayesi ve kendi komşusunun cömertliği . Irak ülkesinde adı Behmen, lakabı Yâr olan Kârûn kadar zengin bir er vardır. Komşusu ise aç ve perişandır. Behmen'e gitmesini belki ona şefkat edeceğini söylerler. Ancak bu girişimi engellenir, ağlayarak geri döner. Behmen bu durumu görür yiyecek giyecek v.s. gönderir. Ve bununla ilgili olaylar anlatılır. Nasihat olarakta :

3406 - Kaçma sehâdan ki nâsarâ bile

Cennete lâyıık ter olur cûd ile

3416 -Virdi mi Nemrud ile Kârûna şân

Hiç o kavi mertebe-i bi nişân

şeklinde nasihatatta bulunur. Hıristiyan bile olsa cömert kimselerden kaçmamakgerektiği anlatılıyor.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TENKİDLİ METİN

Müftü'ülün Müftü'ülün Pa'ülün

Bismillahirrahmânirrahîm
Sırr-ı çâdiş-i Keâm-ı Kadîm

Virse nola zemzeme-i besmele
Kubbe-i çerh-ı felege velvele

Besmelenün meddidür ey hûb fenn
Habl-ı metîn-i kerem-i gü'l-minen

Irmege ol bâb-ı ulu'l izzete
Besmele bir vasıta dur ümmete

- 5 Gözle selef semtinün âdâbını
Besmelesüz açma dehen bâbını
- Her suhan ânuñla cihân-ğır olur
Besmelesüz sözde ne te'şîr olur
- Nutqa nüfûz anuñ iledür henüz
Besmelesüz sözde bulunmıyasuz
- Anuñ ile bir sözün olmaz iki
Besmeledür vâsıl iden sâliki
- Besmeledür âf zame-i esmâyı Hağ
Besmeledür nûr-ı tecellâ-yı Hağ
- 10 Kılmağa istersen eger def'-i ğam
Besmeleye şugl idegör lâ-cerem
- Bağlasa etrâfuñ alub seyyât
Besmele zikriyle bulursun necât
- Besmele gül destesidür güyyâ
Sâriludur târ-ı terehûm aña¹

¹ 1. beyit ASL'de yok -3. beyit NP'da yok - 5a. NP gör selef -7. beyit ASL'de yok-9a ASL esmâ- i - 12B. Bu beyit TE'de yok

B- Oldı o gül deste-i bağ-ı cemāl
Gülşen-i Furşân'a gül-i hoş-hısal

Cilve nümâyı ruḥ-ı na^c mādur ol
Perde güşâyı dil-i eşyādur ol

Zikrî dürür feyz-resân heme
Nî^c met-i maḥz olsa ne vār^c âleme

15 Hâşılı itmüşdür anı zü'l-celāl
Bâb-ı kemāl-ı kerem-i lâ-yezāl

Sırr-ı suḥan nâtıka-ı lem-yezel
Rûḥ-ı maḥsâl-ı kelimât-ı ezel

Erre-i dendâne -i" sin"i anuñ
Bıçdı nihâl-ı bedenin düşmenüñ

Saldı o şemşîr-i murassa^c ğılâf
Ehl-i ḥilâf arasına ihtilâf

Buldı o cevherle olub pür şafâ
Âyine-i mülket-i dîn incilâ

20 İsm-i celâl içre cemâl-ı ezel
Zâhir u bâtın görünür fî'l-meşel

Şem^c a-ı pür lem^c a-ı envârdur
Meş^c ale-i sâlik-i didârdur

Ḥamd aña kim ḥalḫ olalı mümkinât
Ġarḫa-ı in^c âmidürür şeş-cihât

Milk ü melek birle simâk u seme
Gâyet-i ser-menzîl idrâke dek¹

¹ 14b.NP nf mete- 16b.NP kelâm-ı ezel-17a. NP dendâne-i- 17b. NP kesdi-19a. NP
gevherle-20b. NP,ASL bahir-21b. NP dindârdur-24b.NP dindârdur

Hılkat-ı eşyâ kuralı çâr-sû
Zerre-be-zerre ne ki vār mû-be-mû

- 25 Cümlesi muhtâç-ı der-i kibriyâ
Bende vü âzâde vü şâh u gedâ

Kabza-ı hükümdededürür her zemân
Güy-i zemîn ü küre-i âsumân

Rıf at-ı şân-ı^c azamet mahzeri
Minnet-i insân u periden beri

Cân bitürürdi kara yerden nebât
Zerrece itse çemene iltifât

Hikmetidür şun^c ı ilâhiyyeden
Jâle-i gevher haceri lâl iden

- 30 Katre-i nîsânı salar şaf-be-şaf
Añun ile pür ola her bir şâdef

Kâse-i hırsı ider in^c âmı pür
Bez-i nîf am şânına mahşûşdur

Açmasa feth olmaz idi kudreti
Mes'ele-i müşkile-i hikmeti

Haste-i me'yûsa olur sâl u mâh
Bâb-ı şifâhâ nesi ümîd-gâh

Ya^c ni dirîğ itmez irince ecel
Şerbet-i lutfun o hakîm-i ezel

- 35 Şun^c ıdur izdâde viren imtizâc
Vahdet-i isbâtına yok ihtiyâc

Levh u kalem andan olub behre-yâb
^c İzz-ı huşûrundadır "**Ümmü'l kitâb**"¹

¹ 29b. AE jâleyi - 30b. ASL,NP.AE pürdür olur- 35b. AE vahidi

Şem^c ü ba^şar lems ile şemm-i be^şer
Hük^m-i şerîfiyle olur kâr-ger

Göklere virüb harekât u sükûn
Hep kıdem-i zâtınadur reh-nümûn

Şâm u şeh^rden geyürür her zemân
Hûk^m-i sipihre iki ber güstüvân

40 Itmese fermân ele girmez heves
Emr-i şerifüñsüz açılmaz nefes

Oldur iden bezl^c atâsın güvâh
Cümle^ye rızkın virici pâdişâh

Itmededür halin o dergâha^c arz
Cümle-i sükân-ı semâvât u^c arz

Hân-ı^c atâsına harîs ins ü cân
Lut^fi gibi nî^c meti bî-imtînân

^c Alemi in^c âmı ile ol Vedûd
Eyledi müsteğrağ-ı deryâyı cûd

45 Zümre-i zî-rûha o Perverdigâr
Hân-ı hayâtıyla idüb f^c tîbâr

Gördi mezzelletlerin^c izzetledi
Her birin el-kıssa ziyâfetledi

Muğtemiz-i hâsılı eşyâ ile
Nâ^c ime-i ile

Olmağa bî-çârelere çâre-ger
Lut^fü firâvânını mebzûl ider

Bâb-ı hümayûni ki meftûh^cdur
Vâsıta-ı râhat-ı zî-rûh^cdur¹

¹ 38a. ASLAE. gökde vü yirde - 40b.AE,NP. alınmaz-41a.NP. eyledi çün -45a. NP. cümle-i 45b.ASL o perverdigâr- 47a. NP eşmâl ile- 48b. NP. ibzâl ile

- 50 Söz ile red olmaz eşigünde söz
 Bir şeh-i şâhib keremün kulıyuz
 Sîne-i cebbârı o dâdâr-ı pâk
 Hançer-i kahrile ider çâk-çâk
 Tîğ zen-i gayret-i rabbü'l-enâm
 Zâlîme elbette ider intikâm
 Gûş dutar nâle-i mazlûma Hağ
 La' n ider ol tâife-i şûma Hağ
 Mân' i yok rahmeti çok Hağ'dur ol
 Hak alıcı hâkim-i mutlakdur ol
- 55 Hâzretidür ' alleme Adem diyen
 Ahmed'e mağbûb-ı müselleme diyen
 Nice müselleme dimesünler aña
 Zâtını mir'at idünübdür Hüdâ

DER NA' T-I HACE-I HER DÜ SERA HABIB-I HÜDA
 HAZRET-I MUHAMMED'Ü'L MUSTAFA SALLALLAHU
 ' ALEYHI VESELLEME

- 57 Milk-i ' ademden dağî çıkmazdı yol
 Eyledi kevneyne anı Hağ resûl
 Olmasa olmazdı felek bî-gümân
 Böyle buyurmazdı Hüdâ-yı cihân
 ' Arşa değişmezler idüb ilticâ
 Sâye-i perr-i külehin enbiyâ
- 60 Her ne kadar fîzîl ise mürselîn
 Fazlı yanında olamaz hûşe-çîn¹

¹50a. NP. olınmaz-53a. TE dil süza-56. Bu beyit, NP, HA'de na' tin, 1. beytidir.

Lâf line biñ cân ile virdi ser
Ger puser-i Meryemî söyletseler

Nîdüginî ol kelimât-ı seîm
Nuṭṭa mecâl olsa açardı kelîm

Oldur iden bir söz ile "Lât"i mât
Oldurur el-ḥaḳ sebeb-i kâinat

A° lem-i° allâme-i° ilm-i ledûn
Bâ° is-i ibdâ° -ı serâyı kühen

65 Tâir-i nûh târemi eflâk-ı° aşḳ
Gevher-i deryâyı şegabnâḳ-ı° aşḳ

Tüḡ-firâz-ı ḥarem-i kibriyâ
Şukḳa-ı tîrâz-ı° alem-i ḳâf-ı ḥa

Ḥavşıla âmûz-ı ḥavâs-ı melek
Ma° rifet endûz-ı debîr-i felek

Cevher-i ferd-i sadeḫ-i kûn-fekân
Lâf l-ı dirâḫşân-ı külâh-ı cihân

Leyle-i mf râcda şebbûyı bağ
Meclis-i ḥaḳda güher-i şeb-çerâḡ

70 Mest-i mey-i nâz-ı şebistân-ı Ḥaḳ
Nuḳl-ı şerâb-ı dil-i mestân-ı Ḥaḳ

Kaşlarıñuñ olmasa mâh-ı nevî
Ḳâf be-i islâma delîl-i ḳavî

Bâdiye-i şirke düşerdi beşer
Ḳible-i dîn bulmaz idi zîb ü fer

° Anber-i giysûlarıdur itme şek
Sırt-ı süveydâyı kibâr-ı melek¹

¹ 61a. ASL: Cân ile vir diseler-66b. NP. kâf u yâ - 66b. ASL. dirâ z-67a. NP. felek,
68b. ASL. AE. NP. mihân

- Medrese-i ʿ aşkda bî-kıl u kâl
Oldur iden bahş-ı cemâl u celâl
- 75 Sînesi yenbuʿ -i hikemdür anûn
ʿ Arızî misbâh-ı zulemdür anûn
- Tâs-ı felek saltanatı kûsidür
Şerʿ i serâ perde-i nâmusidür
- Şehveri altında dürür bî gümân
Beyze-ı beyzâyı zemîn ü zemân
- Sırr-ı ahad sîne-i Ahmed'dedür
Nûr-ı şamed kalb-i ~~Muhammed~~ dedür
- Rûtbe-i kadrine bu yetmez mi dâl
ʿ Aşıkıdur pâdişâh-ı zü'l-celâl
- 80 Hayl-i melek gökden açub bâl u per
Saʿ yile biñ yıl tayarân itseler
- Päye-i fazlına varılmaz ʿ ayân
Kadrini mevlâ bilür ancak hemân
- Toğmasa şems-i şerefi ~~Ahmed~~ üñ
Sempti görünmezdi reh-i ebcedüñ
- Kûşe-i çeşmiyle nigâh itmese
Havf u haţar vār idi her bî-kese
- Haşr olıcak müʾ min ile müʾ minât
Cümle o hazretten umarlar necât
- 85 Kurtulur el-kışsa gam u gussadan
Dâmen-i pâkine teşebbüs iden
- Velveleden eyleyen eflâki pür
Debdebe-i kûs-i ~~Muhammed~~ dürür¹

¹ 79b NP. İ. yezâ l AE kî-zevâ l-81a NP. HA. irilmez- 82b. AE.emcedüñ- NP.hazretle bulurlar

Mağdem-i ferhundesı peygamberüñ
 ° Irzını kesr eyledi Kısra'laruñ

Geldi o şimurg-bülend âşiyân
 Büma mağâm oldu mekân-ı Keyân

Itidi o bâzu-yi nübüvvet penâh
 Küfr ü dalâlin haşerâtın tebâh

90 Kuvvet-i kudsiyye-i peygamberi
 Kâsrını hâk itdi yıkup Kâyseri

Bu tabâkât-ı felek zer-nişân
 Kâdrine bir nice ayak nerdübân

Nâf tını tafşile komaz ihtiyâç
 Kıssâ-ı MF râc-ı zev'il-ibtihâc

Binse Burak'ına o şun° ı Celîl
 Gâşiye berdüşî idi Cebrail

Dirler aña ° âlem olub mübtelâ
 Sallı ° alâ Seyyidinâ'l-Mustafâ

95 Aline aşâbına a° vânına
 Hem vüzerâ-i ° azâmet şânına

Hâzret-i ° izzetden olub ihtirâm
 Nice şalât eyleyeler vesselâm

Mağrem-i esrâr-ı resûl-i ilâh
 Hâzret-i şiddik-ı hülâfet penâh

Hâk-rehî secde-gehi şeyh ü şâb
 Hâzreti Fârûk-ı me° âfî nisâb¹

¹ 88b. ASL mekân-92. Bu beyit NP'da yok-98b. ASL me° âni cenâb.

Nâṭık-ı ḥaḳ tûti-i bâğ-ı amân
 Hazreti ° ~~Osmân~~ behişt âşiyân

Hem daḥi ° ammin seḥi nâsdur
 Birisi ~~Hamza~~ birisi ~~Abbās~~ dur

Memduḥ-i ° ammin kirameyn-i nâs
~~Hamza~~ vü ~~Abbās~~ ḥaḳîḳat şinâs

100 Zehr-i ḥavâs-ı ḥarem-i kübriyâ
 Hazreti ~~Haydar~~ sened-i evliyâ

Hem ol iki pâk neseb şâhlar
 Âb-ı ruḥ-ı zümre-i isnâ ° â şer

B- Cümle-i aṣḥâb-ı ° ~~izâm~~-ı resûl
 Ḥâşılı bir bir o gürûh-ı feḥûl

C- Gaṭṭa-i envâr-ı ilâh olalar
 Ümmete ° uḳbâda penâh olalar

Devr ide tâ künbed-i firuze nâm
 Her birine ola şalât u selâm

DER SİTÂYİŞ-I SULTÂN MEḤEMMED ḤAN BIN SULTÂN
 MURÂD ḤAN ° ALEYHI'R-RAHME VE'L GUFRÂN

105 Nâ t-ı nebî ḥatm olıcak lâcerem
 Dâ vet-i sulṭandur ehemden ehem

Ol ki felek dir aña el-emri lek
 Şimdi senâ ḥ°anidür ins ü melek

Vâris-i evreng-i Feñdûn Cem
 Hüsrev-i Kisrâ-° âlem ü Cem ḥaşem

Fâḥr-ı selâtin-i selâtin nişân
 Kûtb-ı zemân a° deli Osmâniyân¹

¹ 100b. HA. aşfiyâ-101B-yalnız NP'da vâ-104a. AE, HA. fâm- 106b. ASL. cümle

Hazret-i sultân-ı “ ~~cahîl-ı kâf~~ ü ~~dâr~~
Şah-ı ~~Mehammed~~ halef-i ~~Hân~~ ~~Murâd~~

- 110 Mihr-i felek kâdr ü sipîhr iktidâr
Zillî Hudâ ya^c ni ~~Huzûvendigâr~~

Şasr-ı celâlinde kemer kehkeşân
Bâm-ı sarâyında kâmer pâs-bân

Tîr gibi ol şeh-i çâlâk rek
Eğriye toğruldu cülûs idicek

Tâc-verân-ı taraf-ı Engürüs
Her biri na^c l-ı feres itdi bûs

Kâf a-ı Eğriyi hûsâr eyledi
Toplarını sâ^c îka-bâr eyledi

- 115 Her atılınca olup ateş-figen
Ta^c ne iderdi göge her darb-zen

Akıbet açdı anı ol tâc-dâr
Niteki bustânı nesîm-i behâr

Vâk^c a-ı tâburda hod bî-direng
Eyledi küffâr ile şîrâne ceng

Sûsen-i ter gibi olub dâll-tığ
Düşına aldı kılıcın bî-dirîğ

Cengi mukayyetler iken hep sipâh
Düşmene çignetmiş iken bâr-gâh

- 120 Geldi zuhûr itdi be-faîl-ı Hüdâ
Kuvvet-i imdâd-ı nebiyyü'l verâ

Tuf me-i tığ oldu o gün ser-be-ser
Heft kura ile yedi yüz biñ er¹

¹ 110a. NP. Şah-ı felek-113b. AE, HA, feresin-115a. NP. feşân-115b. AE ta^c ne ider göklere-118b. AE. eyledi. 121b. ASL, NP. yedi kura ile - 122a. NP. ol

İtdi o envâc ı fütûhât-ı Hâk
Bedr ü Uhûd valç^c asına mâ-şadağ

Ba^c de idüb ol şehi yezdân perest
Şişe gibi düşmeni dînî şikest

Bir nice gün geşt ü güzâr eyledi
Geldi serîrinde karar eyledi

125 Oldı kudümiyle yine pâ-yı taht
Cây-ı şafâ-güster ü ıkbâl ü baht

Hâkimi şimdi haremeynin odur
Kâm revâsı şekıeynün odur

Nüşa-i te³ lîf bu^c abd-kemün
Oldı zemânında o Ferrûh demün

Tarf-ı ufûkdan doğa dâim şafağ
Şefkat idüb ümmete fazl ile Hâk

Re'yi münîrin ide her şubh u şâm
Semt-i ehâdişe muvâfık müdâm

MİDĤAT-I DÜSTUR-I FÜRÜN-I VEKÂR

130 Levh-i cihânda yoğ idi hatt-ı gam
Nağle getürdükde bu faşl-ı kalem

Bâğ-ı cihân olmuş idi büm-ı Rûm
Düşmene itmîşdi hezîmet hücum

Haymesini kurmuş idi ma^c delet
Nev^c i şerî^c atle olup yek-cihet

İrmiş idi tâ felek-i tâhire
Kevkebe-i saltanat-ı Kâhire

Cevr ü sitem resmi Sitânbul'dan
Hâsılı ref^c olmuş idi aña sen

135 Devri idi bir gül-i nev-bâdenün
Sâhib-i a^c zâm ~~Çağlı-zâde~~ nün¹

¹ 123a. ASL. Şişe gibi- 123b. ASL. sonra idüb- 126a. HA. hâdim-i - a128a. ASL, HA, NP, AE. tâ kim-130b. ASL. HA, NP. AE nazma-131b. NP. almuşidi-132b. HA, AE, NP tûğ-i- 133a. NP. daire.

Milk-i cihan cismidi ol cân idi
Devlet-i ‘ Osmân'a nıgehban idi

Bey' ü şurâyı meyi hamrâ gibi
Kimse alub satmaz idi manşıbı

Her ne murâd eylese ol pâk-râ
Şâh-ı cihân anı görürdi revâ

Zâtına mahsûş idi şadr-ı kabûl
Mercî i hâs-ı vüzerâ idi ol

140 Hâk-ı deri kıble-i şâhân idi
‘ Irz-ı vezâretle kapudân idi

Re'yi metîn ile okurdu emîn
Zelzeleden mülket-i dîn-i mübîn

Ya' ni o dustûr-i Süleymân güher
Âşafî şâkird edineydi meger

Reşkden olurdu pür-erjeng-i cıhr
Havşalaşın görse Ebûzorcimihr

‘ Ilmîle Lokmân'ı iderlerdi lâl
Eyleseler hikmet umûrin suâl

145 Kânde ise ehl-i ma' ârif aña
Cân ile eylerler idi ilticâ

Ma' rifet erbâbın idüb muhterem
Cümleye olmuşdı veliyyü'n-ni' em

Luţf u kerem gevherine kân idi
Nâmı veli nî met-i ' irfân idi

Hayret alub ' âklın alurdu dijem
Meclisinüñ câmların görse Cem¹

Şöyle şerîf idi o bezm-i ne'îs
Kim aña Kavus olmaz kâse-lîs

150 Görse o Keyhüsrev-i deryâ dili
Rüstem-i Zâl anmaz idi zâvîlî

¹ 145b. HA,NP itmişler-147a. NP. cevherine-148a. NP. olur idi

Ƙuvvet-i bâzûsun iderdi pesend
Girse kemendine anûñ div-bend

Hâsılı durdukça o şâhib-vücûd
Zulme ziyândur kerem ü c adle sûd

Olmasa dehşetde idî baħr u ber
Zill-ı külâh-ı kapudân eger

Rûşen olur eyleyecek darb u ħarb
Şu^c le-i üğiyle anûñ şark u ğarb

155 c Azm-i kıtâl itse kurup bargâh
Meş^c âle-dânî olamaz mihr ü mâh

Yansa o fânus-ı süreyyâ cenâb
Şem^c ine pervâne olur âfitâb

Ƙubbe-i mînâsı felek tâsinûñ
Mevci deĝil himmeti deryâsinuñ

İtmiş anı mâlik-i deryâyı fenn
Fûlk-i tene rûhî reis eyleyen

Devr-i keyânûñ o yel-i pür-hüner
Ƙı^c ide-i c adlini icrâ ider

160 Gösterir ol veche şafâ-güsteri
Ayine-i ħazret-i İskenderî

Bezl-i keremde idecek c arz-ı cûd
Ĥatem ile ma^c ni ider târ u pûd

Talib-i Ĥaĝ sâlik-i mürşiddür ol
Baħr ile ber içre mücâhiddir ol

Gürzile Elbürzi idüb ĥurd-ĥâm
Yıkdı c Acem mülkün alup bit^c tamâm

Cûd-ı fütüvvet senûñ ey nâmdâr
Dest-i şerifüñle ider iftîhâr

165 Sensin ol Âşaf şaf-ı Cem destigâh
Merc^c i gül şâhib-i şâhib külâh¹

¹ 150b. ASL Zâvili, HA, AE, zâyili, 151a. ASL bâzusuna eyler-156a. ASL, yaksa, 162b. HA, AE Berr ile baħr-164b. ASL, zât-ı

Şîr-i zafer şayd-ı neyistân-ı feth
Rüstem-i haşm efgen-i meydân-ı feth

Tuğ-ı dilârâyı şafâ âşafı

عمرک الله بلطف الخفی

Murğ-ı Hümâ oldu sefînen meger
Oldı cenâhıyın aña feth ü zafer

Nize güzâr-ı dil-ı haşm olduğın
Sâbit ider düşmene doğrulduğın

170 ° Âleme Yûsuf gibi itdün kerem
Saña Sinân olsa ° aceb mi ° alem

Halka kapuñ tâlf i mes° ü ddur
Halkası ser-çeşme-i maşşûddur

° Ayn-vefâ olmağın ol çeşme-sâr
Ayağınâ sū gibi akar kibâr

Ta ki ola şayf u şifâ mâh u sâl
Hazretine yâver ola zü'l-ceâl

Fâlnı her yerde hümâyûn ide
Nûh gibi ° ömrini efzûn ide

175 Şâhid-i devlet aña meyyâl ola
° İzzet ü ikbâl ile hoş-hâl ola

Sâbit ide zât-ı melek zâdını

Hıfz ide evlâdını etbâ° ını

من حفظ على امتي أربعين حديثاً ينفعون به وبعثه الله
يوم القيامة فقيهاً عالماً صدق رسول الله

Ol sened-i hayl-ı mülûk-i rüsûl

Vâsita-ı haş sebeb-i cüz ü kül

Didi benim ümmetimün ger biri

° ilm-i ehadisün olub mâhiri¹

¹ 169b. HA. doğruluğun-172a. NP. ° ayn-ı vefâ, 175b. AE. ° izz ü ikbâl, HA. izzet ü devlet-176a. HA, NP. zâtını, AE. râdını, 176b. ASL, HA, AE. etbâ° ını evlâdını-179b. HA, NP, kırk hadisüm idüb ezber benim.

Ezber idüb çihl hadiſüm benüm
Kılmasa ol dürc-i güherdâni güm

- 180 Nef i görür ânûñ ile ° âķibet
İki cihân içre bulur mefâf at

Alem-i Rabbâni âfâķ olur
Hâr u melek yüzine müſtâķ olur

Ba° s ider ° uķbâda Hudâ lâcerem
Anı faķıķ olduğu hâletde hem

İmdi işit merdisen ey merd- kâr
Güşinâ bu gevheri it güş-vâr

Hıfz-ı eķâdiſ iledür zeyn-i dîn
Ola husûsân ° adedi erba° ĩn
- 185 Rıf at-ı ſan-ı ° ulemâ yokla gör
° İlm-i eķâdiſ-i ſerîf iledür

Pes bu rumûzâtı bilüb hâsılı
Bâb-ı tevekkülde idüb menzili

Riſte-i lü'lüden alub çihl dür
Güş-i dili eyledüm ânuñla pür

Anı ki hıfz eylemek âsân ola
Naķd-ı dil ü dide-i ° irfân ola

Eyledüm olsun deyü ma° nâ açık
Nazmîle ſerh itmede küstahlık
- 190 Kıldum eķâdiſe muvâfık yine
Nice hikâyât-ı kavî beyyine

Güş iden el-kıſsa alub hıſſesin
Zâil ider ehl-i gâmuñ guſſasın

Dide-i cân olmağ için rüşenâ
Ekserin itdüm kıſas-ı enbiyâ^{1 1}

¹ 180a. NP, HA, nef ilenüb- 189b. AE. görür-183a. HA, NP. rind isen-183a. ASL sende işit-186a. AE. bilür-187a. HA, NP. Kırkdür-187b. HA-İdelüm-188a. HA, NP. kim anı-188a-b. ASL olur-189a-TE. çok-190a. ASL, HA, NP. münâsib-191a. NP. alur-191b. NP. dilüñ-192a. ASL. cân gözini itmek, HA; cân u gözün olmağ için, NP: cân gözine olmak için.

Hazret-i ~~Cem~~înüñ olâ rûhu şâd
Tarz-ı ^c Acem'de idüben içtihad

Sırr-ı ehâdisi ^c iyan eylemiş
Fenn-i me^c âni-i beyân eylemiş

195 Fârisi vü geh ^c Arabî câ-be-câ
Ehl-i suhan eytmış imiş sâbilcâ

Rûm'da dönsün deyü câm Cem'e
Türkiye itdüm anı ben tercüme

Oldı risâlemde resûluñ ^c iyan
Çihl hadisinde ki râz-ı nihân

Cismim olunca umârın hâk u gil
Münis olâ iş bu hadis-i çihl

Ilte beni menzîl-i gufrâna Hâk
Meymenet-i mehmedet-i nutk-ı Hâk

200 Añlada mefrûmın o bañr-ı kerem
Naqlı-ı kelâmında isâbet idem

Päygeñ-i dil bu yed-i tulâ ile
El vire Hâkâni-i päder gile

EVVEL-I TERTİB-I MAĞAL-I SUHAN

202 Nutqa şürü^c eylese fahr-i cihân
Cümle kelâmı idi mu^c ciz beyân

Her birisi dür-ü girânmañe -veş
Her biri burc-i şerefe bir güneş

Her biri gencîne-i esrâr-ı Hâk
Her biri bir ân-ı güher-bâr-ı Hâk

205 Her biri âyine-i himet-nümâ
Her biri miftâh-ı künûz-ı şa¹

¹ 195a. ASL, HA, NP: Geh Arabî, geh Acemî câbe-câ

196a. HA. Urmda-197a. ASL, HA, kırk, 203a. ASL, HA, her biri bir-203a. AE. dürr-i

Oldı o güftâr-ı cevâhir nişân
Gevher-i tâc-ı ser-i Ker ü Biyân

Rûh-ı kelâmın işideydi yakîn
Nutq-ı Mesihâ tutulurdu hemîn

Ömrin idüb şarf o maḳḳâlata Nûḥ
Cân verir enḫās-ı nefîsine rûḥ

Her sühân-ı pâk-i anuñ fî'l-meşel
Olmuş idi gevher-i genc-i ezel

210 Açsa dehânuñ o feṣḫü'z-zebân
Hür-i cinân ditrer idi bir zemân

İtse tekellüm o şeh-i kâm-yâb
Gökde düşerdi feleke ıztırâb

Her sözi ol ḥur-i peri peykerin
Güşına mengüş idi ḥurilerin

Olmuş idi ol sühân-ı müstaḫîm
Kâşif-i esrarı Kelâm-ı Kādîm

İmdi işit nükte-i ğarrâsını
Diñle ḥadîs-i felek ârâsını

215 Böyle dir ol devlet-i nâğḥımız
Taht-ı nübüvvette şehin şâḥımız

اربعة انا لهم شخيع يوم القيامة المكرم لذريتني والقطني
لهم حوايجهم والساعي لهم في امورهم والمحب لهم بعبه ولسانه

Didi o peygamber-i ʿâlem penâh
Sâye-i Haḳ server-i şâḥib-külâh

Zâtıma vâcib gibidür evelâ
Çâr müselmân-ı şefâʿ at baña¹

¹ 206a. ASL. olmadı/ feṣḫân-210a. HA, lisân-211b. ASL, HA, meleke-211b-NP
düşüser-215b. AE, nübüvvette,

Şadr-ı şefîc ât baña maḥsûs iken
Durdi dürer maḥṣadum Allâh'dan

Cümle-i maḥlûka şefîc am veli
Dürdini taḍim iderem ḥâşılı

220 Birisi evlâdına ikrâm iden
Kesret-i ta'c zimde içdâm iden

Biri de ḥâcetlerin idüb revâ
Cân ile ḥidmetler iden bi-riyâ

Biride maḥdûrını idüb sebîl
Sa'c yile eşrâfuñ umurında bil

Her biri sâdâte virüb cân u ten
Kâlb ü lisânıyla maḥabbet iden

Ḥâşılı maḥṣûd-ı zemîn ü zemân
Ḥidmet-i evlâd-ı c **Alî**dür hemân

225 Farzdur elbette her ol müc mine
Ḥubb-ı meḥâdim-i beni Fâtıma

HIKAYET-I AN ŞA'c BEZE BAZ
BA'c ULEMA-I ŞAHİB-I ĞAYRET

Diñle bu efsânelerüñ aḥsenin
Âl-î Kureyş'in tuta gör dâmenin

Ister isen rıf at ile ḳadr u câh
Muṭṭaşıl ol ṭaife-i kıl penâh

Naḳl olunur kim ulemâdan biri
Gördi bir âlufte-i lu'c bet geri¹

¹ 222b.ASL sa'c yiden/ HA sa'c yidüb-225a. NP,ASL müslime -227b.ASL,AE ṭaifeyi-228b. âlude ı i

Mel^c abe peydâ idüb açmış bisât
 Âleme olmuş sebep-i inbisat

- 230 Lu^c betinüñ birisin ol bî-edeb
 Kisvet-i şādāta koyub bî-sebeb

Aña yeşil sarmış o bedbaht şüm
 Halk temâşasına itmiş hücüm

Lehv ile lu^c bî idinüb kâr u bâr
 Anlara meşgûl ien ol nâ-bikâr

Hâsılı hiddet gelüb ol^c âleme
 Duymadı tahlîf-i berî Hâşime

Çadırın ol lahza o dānā-ı pāk
 Nāme-i nāmūsı gibî itdi çāk

- 235 Ğayret-i^c ilmiyle idüb ihtimām
 Pāreledî lu^c betinî bit-temām

Hem yeşilin yırtub idüb hāk-sār
 Mecmā^c ini dāhi kılub tār u mār

Hanesine geldi pes ol muhteşem
 Eyledi bir pāre yatub def i ğām

Vakf ada gördiki sâlar dîn
 Geldiler etrâfin âlub hūr-i^c in

Vardı huzûrûna selām verdi ol
 Müllefîf olmadı cenāb-ı resûl

- 240 Belki ğazāb şeklin idüb ol ere
 Döndi se^c âdetle yüzin âhere

Cânına ateş düşüb ol kāmîlün
 Halline yol bulmadı bu müşkilün

Luṭfile etrâfdan aşhâb u âl
 Kıldılar ol hâzrete sırrın sūâl¹

¹ 230a. ASL lu^c betin -234B ASL, HA, AE, NP. dānā-yı- 236b. ASL. kıldılar ol cürmi
 dāhi/ HA. mecma^c ını dāhi idüb -239a. NP selām itdi -241b. HA. ol

İtdi emānetde hıyānet didi
Alime kılmuşdur ihānet didi

Bu söze لا یعقل olub yine pîr
Bilmedi zımnında nedür cāy-gir

245 Pes şadef-i çeşmin idüb pür-lâl
Dökdi gözi yaşını deryâ misāl

Didi ki ey şemf -i bisât-ı basît
‘Alemedür kılzüm-i ‘ilmün muhîr

Olmuş iken āra meveddet hemîn
Fevz ü necâtâ sebep ey ehl-i dîn

Zümre-i evlādına hâşâ ki ben
İtmış olam zerre kadar su’i zân

Didi ol lu‘ betde olan şüreti
Pāreleyüb eylemedüñ hürmeti

250 Sebze-i destârı hüd ol Hâşim’ün
‘Ayni idî âli benî gâlibün

Beñzer idi kisveti evlādına
Ya‘ ni ki aḥfād-ı melek zādına

Aña nice cür’et idüb şunduñ el
Hâtırına gelmedimi "Lem-yezel"

Alin unuttım mı şalābetlerin
Kurb-i ilāhiyyede kuvvetlerin

Ma-ḥaşal ol şāh-ı tabībü'l-ḥukūb
Rüz-i kıyāmetde şeff u'z-zürüb

255 Eyledi şol ḥadde ‘ıṭāb aña kim
Oldı o fāzıl nice günler saḳım ¹

¹ 247b. HA. sebebün- 249b. ASL. o sûretde- 255a. ASL. hıṭāb,

Şarğı sebz olmağın ol kâlibî
Hâr u hâkîr istemeyince Nebi

Aña ° aduv olanın eyle Hâk-şinâs
Eyle ser encâmını bundan kıyâs

Nûh nebi fülkidür âl-i resûl
Garğa varur andan idenler nûkûl

Nidügi ma° lumdur ey pâk-zâd
Ayet-i لا اِستعِزُّوا مِنْهُمْ den murâd

260 İki vaşiyet ki mühimmâtdur
Birisi muşhaf birî sâdâtdur

Nûh felek anlarla idübdür karar
Nesl-i resûl iledürür hep medâr

Kimse bu vîrânede bulmaz murâd
Olmasa ol asl-ı se° âdet nişâd

Her birünün himmeti mebzûldur
H°ân-ı kerâmetleri maqbûldur

Ol bölüğün niteki rûh-i revân
Dirisidür zümre-i rûhâniyân

Mirvâha cûmbânidür ol sifrenün
Çerhde perrendeleri sidrenün

265 Oldı bu ser° asker-ı tûr iki saf
° Aleme evlâd-ı **Muhammed** şeref

Virdi felek vârn o sultânlara
Vird-i melek oldı salât anlara

Dirîle berî sıdık ile Hâkâniyâ
Âl-i Beni Hâşime kıl ilticâ

B- İstersisen emn-i rah-ı mahşeri
Dâmen-i pakizelerin tut yüri¹

¹ 261a. ASL kılubdur. 262a. ASL,AE. bulmazdı zâd- 263B. Bu beyit TE'te yok- 265a. HA. asker duralı -267B. TE'te yok-267ve 267B. Np'da 104Bve 104C olarak yer değiştirmiş 259 Hud. 29

لابوئن احکم حتی یحب لاضیه ما یحب لنفسه

268 Hem bu hadiṣiün daḥi mazmûni bu
Ya' ni ki fermân-ı hümayûni bu

Herkese müslim dime farza eger
Olsa daḥî fazlile meşhûr-ter

270 Sâim ü kâim geçinüb rûz-i şeb
Açmasa beyhûde maḥsâlâta leb

Mü' min-i dindâr olmaz bir kişi
Zühd ü riyâzet ise de her işi

Şıdkıla ne istediğin cânına
İstemeyince kişi ihvânına

Mü'min olur mü'mine bî-iştibâh
Nefsine olduğu gibi nik-ḥ^vâh

İşte budur aşlı kemâlûñ hemîn
İş bu sülûk üzredürür kümmefîn

275 Mü' min-i sâlihdür eyâ hoş-nihâd
Dünyede ihvân-ı şafâdan murâd

Mü' min isen şıdkıla kıl ülfeti
Zâtına taḥdîm ide gör uhveti

° Akıl isen geçme bu telḥinden
Gerdi gider âyine-i dînden

HIKAYET-I EBU BEKRI SİDDİK VÜ SÛR-I
HÜMAYUN BA -HAZRET-I (S.A.V.)

° Ayn u vefâ ol seḥatâtın düzet
Dinle bu ma' nâyı haḳîḳat gözet

Câm-ı derûnında ° inâdı getür
Bâde-i bî-sekr-i ~~Ebûbekrî~~ gör

280 Müncezibü'l-ḳalb ola gör dâimâ
Göñlüni telḥ itme çü-bâd-ı hevâ¹

¹ 268a. HA,NP. ma' nası bu - 270a. ASL sâyim ü kâyim - 272a. HA,NP. ta- 273b. ASL ḥayr k'rah - 274b. ASL, AE. heb -279a. ASL, NP . Dilünden bu gubârı- 280a. ASL olur ehl-i şavâb/ HA,AE,NP.olub ehl-i şavâb- 280b. ASL,HA,AE,NP. cân u dili vâcib olur incizâb

Hubb u dād ehli olur şöhre-zen
Görmemisin ~~Sak-ı Ezbek~~'i sen

Dil nice meyletmez o k̄al̄b āgehe
Nice idi hubbi ḥabibu'lāha

Ol meh-i gerdūn-i zümürriḍ bisāt
Sitti Ḥadice'yle idūb irtibāt

Sūr-i hümāyūn idicek Kāf be'de
Cāy-ı sūrūr oldu bu mātem-gede

285 Sağdıç olub ḥazret-i peygāmbere
Başladı ol sūr-ı şafā-güstere

Itti zifāfi gicesi bī't-temām
Mā-melekin bezl o Hidiv-i kirām

Ol düğüne ḥādim olub ḥāşılı
Kalmıyacak gevher-i sīm ü zeri

Oldı ğubār-ı rehine müşk-bār
Yükler ile eyledi anber nişār

‘Izz-i şerefile olıcak sağdıçı
Oldı nişār eylemek işi güci

290 Şöyleki mefkûd olub asl-ı nuḫûd
Kalmadı cins-i güher nā be-sûd

Ol gül-i sūrīnün olub bülbülü
Dutar idi cāndan ānı sevgülü

Rişte-i cānı o şeh-i bī-‘ā dil
Ol düğünün şem‘ ine itti fetil

Kılmağa cem‘ iyyetini muntazım
Şol kadar itti aña mebzûl kim¹

¹ 281a.ASL,AE,NP.ışşı olur - 282a. ASL,AE,NP.meyleyler- 282b.TE.meyli. 287b. ASL,AE,NP. Berg-i gül ‘āşā dökülü saçılı - 288.beyit ASL ve AE'de: Vārūni viridi heb o vālā güher/ Kalmıyacak güher ile sīm ü zer

Burc-ı binasında güher kalmadı
Dürc-i ğınâsında hâcer kalmadı

295 Sîm ile zerden çü-dil-i asfiyâ
Şurreleri kıldı tehi câ-be-câ

‘ Anberini ‘ ü dını kâfûrını
Hâşılı şarf eyledi maşdûrını

Oldı haridârı anuñ mâl ile
Tâ kalıcak kendüsi bir şâlile

Vermegile vârını ol yâr-ı cân
Cevher-i maşsûdı âlub rây-gân

Oldı felekler olıcak üstüvâr
Kehf-i fenâ içre idi yâr-ı ğâr

300 Cânını Peyğambere idüb fedâ
Malını yağmaladı ol muştedâ

Bezm-i maḥabbetdeki ḥasân-ı dîn
‘ Ammete gerçi ki ey rast bîn

Mest-i meyî sāğar-ı bî sekr idi
Hâşşe-i ser-çeşme ~~Ebâ Bekr~~ idi¹

Şıdķ u şafâ ile o ferḥûnde âl
Mâlını bezl eyledi buldı me'âl

Sen dahî ey sâlik-i sâḥib nazar
İster isen Haķķı resûlile ger

305 Vârını vir olmaz imiş yokla gör
Kise tehî olmayacak kâse pür

¹ 291b.ASL, NP. sözünün -293b.NP. şol kadar itdi- 294a, b. HA, AE. NP. hâcer, güher şeklinde

Böyle dir eṭfāle koyanlar adı
Varını viren kişi yād olmadı

Olmasa maḳdūrını infāka dāl
İtmez idi mes'ele-i "len tenāl"

Şıdk u ḥukûş erleri mümtāz olur
Her biri şıddīkile enbāz olur

Zümre-i şūfiyyeden ehli^c Irāk
Eyledi bir tāifeye ittifāk

310 Zendeḳaya nisbet ile suī-ḳan
Fitne zuhūr eyledi Bağdad'dan

Raḫat-ı cān-ı fulḫahāyı cihān
Eşbeh-i pīrān-ı zemīn ü zemān

Ḥazreti Süfyan ki o sevri denür
Piri idi anlaruñ aḫvali gör

Cümlesin ol demde ḳalīl ü keşir
Ḳatlıolına deyü buyurdi emir

Ḥükm-i ḫalifeyle o ḫayl-ı melek
Bağlanıcak nāḳa gibi yek-be-yek

315 Anları cellād aluben ol zemān
Merkez-i meydāna getürdi hemān

Şıdkını gör sevri-i şir-eşgenüñ
Karşusına geldi o gerdan--zenüñ¹

¹ 298a. HA, kendüsi māl ile cān-299b. ASL adı yār-ı ḡār-300b. NP. varını/ ASL. yağmaladub-301b. HA, Meyl-i ḡına eylemez ey rast-bin 302b. ASL. cümle/ ASL, NP. Ebā-312a. ASL. NP. aña Sevri-312b. ASL. sırrı-314b. ASL. bağlayıcak neme.

Cân vericek kıatle o pîr-i mûsîn
Pes dedi cellâd aña gâ filmisin

Şeyh eyitdi bilürin ĩk-ben
İsterem evvel gidem ol zümreden

Bir nefes aĥbâbı ĥayâtın kibâr
Nefsî neĥsinden ider ĩhtiyâr

320 Cân ile taķdîm ide gelmişdürür
Bu camelüñ kıadrı yücelmişdürür

Bende muķaddem vireyüm cânımı
Görmeyeyüm rihlet-i cânânımı

Halķ ta° accub idüb ol ĥâlete
Eylediler ° arza der-i devlete

Pâdişehüñ daĥi çü bād-ı şeh
İrişecek sem° ine bu ĥoş ĥaber

Ĥazreti Süfyan'ı getürdüb revân
İtti inâyet o şeh-i kârdân

325 Cümlesine nice ° atâ eyledi
° Afv-ı ĥatâsını recâ eyledi

İtmegin ĩĥvâna maĥabbetle ol
Sadmet-i cellâdile mevtin kıabûl

Eyledi şıdkı berekâtiyle Ĥak
Nüh tabaķı çahı aña bir varaķ

Silk-i maĥabbet-güherin ehl-i dil
Üç bölük etmişdür anı şöyle bil¹

¹ 318a. ASL, AE. bilürem-319b. AE. ider-321b. ASL, AE, NP. yârânımı - 323A. ASL, AE, def° i-326b. NP. ĥidmeti

Evveli ol kim koyub öz cânunu
Hayrda taqdim ide iþvânunu

- 330 Belki tazarru^c lar ide Tañrıya
Baña olan hayr anuñ olsun diye

Kuvveti yettükçe idüb def^c -i şer
Kendi siper ola irişse zarar

İlla bu hâsiyyet-i menşûsadur
Hâşlaruñ şânına mahşûsadur

Ya^c ni budur bil bunı^c ayne'l yakîn
Asl-ı kemâl-ı kerem ehl-i dîn

Biri daði kesb idecek menfa^c at
Ola aþıbbâsı ile yek-cihet

- 335 Kendü ile anı beraber tuta
Ya^c ni ne ber-ter ne fîrû-ter tuta

Zâtı ile tev'em idüb zâtını
Bir göre bî'l-cümle murâdâtını

Böyle olan şey'ede ehl-i hüner
Fenn-i meveddetde vaşat didiler

Biride bu kendü alınca murâd
Soñra dönüb dostlarını ide yâd

Kendüden artarsa eger fâide
Gayriden ol zümrei taqdim ide

- 340 Nefs-i nefsin görüb evvel sezâ
Ba^c de refîkin dileye mücmelâ

Semt-i mürüvvette bu mādun olur
Böyle maḥabbet iken efzûn olur.

Şimdiki yârân-ı safa böyledür
Cümle gürûh-ı zurefâ böyledür¹

¹ 329a. ASL, AE, NP. bu kim. 331b. ASL, NP. İrerse -333b.ASL. ey ehl-i dîn -
336a.NP. ide -337a.ASL,AE. kişiye- 337b.NP. maḥabbette - 338a. ASL biri bu kim -
339b. AE zümreyi - 340b. ASL soñra / diline - 342b. ASL. Nev^c i beşerde-şüreâ
şöyledür.

Zāl-ı cihānda er ola kimseler
Tāife-i evvele taklīd ideler

‘ Aybı çoḥ ammā nidelüm sāirī
Hiç vefasızlığa irmez biri

345 Şıḫı muḫaddemdür eyā pāk-bāz
Ka’ ide-i ḥaṣṣe-i ehl-i rāz

Büy-i maḥabbet ki ider dehri pür
Micmer-i erbābı ḥaḳīḳatdedür

Böyledür aḥkām-ı der-i kibriyā
Na-kes olur ḳande ise bī-veḥ

Anūñ içündür ki demiş ehl-i fen
Zen gibidir merdüm-i peymān-şiken

Tarḥ olalı kūnbed-i deyr-i ḥarāb
Şıḫ u saḫadur sebeb-i fetḥ-i bāb

350 Bulma vefasızlığıla iştihār
Zen gibi vār itme yerün ḥār ü zār

Olmamağın cins-i vefādan eṣer
Kelb-i mülevvesden olur zen beter

Olma ḥaḳīḳatsuz ile hem-cenāḥ
Yohsa ölünce bulamazsın felāḥ

Ḥaṣılı ol tāife-i nā ḳabūl
Şadr-ı fuhūle bulamazlar vüsūl

Hıṣsete çün hem-dem ola bī-veḥ
Çāre bulunmaz ‘ alimallah aña

355 Itme ḥaḳīḳatsuz ile güfti-gü
Rind isen ol nekbetiyāne adū

Her biri zirā ki tebeh-kār olur
Zen gibi zemām u dūl fiḡār olur¹

¹ 343b. ASL ideler - 344a. AE. çoḥ - 345b. NP. niyāz - 350b. ASL adın/AE, NP.
özin-354a ASL kim - 356b. NP. dūl-azār

Cehlile yoğrulmadı âb u gülün
Çekme vefâsızlığın ehl-i dilün

Tâ'ne taşın atmâ ki tereddüd mizâc
Şişe şikest olsa bulunmaz ' ilâc

Sıdk u şafâ mihri vefâ bezl-i cûd
Kuvvet-i islâma olubdur şühûd

360 Dil-keş olur nâmı vefâ ehlünün
Ayinedür kalb-i şafâ ehlinün

B- Sıdk u safâyile olur şeyh ü şâb
Rûyi hakîkatten dürür âb utâb

Kıl suhan-ı rast ile kıl u kâl
Doğruluk it doğruya yoktur zevâl

Ey dil-i ' irfâna selâmet viren
Sıdkâ şeref kizbe melâmet viren
Lutfın ile her sözünü rast kıl
Tâ ki pesend eyleye her ehl-i dil

B- Nutqını Hâkânî-i dil hastenün
Emrine kıl cümle muvâfık senün

من اعطى الله ومنع الله واحب الله وابغض الله
فقد اكمل ايمانه

Sırrı bu fermân-ı ulu'l-izzetün
Ümmetine buyruğıdur hażretün

365 Merf ü ' atâ hubbile buğz ey hakîm
Kişide liâh olıcak anla kim

Ol kişi tahkîk olub ehl-i nazâr
Dinini Imânını tekmiâl ider ¹

¹ 360B. Bu beyit NP da var - 362b. NP. rezâlet -363B. Bu beyit NP'da vâ-364b. NP. buyruldisıdur.

Ya' ni vefa erlerinin eşrefi
Ol esedu'llah-ı şehiyyü'l vefi

Ceng iderek oldu çü pilan mest
Düşmeninün birisine çire-dest

Hışmile hançer çeküb ol müfside
Göksüne çıkdı ki serin katl ide

380 Evvela altında o merd-eşgenün
Vech-i kerîmine tükürdü anuñ

Öldiği saat bu hiyânet bedîd
Gök yüzini tutdı hacâlet sefid

Gör kerem-i leys-i Berî Gâlibi
Sıçradı göksünden anuñ cân gibi

Pes o kerem kânı li-vechî'l-kerîm
Eyledi âzad anı hem-çün nesîm

Döndi o nâ-bâk didi yâ ' Aî
Sunmuş iken katlime bî-pâk eli

385 Niçün idüb şekl-i tereddüd zuhûr
Kanımı akıtmadan itdüñ mürûr
Cürmüme nisbet benüm ey Bü'l-Hasen
Lâzım olan katlime ta' cil iken

' Afv u hatâ itmege bâis nedür
Lutf u' atâ itmege bâis nedür

Ibn-i Ebî Tâlib o yenbu' -ı Cûd
Rûd-i kerem baîr-ı himem ' ayn-ı sûd

Ya' ni o ser-çeşme-i şıdık u şafâ
Ab-ı rûh-ı silsile-i evliyâ¹

¹ 379b. ASL. basım/AE,NP. kat' - 380a. AE, NP. ol kişi altından, 381b. AE. itdi, 383b. NP hem noksan yazılmış,

390 Güş idicek ol suhan-ı fāsidi
Didi^c adāvet saña lillāh idi

Hāşılı güç geldi düşünce tefūñ
Nefsime ol cürm-i ğalizin senūñ

Hışm u ğazāb ateşi ser-tiz olub
Buğz-ı derūñ ğaraz-āmiz olub

Çıkdı^c aruṣ-ı dil-i peymān-şiken
Perda-i من ابغض الله dan

Kıldı ta^c alluk ğaraz-ı nefis-i şüm
Eyledi hiddet galeyān-ı hücüm

395 Sehm-i ğazab kār-ger oldu temām
Erdi muḥaṣṣel sadet-i intikām

Himmete farz oldu bu kez mücmelā
Hidmet-i taḳdīm-i rıza-yı Hudā

Pes araz-ı nefse uyub ğitmedüm
Nefsime rağmen seni k̄atletmedüm

Cürmüni^c afvetmege bādi budur
Mücib-i hızlān-ı f ādi budur

Mutrīb-ı devrān ānı şeṣtā miṣāl
Bu söz ile eyleyecek ğüş-māl

400 Fevri olub ol ten-i nev-ḥaste
Hiṣ at-ı imān ile āraste

Berg-i perīṣānı ğibi sünbūlin
Ayağma sürdi yüzüni Döldülün¹

¹ 394b. ASL, savvet - 397b. Terk itmedüm, 400b. ASL, AE islām ile, 401b. ASL
na^cına

390 Güş idicek ol suhan-ı fāsidi
Didi^c adāvet saña lillāh idi

Hāşılı güç geldi düşünce tefūñ
Nefsime ol cürm-i ğalizin senüñ

Hışm u ğazāb ateşi ser-tūz olub
Buğz-ı derūñ ğaraz-āmiz olub

Çıkdı^c aruş-ı dil-i peymān-şiken
Perde-i من ابغض الله dan

Kıldı ta^c alluk ğaraz-ı nefis-i şüm
Eyledi hiddet ğaleyān-ı hücum

395 Sehm-i ğazab kār-ger oldı temām
Erdi muhaşşel şaded-i intikām

Himmete farz oldı bu kez mücmelā
Hidmet-i takdīm-i rıza-yı Hudā

Pes araz-ı nefse uyub gitmedüm
Nefsime rağmen seni katletmedüm

Cürmüni^c afvetmege bādi budur
Mücib-i hızlān-ı fādi budur

Mutrib-ı devrān ānı şeştā mişāl
Bu söz ile eyleyecek güş-māl

400 Fevri olub ol ten-i nev-ḥaste
Hıf at-ı imān ile āraste

Berg-i perişānı gibi sünbülün
Ayağına sürdi yüzünü Döldülün¹

¹ 394b. ASL, savvet - 397b. Terk itmedüm, 400b. ASL, AE islām ile, 401b. ASL
na^c/ına

Bâg-ı fenâ içre olınca muqīm
Oldı hevâdar-ı çü bād-ı nesīm

Eyler olan mālîk-i bahr-ı veñ
Luṭf ile bîğâneleri âşinâ

HIKAYETE-I RÜSTEM DÂSITAN

Faṣl-ı haḳîkatden iden kâl u kıl
Bir dahi bu nükteyi eyler delîl

- 405 Rüstem-i dâstân-ı memâlik-sitân
Hıttâ-ı Tûrân'e olurken revân

Rast gelüb birine a^c dâsinuñ
Toğdı günü hançer-i elmasınuñ

Gürzi ki dirlerdi aña Gâviser
Aldı ele ol püser-i zâl-ı zer

Heb dağıdub ceyş-i firâvânını
Kırdı geçürdi id-i a^c vânnı

Ceng iderek ol yel-i bed rüzgâr
Oldı giriftarı anuñ hâr u zâr

- 410 Kâtı idecek hinde ol bed-gümân
Nâra urub didiki yâ pehlivân

Saña fulân çeşmede^c atşan iken
Kardeşimüñ oğlı idi şu viren

Sabıqamız haḳkını an yâd kıl
Bend ü belâdan beni âzâd kıl

Böyle diyüb düşmen idince baña
Cüş u huruş itdi o bahr-ı^c atâ

Gözleri tolukdı o dem Rüstem'üñ
Geçdi günânından o nehr-i gamuñ

- 415 Nimet-i ihsânına garḳ eyledi
Bahr-ı firâvânına garḳ eyledi¹

¹ 403a. T.E. mülk-i - 403b. AE, NP. bîğânelerin, 404a. ASL. haḳîkiden, 405a.

Gülşen-i Rüstem-i - 410b. AE, NP, ey -412b. ASL. Tih-i belâdan- 413b - ASL. Kân-ı

Tir gibi yânına düşdüm falâñr
Böyle midür şart-ı kerem ya emîr

- 430 Vâcib iken sâhibe gam-ı ârlık
Kâtle refîkin nic' olur müstehk

Çünkü o mücrim bu sözi söyledi
Rûkile Haccâc anı^c afv eyledi

İmdi işiñ mâ^c nide lillâh ise
Mes'eleden havşalan âgâh ise

Geçdüñ ise havf idüb Allâh'dan
Gayret-i ikram ile eşbâhdan

Pendin işit **ibn-i Ebî Talib**ün
Mücib-i hükmiyle iş it vâcibün

- 435 ^c Ayn-ı rızâyı taraf-ı müste^cân
Nefsine güç geldüğü şeydür hemân

Kişiy kim pişedürür hatt-ı nefis
Alet-i endişedürür hatt-ı nefis

Nefs atını gâlib idüb rûhına
Yâreler açma dil-i mecrûhına

Cevher-i^c arzı^c araz eyler garaz
Bi-garaz ol bî-garaz ol bî-garaz

Zühdle Hâkânî yeter lâf kıl
Âyine-i sînei gel sâf kıl

- 440 İtme gider nefse bu teb^c iyyatı
Ya^c ni bülend eyleye-gör himmeti¹

¹ 427b. NP. imdiki -436a, b. AE, NP hazz-ı -440b. ASL. seng-i

الإنسان بنیان الرب من هدم بنیان الرب
فهو ملعون

Böyle dir ol kıble-i beyt-i^c atık
Müşfik-i gül ya^c ni nebiyyi şefik

Hey'et-i ecssâmı çeküb ibtidâ
Eyleyen üstâdı ezeldür binâ

Hâkini tahmîr idüben bâ-usûl
Urdı esâsın ten-i insânı ol

Hâsılı abâd olalı âb u bâd
Hedn iden olmâdı o bünyâd-ı şâd

445 Nolacağı bellüdür ey tîğ-zen
^c Amir-i Hâk olanı virân iden

Yıkma anı kahrile ahmağ gibi
Eyleme bennâ-yı Havernağ gibi

Şol kişi kim kâtil-i pür hûn olur
Hükm-i hadîş ile o mef'un olur

Girme şakın kana kabâhatdürür
Sefik-i dimâ itme sefâhetdürür

^c Ömri keser hiddet ile tîzlik
Tîğ-sıfat eyleme hûn-rîzlik

450 Kâtili maqtûl ider ekşer ecel
Mazhar-ı lâ^c n itme özin mâ hasel

HIKAYET-I HÜSREV-Ü PERVİZ
BA-ŞEHZADEGÂN-I HOD

Gül gibi güşûn baña tut bir nefes
Bülbül-i şûrîde misâl açma ses

Kılma te^c accüb-ı felek ahvâlunı
Difile selâtin-i selef hâlunı¹

¹ 442a. AE. kılub -443b. AE. düzdi/ Np. evvel -448b. ASL. ki nekbetdürür - 448b. NP. özge

Çün dağidub bezmini Nüşîrevân
Câm-ı ecel nûş idicek virdi cân

Ba^c de gelüb Hürmüz-i ^c âli tebâr
Tahta cülûs itdi olub tacidâr

455 .Olda gidüb bu felek-i dil siyâh
Itti bu kez Hüsrev-i Pervizi şâh

Tahta geçüb ol puser-i Erdşîr
Oldı çün ol mülke şâhib-i serîr

B- Hem-ser olub gül gibi Şîrin ile
Mâh-ı kırân eyledi Pervîn ile

Toğdı alınca o bülend aḡteri
Ay ile gün gibi iki duḡteri

Seb^c a-i seyyâre sıfat bî-naẓîr
Hem yedi şehzâde-i ruşen zâmîr

Itti tulu^c meh-i envâr gibi
Her birintün oldı güneş raḡıbı

460 Eşref-i evlâdı idi şehr-yâr
Hüsnine bakılmaz idi dir kibâr

Hüsn ü bahâda nic'olur aḡlasan
Gelse veled-i Hüsrev ü Şirinden

Olmuş idi cümlesi gerçi güzel
Hüsnile mümtâz idi ol bî-bedel

Küşe-i çeşmî tarâb-efzâ idi
Handesi ḡod vesvese fermâ idi

Aḡa virirdi zureḡâ cân u ser
Bade-i yakut-ı lebin görseler

465 Cân u dile câm ruḡi kuvvet idi
Dışleri dür lebleri yakut idi¹

¹ 453b. Np. idüben. - 454a. ASL, AE. soḡra. - 456b. AE, NP mülkde - 456. Bu beyit TE' te yoktur - 460a. AE. olub - 463b. ASL, NP. ḡandeleri - 465. bu beyit. NP' de yok.

Şöyle idi ol güher-i lâl-renk
Görse pesend eyler idi her frenk

Hâsılı pür lemf a idi ol beden
Pertev-i envâr-ı kemîşkatdan

Sâye-i Kısra'da çü serv-i revân
Her biri âzâde iken nâ-gehân

Vaqt-ı seher eyledi hâtif nidâ
Didi ki agâh olın ey ezkiyâ

470 Şah ne Hürmüz ne Ferâmüz olur
Sakin-i ser kal'a-ı Elbürz olur

Da' vet idüb hâce-i Pervizi tîz
Dedi nedür bu haber-i fitne-îz

Hüzn-i temâmiyle gelüb mürde cêhr
Da' vetine hâce Bozorcimihr

Didi cevâbında idersen su'al
‘ Alem-i gaybuñ sözi ey bî-hemâl

Biri nebürenden olub padişâh
Mülk-i Keyümers olur ol gün tebâh

475 Diñlenüb ateş-gede-i İsfahân
Ahır olur saltanat-ı bay-gân

Mülk-i ‘ Irak'a ‘ arab eyler hücum
Çignenür âbâd ol iken merz-büm

Şeş ciheti şöyle tutar bî-gümân
Şevket-i peygamber-i âhîr zemân

Saltanat-ı eşrâf ide intikâl
Hâkim-i İran olur aşhâb u âl

Güş idecek anı o gaflet perest
Zanuyı bî-devletine urdı dest¹

¹ 468. bu beyit ASL'de yok - 470a. NP. şâh ki - 470b. NP. kıble-i -473b. ASL. sözünü
- 475a. AE diñlenür - 477a. AE. NP. cümle tutar - 478a. AE. ider

480 İstedi kim yol bula ol müşkile
Manî' i taqdir ola tedbîr ile

Cümleten evlâd-ı zükûrin o dem
Eyledi maḥbûs o ferzend-i Cem

Hadd-ı bülûḡa felek ırgürmedin
Ḥabse koyub yeri göḡi görmedin

İtdi o yektâ güherî çün nihenk
Sâḫil-i ḥurmâna şalub zir-i cenk

Cevr-i felek birle o reşk-i melek
Kendüyi maḥbus-ı ebed göricek

485 Aḳsine devr eylemedin rûzigâr
Nâleye âḡaz idüben şehr-yâr

Açdı başın bir gice şebbû gibi
Çözdi saçın sünbü'l-i ḥindû gibi

Eylemedin deyyü ḥacil sünbüli
Yudı taradı biraz ol kâkûli

Şol kadar urdı ruḫ-ı raḥşânını
Sîb-i siyah itdi zenehdânını

İdeli bu tâḳ-ı muḳarnas zuḫûr
Ehl-i kemâl itmedi bir dem ḫuzûr

490 Döneli dolab-ı sipihr-i ḫarâb
Şunmadı erbâbına bir kûze âb

Çarḫûñ işi kâmilî âzârdur
Mes'ele-i ecr-i Sinimmâr'dur

Böyle geçüb bir nice yıl sâl u sin
Hadd-ı bülüḡiyyete irişmegin¹

¹ 485a. AE, ASL. eylemegin -488a. NP. gül-i -489b. NP. gün-491a. NP. kâmile-491b. NP. Sinimmâr olur

Bir gün o meh-pâre-i ebr u hilâl
Mâderi Şirîne idüb ' arz-ı hâl

Şerm ile lûtfuna idüb ilticâ
Eyledi bir tâze kenîzek recâ

495 Birini maḥbûbenün ol râz- dâş
Fevrî soyub saçların itdi tıraş

Ziynet idüb efser-i Semmûr ile
Takdı kemer bendine hançer bile

Şekl-i gulâmâne koyub ol zeni
Husrev'e gösterdi olub rehzeni

Hâsılı şîrinlik idüb âşikâr
Bir eyü nakş itdi yine ol nigâr

Didi tıraş olmağa şehzâdeler
Haḳ-ı cenâbından icâzet diler.

500 İş bu puser ḥidmete çâlâkdur
Hem ḥareminde eyü dellâkdur

Mekrine Şirinüñ idüb itimâd
Ruḥşata emr eyledi ol nâ-murâd

Cemf olub anuñla o dem şeh-r-yâr
Hükm-i ḳaḳa geldi olub âşikâr

Ḥamli zuhûr itdi o ḥürî-veşüñ
Bum'oyuni penbe ile ateşüñ¹

¹ 497b.ASL gönderdi- 498a.ASL ol nigâr-498b.ASL âşikâr. - 500b.NP.ḥaremde- 501a.NP.â' tibâr- 502b. NP. oldı gelüb-503a.NP.mâh-ı veş- 503b.ASL,NP. nisbeti yok./ AE. yok oyunu

Bir veled oldı sanasın mah-ı ürd
Eyledi nâmnın anuñ yezd-gürd

505 Birini cân gibi idüb na-bedîd
Besledi cânlar virüb ol nâ-ümîd

Vâlideşiyle nitekim genc-dân
Kendü bilurdi anı ancak hemân

Ķad çekicek naĶl-ı dîlara gibi
Açılacak Ķonce-i rânâ gibi

Hâce-i şahuñ düşirüb dizine
Ķatdılar ol tıflı telâmîzine

Bir gün o tıfluñ o edîbü'l Keyân
Gördi elinde bir iki üstühân

510 Biri ser-i berre biri pa_çası
Ol kemüğüñ hoşına gelmiş sesi

Biri birine urub oynar gezer
İş güc edinmiş anı ol tâc-ver

Gördi cebinde ° ayân ol nişân
Kim anı gözlerdi o pîr-i cihân

Didi bu âĶir ° Aceme Ķân olur
Baş ayak ol devrde yeksân olur

Anuñ ilen mülkin ider pây-mâl
Devlet-i Cemşîde irer ihtilâl¹

¹ 504a.TE.sanasın mâh-ı zed- 504b. ASL. kodular adını -506a. NP.nice-509b. AE. görür- 513a.ASL.üs soñ / NP. ön soñ- 514a.AE.ile mülki

515 Budur ol iklimi tebâh idecek
Şâh-ı cihân yok yere çekmiş emek

H âce kelâmını idince temâm
Eyledi şîrini o söz telh kelâm

Kapdı çü-berg-i gül ü reyhân anı
Eyledi Elbürz'de pinhan anı

Bir nice müddet o şeh-i bâ-şükûh
Tir-i mişâl itdi yerin tığ-i kûh

Gördi şehir-i ' âlem o sevdâyile
Bir gice bir vâkı' a-ı hâile

520 Hışmile Yakup gâzabı nârını
Kırdı kamu sulbi oğullarını

Lâf neti şeytân gibi idüb kabûl
Kânına girdi yedi mazlumuñ ol

Kasdına hâzretüñ ol bî-edeb
Açmağın envâ' -ı ihânetle heb

Zât-ı habîşinde anûñ hayş u kân
Lâf ne liyâkat vâ' idi bî-gümân

Fitne-i şîrûye zuhûr eyledi
Dide-i tedbîrini kör eyledi

525 Bir iki gün geçmedin oldu helâk
İtdüğünü buldı o bî-ters-bâk

Ref ine ol bî-edebüñ fazl-ı rab
Fitne-i Şîrûyeyi itdi sebeb

Gâfletile zenlere düşdi señr
Nâkışatü'l-' aklı denildi emîr

Hüccet-i dâ' vâı Ebozorcimihr
Sâbit olub hâşılı gösterdi cihr¹

¹ 515b.ASL.Acem- 516b.ASL. bu söz -521a. AE. sıfat- 522b. AE,NP. açmağın-523a. AE,NP. hayş-ı kân- 525b.NP.bula- 525NP.fetret-i / 526b.ASL,AE. kıldı

Ba^c de zuhûr etdi o sırr-ı hâfî
Leşkerün Elbürz'e gelüp ön şafî

- 530 Cân virüb ol pur-palâs üstine
İtdiler efser gibi baş üstine

Geçdi çün o reng-i felek rengine
Düşdi nihenk-i felegüñ cengine

Mülket-i âbâ seniñ ider kibâr
Mâlik olunca puser-i şehr-yâr

Quvvet-i icâme irüşüb kesel
Za^c f-i tereddüd idecek mâ-ğasel

Lutfile ol dâver-i minber serîr
Ya^c ni Ebü'l-Hafz hülâfet müşîr

- 535 Varmağa mülk-i melik-i ^c â dile
Meşveret itdi Esedü'lâh ile

Hükm-i hülâfetde olub kâmbîn
Anı emir eylemedin mü'minîn

Hazreti şeyhine o vâlâ güher
Kâtib-i vahyile vezîr itdiler.

Aña rızâ vermeyüben Bü'l-Hasan
Didi mekânında karar eyle sen

Birini aşhabuñ idüb ihtiyâr
^c Askere serdâr kıl ey nâmdâr

- 540 Es^c ad-ı sa^c etde o sa^c d ihtirân
Eyledi Vakıķâ'sı vekîl ol zemân

Oldı elinden anuñ Irân fetḥ
Belki temâm-ı ^c Acemistân fetḥ¹

¹¹ 529a. ASL. AE. soñra - 530b. ASL. AE, NP. aldılar- 532a. ASL, AE, NP. mülkine-
533b. AE, NP. terettüb- 534b. NP. semin- 537b. ASL. itdiler
637b. ASL. bir dahî sen/ AE bir dahî gaflet ile- 639b. AE. gelüb- 641a. ASL. olur.
641b. AE. a^c mâyı

Geldi o ħûn-rîzliğin nekbeti
 ° İzzet-i pervize virüb zilleti

İtdi heb ol mülki tebâh u hebâ
 Mazhar-ı la° n olduğu kaldı aña

Nesl-i benî Adem isen sen dahî
 Kâtle mucid olma şaşın ey aĥî

545 Kesr-i ħulûb itmeki bu rûzgâr
 Sonra döner ° âĥs olur inkisâr

Göz göre gel uğrama ol endişeye
 Hâşılı dokunmaya gör şîşeye

Hışmı ile ĥançer-veş olub bed-zebân
 İkide bir tîğ sıfat dökme kan

İtme isâet birine muĥsinüñ
 Kan ile ° ırzı bir olur mü'minüñ

Küfr dürür fitne muĥarrıklığı
 Kana şerîk olma ko müşrıklığı

550 Kimse-i ħatli eyleme virme ele
 Ķatli meger şer° ile lâzım gele

Ey ģazabî ta° yin idüb tünd ü tîz
 Başına zulmun kıparan rüstehîz

Zalimi Hâşâ nii mazluma sen
 İtme muşallât elin âl ĥâkden¹

من يسر على معسر يسر الله تعالى عليه في الدنيا
 والاخرة صدق رسول الله

¹ 543a. NP . tebah tebah ol zamân - 543b. NP. aña hemân-547b. ASL,NP. tîğ gibi

Didi o sālār-ı der-i kibriyā
Mülket-i dīne şehi kişver-küşā

Şolki bilüb müncitini işinüñ
‘ Uşrını yüsr eylese bir kişinüñ

555 Almağ için ‘ afv u tefārikını
Def e çalışsa birinüñ zaykını

Olsa muhaşşal zıf aḥyā sened
Niyeti ḥayr olsa anuñ nık ü bed

Ya‘ ni ki bir şahşı görince meḥl
Bun demidir diyü zühür olsa ol

Yardım idüb birr ile taḳva ile
Olsa mu‘ āvin anı bī-gā ile

Hākānı tazyıkden eyler ḥalās
Bezm-i ḥavās içre bulur ḥtisās

560 İşleri dünyā ile ‘ ulqbāda hem
Olsa suḥūletle anuñ lā-cerem

Çekmeye ‘ usret sürüp envā‘ -ı kām
Sa‘ at-ı rāḥatla geçe suḥḥ u şām

Fāşık ise lāyık ola cennete
Fācir ise lāyık ola rahmete

HIKAYET, I ZÜ'N-NUN-I MISRİ RAHMETULLAHI ‘ ALEYH

Def ider elbette te her ḡuşşāy
Difile bu hoş kışsa-ı pür hisseyi

Şıdıkile gel vārını mebzūl kıl
Merḳadını gül gibi maḳbūl kıl¹

¹ 554a. ASL, şöyle/ NP müntaḥabını-554b. Np. eyleye her-555b. NP, ḥayfını-556a. ASL, mu‘ ayyen- 556b. ASL. ola-557b. NP. zāhir -558b. ASL, NP. aña-559. Bu beyit NP'da yoktur. - 560a. AE dünyāda vü - 560b. TE. ola-561a. AE. görüb-561-b. NP. geçer-562b. AE. ḥāzır ola-464b. AE, NP. vār/ gel yüri pür nūr kıl

565 Bir dem erişdi dem-i şıdık u şafâ
Sa' at-ı şûr-u şağab-ı aşfıyâ

Eyledi zü'n-nun-ı kerâmet şî'âr
Arzu-yı hâcele-i geşt ü güzâr

Tâki veda' eylemedin cânına
Eyleye kurbân anı cânânına

Kâfile vü râhîleden bî-haber
Tayyî mekân ile iderdi sefer

Faâl-ı şitâ idi meger ol zemân
Vâdi-i hayretde idi ins ü cân

570 Zehr idüb el kıssa yeri zemherîr
Her şecer olmuşdı düta vü zarîr

Bâd-ı şitâ ejder-i kıtîl gibi
Dâim esüb semm-i helâhil gibi

İtmiş idi cümle-i zîr-rûha kâr
Meyyit-i mahz olmuş idi her diyâr

Berf ise bükmüşdi nihâlün belin
Hem şavuk almışdı çenaruñ elin

Göklere peyveste idüb dâimâ
Hürmen-i berfî şavururdu şabâ

575 Gülmez açılmazdı cihânun yüzi
Farq idemezdi ki olur göz gözi

Zelzeleden râ' şe idüb âb u gil
Yerleri yel sarsar idî muttasıl

Düzd-i hevâ berfin olup hemdemi
Hâsılı dondurmuş idi 'âlemi

Nâle-i dil-sûz ile şeb tâ-seher
Ney gibi dirdir ditirerdi şecer¹

¹ 565a. AE, NP bir gün-575b. ASL, AE, ebedi göz gözi

Pür yeh olup kâse-i deryâyı jerf
Tâs-ı felek berfe olmuş idi zarf

580 Hançer-i elmâs idi güyâ meger
Her şecer-i huşkde yeh pâreler

Şiddet-i sermâdan olup nâ-tüvân
Kalmış idi akmadan âb-u revân

Yoğidi hiç kuvvet-i dil küt-t-i rûh
Ağlar idi görse o Tûfân-ı Nûh

Tâb u tüvânun eşeri yoğidi
Hıkd u hased gibi te' ab çoğidi

Kaf r-ı cahîm olmuş idi bâğ u râğ
Hasret idi uçmağa kebg-ü kelâğ

585 Öyle zemân idi ki açub kemîn
Deprenemezdi haşerât-ı zemîn

Vahşile tayr olmuşıdı küşe-gâr
Muhtarîbü'l hâl idi bây u fakîr

ķ Za' file kalmışlar idi cümleten
Hayli ulul'ecnihe pervâzdan

Olmuş idi hâsılı efsâne hep
Dâne husûlî dil-i murğâne hep

Hazreti zü-n'nûn-ı mesîhâ sühân
Bâd-ı şitâ gibi şitâbân iken

590 Gördi ki bir râhib-i bi- mevhîbet
Zâğ-ı siyâh vü şeb-i yeldâ şıfat

Bir kara şala sarılıb şekl-i mîğ
Kuşlara maqdurin idüb hî-dirîğ¹

¹ 579b. NP. olmuş idi berfe-583a. ASL, AE nây u nevânun-584b. NP. zâğ u kelâğ-591a. AE. şalı şarınub

Rahm idüb ol zümre-i rencideye
Dâne döker murğ-ı hazân dideye

Zâhiri âlâyiş-i küfrile pür
Añlamamuş nidiğin el-hağ mürr

Rişi haberdâr degil şânenen
Çıkmamış ° ömrinde şânehânenen

595 Cây-ı kilîsâ kelîmât-ı acîb
Sübhası zünnâr u rîzâsî şalîb

Dîn-i Naşârâya dalâlet nümâ
Deyr-i çelîpâya sened şüretâ

Şiddet-i sermâda o batırık fenn
Mağfîret ümmîdi ile tañrıdan

Küşe-i sahrada durub çün çınar
Dane saçardı dimeyüb kış u kar

Olmuşidi kuşlara cân hîrmeni
Câmesinüñ dâmen-i pür erzeni

600 Ebr-i kefiyle olıcak dâne bâr
Murğula mûr olur idi hissedâr

Kîsesi hâfî olıcak dânenen
Sordı o kıssâse o hulk-ı hasen

Didiki ey Berhemen-i göz-püşt
Nolsa gerek ya° ni bu kâr dürişt

Didi nümâyan olıcak dâi dey
Mürde dil olur dükeli şey'i hay

Fağadan infak iden ehl-i kerem
Nî met-i ğufrâna irer lâ-cerem

605 Ma-melekîm bende keşîr ü kalîl
Cümle bu ma° nâ için itdüm sekîl¹

¹ 599a. NP.mağzeni-603a. NP. re'yi dey

Kendüme lâylık göremem ânı kim
Kut u nevâlm vār iken ey hakīm

Gözlerim ögünde benüm murg u mūr
° Âciz ola hem zıf aḫyāı tıyūr

Dām-ı felaketde ḫalub dāne -süz
Münkeşirü'l bāl olalar yüz be yüz

Döndi cevābında Ebu'l Feyz anā
Didiki ey ° âbid-i büt-ḫāne tā

610 Çirki ile şirküñ olub ḫār u zār
Bulmayasın dīne gelüb if tībār

Ma° rifetu'lāh'ıñ olub cāhili
Bilmeyesin ḫābili nā-ḫābili

İrişemezsen nazara ḫayr u şer
Müslimī dīn perver olasan meger

Yohsa dilersen gerek eflāke ḫaḫ
Raḫmete itmez bu ° amel müsteḫaḫ

Ḥıf atı islāmi idersen şf ār
Ḥayrını iz° āf ider ol gird-gār

615 Guşşadan el-ḫuşşa necāt eyleyüb
Bir ḫasenüñ biñ ḫasenāt eyleyüb

Lāylık-ı Firdevs birin eyleye
Hevl-i kıyāmetden emīn eyleye

Ta° ne idüb şeyḫine eytdi o pīr
Didi görür mi bilüb ol bī-nazīr

Şimdi bu aḫvālıma vāḫıf mıdur
Nıyyetimüñ sırrına ° ârif midür¹

¹ 613a. ASL, AE. NP. yoksa/yohsa seni var-613a. AE. çak-617a. AE. idüb-617b.
ASL. hele ol-618a. AE, NP. evza° ıma

Didi ki dānende vü bīnendedür
Nf meti bi-mennet ü pāyendedür

- 620 Güş idecek şevkeden ol büt-perest
Nüş meyi hikmet ile oldu mest

Şavme^c asinuñ kapusın kıldı sed
Eyledi zū-n-nūn-ı söz açdukça red

Ol aradan Hāzreti Mısrī o dem
Nevha künān eyledi ^c azm-ı harem

Ahır olub āķibet ol pāk yol
Nūr gibi Kāf beye kıldı nüzül

Rūkn-i hacerden gelüben istilām
Beyti tavāf eyler iken şād -kām

- 625 Gördi ki ol mü^c tekif-i bütgede
Ehl-i mutāf ile tavāf itmede

Rūz-ı ezel dāf vetin itmiş kabūl
Kāf bedde lebbeyk zenān inler ol

Mısrī-i gördükde o merd-i Hüdā
Didiki ey şeyh Ebü'l-Feyz aña

Gördi ve bildi "samed-i lā-yenām"
Eyledi hem dāf vet-i Beytü'l-Harām

Mücrim-i sâ^c i gelüb olduk yakın
Muf tekiān-ı hareme hem-nişin

- 630 Nūr-i Hüdā geldi dalālet gidüb
Hep o rekāket o rezālet gidüb

Mısr-ı dil oldu Harem-i Kibriyā
Sende ne dersen görelim Mısrıyā

Şeyh hicāb itdi bu sözden gulū
Didi ilāhi ne demekdür ki bu¹

¹ 621a. NP. itdi sed-623b. AE, NP itdi-624a. ASL, NP. idüben-625b. AE,NP. tavaf-626a. ASL idüb-627b. ASL,NP. didi eyā-629a. ASL olub oldem/AE gelüb oldı

Erzel-i ° ömrinde bir ehl-i fesâd
Itmez iken vahdetine F timâd

¶Kara döküb saçmağıla bir deni
Vahşile tayra bir âvuç erzeni

635 Zümre-i merdâne kulub ta° ne zen
¶Kutb idesin müşriki mādûn iken

¶Hâfıf-i ° ayb itdi o sa° at hıfâb
Didi ki ey sâlik-i nâh-ı şavâb

Itme şakın sehville su'î edeb
Bir de dahı gâfletile açma leb

Yohsa hemân ismini resminle ben
¶Hakk iderin defter-i ahrârdan

Imdi bentüm bâb-ı fûrûzendeme
Kişi liyâkâtla gelür añlama

640 Da° vet idüb gel didigüm hâş olur
Git didigüm erzel-i eşhâş olur

Gâhi olub mazhar-ı luṭṭum hemîn
Dide-i a° mâlı ider râst-bîn

Gayri getî ° ayn idüben ol nazar
Pir-i muḡânı getürüb kutb ider

Gâh iderem ° âbidi bî-reyb ü şek
Şavmf adan deyre atub hâke yek

Şeyh işidüb ol sözi bî-iştibâh
Şerm-i günâhıyla düşüb itdi âh

645 Didiki ey ḡâfûr-ı müsteḡfirin
Vâkıf-ı esrâr-ı dîl-i ° ârifin

Ey hücüb-i şekki açan padişâh
¶Kudretine hılḡat-ı eşya güvâh¹

¹ 637a. ASL. bir dahı sen/ AE bir dahı gâflet ile-639b. AE. gelüb-641a. ASL. olur-641b. AE. a° mâyı-644a. ASL. bu sözi

Dide-i dilden getürüb gafleti
Zülli gider ma^c rifet it zilleti

Nâdim olub itdüğine ol zemân
Düşdi ayağına o pirün hemân

Şıdkile ey sâlik-i mevlâ taleb
Tâlib isen sende eger hî-ta^c eb

650 ^c Adne girüb münis-i hür olmağa
Kadre irüb garğa-ı nûr olmağa

Şâm u şehergonca- sıfat gül açıl
Subh u mesâ ^c aşkile dökül saçıl

Vârını infâk ide gör bi-nıfâk
Bu zen-i dehre er isen vir talak

Şefkat-ı şarf ile benâm ol yûri
Bezm i semavâtda câm ol yûri

Ehl-i kerâmet gibi ey kârdân
Nef a çalış neyler isen it hemân

655 Havf u recâ dağdağasından şakın
Añla kavânin-i ezel nüktesin

Mehlekedür bu felek-i âsiyâ
Sende gider ^c aklını Hâkâniyâ

Dest-i hevâ ile olub sine çäk
Cân gözini itmeye gör hâb-nâk ¹

¹ 651b. ASL. şubh u dem-656b. AE. gaflet-i

المسلم بن مسلم المسلمون من يده
ولسانه

Emr-i ulu'l-emr-i zemîn ü zemân
Böyledür iz'ân idinürsen 'ayân

Müslim odur sâlim ola müslimîn
Dest ü zebânından anuñ ey emîn

660 Atılan ok gibi kıatı yâydân
Tiz dokunub olmağa hâtır-şiken

Qavile fî linden anuñ fî'l-meşel
Irmiye bir qalbe gubâr-ı kesel

Müşfik olur mü' min-i pâk fî tîqâd
Hubb-ı vîdâd ile ider ittihâd

Hışmîle hâtır-şiken olmaz ebed
Çıkmağ elinden ebedi kâr-bed

İsm-i hâfîmüñ oluben mazharı
Sulh u salâh ile yapar dilleri

665 Görse cefâ qalb-i saâ meşrebi
Lutfi komaz mü'min akar su gibi

Sakla elüñle dilüñ insân isen
Müslimi incitme müslümân isen

İylük idüb it kulağın söz budur
Cevher-i ان الحسان ıyla pür

HIKAYET-I MÜ'MİN-I PAK Fî TİQAD KI EZ GEŞTİ
BE DERYA ÜFTADE VÜ BE EMRİLLAHİ TA' ALA ĞARĖ
NE ŞOD VÜ SALİM Ü GANİM EZ DERYA BE-AMED

Şerh ideyün saña ' inâdı unut
Mü' min-i müslim nic' olur ğuş dut

Hâsılı bâzârını gör hâşşile
Vir bu hikâyâtı tesellâ dile¹

670 Vâr idi bir mu' min-i âsûde dil
Meşqale-i âsideden dil küsil

¹ 657b. ASL. hemân-665b. HA. müslim-667a. ASL. iylik it eyle/ HA. iylikit eyle-
669b. AE.NP. hikâyetle

Hâsılı eğlencesi tevhîd idi
İşi gücü zıkr ile tahmîd idi

Kimse kelâmından olup pîç ü tâb
Çekmedi destinden anuñ ızdırab

Aleme ° ömrinde ° azâb olmadı
Kimse ile hiç şeker âb olmadı

Şakladı destin yed-i beyza gibi
Duttu dilin Hazreti Musâ gibi

675 Gelmedi nuṭṭından anuñ türrehât
Mü' min-i müslim dir idi kâinât

Hışm u gâzâb nidüğini bilmedi
Hilm ü edebden dili yañılmadı

Vaz' ma incinmez idi gülseler
Sögmez idi kimseye bir sögseler

Mazhar idi zâti hâfîm ismine
Bakmaz idi ehl-i hevâ kışmına

Sâim ü kâim geçinüb şubh u şâm
Zühd ü şalâhile geçerdi müdâm

680 Redd-i cevâb eyler idi kâ ile
Tâkâtı tâk olmasa taḳvâ ile

Ya° ni alınmazdı dilünden haber
Derd ile Allâh diyeydi meger

Küfrile yeksân idi farzâ aña
Bir nefes ezkâr-ı gam-ı mâ-sivâ

Kuşe-i cemile dönüb ir ü giç
Bakmadı alâyış-ı dünyâya hiç

Şadr-ı şerifi Haremullâh idi
° ilm-i ledün ° ilmine ağâh idi

685 Ol su° eda zümresinüñ es° adı
Kimseyi incitmedi incinmedi¹

¹ 671a. AE,NP. muṭṭasıl-669-671. HA'de yoktur- 672a. HA. selâmından-673b. HA,NP. bir kişi ile-675a. ASL,HA,AE,NP. nuṭṭından-676b. ASL. nuṭṭı/ AE. hüküm-677b. ASL. söylemez idi urub öldürseler/ AE,HA. sögmez idi kimseye öldürseler-679a. ASL. dürüşüb-680b. NP olsada-683a. AE. yakub-684b. ASL,HA,NP. sırrına-685B. Bu beyit T.E.de yok.

B- Sa' d idi hem es' ad idi ol veli
Zikr-i Hakk'a nâtık idi ol veli

Bahr-ı dili mehbit-i envâr idi
Hakk şâdef-i kalbüne dür-bâr idi

Hâsılı bîr gün o veliyü'z-zemân
Oldı sefîneyle Hicâz'a revân

Nûh gibi fülk-i felek sâ'ile
Kâf be'ye ' azm eyledi deryâ ile

Tîr ü kemân gibi açub bād-bân
Tayy-ı mekân eyler iken nâgehân

690 Geşti-i ummânda o gün tünd-bād
Giceye dek çalkadı hâdden ziyâd

Leyle-i zulmetde o merd-i nigû
Gâflet ile eyledi kâşd-ı vüzû

Anı sebük-bâr bulub rûzigâr
Götürüb atdı nitekim berg-i bâr

Havf u hatardan o latîfî'l-cesed
Bulmayub Allâh'dan artık sened

Ayine-i kalbüñ idüb münceli
Sıdk ile Allâh didi ol veli

695 Bir iki def' a çü peyâ pey aña
Lutfiile lebbeyk didi kibriyâ

Sakin-i geştî anı gûş itdiler
Her biri deryâ gibi cûş itdiler

Gördiler erbâb-ı sefer fî'l mesel
Bir "yed-i beyzâ" gibi heybetlü el¹

¹ 686b. ASL, AE. dürbâr idi -689b. ASL, HA,AE. nâgehân-691a. ASL,NP. zulmâda-692a. ASL,HA,NP. sebük-bâr-695. Bu beyit NP'da yoktur.

Zâhir olub eyledi ilhâ anı
Ta vasat-ı geŝtiye rabbü'lğani

° Aşık-ı şadıkların eyler müdâm
Gül gibi mümtâz havâş u ° avâm

700 Bende düşer bunda ziyânkâr olan
Kurtulur elbette kim azâd olan

Cânib-i Hâkdan kişiye ibtidâ
Böyle ° atâlar olıcak mücmelâ

° Âlem-i ° ulûbâda nolur fikr iden
Cennet-i â° lâda nolur şûkr iden

Lâyık-ı dîdâr Hâk olmaz mı ol
Kurb-ı ilâhiyyeye bulmaz mı yol

Lutfinuñ enva° in idüb âşikâr
Böyle bulur mü° min-i perhizkâr

705 Kullarına âhîr olunca nefes
Böyle olur hâşılı feryâd res

Nf met-i ° âzmâ ile ol çâre-sâz
Mü° mini dünyâdan ider bî-niyâz

Sanma ki ° âŝıkların aç ider
Gayret-i hâk gayriye muhtâç ider

Mü° minüñ el-kışsa olur rûzî ° ıyd
Kadre irer olmuşiken nâ-ümîd

Mü° min-i müslim olıcak bir kişi
Hfñ-i zarûretde ferecdür işi

710 Mü° min isen kesb ide gör hûsn-ıhulû
Rahmete bir vasıadur hûsn-iıhulû

Mü° mini takvâdur iden muf teber
Virme keder kâlbe hevâyı gider¹

¹ 698b. HA, AE, NP. rabb-i gani-699a. HA. şadıklar -702a, b. HA. ideyin-702b-HA, NP.
° ulyâda nolur fikr iden -704b.ASL ider....perverdigar-705b. NP. böylecedür-706b.
AE. dünyâda- 707b. HA, NP. gayre mi-708b. AE. nâ-bedîd - 710b. ASL çün -711b.
HA. bile kâlbe-i hevâsın gider

Ey zür^c efa zümresine dest-^gir
Âciz ü dil gire mu^f in ü zahîr

Söyle^c atâ eyleki Hâkânî'ye
Ins ü melek mü³ min ü müslim diye

خصلتان لا يجتمعان في المؤمن الخجل
وحسن خلق

Böyle dir ol dâver-i fermân revâ
^c Arş-ı müsebbihlerine mu^ktedâ

715 Bahlı gider cüd ile kıl imtizâc
Hulû-ı hasen lâzım imiş gözün aç

Bahlıle bed-^hulûk eyâ hurde-bîn
Cem^c olunmaz mü'min olanda yakîn

Bir kişinüñ olıcak islâmı bol
Anı ne bed-^hü ne bahıl eyler ol

Kimseye müzîlik içün çatma kaç
Nâmnı imsâk ile ettürme fâş

Bu iki ^hasletle aⁿılma şakın
Tünd ü bahıl olarnı hiç ehl-i dîn

720 Ya^c ni olub şâhib-i hûy-nigü
Kande ise mü³ min olur hânde-rü

Hişset-ü hırşıyla^c amel eylemez
Mümsik ü nâdân ile içmez yemez

Tab^f ı hasîs-i süfehâ gibi ol
Eylemez imsâki mu^haşşal kabûl

Vârını mü'min dökülür saçılır
Ebr-i behârı gibi yağma kılur¹

¹ 716b. HA. elinde-718a. HA,AE. idüb- 718b.ASL. kem-nâm ile - 719a. ASL. sen ki -
719b. HA,AE. olmaz imiş ehl-i dîn- 721b. NP. mādun

HIKAYET-I MELİK-I MİŞİR VÜ AN MERD-I SÜHAN
BE-BEREKETİ O MÜCRİMÂN HALAS ŞODEND

Güşını gel hüşmun it mahremi
Sem^c i kabul eyle kıl işğa beni

725 Dirle makâletü sebâ nîdügün
Müntic-i kâr-ı şulehâ nîdügün

Kahire-i Mısra gelince meger
Ugradı bir töhmete bir kaç nefer

Fakr u ferhâda bir âlây geşt-gır
Meclise buyurdi kâlîl ü keşir

Vâli-i Mısr'ıñ bu idi^c â deti
Eylese bir tâifeye hiddeti

Olmağ için hüküm-i siyâset-edâ
Kur'a yazarlardı birâz evvelâ

730 Kimine te³ kid ile darb-ı eşed
Kimine hadd kimine nehy-i beled

Ba^c de anı hıfz idüben bir yere
Soñra saçarlardı o mücrimlere

Cümleye halınca hemân ol mañal
Kur^c a rumûz ile olurdu^c amel

Kâf ide-i şâbıkâ hükmiyle şâh
Eyledi yağma anı cün perr-i gâh

Destine ol tâifenüñ nagehân
Rık^c a yekâ-yek irişince heman

735 Girdi açub biri me³ alen anuñ
Kâtı yazılmış içine rık^c ânuñ

Derd-i derûn ile emîn eyledi
İñledi dünyâyı hazîn eyledi¹

¹ 724a. ASL,NP. mahzeni -725a. AE. makâmât- 727a. ASL,HA.k üşe -gir - 729b. ASL,HA,AE,NP. turub- 730a. ASL,HA,AE,NP. şedîd-730b. ASL,NP. kimne te'yid ile habs-ı medîd/ HA. kimine had kimine nefy-i beled / NP. Kimine katl u kimine kaç^c -ı yed-731a. ASL,AE. soñra-731a. AE. hıfz-731b. ASL,AE. saçiverirlerdi-732a,b. ^c amel / mañal- 733b. HA. berg-i gâh-736b. ASL,AE. eflâki

Sordı yanından biri âh itdüğün
Ahiyi ruh mâhi siyâh itdüğün

Rık^c asınuñ sırrın idüb âşikâr
Nevhalar idüb didi bî-iẖtiyâr

Öldüğüme ağlamam ammâ ki ben
Kurtulamazsam bu hatargâhdan

740 Yüzüme hasret kalur öksüzlerüm
Ehl ü ^c ayâlim peder ü mâderim

Döndi yanından o sehiyyü'l-vücûd
Didi recâlarla be-hakki'l-vedûd

Bende olan rık^c ada ^c avnu'l-aḥad
İtmiş işâret rakam itdükde ḥad

Cevher-i cânımda eger olsa güm
Hiç benüm yok acıram ağlarum

Rık^c ayı tebdîl idelim ey reşîd
Hâkem-i Mısr'ıñ beni itsün şehîd

745 Sen yûri vār ḥasretine vâsıl ol
Kendü refaḥiyyetine nâil ol

Ḡurbete derler fukara berzahi
Çıkma vatanuñdan ḥazer et bir daḥi

Böyle diyüb kağıdın aldı anuñ
Sundı nihānî o birin-i rık^c anuñ

Manzarasından o şeh-i tâc-ver
Ḥafyeten anlara iderdi nazar

Ḥalvetine dâḥ vet idüb lutfîle
Döndi didi ol iki lâ-yu³ ḳale

750 Neydi garaḥ rık^c ayı tebdîden
Doğrusun idüñ size yokdur ḥazen¹

¹ 737b. NP. âh-ı - ruḥi - 738b. HA, NP. itdi- 739a. AE. illâki-742a. AE. ^c avn-ı aḥad - 745b. ASL. Ben öleyin yolına sen ḥâsıl ol- 745b. HA. daḥil/ NP. vâsıl - 749b. ASL, HA, AE, NP.. güldi- 750b. NP. bize

Derd ü belâda ol iki müşterek
Söylediler hallerin yek-be-yek

Mutrib idince bu hevâdan sürûd
Dalgalanub çağladı deryâyı cûd

Eyledi ol vak^c ada bî-kāl u kil
Daver-i Mıŝr^un gözi yaşını Nîl

Cümlesin âzâde-i tîğ eyledi
Garka-ı ihsâna belîğ eyledi

755 Meymenet-i bezl-i mürüvvet hemân
Oldı güneş gibi ^c ayân u beyân

Bir bölük üfâde halâş oldılar
Mürde iken âb-ı beğâ buldılar

Çok bulunur merd-i suhan yokla gör
Bunda hüner hâsılı cân vermedür

Nice civânmerd-i şehiyyü'l-vücûd
Didiki cân virmek imiş aşı-ı cûd

Virdi o can dürc-i sehâ ^c akdini
Bezl-i direm yirine cân nakdini

760 Luṭfuni bî-minnet ider pür hüner
Haṭem-i Tay defterini tayy ider

Hîni hasisün gâzabul'lâhdur
Bezl-i baḥil âfet-i nâgâhdur

Mühlik olur virdüğü tiryâk ise
Hâke salar menzilün eflâk ise

Düzd-i baḥil olmayıcak târ u mâr
Zulmet ile dolmadı bu deyr-i târ

Pendimi Hâkâni idersen kabûl
Ehl-i sehânuñ kulu kurbânı ol¹

765 Baḥlile rüsvây olur ehl-i tekâ
Perdesidir cümle ^c uyubın sehâ

¹ 751a. AE, derd-i-752a. NP.O-753a. AE. vak^c a-i-753b. HA. yaşı sehîl-754 ASL
NP'da Cümlesin âzâd idüb ol muhterem/ Eyledi hem garka-ı lutf u kerem -759a. HA.
nakdini

المجالس بالامانه

Hükm-i şerîf budur ol serverün
Sırr-ı ezel şâhib-i peygamberün

Maḥrem-i rāz olmağa bir meclise
Rağbet idüb ger hevesün vār ise

Sende o meclislerin esrârı heb
İmdi emân et gibidir açma leb

İtme emānete hıyānet saḳın
Yakan alur sonra nedāmet saḳın

770 Şîşe-i esrârı şikest etmeyen
Valih ü ḥayrân olub açmaz dehen

Ademün esrârı dili kânıdur
Kânı degil belki hemân cânıdur

Kan ki damardan çıka ey zât-ı pāk
Vardurur elbettete ḥavf u helāk

Râzına bir kimsenün enbâz isen
Sırrını fâş eyleme ser-bâz isen

Samt u sükût itmede manend ḥud
Ur-i dehenün dürcine mühr-i sükût

775 Semt budur sâlik olan böyledir
Başını ver eyleme ifşâyı sır¹

¹ 767b. ASL, NP. idersen-770a. NP. eyleyen-773a. HA, kimsene-773b. HA. sırdaş

HIKAYET-İ HAZRET-İ ʾOŞMAN RADİYALLAHU ʾANHU

VÜ MEŞVERET KERDEN BA PUSER-İ HOD

İş bu hikāyet kati meşhurdur
Güşuñ ider cevher-i hikmetle pür

Cins-i meşālātıma kıl f̄ tibār
Gör nice olur kâşif-i sırr-ı kibār

Katib-i vāhy ol şeh-i mülk-i hayā
Yaʿ ni ki dāmād-ı resūl-i Huda

Haste olub bir gice bülbül gibi
Soldı ruḥ-i pāki biraz gül gibi

780 ʿ Arızası hāşılı müştēd olub
Zaʿ f ise günden güne mūmted olub

Oldı biraz ol maraḫ-ı nāgehān
Rahne ger-i ḫalʿ a-ı Dārü'l-emān

Şiddet-i zāʿ f u vecceʿ şadr u reʾ s
Virdi hayātından o sultāna yeʾ s

Itldi vaşıyyet o vücūd-ı şerīf
Yazıla ʿ afv oḡluna ʾ ahd-i laṭīf

Şadr-ı hilāfet ola mihrāb aña
Bf̄ at ide cümle-i aşhāb aña

785 Ol sözi oḡlu Hamedān itdiḡuş
Oldı meyi sehville bī-ʿ aql-u ḫuş

Kendüsine vācib iken ketm-i sır
Pence-i ḡafletle olub perde-dir

Gitdi hemāndem puser-i ʿ avfa dek
Söyledi rāz-ı pederi yek-be-yek

Muştladı yaʿ ni Emīr olduḡın
ʿ Ahd-i hükūmet aña buyrulduḡın

Hazreti ʿ Osmān işidüb ol sözi
Gayret ile doldı mübārek gözi¹

¹ 784a. HA. risālet-786a. HA. olan-788b. HA. virildigün

- 790 Eyledi imāna ğaliz ü şidād
Kim hamedānıyla idüb ittihād

Kendü ile bir yere cem^c itmeye
Belki o ğitdüĝi yere gitmeye

Kılmaya "min ba^c d" anı hem şād-kām
Bir^c amel üstine koyub ber-devām

Ahīr anı Başra'ya reddeyledi
Reddile mābeynini seddeyledi

Eylemedin hūn-ı şehādetle tā
Tāc-ı hılāfetlerini pür ziyā
- 795 Gelmedi el -kıssa rızā virmedi
Tayyibeye tāhir olub girmedi

İmdi ğaraz olmak ise munteff^c
Ol bu nesayih sözini müstemf

Perde-i esrārı açub itme cūş
Merd isen ol şefā ile^c ayb-puş

Devr ideli bu felek-i hāle-bāz
Kimseye hayr eylemedi keşf-i rāz

Sır sözini açmaki ahīr bu kār
Eyledi evlād-ı selātinini har
- 800 Sehv ü hatā itme dilersen savāb
Eyleme ifşāya şakın irtikāb

Keşfi anuñ kim ola bī-derdlik
Zāhīr olur hı fızı civān-merdlik

Dār-ı cihānda er isen söyleme
Maḥremin esrārını nā-maḥreme¹

Sır ne kadar olsa nihānī edā
Kubbe-i eflāke dolar ol sadā

¹ 790b. NP. kim ide Hamedān ile ol ittihād-795a. HA. gelmege/ NP. hükmüne-795b. NP. Tayyibe-i tāhir oluben görmedi-797a. HA. huş-797b. HA. perde-puş-798a. HA. çerhe girelden-798b. ASL, NP. itmedi hiç-799a. HA, NP. her-800b. NP. ifşayı-802b. HA, NP. bī

Hıfzı dürtür bāis-i şükür ü sipās
Keşfi dürtür mūris-i havf-u hırās

805 Açma hicābı bu vaz' ı kabīh
Aḫir olur olur mebde-i zulm-i şarīh

Pend-i selefdir bu mübārek haber
Sālim olur hıfz-ı lisān ile ser

Nāle ney olsa meşelā sine-def
Sır sözini söylememekdür şeref

Bāde-i ḡafletden olub pāk-mest
İtme şakın sāgar-ı sırr-ı şikest

Fāiz olur şāhib-i sıdık u hülūs
Ketm ide sırr-ı suḫanı ba-huṣūs

810 Ey ḥarem-i rāzūn emānet geri
Bu dil-i āvārenūn ol yāveri

Sehvile Hāḫāni pūr söz ü sāz
Nāfe gibi eylesün keşfi rāz

النظر سهم مسوم من
سهم ابليس

Böylecek fermān ider ol cānımız
Hulık u ḥasen şāhibi sultānımız

Kendüni rüsvāy kılub 'āleme
Açme gözin sehvile nā-maḥreme

Şāhid ile zende olan ḥatt u hāl
Dāne-i mekr oldı vü dām-ı dalāl¹

¹ 803a. HA, NP. her-809a. AE. fāyiz-811b. HA .āzādenūn-812a. ASL. HA, AE, NP.
hānımız-812a. AE im.ā ider

- 815 Terkeş-i İblisden ey bî-haber
Zehr ile âlûde bir okdur nazâr

Olmaya gör ânuñ ile sehm-nâk
Yohsa keşâkeşde olursun helâk

Gözine gösterme zen-i ° âlemi
Mahrem-i râz cyleme nâ-mahremi

Cennet uman sohbet-i gilmân ile
Eylemesün hâltı civânân ile

Tâzelerûñ dîne virirler zarar
Tarf-ı ruhında görinen hâllar
- 820 Hüsni ider chl-i nazarı rû-siyâh
Çâre aña cylememekdür nigâh

Hüsni ile mümtâz zemîn ü zemân
Şâhidi takvâ vü rızâdur hemân

HIKAYET-I ŞEYH KARRA BÜ-° ÖMER VÜ AĞVAL-I O BA
HASAN BAŞRI KUDDISE SIRRULU'° AZİZ

- Nakd-ı selefdür bu hadîş-i nigû
Sinc-i yâranda olan güft ü gü

Rûşen ider çeşm-i cihân bîñüni
Ref' ider elbette te telvîñüni

Böyle rivâyet olunur kim meger
Bu °Ömer ol mukri' i nakıl başar
- 825 Başra'da ta° lim-i kıra°ât idüb
Dersile tahkîk-i bidâ° et idüb

Zümre-i şıbyâne işi subh u şâm
Sıdık ile ta° lim idi bâ-ihtimâm

Künc-i debistan aña bostân idi
Gül gibi eglencesi Kur'an idi¹

Açsa dehen nağme-i peyder peyi
Yakar idi Başra ile Kufe'yi

¹ 816a. HA.NP. zahm-nâk-822a. AE. nakl-i-823b. ASL, HA, NP. Def' ider-824b. ASL, NP. nâkîd başar/AE, nâkîş başar-826b. HA. idüb

‘ İlm-i kıra‘ atde olub yektene
 ‘ Ömri anuñ yetmiş idi seksene

- 830 Künyet-i meşhûr Ebü'n-Naşr idi
 Hem Hasan-i Başrı'ye hem-‘ aşr idi

Nısfı idi şinf-ı benî âdemüñ
 Ecved-i kırrâsı idi âlemüñ

Kendüye şäkird idi bir nihâl
 Yar-ı kadîm gibi sâhib cemâl

Perçemi والليل yüzi والضحى
 Cebhesi والشمس ruhi هلاقي

Laf l-ı şafâ bahşi şeker-hây idi
 Tûti-i tab‘ um gibi güyâ hâ idi

- 835 Hâl-ı şeb-ârâları ol gâbgabuñ
 Necmi idi encümen-i mektebüñ

Muşhaf-ı hüsnüñ açub ol nev-civân
 Şûre-i Yûsuf okur idi revân

Hâsılı usta anâ meftûn idi
 Saçları Leylisine Mecnûn idi

Ol güle bûlbûl gibi açub dehen
 Mes‘ele ta‘ limine meşgûl iken

Bir gün ol üstâda ‘ acceb hâl olur
 Bûsesini almağa meyyâl olur

- 840 Nâr-ı hevâdan cigeri âb olur
 Ol ruh-ı pür-tâb ile bî-tâb olur¹

¹ 833b. AE. ruhi -Gaşiye-1, Duha-1, Şems-1, Leyl-1 - 834b. HA,AE. hâ. idi-837a. HA,AE. üstâd-838a. ASL. açma-840a. AE. tâb olur

Ditreme dutub ten-i şad çâkini
Bûs ider oldu dehen-i pâkini

Öpdüğü sa° atde kelâm-ı mecd
Rahle-i hıfzından olur nâ-bedcd

İtmiş iken ömrini Qur'âna şarf
Kendi zamirinde anuñ harf be harf

Fevri döner bir harla la-yü theme
° lbret olur ° amme-i ° âleme

845 Dersile ta'limi koyub rûz-ı şeb
Derdine bir çâre iderdi taleb

Gâhi şikest olsa zücâc-ı mizâc
Derd-i etibbâya dimekdür ° ilâc

Hâzreti Başrı'ye vârub ° âķibet
Didiki ey kutb-ı felek menzilet

Râz-ı derûn-ı dil-i peymân küsil
° lmine ° irânına mahfi deġil

Baňa ° inâyet nazarın kıl meded
Dide-i dilden götürülsün remed

850 Tab° ı saķım ola yine müstakīm
Feth ola ezķâr-ı Kelâm-ı Kadīm

Şeyh işidüb luķfile virdi cevâb
Didiki ey haste bī hurd u hâb

Hallidemem müşkülünü ben senüñ
Yoklama miftahını bu mahzenin

Sana "fe imma" diyeyin ey edīb
Bu marâz-ı mühlîke kimdür tabīb

° Aşık isen bakma behâr ü deye
Vâr ne kadar zahmet ise Ka° be'ye¹

¹ 841a. ASL,AE, tutdi-841b. ASL, HA,AE,NP. öpdü muhaşşal-843b. ASL,AE,HA. gitdi zamirinden, 844a. AE, dönüb-844b. HA, bu ° .âleme-850a. HA. selim-851b. NP. diki

855 Seng-i ri'yâzetle gönül levhin ez
 Câmî' i hayf içre mu'âmm ol birâz
 Nağmesi' Uşşâkın olub penc-gâh
 Ehl-i Hicaza düşecek süz-i âh
 Ya' ni kilundukça peyâ-pey namaz
 Lu'file bir pîr-i misâfir nevâz

B- Anda gelüb halka imâmet ider
 Nûr-ı ruhı keşf-i kerâmet ider

Ehl-i niyâz aña ' âkibü's-salât
 Biñ dil ü cân ile idüb iltifât

Cümle öperler yed-i ' ulyâsını
 Sen dañi öp dâmen-i vâ'îsını

860 Hâluni ol hâzrete arz eyle vâ
 Çare-i kâr andadur ey dil-fiğâr

Söyle bu ahvâl-ı ' acibün aña
 ' Arza kıl ahvâl-ı ğaribün aña

Hâşılı feryâd iderek bu ' Ömer
 Bedreça-i kâ fileden tî-haber

Bâdiye peymâlık idüb şubḥ u şâm
 Itdi gelüb mülk-i Hicâzı maḳâm

Itti Mirâ'ya gelüben evvelâ
 Mescid-i Hayf içre şa'ât-ı edâ

865 Gördiki bir pir-i civân-baht kâm
 Geçdi o mirâbda oldu imâm

Ba' de gelüb ehl-i şa'â çok çok
 Eylediler pâyın öpüp zevk ü şevk

Dağılub a' yân-ı ' ârab ' âkibet
 Gün gibi kaldı o kamer menzilet¹

¹ 855a. HA, NP kâhın-855b. ASL, ḥavf-861b. AE cvzâ' ı-864a. ASL, HA, eyledi
 865b. HA mihr.âba pes-866a. ASL, şöñra-866b. HA, alub

‘ Akıbetü'l emr çü serv-i bülend
Bir kâd-ı bâlâsı bülend ercümend

Lâğ u leṭâyılla olub hande-rû
Eylediler şeyh ile çok gûft-gû

- 870 Sırr-ı kelâmından olub intifa‘
Eylediler biri birine veda‘

Şeyh aña ta‘ zım-i belîğ itdi hem
Gönderü gitdi bile bir kaç kâdem

Ba‘ de hacâletle gelüb bu ‘ Ömer
Ayaguna düşdi çu gutberg-i ter

Nâle-i dil-sûz ile bülbül gibi
Sırr-ı dilî açdı aña gül gibi

Şeyh o sözden alıcak rayiha
Didi yüzün Haḫḫ'a tutub fâtiha

- 875 El yüze sürmezden o ‘ âlicerâb
Itti du‘ asını Hudâ müste‘ âb

Oldı o dâf vât-ı icâbet karîn
Şadr-ı kabûliyyete vâsıl hemîn

Fenn-i kıra‘ at yine bî gûl uğış
Levh-i derûnunda olub muntekış

Eyledi ke'l-cvvel anı lâ-yezâil
Fâzî-u kemâlıyla yine bî-misâl

Nutḫ-ı meşîḥâ ile güyâ hemân
Mürde iken buldı yine tâze cân

- 880 Vâcibe çok ḫamd u şenâ eyledi
Hazret-i Baṣrî'ye du‘ â eyledi

Pîr-i cihângire idüb cân nişâr
Düşdi izi tozına bî-ihtiyâr¹

Pes aña ol ehl-i şaâ mürşidi
Gizleme Allah'ı seversen didi

¹ 868b. ASL b.âl.âsı latîf/ HA, NP. b.âl.âyı laṭîf-870b. ASL sır

kelimâtından/ HA, AE, NP. her kelimâtından, 871a. NP. ta‘ lim-i-872a. ASL. Şofra-
872a. NP. pes bu - 874a. HA .alaym/ NP. aluben-874b. HA. tutdi yüzün..... didi.....-
875a. HA. sürmezsen-876b. HA.kabuliyetde

Kimdür iden sırrımız ifşâ sanâ
Kimdür olan semtimize rehnümâ

Söyledi ahvâlinı hem ° aşrınun
Ya° ni Cenâb-ı Hasan Basnî'nuñ

885 Pîr-i ° âzîz oldı birâz hande-nâk
Dedi o hercâi bi ters ü bâk

Çün bizi rüsvâyı cihân eylemiş
Nükte-i pinhânı ° ayân eylemiş

Lâzım olan şimdi budur bîş ü kem
Bende anı ° âleme rüsvây idem

İmdi gelüb câmie girdükde sen
Anda benümle bilişüb görışen

Kadr-i celîl olan o merd-i tavîl
Şeyh Hasan kendi idî şöyle bil

890 Bu yola olmakdan ise reh-nümâ
Anda du° a itse nolurdu saña

Guşşadan el-kıssa seni bî-sebeb
Kendü halâş itse nolurdu ° aceb

Bahlile imsâki şî° âr itmese
Hâtır-ı rencideni incitmese

Komasa ferdâya şalub Ka° beye
Hayr işi belki komasa erteye

Tayy-ı mekân ile gelüb her zemân
Bunda fakîr ile olub tev'emân

895 Başra'dan elbete ider dâimâ
Ka° be'de beş vakti bizümle edâ¹

¹ 883b. ASL, HA. iden-885b. HA. ters-n.âk-887a. HA. odur-888b. NP görışüb bulışan-889a. ASL, AE, NP celil ile-889b. AE KENDÜ-890a. AE, piş-vâ-891a. HA. kıssadan-893a. ASL, NP. salmasa-893b. HA, komasa bu gün-893b. AE. var irteye/ NP. hiç erteye - 894a. NP. gelür-894b. NP. olur-894b. ASL, HA, AE olur hemzeb.ân

Böyle kerâmet ile bî kâil u kıl
 ‘ Arife lâıyık mıdur ola bahıl

Hâsılı maşsudın alub serbe-ser
 Başra'ya ‘ azm itdi yine bu ‘ Ömer

Tâibi fışkuñdan ider dil küsil
 Kuvvet-i kudsiyye-i erbâb-ı dil

Ya‘ ni şınâverlük idersen saña
 Bulmur ol bahır da yüz âşına

900 Şâhid-i gaybî dürür ey ‘ ayb-bîn
 Maşsad-ı aķsâyı dil-i ârifin

Gerçi güzellerde olur dil-rubâ
 Cümleden ‘ lâsı budur mücmelâ

Hıblaruñ meclisine çün rebâb
 Varmadan ya‘ ni ide gör ictinâb

Sârık olur nakd-ı diñ rûyi hûb
 Heb olur ol tâife düzd-i kulûb

Nakta-i küfrin olduğın ol haller
 Dîne hâlel virdüğün işbât ider

905 ‘ Aşķ-ı hakıķıye yel ey râh-zen
 Tîh-i mecâzide nolur yelmeden

Düşme hevâ bezmine Mecnûn gibi
 Ayağunı çek mey-i gülğün gibi

Rehzen olur mağlaķa-i mâsivâ
 Uyma hevâ chline Hakānîyâ

Cevheri gör meyl-i arâzdan küsil
 Himmet-i ‘ aşķı anâ maşrûf kıl¹

¹ 896b. HA olmak ne rev.âdur bahil/ASL,AE,NP olmak bahil-898a. AE.fâsık-ı-
 902b.ASL,AE. evvel ide gör-803a. NP. sârık-ı nakd olur

من لم يشكر الناس لم يشكر
الله تعالى

Böyle dir ol mihr-i sipihr irtifa^c
Haşka mutf ü şkeleyne meta^c

- 910 Zâtına her kimden irerse ni^c am
Şükrün edâ cyleye gör lâ-cerem

Lezzet-i zevk içre ider^c aklı güm
Şekkeri şükri لا زيد نكم
Key şakın cy^c ârif-i bisyâr-ı fenn
Muhsine küfrân-ı ni^c am olmadan

Gözle veli nî me'nüñ nânunı
Tâ bilesin sâñf ün ihsânunı

İmdi gerek başka gerek müşterek
Nân u nemek kadri bilünmek gerek

- 915 Şâkir-i in^c âma olurmuş sebîl
Nî met-i bî-minnet-i rabb-ı celîl

Başlasa şol şükri-nihân itmeye
Rahmeti başlar cereyân itmeye

Hâfız-ı Kûr'an gibi şâhib Zebûr
Fâyık olur didi^c ibâd-ı şekûr

Şükri hâlayıktan olanlar beri
Hâlık-ı^c arşuñ ni^c olur şakiri

HIKAYET -İ HAZRET-İ DAVÜD^c ALEYHI'S-
SELAM VÜ CİHAD-İ O BA-LEŞKER-İ CALÜD

^c Akl-ı perişânın ider müctemî^c
Ol makâla biraz müstemî^c

- 920 İtmek için hîdmet-i şükri edâ
Nice sülûk cyledi gör enbiyâ¹

¹ 909a. NP. böyledür ehl-i- 910a. NP. idersec-Ibrahim-7 - 914b. ASL, HA, AE, NP
hakkını bilmek-916a. ASL, AE, NP kul-916b. ASL, cylet

Hazret-i Dâvud'a   alcyhi's-selâm
Çünkü virildi küleh-i ihtişâm

Yazdı ser-i tâcına dest-i kadîm

ذلك تقدير العزيز العليم
Vahyi celîl ile gelüb Cebraîl
Didiki ey şâhib-i savt-ı cemîl

Nutk viren nâtıka-ı kâmile
Saňa selâm eyledi ikrâm ile

925 Hük-m-i nübüvvetden idüb behre-ver
  Asker-i Câlûta cihâd emr ider

San' at-ı zirhile idüb iltifât
Savt-ı nefisî buyurur mu  cizât

Çün o mişâl-ı taraf-ı bi mişâl
Geldi hemân emre idüb imtisâl

Leşker-i Çalût ile cenk eyledi
Başlarına âlemi tenk eyledi

Kalb-i münâfık gibi ol dem hemîn
Sındı gürizân olüb a  dâyı dîn

930 Tahtunı Câlût ise tábût idüb
Dûzaha   azm itdi cihândan gidüb

Dest-i güher-bârı idüb seng-sâr
Eyledi Câlûti cümûdriyle hâr

Kalmadı bir kımse muhaşşıl esen
Hiç sipâhî vü sipehdârdan

Eyledi pes hük-m-i celîl iktizâ
Hük-m ide Dâvud'a cezâ-yı gâzâ¹

¹ Yasin-38 - 923b. HA, şadri-i cemîl/AE kadr-i cemîl/ NP şadr-ı celîl-925b. HA. gâzâ-926a. ASL ider.-928b. ASL, HA, NP gözlerine-931a. HA. sebük-bâr/ NP. seng-bâr-932b. ASL, AE. Hiç ne sipâhi vü sipihdârdan-933b. ASL, HA, NP. kim ide

Az zaman içre virüb imtiyâz
İtdi ° ilim gibi anı ser-firâz

- 935 Hıf at-ı garrâyı hilâfetle ol
Taht-ı hükûmetde çün oldu resûl

Emrine fermânber olub kâinât
Ayağına akdı çü Nil ü Fırat

Memleketi ceng ile itdükçe geşt
Leşkerine teng idi bu pehn deşt

Küngüre-i kaşr-ı sa° âdetleri
Oldı varub tāk-ı felek hem-scri

Keşf olub el-kıssâ cemî° ü l° ulûm
Dest-i şerifünde hadîd oldu mûm

- 940 Kuvvet-i kudsiyyeleri sundı el
Câmî° -i Akşa'ya konıldı temel

Asmaz idi terkiye Iskenderi
Cümle-i fende yed-i tûlaları

Geldi rikâbına anuñ serbeser
Her ne kadar vār ise cebbârlar

Hâk-i cenâbından ider ilticâ
Eylediler ° afv u ° inâyet recâ

Okusa çün bülbül-i faşl-ı bahâr
Dağ iniler akmaz idi cüybâr

- 945 Câhi açub itse tilâvet zebûr
Güş tutarlardı vuhûş u tıyur

Söylese ol tûti-i kuds âşiyân
Sidre'de Rûhü'l Kudûs ağıldı kan

Kılsa ser-âğâz o şeh-i pür-fütûh
Zevk ü saâdan per açub murg-ı rûh¹

¹ 937a. NP ittükde-939b..ASL Laîf'inde-940b. ASL ALP. uruldi/ HA. kuruldi-943a. ASL, HA, AE. idüb-944b. ASL olur

Az kaluridi tayārān itmege
Hem kafes-i tenden uçub gitmege

Zırhile âmāde idüb cevşeni
Oldılar ehâdis̱e sebeb ol feni

950 Cümle-i nâf mādān o bār-ı Hudā
Verdi Süleymān gibi ferzend aña

Ya' ni idüb sa' yini meşkür anuñ
Her cihetten eyledi ma' mūr anuñ

Ol daḥi bu devlet-i ' azmā İçün
Mevhibet-i nî met-i mevlā içün

Istedi kim şākir ola muṭṭasıl
Virmeye âlâys-ı dünyāya dil

Aña bināen pes o binnāyı kuds
Mıf tekif-i Mescid-i Akşā'yı kuds

955 Ya' ni ki Dāvūd ' aleyhi's-selām
Şükr-i müdāme düşirüb şubḥ u şām

Kalbin idüb cevher-i tahmīde zarf
Ömr nūḫū dın hep aña kıldı şarf

B- Aline emreyledi kim ser-be-ser
Şükr ile zikr ile ' amel ideler

Ömr gürizān olıcak pāy-dār
Hamd u firāvān ola hep kār bār

Pes oların daḥī be-emri vedūd
İşi gücī oldı rüku ' u sücūd

Nısfı geçince gicenüñ kendüler
Şükr idüb olurlar idi nevḥa-ger

960 Kāmil idüb şart-ı ' ubūdiyyeti
Şubḥa çıkarurdi gehi ta' ati¹

¹ 948b. ASL, cân/ HA . bu-952b. AE. mevhibe-i-955b. HA,AE dürişüb-956B. T.E.de yok-958a. ASL olarak-958a. AE. ḥaḳḳ-ı vedūd-959b. HA. oldılar nevḥalar-960a. NP. şer' i 960. ASL'de yok

Şükrî edâ itmede çün ney-şeker
İki bükülürdi o gülberg-i ter

Sonra öz evlâdı turub şâf-şâf
Subhâ dek eylerler idi f tîlâ f

Eyleyicek bâ de şalâtı edâ
Şükre şüru^c eyler idi akıraba

Bir nice sa^c â t gelüb anlar dahî
Tayy idüb ihyâ ile ol berzehi

965 Enr ıma-i Hakk'ın olub şakiri
Ney gibi inlerler idi her biri

Zuhri kılub bâ de yine bir bölük
^c Asra degin nefse ururlardı yük

Bâr-i ^c ibâdetden olub kadd-i lâm
Heb şalâvâtile yürürdi müdâm

^c Asrı edâ idicek ol encümen
^c Irk-ı nebîden dahî bir nice ten

Ya^c ni ki ahâd-ı se^c âdet nijâd
Mağribe dek emre idüb inkıyâd

970 Kâim olurlardı ^c ibâdât ile
Şükr ile tesbîh ile ta^c â t ile

Hâşılı her sa^c at ü leyl ü nehâr
Verdügi nî metler için gird-gâr

Silsile-i hazreti Dâvud'dan
Şükr-i celîl ile olub nağme-zen

Her biri birden biñe, biñden bire
Şükr-i ^c azîm eyler idi şakire

Gitse ol erbâb-ı sipâsuñ biri
Yine gelürdi yerine ahîri¹

¹ 961a. AE. itmege - 963a. ASL. soñra- 966b.ASL. olurlardı - 967b. ASL. tururdi- 968a.ASL.HA.AE. yine bir- 969a.HA. ahâd- 973. Bu beytin mısraları NP'da yer deñiştirmiş. -974a. NP. şebatuñ

975 Şükr-i ʿ ibadetden anuñ nik ü bed

Bir bölügi olmadı hâli ebed

Muttasıl ol zümre-i şükr-iştigâl

Nâire-i zikr ile olurdu kâil

Böyle iken şerm ile gam yer idi

Şükrin eda idemedüñ dir idi

İşleri şükr olmağın ey nîk hû

Haş didi ol tâife-i ʿ melû

Munʿ im olur şâkir-i encâm olan

Puhtelenür anuñ ile hâim olan

980 Şükr ide gör kim şeref-i şükr ile
Yedi yüz olur bir iken mes'ele

Eyleme ihsâna isâet şakın

Olma giriftâr-ı fazâhat şakın

Cümle gelür şâkire lutf u kerem

Her ne sitem itse veliyyü'n-nîʿ em

Râbıtadur bu eser-i pür-hulûş

Şükrine lutf u ezelün bâ-huşûs

Şâkir isen muhsinüñ ihsânına

Haşkâ dahi şâkir olursun yine

985 Olsa ^{فائز} dolusu dünyenüñ
Şânına lâayık nic'olur şükr anuñ

Hîân-ı ʿ atâsına göre yokla gör

Mertebe-i şükri müyesser midür

Şımf-ı benî nev'i beşer evvelâ

Kargı birin eylesün anuñ edâ

Nîʿ met-i islâm ile imânı gör

Eyledügi ʿ izzet-ü ikrâmı gör¹

¹ 976a.HP. kâide-i- 976a.ASL .şükür- 977a.ASL eylemedün- 979b.HA. puhte olur- 980b.AE. biri biñ olur-Zuhurf. 41-988a.ASL,AE,HA,NP. imân .. islâm

Neyler idüñ olsa ʿ aķiden ھاړāb
Alsa seni vesvese-i ٲٲٲrāb

990 Kend'özüni nāre idüb müstahıķ
Olmasun asla gice gündüz ayıķ

Bāde-i ʿ aşķunda şaā görmesün
Cām-ı fenāsında beķā görmesün

Fıtrat-ı islāmda hıulķ itmese
Dāmenine dīnüñ elüñ yetmese

Virmese bī-müzd ü behā āb u nāñ
Müft-i nefes alımasan her zemān

Cismüni tām taze tutub gül gibi
Zār u zebün itmedi bülbül gibi

995 ʿ Aķıl isen bunları fikret yüri
Dembedem ol nıʿ metinüñ şākiri

Şākire Hāķ fevz-i berekātın verir
Rızķınun ekser berekātın verir

Hāzreti Dāvud gibi fı'l-mesel
Aķır olur şākire cennet maķal

Ey ھاړab-efzāyı dil-i bi-şebāt
Perde küşāyı haram-ı müşķilāt

Eyleme Hāķarı bī-tāķati
Ġaflet-i sırf ile melāmet ķati

من لم ير رحم الناس لا يرهم الله تعالى

1000 Böyle buyurmuşdur o şāķib kitāb
Hāzreti peyķamber-i ʿ āli cenāb¹

¹ 990b. HA. olmasa- 994a. HA. çeşmini- 996a. ASL. fevri bir ateş - 998b. HA. perde şikārı -999b.HA. selāmet- 1000a. ASL. buyurmuşlar

Rahm ide gör rahm ki fazıl-ı rahîm
Rahmete garîx ide seni ey hakîm

Semt-i terrahhumdeki devletlüler
Dâr-ı tenâ^c umde olur mu^c teber

Ol seçeyleynüñ sened-i müsnedi
Şefkatı İmâna berâber didi

Re'fet-i rahmîle bulan iştihâr
Rahmet-i Mevlâdan olur hissedâr

1005 Hükm edicek haş feza^c -ı ekbere
Şefkat ider şefkatî gâliblere

Pertev-i imân ki ider dehri pür
Kalb-i rakîk, dil-i müşfikdedür

Dilde komaz zulmetini zilletüñ
Şa^c şa^c a-ı meş^c alesi şefkatüñ

Rahmüñ eger gâlib ise bi-gümân
Rahmet-i Rahmân'a irersin ^c ayân

Yoğ ise rahmüñ haberin benden al
Merhamet itmez saña da zü'l-celâl

HIKAYETE-İ BAYEZİD-İ BESTAMİ KUDDİSE
SIRRIHU VÜ ŞEFKAT-I O BA-AN MÜR-I ZÂ'IF-RA

1010 Kavl-ı eşahdur bu kelâmı işit
Ehl-i sülûk istedügi semte git

Eyleme rahm ü şefkatden ^c adûl
^c Adl-i şahih olsun işüñ müşfik ol

Milk-i vilâyetde vâhid ü ferîd
Vâli-i Bestâm veli-i Bâyezîd¹

¹ 1001a. HA. rahmet- 1001a. NP. fazıl-ı kerîm- 1001b. HA. ol -1003b. HA. ASL, HA, NP. âlâmet -1006a. ASL, HA, AE, NP. kevni - 1008b. ASL, NP. hemân- 1009bAE. müste^c ân-1010b. ASL. sülukun didügi-1011b. ASL. âdil ol

Eylemege bir kile buğdayı un
Kitfene aldı o şeh-i zül-fünûn

Böylecedür Kâf ide-i evliyâ
Hidmeti hep kendüler eyler edâ

- 1015 Devletile duş-ı seâ âdetleri
Oldı o hâr-vâr-ı şeklûn yeri

Gendümi hâr-vârı ile kendüler
Vaqt-i şehir yüklenüb itdi sefer

Hânkahından hele bi-i irtiyâb
Bir iki yüz fersahı idi âsiyâb

Hamî-ı şekl ile o pîr-i şehi
Aldı piyâde bu kadar fersahi

Hayli baf id olmağın ol âsiyâ
Tâkâtı tağ oldu irince aña

- 1020 Ağzumu harvârûn açub nâgehân
Gördi ki bir murçe-i bi-zebân

Kendi mağâmından olub dil küsil
Gendüm arasında gezer muştâşıl

Olmuş olancası o cismin naḥîf
Gâh düşer gâh yürür ol zâif

Gurbete düşmüş gibi bî-ihtiyâr
Derdile ser-keşte vü âvâre zâr

Hârman-ı hâr-vârı dokuz tolanur
Sâf yile maḥşudi müyesser şanur

- 1025 ‘Ayn-ı tereḥḥümle idince nigâh
Şeyḥ bilüb dâf iyesin kıldı âh

Cânına geçmişgam-ı mehcûrluk
Almış anı derd-i vatan dūrluk¹

¹ 1013a. ASL, HA, NP. itmege bir kaç kile - 1014a. HA. böyledürür- 1015a. HA. düş-ı- 1017b. HA. nice fersah var.- 1022a. HA. çeşmin zâif- 1022b. HA. naḥîf 1026b. ASL. itmiş

Şol kadar ol zevk ü şafâ şâhibi
Çerhc girüb döndi değirmen gibi

Dûd-i dîli zârûn idüb şeki-i mîğ
Didi ben oldum buna ba' iş ü dirîğ

Kendü huzurundan idüb bî-nasîb
Vâdi-i hayretde ben itdim garîb

- 1030 Vay benüm zihnime iz' ânırnâ
Vây benüm 'ilmüme 'irânıme

Hâşılı ol fenn-i edeb kâtibi
Rahm idüb ol mûra Sülcymân gibi

Oldı gözi çak-i terçhümle pür
Duymadı şefkatle meşşakat nedür

Bağladı ağzın o çuvaluñ hemân
Şehre 'azimet idüb oldı revân

Nevha künân cıleyerek derdile
Geldi meşşatilerile menzile

- 1035 Ba' de koyub aldığı yerde anı
Tâ yine ol mûr bulub meskeni

İtdi ahıbbâsı ile ittihâd
Haşr olub oldı yine mesrûr şâd

Mûruñ umurunda idüb ihtimâm
Şefkatile kıldılar kâdâm-ı tām

Mûr-ı dîlîğâre iden şefhati
Halğa kıyas it nic'olur rahmeti

Mûr-ı vatân dūr olıcak çeşminc
Kıtfenc yüklendi o hamli yine

- 1040 Vardı bu kez kârını itdi temâm
Merhametüñ mülkine virdi nizam¹

¹ 1028a. HA, AE, NP. derd-i dîl-i zârûn- 1029a. NP. olub- 1031b. HA. yandı karıncaya- 1032b. HA. âb-ı 1033. Bu beyit HA'de yok. - 1035a. ASL. sonra- 1037b. ASL. HA. kıldılar-1038a. ASL. idüb- 1039a. ASL. NP. terk idicek gözine.

Ehl-i fenâ böyle sülûk itdiler
Rindler ekşer bu yola gitdiler

Sende eger müslim-i mümtâz isen
Ma^c reke-i dînde ser-bâz isen

Şefkatile olduñ ise hem-cihet
Kabrini pür-nûr ider ol merhamet

Rahmile şefkatden olan behre-ver
Her ne kadar mücrim ise tiz geçer

1045 Cîsr-i sırâtı salıcak gird-ğâr
Aña hiç olmazsa denür yürî vār

‘ Ayn-ı ‘ atâ cürme niğâh eylemez
Cümlemizi nâme siyâh eylemez

Merhamet eyler göricek müste‘ân
Hâke karışmış bir avuç üstühân

Ister ise mağfiretün ‘ âmm ider
‘ Âlemi heb ğarkâ-ı in‘âm ider

Ma-haşal erbâb-ı küsil rağmına
Müşfik olan faiz olur heb yine

1050 Dîñler isen toğrısı budur sözüñ
Hükm oluna küfrine şefkatsizüñ

Şa‘ şa‘ a-ı şefkat ile şıdık u pāk
Dehri güneş gibi ider tâb-nāk

Dünyede Hâkânî virür nâm-u şân
Halğa terehñümle olan mihr-bân

Sende düşürdünse eger şânına
Şâhid olur kuvvet i imânına¹

¹ 1043a. ASL,NP. yek cihet-1047b.AE. bir iki-1050b.AE. hükm olunur-1052a.HA.
âleme

الدنيا ملونة وما فيها ملعون الا بذكر الله تعالى

° Aleme ol iki cihānuñ gūni

Luṭfile imā buyrurlar buni

1055 Nāvekine laf nūñ olubdur siper

° Alem ü ° âlemde olan serbeser

Olmaz imiş la° n-ı Hudādan emîn

Kimine illâki meger zâkirîn

Bîve-i dünyâ kati mef undur

Olsa ° aceb mi içi lu° bile pür

Zâkir-i Haḫ mest ola ger hod-ayık

Ma° rifet-i Haḫḫa olur müsteḫḫ

Zıkr-i ilâhiyye ile yan yakıl

Nefyi vucūd it sözün isbât kıl

1060 Zâkir olur hâşılı mezkûr-ı Haḫ

Feyz olur ol tālfeye nûr-ı Haḫ

Baḫmadı bu mezra° a-ı hâliye

Bir nefes ol tāife-i ° âliye

Gâfletile geçmedi sâ° atleri

Kalmadı° âlemde ḫasâvetleri

Eyleyen enva° ı cevâhirle pür

Bu şadef-i° âlemi zıkr ehlidür

HIKAYET-I KAVM-I CûD VÜ KASR-I HAVERNAK

SAHTEN Ü BA-GAZABA'LLAHU BERBAD ŞODEN

Cevher-i elfâzum idüb gûşvâr

Neyler imiş gâfilî gör rûzigâr

1065 Tâlib-i dünyâyı bu gerdün-dün

Dîfile ne şekliyle ider ser-nigûn¹

¹ 1056a. ASL, Hiç kese/ AE, HA, kimseye/ NP. kimseler-1058a. ASL, HA, NP, AE. zâkir eger mest ola yahud ayık-1064a. NP elfâzı

Bu sitem âbâde idüb istinâd
Nice fesâd eyledi ferzend-i Âd

Buldı gelüb şehrini tuğyân ile
Mazlame-i cevri ile   udvân ile

Ezlem-i halkı idi o mağdûb-ı Halk
Fîtnede şeytâna virirdi sebağ

Püşt ü penâhi idi câbirlerün
Başı idi heb mütekebbürlerün

1070 Bâtıl idi tâlib-i dünyâ idi
Kâfir idi münker-i   ulğbâ idi

Hâşılı çün şavtıdur ey şütür
Kâsr-ı irem kıssası meşhûrdur

Kân-ı cihândan komadı s  m ü zer
K'olmadı dünya şadefinde güher

Kuvveti yettükçe idüb cem  -i m l
İtdi re  âyâyı per kende h l

Her ne kadar v r ise zer ş h bi
Kıldı per    n anı kak l gibi

1075 La  l  g her kısmın o sevd -zede
G rse komazdı ebedi kimsede

  yleki la  l le iderdi nih n
L 'l -i dend nını her nev-civ n

H şılı havfindan o bed-g her    
La'li g r nmezdi per  ruhlar    

Dest-i t ma  k rı olub k r-ger
Hi  komadı kimsede bir zerre zer

A dı tet v l elini    leme
Virdi fen  sınıf-ı ben   deme¹

¹ 1067a. ASL, nitdi-1067a. AE.   hreti-1067b. NP. eyledi. 1073A. ASL,NP. T  g cl-1073b. AE. kıldı-1077b. AE. per  r lar    -1078a. HA. idi

1080 Ma-melek-i memleketi aldı heb
İtmege ħubân ile ° ayş u tarab

Eyledi bir kıasrı ° adīmü'l-bedel
Ĥaşre dek oldu ele darbü'l-meşel

Başladı Şeddād'ı bina kaydına
Uğradı ol bend-i belâ kaydına

Cây-ı esâsın anuñ ol bî-hüner
Ĥamr-ı gülâbrıla temām itdi ter

Bâf de şüru° eyledi etmāmına
La° l u güher koydı hacir yirine

1085 Bağladı bir tarḥ-ı binâ-yı ° azīm
Kerpicinüñ biri zer ü biri sīm

Cem° idüb ol nice biñ zer-geri
İtdi muraşşâf hep o kerpicleri

Balçığınıñ âbını itdi gülâb
Toprağını ° anber ile müşk-nâb

Cennete taklîd idüb ol bed-gümân
Etdi turâbını anuñ zağferân

Dikdi pes ol ravzaya üstâdler
Ĥam gümüşden nice yüz biñ şecer

1090 Her secerüñ sāyesi bir köşk idi
Püşteleri ° anber ile müşk idi

Pür dūr-i şehvâr idi her şâh-sâr
La° l u cevâhirden idi berg ü bâr

Kırmızı yakut idi her verd-i ter
Safî zebercedden idi servler¹

¹ 1080a. AE, mülketini-1080a. HA. māl u mülkiñ-1081b. ASL. aña/AE eyle anı-1082b..ASL. AE ASL. kayd-ı belâ-1083a. NP seng-i-1084a. ASL,HA,AE,NP ta° mirine-1084b1085a. NP. tarḥ etti-1086a.HA. idüben-1089a.HA. oravzaya pes

Şāḥa-ı kâşrunda olan her çınār
Cılve iderdi nitekim nahl-ı yār

Cümlesinüñ yaprağı altun idi
Tāze nihālî gibi mevzūn idi

B- Eyledi ol fāsîk idüb dîkḫati
Havzalaruñ cümle şeker şerbeti

1095 Şafî ° arakḫ birle akan bî't-temām
Hamr idi fîşkıyyelerinden müdām

Hürî vü gilmān gibi hāşā aña
Virdi civānāñla zîb ü nümā

Her birinüñ şavtı civān naḫşı zen
Reşk-nigārān-ı Hıfā vü Haten

Eyleyüb el-kıḫṣṣa aña ihtimām
° Ömri gibi ° âḫîbet itdi temām

Naḫl olmur kim yapılurken anı
Görmedi derler gelüb ol kevdeni

1100 Müjde-i itmām ile geldi haber
Virdi beşire nice yüz kise zer

° Aceb üğurür ile süvār oldı ol
Ok gibi ol menzile toğruldu yol

İrdi kapusına o bāğūñ o dem
Aldılar etrāfını hayl-i haşem

Üşdiler üstine mişal-i gurāb
Cîfe gibi çevresin aldı kelāb

Çekdi rıḫābindan ayagını ol
Yer yüzine sāye-veş itdi nüzul

1105 Bir ayagūñ başduğı sā° at yere
Eyledi ḫahır ḡaḫab ol kāfire

Bād-ı aḫīm oldı vezān ol zemān
Toldı ° ulḫübāt ile kevn ü mekân

Olsa ger ol zümre hümâyün nihād
Kendü ocağına şu koymazdı Ad

Seyf-i Haḳ ol ḳavmi kılub ḳatli¹âm
Itldi sirāyet o ṣeemmet temām

1110 Ḳalmadı bir ferdi o reh-zenlerüñ
Şimdi yerinde yel eser anlaruñ

Bir dem içinde nite kim la² l-ı yār
Eyledi nābūd anı perverdigār

Bulmuşiken rağbeti altun gibi
Geçdi yere her biri Ḳarun gibi

Tālib-i dünyāyı deni dün olur
Derbeder-i ḥūn-i ciger-ḥūn olur

Berr ü beyābān dālāletde heb
Yelmededür her seg-i dünyā ṭaleb

1115 Künc-i rezāletde olub der-kemīn
Şirzime-i dālle-i zālīmīn

Serd güzeller gibi ol bül-füzül
Sen ṭaleb itdükçe ḳaçar senden ol

Şeyh-i cihān ise müselmān dime
Zālime tab^c iyyet iden zāleme

Tālib-i dünyā olanuñ ekseri
Nefsine zulm eyledi virdi seri

Mā-ḥaşel ol zümre-i ehl-i^c inād
^c Ad gibi ekser olur nā-murād

1120 Tarḥ oldı dāire-i lāciverd
Zākirüñ olmadı ebed rüyī zerd

Nice bir ālūdegi-i mā-sivā
Nice bir endüh-i dil-i pür-hevā¹

¹ 1110a. HA. merdi-1112b. HA. hazine-i- 1113b. ASL, AE, NP. har u-115. Bu beyit ASL'de yok-1116a. ASL, HA. gibi ey-1117a. AE. ise de müslih

Ahîri yokdur bunuñ ey nîk ü pey
Tûl-i hevâyile heves tâ-be-key

Zikrine şugl eyler isen sözi kes
Varlık odur ğâyri hevâ vü heves

Zâkire Allâh nigehtâr olur
Dilleri heb matla^c -ı envâr olur

1125 Zâkire yetmez mi şerefğayri ko
زمزمه اذکرکم واشکروا
Dest-i hevâdan göricek zulm u hayf
Kuvet-i tevhîd ile kıl sell-i seyf

Murğ-ı dile dâne yedürmez bu dâm
‘ Arif isen zâkir-i haq ol müdâm

Cîfe-i dünyâya o vâlâ nisâb
Tâlib olanlara dimüşdür kelâb

Sanma cihân özge safâğâhdur
Bunda ğaraż ma^c rifetu'llâhdur

1130 Mülk-i hayâtın ni^c amuñ yokla gör
Zîkr dürür ğayrisı beyhûdedür

Ey melik-i memleket-i bî zevâl
Pâdişeh-i saltanat-ı lâ-yezâl

Bağlama Hâkânî'yi kayd-ı gama
Ya^c ni ki dünyâya harîş eyleme

دم علی الطهارة یوسع
علیک الرزق

Çün demiş ol şârî^c i ferhunde fâl
Şâhib-i havz gül-i bâğ-ı cemâl¹

¹ 1122a. ASL, HA, HP. ötesi... -1123a. ASL, HA, NE, NP Zikrine-meşgul ola gör sözi kes-1124a. ASL kalbleri-1127a. NP. döker iş bu dâm - 2118a. AE. cenâb-1133a. ASL, HA, AE hoş.

Dameninüñ çäklerin pāk d īk
Pāk rev ol eyleme ālūdelik

- 1135 Eyle tahāretle ° amel dāimā
Vus° at-ı rızķ ola müyesser şaňa

Gerden-i fakruñi giderüb mü-be-mū
Def ider elbettete āb-ı vüzū°

Eyler isen vus° at-ı dest-i arzı
Basma kadem bir yire bī-şüst ü şu

Āb-ı hayāt ile yunırsa yūzi
Tāhir olur şanma tehāretsüzi

Cām-ı elest ile olur pāk mest
Çeşme-i gāfletden alan āb-dest

- 1140 Ehl-i hevāda az olur āb-rū
Cāmī° e girdikçe girer bi-vüzū°

Çekme vüzūdan elini şubḥ u şām
Müris-i rızķ oldu tehāret müdām

Her biri ālūde-i nā-pāk olur
Cīfe gibi mez-bele-i ḥāk olur

HIKAYET-I AN MÜFLİS Ü PEND DADEN
BİŞİR BE MÜDAVEMET VÜZŪ

Sayķal idüb levḥ-i dil-i süfteyi
Yazdı āceb nükte-i nev-güfteyi

Naķd-ı ğınā gör nice taḥşīl olur
° Arz u te° emmül nice tekmīl olur

- 1145 Bışr°e gelüb didi fakirüñ biri
Ey hüner-i ma° rifetüñ mähiri

Tāķatımı şiddet-i fakr itdi tāķ
Nāledür işim işidenden ırāk¹

¹ 1134b. NP. āvārelük-1139. Bu beyit NP'da yoktur-1140b. ASL. cāmī° ada girse olur bī-vüzū-1141b. ASL. ola-1143a. NP. dile-1143b. AE. yaz bu aceb... - 1143b. AE. nükteyi.

Ekser-i ömrüm geçüb iflâsile
Döndüm o yollarda duran sâile

Sîm ü zere şunsam elim hâk olur
Hâke yapışsam dahî nâ-pâk olur

Nûri akar gözlerimüñ dür gibi
Döndi o deryâya görünmez dibi

1150 Ağlamadan yaklaşıb a' mālîğa
Reşk iderem pür başar olmalîğa

Emr-i me' aşırda perîşân dilem
Mest gibi vâlih ü la-yû' kalem

Hâşılı teb' iyyât idüb fâkrile
Nâm-ı ğınâyı alabilmem dile

Neyleyüm ammâki idüb feth-i bâb
Ateşime dest-i ğınâ saça âb

Didi aña Bîr-i beşâret-nümâ
Def' ine iflâsuñ ararsan devâ

1155 Matlab-ı me'mûlun ise âb-rû
Yire kadem başmıya gör bî-vüzi

Eylemedin ğusl alıcak ihtilâm
Kimse ile itme selâm u kelâm

Vesvese-i ehl-i küsilden küsil
Tûşe-i perhîz ile ol muttaşıl

Hayr yüzün görmez imiş bî-edeb
Fağra mülevvemlik olurmuş sebeb

Pâklerindür bu müzeyyen bisât
Eyleme nâ-pâk ile hiç ihtilât¹

1160 Tayyib ü tâhir yürüyen bî-cihet
Kesb ider elbette ğınâ ' âķibet

Eyledi Bîr'in sözi te'sir aña
Virdi bu ma' nâ ile ta' bir aña

¹ 1148a. ASL, HA, NP. altuna-1148b. ASL, HA .nem-nâk-1149b. AE. bağra ki-
1150a. NP. ağlamakdan-1150b. HA,AE. binnālîğa-1153b. ASL. neylesem iyyâki-
1152b. ASL, HA,AE. c âm-l... ele - 1154b. ASL, HA. idersen-1156b. HA. kelâm u
selâm-1158b. AE. televvüslük.

Nuşın idüb cân ile hâtır pesend
Pendi ile oldı anuñ kâr bend

Itidi hâķķatde o rind-i cihân
Terkiniâlûdeligin ol zemân

Izid-i pāk itdi aña cân-ķarīb
Milk-i ğunānuñ semerātın nasīb

1165 Geşt iderek deşt-i ° Irāk'ı meger
Ayağı bir hāķķaya uğrar geķer

Hāķķa geķüb bir hācerüñ mağzına
Kõnmuş imiş bir ulu cân ağzına

Ref idicek hāķķa-ı ol kāmķār
Gördiki ejder gibi bir ğartar

Bir yüce mahzen ki görünmez dibi
Kubbe-i gencine-i gerdün gibi

Her tarafından nice pür-zer gügüm
Lâ ü ü cevāhirle dolu nice hum

1170 Püşte gibi zer yığılır cā-be-cā
Dürr ü güherden dükeli pür-ziyā

Pāk-ı nihād olmağın ol nā-tüvān
Aldı bu deñli tuhafı rāy-ġān

Meymeneti ° iffet olub āşikār
Eyledi ol derbederi maldār

Başlara çıkdı mey-i gülgün gibi
Tālir i sa° d oldı Ferīdün gibi¹

¹ 116b. NP. olub böyle anuñ-1163a. NP. hic āz-1163b. ASL Terk idüb alûdeligi ihtir-āz 1165a. NP. idüb. 1167b. ASL HA ğār-ı târ-1168b. ASL. gencineye-1170b. ASL. güherde.

Her sene hatta ki demişler şîkâ t
Oñ iki biñ sikke virürdi zekât

- 1175 Tecrübemizdür görürüz ekseri
Pâkleriñ pâk olur âhiri

Bâğ-ı cihân içre çü gülberk-i ter
Fâsılı ter dâmen olan tez yeter

Merd-i ğayur ekşer olur pâk-bâz
Niteki bî-^c ırz olur ehl-i mecâz

Ehl-i şalâh ile ^c inâdı komaz
Şavm u şalâta ebedi yüz yumaz

Âhir anı dest-i hevâ hâk ider
Dâmen-i nâ-pâkini şad çâk ider

- 1180 Kızbe çıkar sıdğı hamıyyetsizüñ
Fâsîd olur sözleri devletsizüñ

Irecek ammâ ki maḥall-i direv
Gül gibi pâkize olur pâk-rev

Ḥayr idemez fışkda bî-bâk olan
Pâk ola mı cife-i nâ-pâk olan

Nefsünü hıfz eyler isen muttaşıl
Vâzih olur sırr-ı tecerrüd taşıl

Ḥâr olur âlûde-i levş ü hevâ
Pâk nihâd ol yûri Ḥâkâniya

- 1185 Çekme kalem itme varâk-südelik
Pâk-rev ol nice bir âlûdelik

العدة دين

Böyle buyurmuş o veliyyü'n-nf am
Bahır-ı himem gevher-i kân-ı kerem¹

¹ 1174b. ASL, yedi-1177b. ASL, n â-pâk-1178b. HA. Şalâbetle-1184a. HA., ehl-i/ AE nefis ü

Vaf d-ı kerem zimmetine karz dur
Karz-ı edâ itmek ise farz dur

Her neki lutfından iderse zuhûr
Eylemek evlâdur anı bî-kusûr

Kesb-i kemâl eyleme pür-kârdan
Dönme şaşkın itdüğün ikrârdan

1190 Adem-i haşka bu yeter âybu³ âr
Kendü kelâmın ide bî-^c itibâr

^c Ömri gibi dâim olur hem-nişîn
^c Ahd u ammân ehline imân u dîn

Kudretin oldukça idüb cedd ü cehd
Eyleme ^c ömründe şaşkın naşd-ı ^c ahd

Ekşer olur olsada naşd-ı selef
^c Ahde vefa eylemeyen nâ-halef

Yârana kıl cahd u kararun metîn
Muhkem ola dir isen evlâd-ı dîn

1195 Neyler isen et bu sözüm kıl kabûl
^c Ahde hılâf itme şaşkın sen sen ol

HIKAYET-I HAZRET-i ISMA^c IL ³ ALEYHI'S-SELAM
BA AN ŞAŞ KI ^c AHD KERDE BUD

Şevkle "la-yu^c kal" ider âdemi
Dîñle benüm pend-i pesendîdemi

Hüsn-i kabûl ile idüb ihtimâm
Nüktelerüm eyle tettebbu^c temâm¹

¹ 1187b. AE. farz-ı 1188a. ASL, HA, DE. nutkundan..... şudur-1194a. AE. vefânun

Bir kişi hemrâh olub İsmâc il'e
Sâye gibi gıtdi yanınca bile

Geşt ü güzâr eyleyerek sũ-be-sũ
İbn-i Halit'e didi ol yâve gũ

1200 Evde birâz mânî im oldı benüm
Bir varayın yoklayın meskenüm

Ben gelicek bunda tavaķķuf buyur
Luţfile bir lahza bu mevzî adadur

Gũl gibi şermile o maĥdũm-ı gũl
Rũřen-i çeşm-i çerâĝ-ı resũl

İtmek içün nefsin anuñ tezkiye
Didi ne ĥâcet bu ĥadar tavşkiye

Katlanuram ben seni itmem nũkũl
Ba° de gelũb sende beni bunda bul

1205 Eyledi peymân ki o merd-i güzîn
Naķl-ı mekân itmeye tâ gelmedin

Böyle rivâyet olunur ittiřâķ
Ĥânesine varıcak ol bi-mezâķ

° Aĥdın unuttı o bũlend efserũñ
Cedd-ı Muĥammed gibi Peygamberũñ

Gelmeĝe va° d itmiş iken ol deni
° Aĥd gibi itdi ferâmũř anı

Geçdi beş-on gũn aradan sehville
Uĝramadı yolu ĥiç ol menzile

1210 Dil güherin dũķķat ile delmedi
Gelmeķ anuñ ĥâtırına gelmedi

Bir iki gũn řoñra gezerken yine
Yolu dũřer menzil-i ma° ĥũdine

Ser ü ser âmed gibi ol müstaķım
Gördü ki bir kişide olmuş muķım¹

¹ 1198b. AE. kendi gibi s âye-1199a. AE. eyleyũben-1200b. AE. varayım
yoklayayım-1202b. AE. çeřmũm-1203b. AE. lâzım-1204b. ASL. řoñra-1205b. ASL.
itmeye-1207a. AE. aĥterũñ-1211a. ASL, HA, AE. bir nice.

Anı gelince orada beklemiş
Hıffet idüb bir yere debrenmemiş

Ol yer imiş cāy-ı şalāt-ı vüzū
Za^c f-ı cevārih komamış reng-i rū

1215 Beñzi bozulmuş dudağı tebsirüb
Ruḥları solmuş bedenī ürperüb

Rūḥ-ı mücerred olub ol cism-i pāk
Cu^c -ı^c ataşdan ola yazmış helāk

Didi pes ol mihr ü vefā kânına
^c Ahd u amān mülketinüñ ḥânına

Bunda ne beklersin eyā naḥd-ı cūd
Maḥ^c âd-ı şıdḥa şeh-i sâhib-vü cūd

Bedr-i ruḥ-ı âlinüñ ey bü'l-Hasen
Gün gibi mahiyyeti ma^c lûm iken

1220 Böyle niçün za^c file bi-tâbdur
Şü^c le zen-i sîne-i aḥbâddur

Ol kişiye döndi o vâlâ cenâb
Hüsn-i edâyile buyurdu cevâb

Ḳalbünü talîf ü nevâziş kılub
Def^c -i ḡam u ḥüznine ḡüşiş kılub

Didi ki çün ḳa^c ide-i mâ-sebaḳ
Mürsele vâcibidürür ihkāk-ı ḥaḳ

Biz ile maḥşûr idüben râḥeti
Zâtımıza farz iderüz zahmeti

1225 Haşr olalum bunda sentûñle deyü
Va^c d ile olmuşdı biraz ḡüftü ḡü¹

¹ 1214a. AE. imiş-1215a. AE. debsirüb-1217b. ASL. kânına/ HA, AE. ḥânına-1218b. ASL, NP. maḥşad-ı-1221a. HA. didi-1221b. AE. edâbirle-1222b. ASL. ḥüsnüne-1223a. ASL, AE, NP. didi budur-1224a. ASL, Ğayr/ HA. bir/ AE. ḡayriye... idüb.

Raht-ı ıḡā met ṣalub ey nik-nām
Bunda seni bekler idim ṣubḥ u ṣām

Döndi refīk aña didi ḥabbeṣā
Ancak olur ṣıdık ise ni^c me'l-veṣā

İşlerinüñ ḥaclet olub mūcibi
Sürdi yüzün yerlere carū gibi

Ayinene virme keder ey göñül
Perde-i iḡālū gider ey göñül

1230 Añlaya vār ise dīl-i āḡehüñ
Pendini ferzend-i Ḥalilü'llah'uñ

Lāldır evṣāfına eşrāf anuñ
Himmet-i eṣṣ afina inṣāf anuñ

Ṣıdıkına taḥkīk iledür Ḥaḡ resūl
Ṣādık idi vāṣ dına ḥaḡṣa ki ol

Fāris isen sen dāhi meydāne gir
Anlara taḡlid ile taḥlīḡe ir

Tūl-ı emel ^c āhdin esāsın bozar
Best-i dirāz olma ṣaḡın el-ḥazer

1235 Vāṣ de veṣ itmede mecbūr isen
Ḥaḡṣa yaḡıñ sen ne kadar dūr isen

Yoḡise ol sarṣ at ile ūlfetūñ
İstemez ūstād-ı ezel ḥidmetūñ

^c Ahd-ṣikenlik ḥalecānın gider
Naḡz añun dīnine noḡṣan ider

Bunda debīrānı-ı ^c adīmü'n-naḡir
Yazdılar eymān ile imānı bir

Zümre-i erbāb-ı veṣā ḥāṣılı
^c İzzet-i dāreynüñ olur nāili¹

¹ 1232a. AE. Ṣıdıkını taḥkīk iledür-1235a. ASL, ^c ahde-1239b. AE. d āhili

1240 Merdüm-i bed' ahd ise mæf yûbdur
Perde-i pindâr ise maḥcûbdur

Ey kûlunuñ' aybını mestûr iden
Va' de ve'â itmeyeniḥâr iden

Defter-i Hâḳāniye şaḥḥ çekki tâ
Yazmıyalar nāmın anuñ bî-ve'â

الاستشار مؤتمن

Didi o sermāye-i naḳd-ı selef
Adem ile Yusuf a ḥayru'l-ḥalef

Meşveret ehlinde emānet gerek
Eyleye tâ şâ-ibe-i şekk-i ḥaḳḳ

Müşkülünü ḥalledüb işlāḥ ide
Sıdk u şafāyile diye işide

1245 Derd bu kim ḥ'ân-ı ḡamuñ yidügin
Olmya cāiz ki senüñ didügin

Eyleyecek anuñ ile meşveret
Ketm olma lâzım olan maşlaḥat

Hāin olur aña dimezler emîn
Ḥayini def eyle budur ḥükm-i dîn

Tarḥ iden ol meclisüñ âdâbını
Bellülemiş meşveret erbâbını

Şartı budur meşveretüñ der kibâr
Mü' temen-i pâk gerek müsteşâr

1250 Şaklıya esrâr-ı emānâtı tâ
Ḳadrunı râzuñ bile dārâ ola¹

¹ 1247a. ASL. hayin ola-1247b. ASL, HA, ref' 1243. Bu beyit TE'de yok-1248b. HA. âd âbını-1250b. ASL, AE. âkil/NP. nuhsend

Şıdk-ı hülûşile idüb her işi
Bî-garaż ola alışı verişi

HIKAYET-I HAZRET-I ʿABBAS RAḌİYA'LLAH'U
ʿANH KI BE-PUSER-I HOD VAŞİYYET KERDE

Añla bu güftâr-ı hoş âsârı gör
Kavl-ı ulu'l-ʿ izzete ebsârı gör

Meşveret emrinde idüb kıl u kâl
Nice sülûk itdiler aşhâb-ı âl

Nakl olunur bu kelimât-ı hasen
ʿ Amm-ı Nebî hazret-i ʿ Abbâsdan

Hîn ü veâtında vaşîyyet idüb
Luṭfile oğluna naşîhat idüb

Didi halife seni ey hûb-fenn
Râcih idüb cümle-i aşhâbdan

Zâtına yaʿ ni ki virüb iʿ tibâr
Eyler ise meşverete ihtiyâr

Eyleme gaflet sakın üç nesneden
Isterisen kim olasın şâd u şen

Evvel o kim sırrını âş eyleme
Kimseye hiç râzuñ açub söyleme

1260 Kız ü dūrûğ itme sakın şâniya
Maskenüni kılma dem-i ejdehâ

Nâre atar kârını kavl-ı dūrûğ
Cevher ise lâbid olur bî-fürûğ

Kızbi idübdür şamed-i lâ-yenâm
Cümle-i edyân u milel de harâm¹

¹ 1251b. ASL, AE. virişi alışı/ HA. olur dişi evişi-1252b. NP. sabb ârı-1253a. HA. NP... ehlinde em ânet gerek ... ile şıy ânet gerek-1255a. ASL. naşîhat-1256b. NP. içün-1261a. ASL. k âzibi-1262b. AE cümleten.

° Aybdürür kizbi bilür hafikin
Anuñ için didiler المين شين

B- Sâlis odur itmeyesin gıybeti
° İzz huzurunda bulub rağbeti

1265 Heb bir ağızdan açılıb çün şadef
Yek sühenân-ı ° ülemâyı selef

Didi nemîm ile olur söz kabîh
Fîl meşel olursa da kavî-i şahîh

Sırr ise zirâ ki emânetdürür
Keşfi anuñ ° aynı hyânetdürür

Zâhir-i hâlî ise ey pâk-bâz
Gıybet ü zemdür ide gör ihtirâz

Münkeri mekrûh idüğün bunlarıñ
Sâbit ider sözleri peygamberüñ

1270 Kizb ü nemîm ile sühan-çînlik
Oldı müselmânlara bî-dînlik

Bunlarıñ el-haş üçünü yokla gör
Nass u ehâdisle münehhiyyedür

Mes'ele-i meşveret-i keşf ider
Şûre-i şûnîde olan nükteler

Hâşıl mişomdur ifşâ-yı râz
° Akıl olan andan ider ihtirâz

Çokdur egerçi burada güfti-gü
Cümleden ol vâkıf anuñ biri bu

1275 Bir nice gün devlet-i nâ-pây-dâr
Al-i ümeyyeyle dutınca karar
Hâkim-i şâm ol melik-i memleket
İbni Garîñ ile idüb meşveret¹

¹ 1264a. ASL, HA, NP. o kim-1264B. Bu beyit T.E'de yok-1267a. ASL. hakka ki-1267b. ASL, HA, NP. açmak-1267b. HA. kabahat-1269a. HA. mekrden-1270b. ASL NP eyki-1272a. ASL, HA meşvere-i

Kendüye bir sır-haberüñ söyledi
Mahrem idüb rızını şerh eyledi

Ol daḥi atāsına vārub o dem
Didi ki ey vāli-i vālā-himem

Oldı ḥalifeyle biraz güfti-ğū
Sırr-ı müküke müte^c allik k̄amu

1280 Ḥafyeten emrinle o sır sözlerin
° Izz-i ḥuzūrunda dimek isterin

Atası men^c itdi didi ketm-i sır
Nef i fażilet^cdür olan müstetir

Keşfi mażarratla rezālet dūrür
Ba^c is-i ḥızlān u nedāmet dūrür

Çün saña ey raḥat-ı cān-ı peder
Mümkün ola nef i ne^h acet zarar

Zillet-i ifşā ile maḡlūb olub
Mālik iken nefsine memlūk olub

1285 Mübtezel olmağa rızā virmez
Saña bu ma^c nāyı sezā görmez

Bu sözi^c Osmān işidüb ol zemān
Itti ta^c accub didi ey mihr-bān

Vāhid ü mevlūd arasında daḥi
Varmı ki bu kāidenüñ berzeḥi

Mahrem iken bīri birinden meger
Sır sakınurları mı pederle puser

Döndi vü eyitdi aña yokdur veli
Zihnine āsān ideyin müşkili

1290 Keşf eleminden dilüni saklarum
Naḡd-ı dili kāmilini saklarum¹

¹ 1277b. NP. keşf-1278a. ASL. vardı/ HA,AE. babasına-1281b. HA. fażiletde-1283a. ASL, HA, NP. Ben-1283b. ASL, HA iken men^c i-1285a. ASL. rev ā 1287b. ASL, var bu aceb/ HA. vār mıdur bu-1288a. ASL. biriyle-1289b. HAS ideyüm/ NP. idüben-1290a.b. ASL. sakların/ beklerin.

Havfım o kim zillet-i ifşâyı rēz
 ˆ Ādet ola nuḡkına bī-ihtirāz

Sırrını izhār idesin herkesün
 Tābˆ ı ḡaṣīs ola dil-i enfesün

Olıcak ol fenn-i ḡabīḡa muşırr
 Meymenet-i havşala-ı ketm-i sır

Menfeˆ atından seni me'yūs ide
 Zillet-i ḡurmānile me'nūs ide

1295 Fazlına bu ḡıfz-ı lisānuñ delīl
 Cümleden efzūndur anı şöyle bil

Menfeˆ at-ı ketmi olur nice bāb
 Zillet-i ifşāsı gibi bī-ḡisāb

Devr ideli bu felek-i vājgün
 Meşveret ehline olur reh-nümün

Sehdürür sāmīle zer saklamak
 Müşkil odur gizli ḡaber saklamak

ḡıfzıdur esrāruñ iden nuḡkı lāl
 ḡıfz aña dey yohsa nedür ḡıfz-ı māl

1300 Sārıķı zirāki bunuñ anlasan
 Ekşer olur düzd zer ü māldan

Māla zarar sārıķa ālām olur
 Sırta ḡıyānet zarar-ıˆ āmm olur

ḡafletile ḡāhi olur ketm-i sır
 ḡūşına aˆ dānuñ olur münteşir

Sırr-ı selātin ola ol bā-ḡuşū ş
 Vārid ola sözleri hem-ḡün nūsūş¹

¹ 1291a. ASL. HA, NP. korkum-1291b. HA. lutfuna-1296a. HA. ketm olunur-1298b. AE,NP. olur lik-1300b. ASL. dürr-i/ HA. zerd zer ü NP. sim ü zer ü-1302a. AE. olub-1303b. HA,NP. olan sözleri.

Va $\dot{q}$ t olur i $\dot{s}$ âyile biñ kân olur
Memleketüñ ekseri virân olur

- 1305 Ma $\dot{h}$ zen-i rāzuñ çün olur ekseri
Mālun emīninden emānet-geri

Halk aña zirāki nighdārdur
Nicesi hāricden aña yārdur

Mühr-i kilīd-i der-i ma $\dot{h}$ zen gibi
Hāzin ü bevṵāb u ° asā zen-gibi

Belki bunun taşradan ey merd-i kār
Müfsid ü mūzī nice tarrārı vār

Gelmez ise ḡalbine düd-ı kesel
Naḡl ideyin her birisin fīl-meḡel

- 1310 Sebḡ-ı lisān sohbet-i ihvān gibi
Vesvese-i fitne-i şeytān gibi

Gāyet-i müşkil nola diyū meger
Hazreti Lokman'a suāl itdiler

Didi cevābında o reşk-i melek
Nefsi bilüb sırrı nihān eylemek

° Aḡıl u sābirdan idince su° āl
Demiş o dānende-i sāhib-kemāl

Dostına şol kim dimez açub dehen
Saklalađuñ düşmen-i bed-h'āhiden

- 1315 Şāyed olub düşmen ola dostun
Açıla sırruñ üzeler postun

Yahud anuñla ola hemdem° aduv
Rāz-ı derünuñ duyalar mū-be-mū

Müşkil olur soñra tedārik ḡati
Gıç bulur ādem-i taraf raḡeti¹

¹ 1306a. ASL, nighdār olur- 1306b. ASL,AE,. yār olur- 1308a. ASL,AE.lik/ HA,NP. eyle-1309a. ASL,AE,NP. gerd-i-1309b. ASL.. naḡd... bir ḡaçını-1314a. HA. şu Kim-1315b. HA. yüzeler.

Ḥazreti Yūsuf bu kadar fażlile
Düşdi bu ma' nâyile dilden dile

Ḥelasına söyledi rü'yâsını
Vâkıf idüb ol dahi ebnâsını

1320 Kâtlîne kâşd eylediler mücmelâ
Oldılar ol mağlataya mübtelâ

° Azm-i cihâd eylese Fahr-ı cihân
Bilmez idi sırrını bir nüktedân

Meşveret ehlinden iki-üç nefer
Âgeh olaydı o haberden meger

Gâh olur ammâ ki bu ifşâ-yı
Ḥayra muvâfiğ olup olmaz muzırr

Yoğ iken ifşâsına cidden rızâ
Keşfi anuñ ḥikmet ider iltizâ

1325 Meşveret aḥkâmını icrâ ider
Ayinesinden keder- ğam gider

Meymenet-i meşveret eyler zuhūr
Gâlib olur niteki Behrâm-ı Gūr

Meşveret ashâbına bi-reyb ü şek
Zühd gerek şıdğ u diyânet gerek

Olmadı mı şıdğ ile ol nâm-dâr
Ḥazret-i peygamber ile yâr-ı ğâr

Meşverete el yak olur muṭme' in
Degmesi bilmez ne maḳûl idüğün

1330 Ehl-i nazar ol yûri ey rast-ı bîn
Açmayı gör perde-i râzı şakın

Gizlü işi gözleme yıldız gibi
Keşf-i ° uyub eyleme gündüz gibi¹

¹ 1320b. HA. muzlimeye-1322a. ASL. idi üç-1323b. ASL. HA. olur-1324a. AE. aslen-1324b. AE. HA. keşfin anuñ-1327a. ASL, HA, AE. erbâbına

İtme dilüñle özüñi ẖār-ı dehr
Katma elüñle dehen-i m̱āre zehr

Perde-i rāz-ı dili ol müstetir
Farz maḡā mında dūrür ketm-i sır

Böyle karar eyledi ol perdeden
Hükmi "veṣāvirhüm "i ibrāz iden

1335 Ehl-i emānāta olur Hāḡ mır in
H̱āsılı H̱āḡāni emīn ol emīn

Şıdḡ u şafālarla dile müjde vir
Maḡrem-i ʿ aşḡ ol ḡaremullah'a gir

السراج باح

Böyle buyurmuş o seḡıyyü'l-vü cūd
Nāzım-ı dibāce-i divān-ı cūd

Ribḡına sermāyenüñ ey nık-nām
Fāide vü sūd ise ḡaşdın müdām

Destüni aç bahşıṣe ḡatemlik it
ʿ Āleme bahşāyışile Cem'lik it

1340 Ebr-i şaḡ ref idicek sāyebān
ḡatre-i bārānı olur dūr-feṣān

H̱āsıl ider bunda duʿ ā vü ṣenā
Anda civār-ı kerem-i kibriyā

Deyr-i cihanda ḡurı efsāne çok
Luḡfile iḡsāne irer nesne yok

Tayy olıcak ḡükm-i sicill-i semā
Cennetüñ ebvābın açar eṣḡiyā¹

¹ 1320b. HA. muzlîmeye-1322a. ASL. idi üç-1323b. ASL, HA. olur-1324a. AE. aşlen-1324b. AE. HA. Keşfin anuñ-1327a. ASL, HA, AE. erb ābına.

Hazret-i Hakkuñ işi ihsāndur
Rahmeti deryası hurûşandur

- 1345 ° Alem-i vaqtaki pür eltâf ider
Muhsine ihsânını ez° âf ider
İster isen sende o yemmden düri
Mâlinı deryâ gibi bezl it yüri

HIKAYET-I NUŞİREVAN VÜ
MU° AMELE-I SEHAYI O BA-AN FAKİR

Hame-keş-i defter-i cûd u kerem
Çekdi bu evrâka bu yüzden rakam

Tîg-zen itdi suhan-ı pākini
Ol kılıcuñ diñle çekâ-çākini

Ahır olub devlet-i Sāsāniyān
Şah olıcak ° âleme Nüşirevān

- 1350 Devleti günden güne efzûn olub
Kāse-i kevn et° imesiyle dolub

B- ° Adl-i siyâsetle nedîm eyedi
Hidmeti âyini kadîm eyledi

Buldı o devrân-ı hümayun nihād
Silsile-i ° adli gibi imtidād

Küs-i ° adâletle neîr-i kerem
Çalmub ° adlinde anuñ dembedem

Lerze bırakmışlar idi mücmelâ
° Âleme ol sayha-ı sayt u sadâ

Memleketi geçt ü güzâr eylesek
Cevr ü sitemden yoğidi ses-selek

- 1355 Ehl-i dili itmez idi hâk-sâr
Zerrece çığnetmez idi geşt-ü zâr

Cânib-i nâ mahreme ol yüzi ağ
Bakmağa hatta göze itdi yasag

Ülfeti ° adlûñ giderüb dehşeti
Emn ü amân etmiş idi vahşeti¹

¹ 1334a. HA, AE, NP. bu perdeden-Ali-Imran, 159 - 1338a. AE. bik-nâm-1338b.

HA. temâm-1340a. ASL, HA. sehâ-1345a. ASL. hakka ki-1345b. TE. eltâfını-1348a. NP. itgel-1352b. ASL, AE, HA, ahdinde.

Gürbe enîs olmuş idi mûş ile
Şîr alışmışdı siyeh güşile

Şâm u seher gürg ile mişûn işi
Oynamagıdi emişi karışı

- 1360 Mâhiye murğ olmuşıdı âşinâ
Bâze küleng eyler idi îktidâ

Bulduğı âhûlar ile bî-direng
Kân yalaşub kardaş olurdı peleng

Kebg ile dâim konuşub şahbâz
Yerler içerlerdi doğan ile kaz

Silsile-i ° adli tavîl eyledi
Tavlin anuñ bir nice meyl eyledi

- B- Kevne o zincir-i ° adâlet medâr
Kakül-i dilber gibi urdi karar

Sâlike cây olmuş idi pây-ı hum
Kışsa-ı ° adlin ne dirâz idelüm

- 1365 Emr-i siyâsetde idüb ihtimâm
Didi nidâ itdürüb ol nîk-nâm

Vay aña kim hük-m-i hümayûn-şâh
Tutmaya güşında anuñ cây-gâh

Hükme kulak tutmayanı vâkıf a
Güşını kaç itmege emr itdi tâ

Heybet için ° ibret ola sâire
Añlana merkez bilüne dâire

Her kişi fermâne dutub güşını
Hıfz ide nağd-ı dil-i pür hüşını

- 1370 Dir idi aף yanına her güş-kim
Küşe-i nutkumda degildür muşım

Başdan ol güşı ayırmak gerek
Bî-edebe göz-kulak olmak gerek¹

¹ 1362b. HA. .. ile bâz-1363B. TE'te yok-1365a. NP. ° adl ü-1366a. HA. vār...-1367b. ASL, AE, HA. hükm-1368b. HA. herkez-1370a. ASL. HA, NP. şol/AE-gül.

Naql olunur faşl-ı zemistanda
Bâriş ü bârân olıcağ anda

Eylemeyüb hiç kese f timād
Hâric-i Bağdâdda inlerdi dād

Şâm'a dek eylerdi re'âya içün
Cân ° azîzine ceâ nice gün

1375 Birinüñ ol dād-geri dūr-bîn
Eylese vaşın beyenüb âferîn

Aña biñ altun virirlerdi hemân
Böyle idi kâ° ide-i Husrevân

Dâim ögünce çekilüb yek-be-yek
Oñ iki biñ at çekülürdi yedek

Müyi harir ü yelesi ibrişim
Cümlesinüñ mıhı zer ü na° li sım

Rahtları bir dūr-i ğaltân idi
Her biri gün gibi fûrüzân idi

1380 Düşmek içün niteki berķ-i şecer
Reh-güzer-i şâhde ol sım üzer

Tâ fulḡarâ kesb idüben intifa°
Eyleyeler cins-i du° âyı metâ

Olmış iken ° âdlile ° alemde taḡ
Cûdı dahi böyle idi ittiḡḡ

Mekrûmeti ° alerne mebzûl idi
° Alemüñ ihyâsına meşḡul idi

Hâşılı ol şâhlarüñ yegregi
Bir nefes ihyâyı kılub itmegi

1385 Virmez idi saltanat-ı ° âleme
Mülk-i Ferîdun u Kûbâd u Cem° e¹

¹ 1376b. ASL ° adet-1377b. ASL, HA, yedilürdi/ NP. İşidilürdi-1380a. NP, HA. semen-1384b. NP. kabül-1385b. AE. Belki medâr-ı felek-i âf zama,

Sıf-ı ekârimde o hulk-ı kerîm
Luṭfile bir dâireye vârdı kim

Devlet-i Kısra'yile bî-ihtiyâr
Fahr-ı Cihân eyler idi iftihâr

Didiki ° ahdında salındum biltün
° Âlerne ben bir melik-i ° âdilün

Oldı medâyında meger bir huşûs
Vâkıf olubdur aña ehl-i hukûş

1390 Burc-i esedde nite kim âfitâb
Bâmde seyr eyler iken ol cenâb

Nûr virüb dîde-i insâfına
Nâzır iken kuyınıñ etrâfına

Gördiki bir müflis-i bî-âb-rû
Hânesi küncinde iderken vüñü

Hîn-i tahâretde o şahsûñ hemîn
Şındı o destinde olan taşt-ı tûñ

İtdi anuñ şîşe-i kalbin fığâr
Seng-i küdürâtile ol inkışâr

1395 Gördi anuñ zâr u zelîl olduñın
Añladı fakrile ° añıl olduñın

Kulzüm-i eşvâkı olub pür-hürûş
Gözlerinüñ eşki teri itdi hûş

Def için ol muṭtaribün zaykını
Virdi mücevher: legen ibrikını

Didi mebdâ görüb ol merd- pāk
Fehm idüb esrârı ol şerm-nāk¹

¹ 1387b. HA, eylediler-1388a. TE, NP didiler-188b. ASL. bu-1394a. ASL. itdi o dem-1392b. NP. güşünüñ... 1396b. HA, NP. kıldı. 1398b. ASL. NP. ide.. ola/AE idüben ola dahı...

Gördü kim iz ān idinüb mücmelā
 albūni meksūr ide ol mācerā

1400 Hāşılı ol hātırayı def içün
 Eyledi gencüre işāret o gün

Luţfile cirānına ol hūb-fenn
 İtdi  atā çihl murassa iken

Biride ol pīre dönüp ittifa
 Mekrūmetin ol şeh-i mülk-i  Irak

Gün gibi meşhūr-ı cihān eyledi
 Reşk-i kerimān-ı Keyān eyledi

Kimse o sırdan habere yetmedi
 Kimse ne tahşil-i vūkūf itmedi

1405 Geçdi bu minvāle nice rūzigār
 Oldı yine gerdiş-i leyl ü nehār

Irmedi bir kimse muhaşşal yine
 Kendüden özge ol işin ğavrına

Böyle olur n met-i bī-imtinān
 Böyle olur mekrūmet-i rayġān

Himmeti bir mertebeye vārdı kim
 Kalmadı devrinde fakir u sakīm

Minnete geçmez demiş erbāb-ı sūd
 Menn ü ezāyile olan luţf u cūd

1410 Böyle idi hāşılı her vat u ān
 Himmet-i bī-minnet-i Nūşirevān

B- Minnet ile olsa veremdir derem
 Ademe bi minnet olandır kerem

Hāşılı bī-minnet idüb himmeti
 Kevni muhīt itdi yem-i ni meti¹

¹ 1399a. HA. idüben/ NP. idinür- 1401b. HA. kırk-1402a. ASL,AE. Birine bildürmedi
 bīl-ittifāk/ HA. Bir yere ol perde döküb ittifa-1404b. ASL,AE. Birisi/ HA kimsene-
 1405b. ASL, HA,NP. nice... - 1407b. HA. gerek-1408a. ASL irdi-1410B. T.E'te yok.

Dilden aña eyler idi bezl-i cân
Görse muväsâtın eger Bâbekân

Devri mürûr itdi müdârâtile
‘ Adûlile insâf ile dârâtile

‘ Akşibetü'l-emr anı bu tîre hâk
Meḥd-i laḥd içre idüb ḥ'âb-nâk

1415 Genc gibi zîr-i zemân eyledi
Künc-i ğama küşe nişân eyledi

Devr ideli bu felek-i âsiyâb
Dönmedi bir kimseye bî-irtiyâb

Olmadı bir ferd ile yâr iki gün
Mâteminüñ baf isı oldu düğün

Mâtem ü sūri felegün yokla gör
Biri birine müte' akşib turur

Çünkü temâm oldu zemân-ı keyân
Sonra gelüb fırşâ-ı ‘ Abbasiyân

1420 Ol ḥuleânuñ ḥalef-i eşrefi
Ya' ni Hudâvend-i cihân müktefi

Mülk-i ‘ Irak'a olıcak pâdişâh
Eyleyecek zıllını ‘ âlem penâh

Bir gün o yektâ güher-i baḥr-ı fen
İstedî kim Dicle-i Bağdad'dan

Karşu geçe nehr-i nebi Hâlid'e
Merḥad-ı Kısra'yı açub seyr ide

Tâ göre tahkîkile her mümtehin
Hâkde ‘ âdil çürimez didüğün

1425 Gördi anuñ göreyin açub vâkf a
Mesnedi üstünde o şâhib vefâ¹

¹ 1413a. HA. derd-i-1417a. AE.... Yârân ey gün-1418a-b. ASL. kalemin/ müte'akşib-1419b. AE. soñra-1423a. ASL. baḥr-ı/ HA. geçüb... nebi-1425a. ASL. Didi açub gorin anı v âkf a HA. Kabrin açub gördi anuñ vâkf a AE. Gördi anun gören açub vâkf a NP. Gözin açub girdi anı vâkf a.

Ayine-veş pâk ü mücellâ yatur
 Hâkde şan mihr-i dilârâ yatur
 Reng-i ruhi görmemiş asla zarar
 Ceşmi teri olmamış efsurde ter
 Bu idi dir Berhemen-i bed sened
 Hüküm-i perâkende-i üstâd-ı zend
 Böyle idi kâide-i zerdhüş
 Hep bu maķûlaydı o dîn-i dîrüş

- 1430 Kâbre müzevec konulub şâhlar
 Cümle libâsiyla yaturdı meger

Hil^c at-ı hâşın giyürüb püştüne
 Hâtemini vaż^c idüb engüştüne
 Merkadın eylerleridi şubh u şâm
 Üdile^c anberle mübahhar temâm
 Eyledi bu ma^c reke-i cân-şikâr
 Merhale-i^c âlemi hep sügvâr
 Pürgeledür ya^c nî bu deyr-i harâb
 Bunda ne Cem kaldı ne Afîâsiyâb

- 1435 Adl ü sehânuñ göre encâmını
 Alem-i berzehde olan kâmını

Itmez imiş Adlî perverdîgâr
 Meyyit-i fersûde kılub hak-sâr
 Adile Hak^c adnî mekâm eyledi
 Lahmın anuñ hâke harâm eyledi
 Adilile a^c zâyı vücûd-ı Mecûs
 Solmayacak hâkde çün senderus
 Adl idicek yanmaz iken müşrikîn
 Adil olunca nic'olur ehl-i dîn¹

¹ 1427b. ASL, NP. cism-i - 1428a. ASL. buyidi/ NP. HA. böyle idi-1428b. AE. ... jend-1430a. HA. teveccüh-1432b. HA. mecmer-1432a. NP. her fazla-1434b. TE. kala ne-1439a. ASL. yanmayacak/ NP yanmaz idi-1439b. ASL. olıcak... müslimîn

- 1440 Mes'ele-i cūd u ° ādāletde gör
 Kıssa-ı A° raf ise meşhūredür
 Ribhını z° f itmek ise maṭlabın
 ° Adl u ° atā ile yūri meksibīn
 ° Adl ider envār-ı dīl idrākını
 Tīg-ı sehā ḥaḳ ider imsākını
 Cūd-ı ° adāletden olub behre-ver
 Eyle bu meydānda gel ġaraz hūner
 Ey felek-i ġarka-ı eltāf iden
 Ma° delet-i ° ādet-i eṣrāf iden
- 1445 Hātır-ı Hāḳāni-i kıl pür-ṣaḳā
 Müşrike vir virme bahīle ġinā

الدین شن الدین ولو کان درهما

- Hem demiş ol mihr sipihr- iktidār
 Hazret-i Peygamber-i ° ālī tebār
 Hırşa uyub itmez imiş cem° -i māl
 Dīnini tekmiāl iden ehl-i kemāl
 ° Ardurür zimmet-i ḥimmetde deyn
 Eyle edāsiyla anuñ deyni zeyn
 Çehre-i imāmı şaḳın pāreler
 Naḥūn-ı deyni çok uzatma gider
- 1450 Kārzda yümn olmaz imiş vazgeç
 Eyleme erbāb-ı dūyūn ile lec
 Çerh-ı felekde meh-i gerdūn isen
 Yılduzūn olmaz yine medyūn isen¹

¹ 1440b. ASL, HA, AE. ma° rufadur./ NP. ma° rufadur. 1441a. NP. ... maḳşuduñ-
 1441a. ... maḳşuduñ -1442a. AE, NP derr ākını-1442b. HA. ḥaḳḳ noksan yazılmış-
 1443b. ASL, NP'da gel yazılmamış-1446a. ASL. ictibār/ HA, NP irtifa° -1446b.
 HA, NP.... beḳ ā-1447a. ASL, NP. isen.../ HA. iken hırş-ı m āl-1450a. NP. itme lec-
 1451a. HA. czz isen-1451b. ASL. hele.

Dīnden olmak gibidür bî-haber
 "Deynüni unutma" demiş atalar

Def gibi gel meclis-i ehl-i dīle
 Virme göküs zeyn oluben deynile

Olsa sülûkında ne deñlü sebk
 Däyine medyûn ola elbette yük

1455 Dağdağadur eyleme vir ey kebîr
 Borcunu cân nağdı ise dağı vir

HIKAYET,İ HAZRETI HÂCE UBEYDULLAH AHRAR
 BA-AN MERD-İ HAMMAMI-İ NÂ-DAN

Uğde küşâyân-ı hikâyât-ı nağz
 Mes'eleden böyle ider keşf-i mağz

Cânile maṭbu^c un olursa eger
 Zihnüñ olur fâideden behre-ver

^c Arsa-ı ahrârda çapuk-süvâr
 Hâce-i ahrâr-ı kerâmet şif^c âr

Nağd-ı maḥabbetle bulub qadr u cāh
 Fakr u fenâ mülketine oldı şah

1460 Tutdı bu yolda anı bārân-ı ^c aşk
 Vârını yağmaladı Türkân-ı ^c aşk

Qalmadı kalbünde anuñ mücmelâ
 Zerre kadar dağdağa-ı mâ-sivâ

İsmiñi eylerleridi hırz-ı cân
 Silsile-i tâhire-i h'âcegân

Dembedem olurlar idi sū d-mend
 Pendi ile tâife-i Nakş-bend¹

¹ 1452a. ASL. deyn unutmak-1453b. ASL, HA, NP. germe göküs-1456a. HA. ^c ağıd-ı keşâyân-ı zemân ü zemân-1456b. HA, NP. ... Ser^c ayân-1458a. ASL. esr ârdâ-1461b. ASL. Dağdağa-ı zerre kadar...

Meslek-i tevḥīd-i iderdi^c ayān
Zir-i kelāmında olan ṭaylasan

1465 Eyledi ol mürşīd-i gerdūn medār
Zıkr-i ḥafinūñ şerefīn āşikār

Zād-ı tevekküliden idüb kû tını
Saçdı cihānuñ dürr-ü yâkûtını

Ḳalbi değülken zen ü ferzendde
Bir nice gün nefis-i Semerkānd'da

Hātıra naķş oldu dil-i ḥ'āceye
Kim gire yārān ile germābeye

Ḥāsılı ḥammāma o pākīze ter
Bir iki yüz kimse ile girdiler

1470 Müzdini ḥammamuñ o ferḥunde āl
Yoğidi hālā ki edāyā mecāl

Etmiş idi sīm ile zerden tehi
Pür dil iden ḳalbī^c ubeydullahı

Pes o^c azīz-i ṭaraf-ı mısr-ı dil
Gördi ki bir ḥabbeye mālīk degil

İtmedi Ḥammāmı afā bī-sebeb
Müzd-i recā itmede su'i edeb

Ba^c de ikinci dahi olduğda deyn
Kıldı kezālik yine f' ḡmāz-ı^c ayn

1475 Mertebe-i sālisede rû-be-rû
Şeyḥe ṭurub ya^c ni o beyhûde ğû

Luṭfa münāķız nice söz söyledi
Cehli müekked nice söz söyledi

Eyledi ol merd-i hasisū'n-neseb
Su'i edeb birle rusûmın ṭaleb¹

¹¹ 1464b. HA,NP. ki ol...-1464b. AE. külahında-1470b. AE. halen ki-1471b. ASL olan- 1471b. AE,NP hâce-1472b. HA,NP, Bildi ki-1474b. HA. dahi-176a. ASL, HA, NP,AE. kelim ât eyledi-1476b. ASL,AE,HA,NP nice söz söyledi

Anuñ içün zümre-i ehl-i kelām
Şakk-ı^c avāma dediler k'el-hevām

Müzdine germābenüñ ol reh-nümā
Virdi kerāmetlü külāhın aña

1480 Döndi o bī-devlet añı itdi redd
Kendüye rahmet kapusuñ itdi sed

Pīr eline aldı külāhın hemān
Baş açub didiki yā-müste^c ān

İnsile cinnüñ sen iken rāzıķı
Arz-ı semānuñ sen iken Hālıķı

Halka bizi zār u zebūn eyleme
Halka-ı der gibi nigūn eyleme

B- Kullarına şıdķ u şafā vir müdām
İki cihān içre şafā vir müdām

Nuķķ-ı nevāyiden işit nüktesin
Didi Hudā yā kerem et cümlesin

1485 Ya^c ni ğınā ver dīl-i ehl-i dīle
Nīf met-i imrūz ile ferdā ile

Teşne-leb^c aşını aç eyleme
Hastenī muhtāç-ı ilāc eyleme
Hep işidilmişdürür ey nik-fenn
Ehl-i Buhāra vü Semerkand'dan

Soñra aña kām-dihi ins ü cān
Şöyle ğınā verdiki olmaz beyān

Nice^c imāretler idüb ibtidā
Cisrini Ceyhūn'ıñ ol itdi binā

1490 Hānķahında yine şimdi bile
Günde biñ etmek virüler sāile¹

¹ 1477aa. ASL, HA, NP. fırķa-ı... - 1480a. dost anı-1481a. HA. hümāyun-1481b. ASL, NP başın açub-1483a. ASL, beni-1483b. NP. ğın ā-1484b. ASL, HA. bārisen-1485a. ASL, HA, ferah-1487a. ASL, NP, HA. hoş suħan/AE. ey hūb fen

Sakla bu silk-i güheri etme güm
Haḡ bu ki ḡāyet şıḡadandır sözüüm

Imdi şadet bunda ki ey dil-deyün
Ehl-i kerāmâtı da eyler zebün

Ḳarzıla zinhâr alısub itme kâr
Deyn ile izzetin iken olma ḡâr

Bir birine mâil iken yokla gör
Nice kişi deyn ile mâbeyn olur

1495 Ḳarz ki maḡraz-ı muḡabbetdürür
Kesr-i ḡulüb itmeki âletdürür

Deyni keşir itme ki ḡayrü'l-beşer
Dîne anı şeyn ile ta' bir ider

Dirhem ise himmeti unutma sen
İbret al الدین ولو كان den

Hemm-i duyün ile şafâ tâlibi
Borca girüb harc iden ebleh gibi

Fıkr-i muḡal ile gider dünyeden
Muntazımu'l-hâl olayım dir iken

1500 Şavm u şalât ehline Hâḡḡānî'yâ
Ḳarz-ı ferâlz gibidür kıl edâ

Bâḡ-ı şanâ' at semerin eyle zâd
Olma giriftâr-ı ḡulḡulḡ-ı ıbâd

القناعة كنز لا يغني

Böyle buyurmuş o nebiyyü'l-kerîm
Vâlâf-ı esrâr-ı ~~Kerîm-ı~~ ~~Ḳarîm~~

Loḡma yemez ḡan-ı keremden ḡarîs
Ḥırs-ı tama' âdemi kor bi-kamîs¹

¹ 1491a. ASL, bu sırr-ı-1492a. ASL, HA,AE,NP. zül-dayün-1495b. HA. ... eyleme zilletdürür-1498b. ASL. mecnûn gibi-1499b. HA,NP. olalum dir iken - 1500b. AE. farz-1502a. AE. nebiy-yi kerim-1504b. AE. ... nây

Kim ki bisât-ı t̃am^c a urdi p̃ây
Ana ferāḥ olmadı bu teng-cây

1505 Kūnc-i ḡanā^c etde olan nūkte senc
Hiç dükenmez ol māl u genç

T̃amī^c isen ḡırsile bed-nāmsın
Tuf me-i mūr u t̃amā^c ı ḡāmsın

Milk-i ḡanā^c atde ḡınā bul yūri
Fenn-i ferāḡuñ olıḡor mähiri

Cu^c ı t̃amā^c käre virirler ṣeb^c
Eṣṣıbe-i et^c ime-i min ḡan^c

Ḳanī^c i merzū^cidicek ol mucīb
Eyledi t̃amma'a mezellet nasīb

1510 Bāde-i ḡırsıyla nidersin t̃olub
Ḥām-ı t̃amā^c olma gedā-çeṣm olub
Ḳısmete rāzı gerek ehl-i usūi
Terk-i t̃amā^c eyle ḡümā-himmet ol

ḤİKAYET-İ ḤAZRETİ FAṬİMATÜ'Z-ZEHRÂ RADİYALLAHU
‘ANHUMA BA-AN KENIZEKḲİBTİYYE

Añla bu mā^c na ḡüherin ḡüş kıl
Bezm-i ṣafādan yine mey- nūṣ kıl

Ḳānī^c -i ṣākirdür olan müctebā
Gör nice itdi ḡüzerān etḡıyā

Dürr-i beyāz-ı ṣadef-i kūn-fekān
Duḡter-i sa^c d aḡter-i fahr-i cihān

1515 Ya^c niki maḡdūme-i ferḡunde-zāt
Fāṭıma ol seyyidetü'l-kānāt

Ziver-i taḡvā ile pür-zeyn idi
Gözlerinüñ nūri imāmeyn idi¹

¹ 1505b. ASL. zerreye şımaz-1507b. AE. ola gör-1510b. ASL. itme-1510a. HA. ...
gerinme.

Rüz u şeb ol ân-ı edeb açsa-leb
Zıkr-i Hüdâ fikr-i resûl idi heb

Sarf idüb evlââtın o zehr-i kirâm
Kût u kanâ' at geçinürdi müdâm

Gice sayılmazdı kamer tutsa mûm
Câmesinüñ bahyeleri çün nücûm

1520 Hânesi güncinde sesi yoğidi
Hidmet ider cāriyesi yoğidi

Hidmet-i beyti dürişüb rüz uşeb
Devletile kendüler eylerdi heb

Devr ideli hâşılı perğâr-ı çerh
Merkez-i ' âlemde bulunmadı nerh

Olmadı bu devlet-i bî-' tibâr
Nesl-i tebâr ehline bir lahza yâr

Bây u fakîre o mu' in ü zahîr
Etmek için bir gün iderken hamîr

1525 Cāriyesinün biri dîrânınuñ
Yanına geldi o kerem kânınuñ

Bîñ dil ile Hağ'dan iderken dilek
Yakmağa tenevvürin anuñ her melek

Çerhde' arz eyler iken iltihâb
Etmegini itmek için âfitâb

Târ-ı dil-i cânibin iderken fetîl
Şem' ine pervâne olub cebrâil

Gördiki kan derleyüb ol gül yüzi
Girde hamîrin yoğurur kendözi¹

¹ 1528b. AE.... idi...-1529b. AE. gird.

- 1530 Ağladı kıbtıyye görüb hālını
Añlamadı kudret-i iclālını
- Faqr u fenādan şanub ol zaḥmeti
Acıdı vü yandı yakıldı ḳatı
- Didiki ey nūr-i ° uyun-ı rūsul
Rüşeni-i çeşm-i dil-i cüz ü kül
- Duḥterisün Ḥazret-i Peyğamberün
Hemser-i mäh efserisün Ḥaydar'ın
- İtme götürmez buni ° ırz-ı Betül
Hem ulu sultandır atan hem resül
- 1535 Mülk-i cihānda melik ü enbiyā
Olmuşiken vālid-i mācid saña
- Nāz u na° im ile mübārek tenün
Neşv ü nemā bulmuşiken ben senün
- Şabr idemem görmege bu ḳilletün
Kesret-i za° fun ° adem-i kudretün
- Ol yed-i pākızeler ey sīm-ten
Serd olur el kışşa hamīr itmeden
- Sıf-i asile güç olur pek ḳatı
Kim ide maḥdūme iken ḥidmeti
- 1540 Baña bir üstād oluben pīş-vā
Tıf iken öğretmiş idi kimyā
- Vār bu taşarrufda rūsūḥum benüm
Sarf at-ı iksire vultū füm benüm
- Aşlını ol cevherün ey naḳd-ı dīn
Göstereyin ben saña ° ayne'l-yalān
- Ba° de ta° allüm idüb ol cevheri
Haşre dek ol ° acz ü ta° abden beri¹

¹ 1532b. HA, NP. ... cer āğ-ı rūsul-1538b. NP. ... ḥurd... -1539a. HA, NP. güç olur bu ḳatı ASL. bu güç hem ḳatı-1541b. NP. iksirde-1543a. ASL. soñra.

Hidmetün itsün siğâyub sâ' idi
Kullar idin cāriyeler al dedi

1545 Bint-i meleksin melek-i ef alsın
Milk ü memâlik tolusı mâlsın

Def idicek kûllet-i tefsâide-i
Hayr ile zikret bu sitem dîde-i

Nutşile hâtun-ı kıyâmet aña
Didiki ey müşfilâ-ı gam zidâ

Eyledi çün baña seni hem-sühan
Cismimizi menba' -ı ızdâd iden

Çünkü aramızda bu resm oldu tarh
Ol didüğün şey' nic' olur eyle şerh

1550 Kâlbî olub vesveseden hâliye
Döndi eyitdi aña ol cāriye

Cins-i me' adından alub cevheri
Biri birine hılt olunub her biri

Ba' de aña ateş idüb elli gün
Nefh iderüz mahv olıcak bih ü bün

Zâhir olur soñra be-emr-i Hudâ
Gün gibi andan güher-i kimya

Şaçsa o gevherden alub âdemi
Hükm ide biñ dirheme bir dirhemi

1555 Hatm-ı kelâm idicek ol nâ-murâd
Güldi uyanub sa' âdet nijâd

Didi o fenne olıcak müşteğil
Böyle mi zahmet çekilür muttaşıl

Eyledi pes taşra o nûr-ı başar
Manzara-ı c' aliyesinden nazar¹

¹ 1544a. ASL. siğınub-1547a. ASL, HA, NP. lutfîle-1549a. HA. bu tarh oldu hem Np. bu tarh oldu resm-1550a. ASL, HA, NP, AE. âriye-1551a. ASL, HA, AE cevherin-1551b. ASL, HA, AE. birin/ ASL idüben/ HA, AE. iderüz.

Gördiki sahrada t̄urāb ile p̄ür
Gövdesi efsürde bir üştür yatur

Gelmez olub kevne derāy-ı sesi
Bir cemelün mürde yatur gövdesi

1560 Aña nigāh idecek oldem hemān
Cümleten a^c zādaki her üstühān

Oldı serāpā^{kızıl} altun añun
Üşdi mesākini aña dünyenüñ

Ol nazar-ı hoşter-i iksir eşer
İtdi o yatan şütürü safi zer

Hazret-i maḥdūme-i ^c ismet penāh
Ya^c ni ki ol binti Resūl-ı ilāh

Cāriyeye, vār, senüñ olsun didi
Maḥzenüñ altun ile dolsun didi

1565 Bizde yok iksire ebed ihtiyāc
Cevherimüz böyle bulubdur revāc

Ehl-i taṣavvuf dūrüşüb bī-şükūk
Şabr u ḵana^c atle iderler sülūk

Cāriye ol sırra idince nigāh
Oldı pes imāna gelüb ^c özr-ḫāh

Cān eridüb soḫbet-i dil-sūzına
Fāṭma'nın düşdi izi tozına

İtmedi artı hevesi naḥl u zeyt
Oldı gelüb ḥādeme-i ehl-i beyt

1570 Sende ḵanā^c atle bulursun saḥā
Hāke elüñ şunsa^{olur} kimyā

Göñli ġarī olmayan ey hoş-nihād
Zād-ı ḵanā^c atden olur nā-murād¹

¹ 1558b.ASL, HA, NP ejder-1561b. ASL, anın-1571a. NP. olmağın ol

Züll-ü tama^c gibi hiç olmaz belâ
Hırşa kati müşkil olur mübtelâ

^c Aķibet hâlini endişe kıl
Fenn-i kanâ^c at revîşin pîşe kıl

Nûri iken şem^c i Ebü'l-Kâsım'ın
Hâlini gör âl-i Benî Hâşim'ün

1575 Kevni iden nutk-ı neîsiyle pür
Didi takîler daĥi hayrettedür

Zühd nedür dir isen ey ĥayr-ĥ'âh
Terk-i hevâ terk-i tama^c terk-i câh

^c Aş^kşarâbın gör o bir câmı ko
Hırşa düşünme tama^c ĥâmı ko

Ey kapusı şahlara secde-gâh
Kân^f a n^f met virici pâdişâh

Gönlüni Hâkânî'nün et bî- elem
H'ân-ı kanâ^c atle idüb muĥtenem

الصحة تمنع الرزق

1580 Hüsni-i edeb ile idüb iltifât
Böyledür ol sözleri âb-ı ĥayât

İtme sabâĥ uyĥusına çok şitâb
Manî^c -i rûzidür ol lezzetlü ĥ'âb

Dideni aç ĥaflet ü vaķt-ı seĥer
Nâzill olan rızķı komaz men^c ider

Câm-ı saîda yoĥiken inkişâr
Saĥar-ı ikbâlin olur pür ĥubâr¹

¹ 1572a. ASL, HA, hiç-1575b. ASL, NP. la^c inler-1577a. HA. ^cAşķın şar âbın-180a. ASL, âd âbile/ HA. ed â ile-1582a. ASL, HA, AE aç gözini

Faḫruñ iĉer zehrini tüz ābile
Aldanan ekser o şeker ḫ'ābile

1585 Şubḫ u sa' ādet gibi teshīr ider
Devlet-i dāreyni seher-ḫīz-ider

H'āb-ı seher dilde tedārik komaz
Devlet-i bīdāre iren uyumaz

Üstüne bidār olanın her seher
Seb' a-ı seyyāre gibi kevn döner

Tālib-i ikbāle bu sırrı duyur
H'āb-ı sehergāh idicek baht uyur

Gaflet-i terk eyle sehergāhde
Aşık isen bekle ser-i rāhde

HIKAYET-I HÜSREV-I PERVİZ VÜ MU' AMELE-I
O BA-H'ACE EBUZERCIMIHR-I HAKIM

1590 Ehl-i Sıfāhān u Hicāz u Irak
Böyle sürūd eyledi b'l-ititifaḫ

Nağme-i ' Uşşā^k idüb istimā'
Nāğ u nevāyile biraz^k ıl semā'

' Aleme perviz Minu-çihir çihir
Sāh olıcak ḫ'āce Ebūzercimihr

Hüsreve üstād iken oldu vezīr
İtdi anı kendözine cāy-gir

Hükm-i vezāretde olub muṭṭaşıl
Şāha naşihatde idi müstaḫıl

1595 Toldurub āvāzesin eṭrāfa ol
Rükn-i ' azim olmuş idi taḫa ol

Devlet-i Kısra' da muḫaaşsal müdām
Ya' ni medār anuñ idi ib't-temām¹

¹ 1586b. ASL, bidār arayan-1587b. NP. gök döner ASL. HA. , 1590b. HA. sürūr-1591b. ASL, HA, AE, NP. it

° Alem esiriydi o ferrûh revûñ
 İlde bir âdı vâridi Hüsrevüñ

Ahsen-i ahlâk ile meşhûr idi
 Câbire cebr itmede mecbûr idi

İtmiş idi zâtını üç padişâh
 Kimi mu' allim kimi düstur-ı şâh

1600 Fahr-ı mülûk-i şudemâyı Keyân
 Hüsrev ü Hüzmüz dahî Nüşîrevân

° İlm ü hünerle o hâkîm-i debîr
 Bunlara hem h'âce idi hem vezîr

Artuk idi meyli veli Hüsrev'e
 Râm idi bi't-tab' o çâpûk reve

Oldı pes ol vâriş-i iklim-i Cem
 Vâkıf-ı envâf ı ° ukûm u hikem

Eyledi ta° lim-i fîrûf u uşul
 Idemedi ancak anı müslim ol

1605 Idemedi ol hukemâ pey-revi
 Hikmetile nermi- dil-i Hüsrevi

Ol dîr-i deryâ dil-i gam-nâk iden
 Nâme-i nâmlerini çâk iden

İtmeyen oldur olalı hâk-bâd
 Hükmine Sultânımızuñ inşiyâd

Biz aña "sâlâr-ı eşerrâ" dirüz
 Öyle kıyâs itmege Kısra dârüz

Tıflına göstermiye irşâd-ı cehr
 Olsa aña Hâce Ebüzercimîhr¹

¹ 1597b. AE. Kuri bir-1599b. HA. Kimisi p âdişâh-1601a. HA. Sipîhr/ASL. senin, AE. şehir-1602a. HA. meyli anuñ-1605a. HA. peyrevi-1606a. AE. Oldur ol. 1608b. HA. eyleme

- 1610 Feyz-i nasib olmaz aña ° âķibet
 Şöyle kalur cāhıl-ü bī-ma° rifet
 Rāyıha-ı rüşdi ne şemm eyler ol
 Ne görünür gözlerine toğrı yol
 ° Ömrini Husrev gibi idüb telef
 Ahır olur bir veled-i nā-ħalef
 Hāşılı ol dāver-i nā-ķābile
 Ya° ni ki pervīz-i perişān dile
 Verdi demādem ol edib-i keyān
 H'āb-ı seħerden şakın ey yār-ı cān
 1615 Tāb ķomaz necm-i nühūset gibi
 Baht-ı seħer h'ābm olur mūcibi
 H'āb-ı seħergehde hūzur umma sen
 San° atın olduysa muħaşşal o fen
 Dilden ümīd-i bereķātı götür
 Yer bakır olur meşelā gök demür
 H'ābgahında durālī mā-sivā
 Aña kilāb oldu hemān mübtelā
 Nesli itūñ anuñ içün üremez
 Bet-bereket nidüğünü göremez
 1620 Adem isen h'āb-ı seħergāhi ķo
 Def ine sa° y ile idince ğulū
 Sen dağı uyursun olan ħab-nāk
 Çehre-i iķbālun ider ħūn u ħāk
 Olmuşiken rūyi şāā hoş-nümā
 H'āb-ı teĝāfülden olur kabkara
 Vakt-ı seħer uyuma ey tēc-ver
 Hāşılı bīdar gerek şāhler¹

¹ 1612a. ASL, HA. ömrini de har gibi...-1614a. ASL, HA. AE ... Kib ār-1614b. ASL, HA. AE. Şehr-yār-1616a. HA. Şehirlerde-1616b. ASL,HA.AE. Bu fen-1618b. HA. ... Meşelā ibtilā-1621a. HA. olursun

Gonce -sıfat gel açıl it def i ğam
Uyuma nergis gibi her şubh-dem

1625 Tāze zemīnlerde olub na^c t-ı ħ^ān
Best-i kelām eyleyerek her zemān

B- Dur yukarı her seher it def^c -i ğam
Adet ideyin kalkmağı her akşām

Merd-i seher-ħīzi o dil mürşidi
Düşmenine ğālib olur dir idi

Mağlatasın hāzır idüb dünyenüñ
H^āb-ı lezizin uçurur ādemün

Güç gelür oldı giderek itdi yir
Tab^c ı civān-bahta maḡālet-ı pīr

Kullarına ol puser-i Keykubād
Bir gice ismarladı kim bā-midād

1630 H^āce gelürken yolını alalar
Hem sağını hem solını alalar

Cām-ı meyi^c arzın idüb ħurd u ħām
Beyza gibi hem soyalar bi't-temām

Emri ile bir nice iç oğlanı
Gāfil iken itdiler^c uryān anı

Düzd gibi oldılar ekser^c ayān
Ol güzerān eyleyicek nā-gehān

Hayli perestār aña el şundular
Şemf ine pervāne gibi kondılar

1635 Alıdlar esbābını eşķālını
Cübbe vü destār ü zer ü mālını

Geldi o evzā^c ı ğāribile ol
Bārgēhi Husrev'e buldı vüşül

Açmadı ol bābdan asla nefes
İtmedi ses niteki bang-ı ceres¹

¹ 1624a-b. ... ey nık baht/ Aç gözini uyuma nergis Sıfat HA... it defci gam/ her subh-dem-1625. ASL. de: Dur yukarı her seher it defci gam Adet ideyin kalkmağı her ahşam-1628b.HA. güç olur ... mdi pir-1629a. HA kullarının-1633a. AE ansız ay ān

Hüsrev- Perviz açılıb çün behâr
Gülđi anuñ hâline bî-iẖtiyâr

Lutf-ı mülükâneye âğâz idüb
Hıf at-ı hâşîyla ser efrâz idüb

1640 Didiki ey° ârif-i bî'llâh-sen
Ġâlib olur der idin erken duran

Pes neden oldu saña bû inhizâm
Olmuşiken nevmi sabahın hâram

Ben bilürem bahşı mu° ârız kosen
Görmedin ° ömründe sabâh uyhusın

Pes bu emânet bu haşâret nedür
Saña olan işbu fezâhet nedür

Durmadı eylendür idüñ tızlık
Neyledi gör saña şehir-ñızlık

1645 Didi o keşşâf-ı der-i müşkilât
Dönmedi seyyâre ile sâbitât

Olmayacak ° ahd-ı nühüst-âşikâr
Ya° ni ki bu vağ° a-ı leylü nehâr

Ey şehi Cem feẖm-i Sikender meniş
İtme sitem-dîdelere serzeniş

Bahşile beyhûde idüb kıl u kâıl
Nice bir olsun bu cevâb u su°âl

Cümle sözümde yine ben şâdıkam
Yine özüm budürür ey muhteşem

1650 H'âb-ı şehergehden idenler huzûr
Düşmene elbettete mağlûb olur¹

¹ 1639b. AE. ser-firâz-1642a. ASL. bilürin-1643a. ASL. bu ihanet/ HA. bu° imâret-1644b. HA.AE.NP. pes saña-1648b. ASL. olur bu-1749a. HA. Sâdık benem.

Vaqt-i seherde bulunur her yitik
Alet-i feth oldu seher hîz-lik

Bendeden ol tâife-i bed-güher
Tîz uyanub bir-iki sa' at meger

Olmamağın h'abile gaflet-perest
Haşılı olmuş olalar çire-dest

Ya' ni mu'kaddemce durandur bâna
Gâlib olanlar bu gice gâlibâ

1655 Nusrete ol kavmi iden müste'îk
Şorsan olubdur yine bîdârlık

Hükm-i ka'zâ oldu bu hüccet-nümâ
Didi mu' arız şebetü'l-müdde' â

Pend-i edîbin suhan-ı kâmilî
Eyledi ilzâm o şeh-i' âkîlî

İmdi gerek şah gerek küşe-ğîr
' Akil odur ki ola naşihat pe'îr

Gaflet ile yatmıya mest ü h'arab
Bunda anı aldamiya h'urd u h'âb

1660 Uyumaya ol nitekim çeşm-i câm
Gözi açıklardan ola şubh u şâm

Ülfet-i bî'âideden dūr ola
Gâib erenler gibi mestūr ola

Tâb-ı şerefden olımaz behre-yâb
Olmayan encüm gibi şüride h'âb

Aç gözün ey bâde keş-i mümtehan
Dîde-i ha'ş bîn ile görmezmisen

Durmayub üstâd-ı ka'zâ vü kader
Küy-î harâbatı meremmât ider

1665 Sâkî' i bezm-i ezelün hâşılı
Şâm u şehir çıkmaz içinden eli

B- Nısf-ı leyâlile olur raygân
Cur'a-i cām meyi pir-i muğân

Duydı ne sır var idüğün gicede
° Aîf-i Beytü'l Harem-i mey-kede

Vaqt-i şehir rindi ider bāde nüş
Devlet-i bidār-ı dil mey-fürüş

Hâbı ko nâgâh gelür lütf-i Hâk
Vaqt-i şehergâh gelür lutf-ı Hâk

Pes o cemāl-ı° azimet intisāb
Kitdi pes perde-i gaybi hicāb

1670 Ehl-i dile cilve-ger olmaz meger
Nısf-ı leyālilde ya vaqt-i şehir

° Aş-ı sirab ider ey teşne-leb
Meşrebe-i subh-dem nīm-şeb

Ba'na yeter dir ise ger-kibriyā
Sende kulum sen gele Hâkânîyā

Bülbül-i Firdevse kafesdür bu dām
Gül gibi bîdār olıgör subh-u şām

آفت السماع المن

Böyle buyurmuşlar o şâhib u cāh
Nf meti bî-minnet olan padişāh

1675 Mün° im isen olmasun ey pâk-rā
Nf metüñ âlûde-i menn ü ezā

Berk-i behār-ı keremî bi-gümān
Bād-ı hazan gibi döker imtîrân¹

¹ 1665a. HA. oldı çü-1665B. T.K. yok-1667b. HA.AE did âr-ı dil-1668a-b. AE. gelüb-1673a. HA. ... ° âdem-1674a-b. ASL.HA.AE. k âr/şehir-yâr.

Şaklar imiş minnet ü ihsāndan
Ravza-ı in^c amı civān-merd olān

Itmege nî met yakasın tār u mār
° Asker-i minnet gibi āfet mi vār

Minnetile eyleme bezm-i derem
Kılma ezā ile kılursān kerem

1680 Eyleme kalb-i fulşārâyı figār
Aç gözüni hāşılı ey māl-dār

Minnet idersen simāt açduğun
Minnete geçmez dökülüb saçduğun

Menn ü ezā āfet-i ihsān imiş
Bādiyede hār-ı muğaylānmış

Minnet ile virme ele sīm ü zer
Rehzen-i islāmdür ol el-ḥazer

HIKAYET-I MU^c AN BIN ZAIDE VÜ
SEḤAYI O BA-AN ŞA^c IR-I KAŞIDE-GÜ

Güşin iderse bu ḥaber-i muhriki
Anmaya Azra'yı unut Vāmıḡ-ı

1685 Her sözidür bir güher-i āb-dār
Eyle kulağında anı gūşvār

Ecved-i ° Araban arasında seḥi
Mıf n idi derler ḥükemā bir dahi

Zaid'un oğlu idi Faḥrū'l-mülūk
Cūd u fütuvvetle iderdi sülūk

Milk-i seḥāda ° seḥ-i bī-riyā
° Aleme bī-minnet iderdi ° atā¹

¹ 1678b. TE, HA. akınmı var-1679a. ASL, HA, AE bezl-i kerem-1679b. HA, AE. idersen-1684a. ASL, HA Güş idüb iş bu - 1684b. ASL, AE. Añmayub/ HA. aḡlama-1684a. HA. hem sözidür-1687a. ASL Z āyidün oḡlıdur o HA. Z āhid'ün oḡlıydı-1687b. ASL, AE. fütüvvet tarafeyne.

Ḥazretine mes'ele ma' lûm idi
Mennü ezâ nüktesi mezmûm idi

1690 Bahsile hatta bir iki pür hüner
Ehli sülûkın birine sordılar

Bezî ü ' atâ yada dediler eyle
Ebr-i behârı nicedür Mu' n eyle

Ol da cevâbında idüb serzeniş
Şübhe mi vâ'r Mu' ni şehidür demiş

Ebr-i çemen hîn-i ' atâ olsa ger
İtdüğünü ağıyarak bezî ider

Mâlinı ammâ idüb infak-ı nâs
Lutf idecek Mu' n-i me' âni şinâs

1695 Gül gibi hândân u zer efsân olur
Her bir eli menbâ' -ı ihsân olur

Virdüğün ol niteki cürm-i güneş
Ya' ni güle güle verir gonce-veş

Vird idüb evsâfuñ anuñ rûz u şeb
Medhîn okurdu füşâhâyı ' Arab

Fenn-i keremde o şeh-i mahirüñ
Kapusına geldi biri şa' irüñ

Hâlini icmâl idüb ol beste-bâl
Eyledi bir matla' ile ' arz-ı hâl

1700 Bu idi mazmûn eyâ cûd-ı mu' in
Cûd u şehâyı dil-i sûd-ı mu' in

Mu' ne ilet hâcetün Allâh için
Vâsıtam ol ol yüce dergâh için

Bîkesem ol bâbda ben derbeder
Sen idesin baña şefâ' at meger¹

¹ 1691a. ASL. nice dürr-i âbile-1691b. ASL. baharda sehâ mucn ile/ HA. baharı nicedür mucn ile- 1693-NP. da bu beyit yok-1694a. HA. dürr efsân

Şâh olıcak matlâ' ina muṭṭalf
İstedi kim anı ide münteff

Nî meti bî-minnetin izhâr idüb
Ebr-i kef-i destüni dür bâr idüb

1705 Şâ' ire gönderdi o şâh-ı kerem
Bir iki hemyân ile yüz biñ direm

Nice tuḥaf kim gelemmez sâğışa
Bir nice yüz emti' a vü akmışa

Ba' de ikinci gün olunca meger
Pes yine ol matlâ' a kıldı nazar

Yüz biñ ile yine buyurdi aña
Nice hedâyâ gide ḥîf at behâ

Nevbet-i sâlisde turub pâdişâh
Eyleyecek yine o şî' re nigâh

1710 Kâ' ide-i şâbıkasın bi't-temâm
İtdi rîf âyet aña ol nîk-nâm

Eyler idi ol şehi' âlicenâb
Virmege ol yüzini yüz biñ hicâb

Şâ' ir ise bulmaz iken tûşeyi
Gördi bu ihsân-ı bî-ender peyi

Üç güne dek itdi taḥammül aña
Gördi ki in' âmina yok intiha

Tab' ı ḥaşısîne bu itdi ḥuṭûr
Didi mebâdâ o şeh-i pîl-zûr

1715 İtdügi ihsâna peşimân ola
Cümleñüñ alınması fermân ola¹

Böyle diyüb eyledi ğıybet o dem
Rûz-ı çehârımda o şâhib kerem

Yine bakub nazmına emr eyledi
Şâc ir-i ma' hûde virülsün didi

Ğıybetini c arz idüben hâşlar
Söylediler hâtırâsın ser-be-ser

Oldı bu sözden nite kim der nâk
Ol şeh-i iklim-i kerem hande-nâk

1720 Didi anuñ havşalası âz imiş
Hıſset ile hırşile enbâz imiş

İmdi anuñ halıñ içün kim cihân
Râmdur ahkâmına her vaqt u ân

Hâsılı yetdükce gücüm kuvvetüm
Aña c atâ itmek idi niyyetüm

Böyle diyüb ol melik-i şeh-zen
Yandı anuñ itdüğüne su'i zann

Ehl-i kerem görmez imiş düzañı
Eyle sehâyile c amel sen dahi

1725 Minnet-i cûd ile vücûdi gider
Kıble-i Kârûn'a sücûdî gider

Ehl-i mürüvvet olur ak yüzde ben
Bahlı gider bade getir rind isen

İtmege cûdın şadefin zir-ceng
Minnet olur bañr-ı keremde niheng

Lutf-ı Hağ olsun dir isen reh-nümâ
Luğ idicek eyleme mennü ezâ

Eyler isen mālını bezl ey gani
Minnet ile eyleme bātıl anı¹

¹ 1725b. NP. sücûdın-1726a. HA. mürüvvetler olan yüzde ben-1726b. HA. yada getir-1728a. ASL. vâkı c a

1730 Kālbūni esrārdan āgāh kıl
Mu' n gibi kārını lillah kıl

B- Cümle hazinem döğününce temām
Kaşdıñ aña itmek idi ihtirām

Nisbet-i cūd eylemek ey hūb-fen
Zāid imiş gayre melik Mu' n'den

Kānı berātın gibi pūr mekrümet
Kim ile bī-minnet ide mevhıbet

Luṭf u kerem tığını çek ey gönül
Menn ü ezānuñ bedenini iki böl

B- ° Adlile cūd eyleye gör az u çok
Anda dañı bundan öte nesne yok

Levh ü kalem haḫkı için yā ilāh
Nāme-i a° mēllıma kılma nigāh

1735 Şiddet-i Hāḫā ni bu gün çekdi çün
İtme muāḫız anı yārınki gün

السعيد من وعظ بغيره

Böyle dir ol dāver-i devrān penāh
Kevn ü mekāna eşigi secde-gāh

Hüccet ile şol kişidiür yek-cihet
Kolmiya anda hevesin baht u raht

Kimsenüñ aḫvālına reşk itmeye
Nefs-i bed-āmize uyub gitmeye

Düşmeden o derde olub mütbelā
Gayrilerüñ derdi aña pend-ola

1740 Her seri pāy itdi felek pāyı ser
° Arife bu va° z u naşihat yeter¹

¹ 1730B. Bu beyit NP'da yoktur-1731 Bu beyit HA.'da yoktur-1733. Bu beyit NP. da yoktur- 1733B. Bu beyit TE'da yoktur. 1734b. ASL, AE. Siy āh-1737a. ASL, HA, AE. nik-baht-1737b.AE. Olmıya.

Guşşasını eylemesün pây-mâl
İlde musîbet göricek^c ibret âl

Sehvi ko a^c ma gibi ey hurde-bin
Aça gör el-kıssa başiret gözin

Görsen eger gam-zede bir müdbiri
^c Akıl isen ol mütenebbihe yûri

^c Ibret ile eyler idince nigâh
Can gözine kuhl olıcak intibâh

1745 ^c Ibret alan şaşsa o bâb-ı ümid
Ümmet içinde didi oldur sa^c id

HIKAYET-I ŞEYH ŞİBLİ KÜDDİSE SİRRUHU'L-

^c AZİZ VÜ SEBEB-I IRŞAD-I O

Diñle bu aḥbârı gel ey merd-kâr
Pend-i kibâra ide gör f̄ tibâr

Olduñ ise ḥâşılı^c ibret pezl̄r
Mes'ele ḥıfzunda olur cāy-gîr

Ḥazret-i Kṡṡṡṡ-ı felek-i ihtisās
Ya^c ni ki Şibli o reisü'l-havās

^c Ahd-i evâilde o şems ü kâmer
Kıyâd-ı hükümetde iderler meger

1750 Aline^c Abbās'ıñ olub perr ü bāl
Düşmen ile dâim iderdi cidāl

Maḥremi esrârı idi ol derüñ
Hem ümerâsındân idi anlarüñ

Olmuşıdi ḥâşılı ol zü'l-haseb
^c Akd u amân ḥulefâya neseb¹

¹ 1748a. ASL. Ḥâşılı-1749a. ASL. cüo-1741b. AE. cahd ü.

Pend-i münāsıbla muḳayyed idi
Kürsi-i cān olmuşıdı mesnedi

Bir gün erib mevsim-i sāl-ı cedid
Yümn-i kerāmetle gelüb oldu^c iyd

1755 Dār-ı ḫulāfetde şadā itdi küs
Eylediler bāy u gedā dest-būs

Cümleye ḳanun-ı ḳadīm üzre şāh
Itti rıf āyet nazārile nigāh

Yek be-yek aḡlardı ol nik-nām
Heb ümerāyı vüzerāyı temām

Anlara giydürdi açub ḫānesin
Hıl^c at-ı teşrif-i mülūkānesin

Şuffe-i divāna döşendi bisāt
Tā çekeler üstine anuñ simāt

1760 Beglerinüñ biri olub bî-ḫaber
Ol döşenen nat^c a tükürdi meger

Ġafletile sildi o ma^c tuhe sin
Giydügi ḫıl^c at yenine tükriğün

Hıl^c ata tahfifini ferrāşiler
Sem^c i şehinşāhe yetişdürdiler

Eylemegin ol kişi su'i edeb
Oldı o dem mazḫār-ı ḫışmu ḡazāb

Ḍarb-ı şedīd ile idüb ḫār u zār
Hıl^c atın aldurdı anuñ şehr-yār

1765 ^c Azl-ı ebed nefyi beled itdiler
Sürdiler ol ḫalīle redd etdiler

Ḥazret-i şeyḫ aña idince nigāh
Vādi-i ḫayretde kalub itti āh¹

¹ 1761a. NP. ma^c tüvesin/ HA ma^c tuhe bün/ AE. ma^c tühe dān-1761b. HA. taḳsirini-1766b. ASL, HA. kıldı āh.

Şiblî'ye ol giydüğü zer-beft ü şib
Oldı a dem bir kafes-i ^c andelib

Vecd ile halet gelüb ol mürşide
İstedi kim hüznile kalkub gide

Böyle olunca didi ol pāk-ten
Hıl^c ati sultāni mülevves iden

1770 Hıl^c at-ı haşş-ı nic' olur kıl nigāh
Eyleyen ālūde-i çirk-i günāh

Cāme-i cismi bize giydürdi Haş
Virdi göz ile işidür hem kulak

Bir nice mekrūhe idüb irtikāb
İtmege nā-pāk u harāb u yebāb

Her gün aña sa^c y-i belig eylerüz
Ta^c ne-i hançer dil-tiğ eylerüz

Cāh anıālūde idüb āh ile
Uğraduruz derde cigergāh ile

1755 Cāh iderüz fışş-ı hevā ile har
Bende vü murdār u tebeh rūzigār

Tāhir ü pāk idemedün bir nefes
Tā^c at u taşvāyle ey bü'l-heves

Pes çıkarub hıl^c ati ol kâbile
Yakasın öpdı leb-i ādābile

Şāh-ı cihānuñ götürüb hāşılı
^c İzz huzūrunda kodı ol veli

^c İbret olub pir-i ^c azize o kār
Faşr u fenā eylediler ihtiyār¹

¹ 1767. Bu beyit NP'da yok- 1771b. ASL, AE, virdi görür göz hem işidür kulak-
1774a. ASL. c āh ile/ HA. tiğ ile/ ASL. c āh u ār-1774b. ASL, HA. c āh/AE. kende vü
vü murdār u tebeh rūzigār-1778a. ASL. HA. götürüb.

- 1780 Kūşe-i ʿ uzletde muḳdīm oldılar
 Mazḥar-ı envār-ı ḳadīm oldılar
 Ol reviş-i mühiş-i faẓl-ı Hudā
 İtmiş imiş baʿ iş-i irşād aña
 Müddet-i ednāda o şeyh-i benām
 Rütbe-i aʿ lāya yetişdi temām
 Hāḳ anı ʿ aşrında ferīd eyledi
 Şöyleki Mansûr'ı mürīd eyledi
 Sende gel ey tālib-i genc-i vişāl
 Ğafleti şat ʿ ārif isen ʿ ibret al
- 1785 Aç yûri ʿ ibret gözini şubḥ u şām
 Her işe ʿ ibret ile nazar kıl temām
 Hālḳa isābet idicek derd ü ğam
 Adem odur ʿ ibret ala biş ü kem
 Ğayre mesāib saña tenbīhdür
 Vesveseden ḳalbini tenzīhdür
 Çünki bu ʿ āyine-i ʿ ibret nümā
 Rûy-i fenā gösterir en soñ saña
 Gerdiş-i gerdün-i fusûn u füsûs
 ʿ Aciz ider olsa eger Cālinus
- 1790 İmdi yol üstünde şaḳın uyuma
 Dāmen-i insāfı elinden ḳomā
 Gürbedürür ğaflet iden nerre şir
 Merda aña dirler ola ʿ ibret pezir
 Ḳudretine şānı ün ey muʿ teber
 Dīde-i ʿ ibretle kıl ekşer nazar
 Sür ʿ at-ı seyr-i felek-i ʿ ömr-ğāh
 Âdeme Hāḳāni yeter intibāh¹

¹ 1785b. HA. Müdām-1787a. AE. müsib-1788b. AE. âhır saña-1790a. ASL. dahi uyuma. 1790b. ASL. hiç elden/ HA. AE. gel elden-1792b. HA. ... aña kıl nazar.

Maḥzen-i^c ibretten olub hisse-dār

Eyle bu meclisde cevāhir nişār

کفی بالمرء اثماً ان یحدث بكل ما سمعه

1795 Hem buyurur ol şeh-i mālîk rîşâb

Mülk-i dile pâdişeh-i kâmyâb

Kişîye bu cürm yeter kim hemân

Her ne işidürse ola kıssa h'ân

Sem^c ine yaklaşmıya kavî-i şîka

Güşına giren dehenünden çıka

Eyleye her kizb-i şarîhi sened

Söyleye yâdile hadis-i bülend

Andan ola her sühân-ı nâ-şavâb

Hâşiyelendürmekile bir kitâb

1800 Revzen-i güşına ne girse hemân

Taşra ata ânı memerr-i zebân

Bilmedüğün bildüğün alub dile

Cânı çıka söylemeyince ele

Zen gibi güş itdüğünü key şakın

Söyleme iletmedin işitmedin

Rüstem ise şayılır elbette zen

Dinledüğün^c âleme destân iden

Âşım olun hâşılı beyhûde-gü

Her sühânı söylememekdür nigû

ḤİKAYET-İ MU^c TAŞIM VÜ AN PİR-İ BED

ZEBÂN KI MAHBUS ŞODE BÜD

Diñle bu ma^c nide nedür şâl u kıl

Şuğlile kıl rişte-i cânı fetil¹

¹ 1794. Bu beyit HA 'de yoktur-1797a. HA. kavlına-1798a. HA. eyleme.... şârihen-1802a. ASLAE.HA işitdüğünü-1804b. HA. söylememekden.

Nuṭḡ-ı Mesih eyle sözüñ ara gör
Nefha-ı Rûḡu'l Kudüs'ün aynıdır

Vār idi bir pir-i ʿ arızu'l-kafa
Bu maraẓ-ı ʿ arızaya mübtelā

Muʿ taşım avāni idi ol zemān
Rüyi zemīn olmuş idi genc-dān

1810 Eyleyüb iflāsile ol köhne sāl
Kāmetini zāl-ı felek gibi dāl

Derbeder-i ʿ alem olub şubḡ u şām
Kapu kapū gezmede idi müdām

Söyler idi yaʿ ni o şeyḡü'l-ʿ arab
Söylese mecnūn gibi yābāne heb

Işı güci olmuşıdı riş- hand
Gūşına girmezdi anuñ nuş u pend

Huḡsun o mıkraş gibi açsa dīl
ʿ Arzı kumaşını kesüb muṭṭaşıl

1815 İlden işitdüğün o merdūd-ı nāş
Birine biñ katub iderdi kaşas

Cevherin idüb ʿ araẓ-ı bī-fürūḡ
Olmuşıdı māye-i kizb ü düruḡ

Eyledüḡi hile idi lāf idi
Lāfi severdi kati leffāt idi

ʿ Alem-i şeyb içre o pir-i dü-rū
Etse şitābile eger güft u gū

Virdi zāmīrīne göre her sözi
Dolmuş idi hırş ile iki gözi

1820 ʿ Âlem arasında olub nā-kabūl
ʿ Âlemi âzürde- dil itmışdi ol¹

¹ 1806a-b. ASL. Kıl u kāl/ misāl-1812b.ASL. AE. Sözüni-1813b. HA, AE. ebed-1814b. HA. Keser-1817a. ASL, AE. Sözlere heb-1817b.ASL, kizbi-1818a. TE. âb.

Böyle dilinden yağacak türrehât
 ° Aciz olub ° âmme-i kâinât

Bir gün anı Mu° tasıma sürdiler
 Söylediler halın anuñ serbe-ser

Her birisi eyleyüb iḡdām-ı tām
 Eylediler ° arzına niḡākın temām

Söylediler sūrile sevgüñ anuñ
 Hem ° adem-i ḡusn-i sülūkın anuñ

1825 Kārına ol köhne günehlkārıñ ol
 Vālihü ḡayrān kalub oldı melül

Ḥükm-i ḡalifeyle urub nice let
 Ḥabse buyurdılar anı ° āḡibet

Kūṣe-i maḡbesde o pir-i ḡani
 Kaldı biraz gülde yatan ḡar gibi

Cāh-ı ḡamuñ ḡaḡ rın idüb aṣıyān
 Murḡ-ı dili iñler idi her zemān

Bir gice nevmīd olub āḡ eyledi
 Derdini vā Muḡ taşıḡ āḡ eyledi

1830 Subḡa degin iñledi mānend-i ney
 Gözlerinüñ yaṣın idüb nuḡl-i mey

Çünki anuñ nālelerin gördiler
 Muḡ taşıḡuñ sem° ine irgürdiler

Ḥāzır idüb meclisine bām-dād
 Buldı yine ḡıṣm u ḡazāb imtidād

Ḥiddetile döndi aña Mu° taşıḡ
 Didiki ey pir-i ḡired mür° adım

° Āleme bu itdügün işler nedür
 Memlekete bu görinüşler nedür¹

¹ 1824a. AE. Söz ile-1825a. ASL. işine bu koca/ HA. işde ol koca-1825b. HA. olub-1827a. HA. Meclisde-2827b. HA. kalan har/AE. hemān gülde-1829b. HA. derdile-2834b. ASL. Ḥalk-ı cihān.

- 1835 Niceye dek tutmaz iken el ayak
 Live ile yāve ile daḳḳ u laḳ
 Lāf u mesāviyle bulub ihtisās
 Kimse dūiñden seniñ olmaz ḥalās
 Kendözine ḥalḳı idince ° aduv
 Sa° yine noldı seniñ ey yāve gū
 Pir-i zarir iken olub rah-zen
 Lāyḳ-ı ḥıṣm olmağa ba° is neden
 Didi cevābında pes ol ḥaste-dil
 Ey melek-i ° arş-ı muḳ allāya zill
- 1840 Her ne buyurdınsa muḳarrerdür ol
 Düzd-i hevā dutdi yolum sağ u şol
 El-yakam ey hüsrev-i mālīk rīḳāb
 Her-ne ṭarḳıyla idersen ° ıḳāb
 Olmuşam el- kıssa bu gün baş açık
 Daḥi beter derdlere müstehḳ
 Pāye-i ° adlinde uzādub dili
 Söylemege hiç yüzüm yok veli
 Bakma yüzüm karasına rahmet et
 Ak şaḳaluma benüm ḥürmet et
- 1845 Riş-i seḳdine idince nazār
 Muḳ taşıma itdi bu ma° na eṣer
 Didiki ey kem ḥired ü salḥurd
 Gösterilürdi saña bir dest-bürd
 Neyleyüm amma ki o riş-i seḳd
 Virdi sanā yine ḥayāt-ı cedīd
 Böyle deyüb eyledi āzād anı
 Rūḥ-i revān buldı şanasın teni¹

¹ 1837b. ASL, HA. Buldı-1840b. HA. derd-i-1842b. AE. ° ibretle ben-2846a. HA. Didiki ki ey-2847a. ASL. Neyleyün.

Bir iki gün geçmedin ol vaķ^c adan
Göçdi^c adem şehrine ol şehre-zen

1850 Cünd-i kerâmetde cenâb-ı Cüneyd
Vaķır^c ada gördi ki bi-bend ü kayd

Olmuş o şahşın yeri şahn-ı cinân
Bağ-ı behişt içre gezüb şad-mân

Şâm u şehir seyr-i deşt ider
Gonce-i bülbül gibi gül-geşt ider

Didi ki sen zemmile mezmûm idüñ
Hâviyede yanmağa hod mûm idüñ

Pes neden olduñ salıcak hâke ten
Mâğfiret-i Halkıa sezâ vârisen

1855 Aña ayıtdı o şehîdü'l-memât
Dirile eyâ şeyh-i sa^c idü'l-hayât

Mevt irüb âhir nefesimde melek
Tenden alub rûhumı kabz edecek

Hazret-i Bî-çün ilede ibtidâ
Oldı halifeyle olan mâcerâ

Anda dahî cürme idüb i^c tiraf
Eylemedüñ hiç sözümde hilâf

^c Arza idüb ol dü^r -i nâ-süfte-i
Anda dahî söyledüm ol nükte-i

1860 Didüm eyâkâm dîh-ü^kâr sâz
Cürm idene şefkat iden bi-niyâz

Yüz karasıyla oda yakma tenüm
Riş-i sefidüme bağışla benüm

Baňa hitâb itdi o dem zü'l-celâl
Didiki ey pir-i perâkende hâl¹

¹ 1851a. HA. bağ-4 cinân-1851b. ASL, AE. gezer-1855a. ASL döndi eyitdi
o/ HA, Aña çün itdi-1855b. ASL, şehîdü'l-hayât-1861b. ASL, HA, ak sakaluma.

- Eyledüğin ârı ulû'l-emre dün
Baña da itmek mi dilersin bu gün
- Hud' a ile pâdişeh-i ' âlemi
Aldamağ ümmîdin idersin hemi
- 1865 Didüm idüb hacletile ser fûrû
Baña unutmuşlarum aındurdu bu
- Hile tarîkine düşüb gitdügüm
Ya' ni kulun Mu' taşım'a itdügüm
- Mu' taşım ey hâlık-ı kevn-i kühen
Biri iken zümre-i maḥlûḫdan
- Itidi umûrumda F ânet benüm
Rîş-i sefidme ri' ayet benüm
- Zeyl-i mürüvvette ' uyûbum temâm
Eyledi mestûr o şeh-i nîk-nâm
- 1870 Kılmadı mes'ul u muâḫız beni
Cürmümi ' afv itdi benüm ol ğani
- Sen ki bize râzık u rezzâksın
Mu' taşımuñ ḥâlıkı Ḥallâksın
- Ya' ni senüñ ey melek-i müntakım
Nice kulun vār biri de Mu' taşım
- Rîş-i sefid olana yevmü's-su'âl
Mağfiret idem dedin ey zü'l-celâl
- Cürmüni sormağa hicâb eylerin
Hiç ne ' itâb u ne ' kâb eylerin
- 1875 İmdi şahîḫ ise bu nuḫ-ı ezel
Mücib-i mazmûni ile kıl ' amel¹

¹ 1863a. AE. Eyledüğün rengi-1864b.ASL, aldamağ-1866a.-b. ASL, HA.
gitdüğün/ itdüğün-1868a. HA,AE. riâyet benüm-1868b. HA, AE. himâyet benüm-
1870a. ASL, itmedi/ HA. .. me' ḥuḫ u mu' âtib beni-1873a. ASL, HA. beyaz olana-
1873b. ASL, Şefkat idüb der idin.

Haclet-i cürmi ile serüm pây-idüb
Pirler içre beni rüsvây idüb

Eyleme ey merhameti çok gâni
Su'i^c amel birle fezâhet beni

Kalmadı hiç takat-ı^c özr ü günâh
Riş-i sefidemde çü müy-ı siyâh

Çün bu makâlâtımı itdüm temâm
Çürümü^c afv eyledi rabbü'l-enâm

1880 Meskenümi bağ-ı cinân eyledi
Lutfını hakkımda^c ayân eyledi

Döndi murâdımca bu çerh-i felek
Oldı enîsimle celîsim melek

Dâr-ı na^c imüfî nF amı sermedi
Vahşet-i kabri baña göstermedi

Şeyh müsinnüñ Hak olur mürşidi
Bu sözi pirân-ı tarîkat didi

Pir-i kühen menba^c -ı zülât ise
Fâiz olur pir-i harâbât ise

1885 Ya^c ni bulur itse dahî seyyiât
Erzel-i^c ömre irişenler necât

Az olur ey tâlib-i^c ömr-i dirâz
Pir-i haîse gâzâb-ı bî-niyâz

Muf terif-i zenbe demiş^c ârifân
Hem^c utekâyı melikü'l-müst^c ân

Kıssadan al hisşeni ey mu^c teber
Kim didiler^c ârife bir gül yeter

Lâzım imiş öyleye bî-reyb ü şek
Raḥmet için^c ömr-i tavîl istemek¹

¹ 1879a. AE. Çünkü-1882. Bu beyit AE'de yok-1883b. ASL, Bu sözümü pir-i .../ HA. bu sözi pirân-ı-1889a. ASL, olmya/ HA. ademe/ AE. eyleye-1889b. AE. dirâz istemek.

1890 Her kese ammâki eyâ Pür-şekîb
Binde bir olmaz o sa' adet nasîb

Bil buni ey şeyh-i meşâyih
Kim yalnız pîrlîk olmaz mürid

Taîrîdan elbette hidâyet gerek
Feyz ü kerem ' ayn-ı ' inâyet gerek

Düşmez ise zıll-ı hidâyet başa
Yokdur aña çâre gerek biñ yaşa

Sözi uzatma şakın olmaz dü-rû
İtmeye gör kendüni beyhûde gû

1895 Ger dir isen işleriñ ola kolay
Halt-ı kelâm eyleme ey jâj-hây

Anuñ içündür ki dimiş ehl-i fenn
Zen gibidür lâfzen-i tiğ-zen

Kızbe irer olmya bed-nâmlık
' Avrat ider âdemi nemmâmlık

Ey der-i lutfından iden ihtirâm
Rîş-i sefidine ' usâtun müdâm

Ahını Hâşânî-i zâruñ işit
Bakma yüzi karasuna şefkat it

خير الناس من يفع الناس
ای ينفهم للناس

1900 Böyle dir ol mâlik-i deryâyı ceyş
Ekrem-i evlâd-ı kirâm-ı kureyş

Yegregi kimdir dir isen âdemüñ
Diñle hadîsin sened-i ' âlemüñ¹

¹ 1890a. ASL, HA, AE. kişîye-1893b. HA. nik yaşa-1895a. ASL. Olsun kolay-1900a. HA. erbâb-ı ceyş.

Nāsuñ odur efdalı kim şubḥ u şām
Nef ilene anuñ ile ḥās u ʿāmm

Ḥayr ide ḥayr işleye mahlûka hem
Memlekete nāff¹ ola bîş ü kem

Ḳande fakîr olsa tüvārâ ide
Rûḥ gibi bulduḡın ihyâ ide

1905 Cûdına nisbet idecek bezl-i māl
Hisset ola feyze-i şehâbü's-sikāl

Feth ola zâtına der-i mevhîbet
Cûd ile şöhret bula Ḥaydar-sıfat

Bezl-i şehâyile idüb ihtimām
Sarfide ol ḥaşlete ʿömrin temām

Ḥaşılı birden biñe biñden bire
Şâmil olâ menfeʿ ati her yere

Efdal imiş ḥulk-ı cihāndan şehi
Nef i resân ol er isen sen dahî

ḤİKAYET-I ḤAZRET-I SULTAN-I ENBIYAʿ ALEYHI'S-
SELAM BA PUSER-I HATEM-I TAY VÜ KABİLE-I AD

1910 Bu meşel-i dilkeşi kıl istimaʿ
Gökde işitse melek eyler semaʿ

ʿAklın alur âdemüñ oldukça pür
Câm-ı fesânem benüm efsûnlıdur

Bir gice ol kıble-i rûḥāniyân
Ḥazret-i Peygamber-i âḥir zemân

Lutfile irḥâyı cinân itdiler
ʿAzm-i Beni Tayy oluben gitdiler¹

¹ 1907b. ASL, HA, AE. isteye-1907b. ASL. cifeye/ HA. devlete.

Batş-ı şedîd-i ğazab-ı Ahmedi
 ° Asker-i ° Urbāna göz açdurmadı

1915 Berr-i ° Arabda o me° āli neseb
 Hiç komadı hāşılı ° āsī ° arab

Mecma° -ı ° Urbānı çü gisū-yi yār
 Şubha degin eylediler tār u mār

Qur° alarında gelicek karf a
 Cān ile ° azm eylediler şarf a

B- Şoñra hep ol t̄aifeden lā-naz̄ir
 Cizye kabūl itdi kalīl ü kes̄ir

Cins-i mebi° -i ° arabuñ bāy° i
 Cümle Beni Tayy'ın olub t̄abr° i

Ittiler imāndan alub ittizāz
 Hātemin oğlını şeff ittihāz

1920 Ta ki gelüb hāzrete ol pāk-zād
 Kavm u kabīle ideler inkıyād

Şefkatile ol şeh-i encüm haşem
 Eyleyüb izhar-ı kemāl-ı kerem

Tay ide tūmārını cengüñ düre
 Şulh-i Beni Tayy'a rızā göstere

° Aķibet ol t̄aife-i bi-niķ
 Geldiler o hāzrete b'l-ittiķ

Oldılar ol zümre-i ehl-i niyāz
 Būs-i riķāb ile olub ser-firāz

1925 Ittiler ol kavm-i sehāvet ş° ār
 Bāb-ı resūle gelicek cān nişār¹

¹ 1916a. ASL a° rabi-1916b. ASL HA. Şubha dek itdi o gice-1917B. Babeyit NP'da yok. 1918a. NP, TE, AE-1920b. ASL kabileyile ide/ HA kabileyile idüb.

Ol kudemâyı rüsûluñ aḳdāmı
Şordı görince veled-i Hâtemi

Daḡ vet idüb devletile yanuna
Kendi ridâsın dōşedi yanuna

Aña ḥitâb idicek ol zü'l-ḥaseb
Dir idi yâ seyyid-i ḳavm-i ʿ arab

Şıdḳ u ḥulûşın görüb islâmda
İtdiler ifrâṭ aña ikramda

1930 Buldı şeref pāk nihad olmağın
Aşlı anuñ ehl-i cevād olmağın

Devletile pâdişah-i enbiyâ
Eyledi bir mertebe tevkîr aña

Olmadı bir kimseye ol iḥtirām
Seyr ideli bû felek-i tîz-kām

Her birin ol ḳavmüñ o ʿ ali nijād
Tesliyeler itdi ʿ ale'l-infirād

Hâsılı taʿ zim-i beḳḳ eyledi
Cümlesin âzâde-i tîḡ eyledi

1935 Buldılar erbâb-ı kerem bi-ḥarac
Dağdağadan iki cihānda ferec

Enfeʿ i nâş olmağın ol merd-i dîn
Kâfir iken Hâtem-i şâhib-nigîn

ʿ Âlem-i zâhirde be-emr-i Hudâ
Cümle kılub oldu müsahḥar aña

Kendi gidüb gerdîş-i eyyāmile
Ḥaşre degin zindedür ol nāmile

İtdi anuñ âḫir o memdûḥ fenn
Alini evlādını aşḥābdan¹

¹ 1927a. HA. cānına-1929b.ASL didi ki ey-1932a. ASL ... hiç... bu.../ HA. K'olmadı-1936a. ASL,HA,AE. ey pāk dîn.

1940 Yerlerini şadri-ı kabûl eyledi
Şöyle ki maḳbûl-ı resûl eyledi

Hatem'e bir gün gelüb erbâb-ı hâl
Eylediler cûd u şehâdan su'âl

Didi recâ ehlinüñ ey nâmdâr
Biri gelüb ° arz idicek iftîkâr

Şol kadar in° â m idesin kim añâ
Olmya fakra ebeden mübtelâ

Kimseye el-kıssa recâdan kala
Minnet-i erbâb-ı ğınâdan kala

1945 Ab-ı ruhûn ḥâke döküb saçmya
Gayriye muhtaç olub el açmya

Bir dahi ° ömründe görüb ihtiyâç
Olmya bir vechile muhtaç u aç

Halkdan el-hâsıl olub bi-niyâz
Kesb ide beyne'l-küberâ imtiyâz

H âbgehi ya° ni olunca fenâ
Olmya bi-zâd kalub bî-nevâ

Zinde iken mu° n-i ° adîmü'l-vücûd
Aña ne şeydür didiler ehl-i cûd

1950 Hin-i zarûretde şehâdür dimiş
Bezî-i ° atâ ° afv-ı ḥatâdur dimiş

Tiğ-i şehâ hatt-ı ḥatâyı bozar
Darb-ı meseldür bu hümâyun ḥaber

Mâ-melekin itdüği içün ° atâ
Gün gibi bâlâ-ter olur eshiyâ

Medḥ ider ihsân-ı cihân aferin
Hükm-i ezeldür sevilür muhsinin¹

¹ 1942a. ASL, ricâl-943a. ASL, ihsân-1943b. ASL, HA. ebedi-1944b. ASL, ola-1948b. 1952b. NP'da mükerrer-1949b. HA,AE, NP.aşl-ı cûd-1952a. AE. eylediği için.

Gelmiye çok devr ide çarh-ı kebûd
Hatem-i Tayy'ı gibi sâhib-vücûd

1955 Kışsa-ı meşhûr tevârihden
Biri budur kim bu sarây-ı kühen

Mâtem-i Hâtem'le tolub hâsılı
Hâk olıcak gül gibi ser-menzili

Her kişi kan ağlamağın rûz u şeb
Seyle memerr oldı ' Irâk-ı ' Arab

Taşdı Fırat eyledi tuğyân-ı Şat
Cisr harab oldı yıkıldı raşad

Kesret-i bârânı o dem mâtemüñ
Kabrini mekşûf idicek Hatem'üñ

1960 Gördiler ' zâsı olub mużmañil
Şöyle yatur görde bir hak-i gil

Lâkin olub âyine-veş münceci
Düşma dek iki mübârek eli

Muñkem olub dest-i tevekkül gibi
Hâkde tam-tâze yatur gil gibi

İtmemiş efsurde ânı ol vedûd
Meymenet-i cûd ile bulmuş vücûd

Alet-i lutf olmağın ol pâdişâh
Kâfirüñ ' zâsın idince penâh

1965 Gâlib anı hâke gıdâ itmeyen
Nâre dahı yakmaz ider şâd u şen

Añla bu ma' nâda nedür müdde' â
Mü'min olunca nic' olur eshiyâ¹

¹ 1954a. HA. devr eyleye-1958a. AE. Sed-1961a. AE. liken-1962b.ASL. durur-1964b. ASL, HA, AE nigâh-1966b.ASL. olıcak.

Fahr-ı resûl mümsik ile müfsidi

Müşrik-i mādûne berâber didi

Şirk olıcağ cehlile mâder-peder

° Ucbile baħl oldı karındaşlar

Müşkil olur dağ-ı dil-i bî-ğınâ

Aña etibbâ idemezler devâ

1970 Çâresi yok ol maraz-ı mühlüküñ

Ğâfiyesi mümsik olur müşriküñ

Ehl-i sehâ ekser olur bî-° adıl

Nekbet olur kevne haşis u baħıl

Hâşılı ol mecma° ı nâ mihr-bân

° Âleme turdukca belâdur hemân

Her biri bir cife-i ızrafudur

Mübtezel ü h'âr-ı muzahrafudur

Her biri bir nâkes-i dil-şaht olur

Her birisi müdbir-i bedbaht olur

1975 Nef a çalış mâ'il-i° irfân isen

Hisseti terk eyle ger insân isen

Keşmekeş-i hâviyeden mücmelâ

° Aciz iken nicesi Hâkâniyâ

Yümn-i sehâvetle halâş oldılar

Menfa° at-i° âmile hâş oldılar

B- Nicesini kıldı sehâ ber murâd

Nice dil-i ğamzede-i kıldı şâd

علموا اولادكم بالشعر فانه يطلق الذهن ويورث السجاعة

Halqına şf rûn o nebiyyü'l-fesih

Böyle işâret buyururlar şahih¹

¹ 1967b. ASL, HA yakındur-1970b. AE. müşrik ... mümsikün-1973a. HA. etrâfdürür-1975b. ASL. Hisset ü nisyânı ko insân isen-1977B. Bu beyit yalnız HA'da var-1979b. Şf re

Şarḥ at idüb ʿ âdet-i muḥ ʿ âdiñuz
Nazma ḥariş idesün evlâdiñuz

- 1980 Şâ ʿ ire meftuḥ olur esrâr-ı Hâk
Şîʿ rdür âyîne-i envârı Hâk

Herkese feyz olmaz o fenn-i ʿ adîm
Tab ʿ ı seçîm ola mı hiç müstakîm

Nazm için ol vâli-i vâlâ himem
Didi olur mücib-i cûd u kerem

Çok şınanubdur bu rumûz-ı bedîʿ
Lâbid olur ehl-i mürüvvet şeciʿ

Tev'em olub ehl-i mürüvvetle cûd
Şanasın elbette ider ğark-ı sûd

- 1985 Şîʿ r sülûk ehline âletdürür
Evveli âşâr-ı kerâmetdürür

Olmasa eşʿ ar-ı bülend iştiḥâr
Naḳd-ı süḥan bulmaz idi fî tibâr

Rûyi zemîni toñadur her zemân
Hîf at-ı nazm-ı şîʿ arâyı zemân

HİKAYET-I KÂ ʿ B BIN ZÜHEYR ŞÂ ʿ İR Kİ HÂZRET-I EZ ŞEHRANDE BUD U BAZ AMED TEKARRUB SABİKA

Kâfiye sencân-ı ʿ adimü'n-naẓîr
Hep bu hikâyet ḥaberin şöyledir

Tab ʿ ı selis ü süḥan-ı müstakîm
Ekşer olur mazḥar-ı luṭf-i ʿ amîm

- 1990 Faḥr-ı fihul-ı şîʿ ârâyı ʿ arab
İbni Züheyr ol neseḫiyyü'n-neseb¹

¹ 1981b. HA. ʿ azim-1983a. HA. çün-1985b. HA. evvel o asâr-1988b. AE. şöyle.

Dāhīl iken ḥallā-ı aşābda
Bulmuş iken raġbeti ol bābda

6 - İtdi isābet aña bir kār-ı sa° b
Nefyi beled oldı Züheyr İbn-i Kā° b

Ḳā° a-ı mehmiyye-i hicret-den ol
Tarḥ olma diyü buyurdı resūl

Oldı o merdūd-ı nebiyyü'l-verā
Vādi-i ḥurmāna düşüb bī-nevā

Kendüyi bir kimse ḳabūl itmedi
Dāmen-i maḳsūdına el yetmedi

1995 Gāib olub gül-i beyābān gibi
Bādiyede ḳaldı muġaylān gibi

Geşt iderek deştı çū bād-ı nesīm
Vārdı bir iklimde oldı muḳīm

Derd-i reşid ile o merd-i reşid
Ḳaldı o vādide olub nā-bedid

Bir nice müddet ġam-ı bī intihā
Eyledi āvāre anı mücmelā

İtdi fūrāḳ-ı elem-i kūy-i yār
Ḳalb-i ḥazinüñ o ġaribüñ fīġār

2000 ° Aḳıbet ol bāb-ı şafā- ġüstere
Ya° ni der-i ḥazret-i Peyġambere

Hālini ol nādire-i veche ° arz
Eyledi bir ḥūb ḳasīdeyle ° arz

İtmişidi nazmınuñ ol hoş nihād
Maṭla° ı maṭbū° ını Banet Su° ad

Oldı meşāhir-i ḳasāyidden ol
Heb aña ḳbāl ider ehl-i ḳabūl¹

¹ 1991a. ASL, HA, AE. aḥbābda-1991b. ASL, HA, AE. Her bābda-1991B. Bu beyit T.E, NP'da yok-1996a. NP. deşt iderek-1997a. ASL, AE. derd-i şedid.

Kubbe-i Islâmda ol şah-ı dîn
Olmuşiken luṭfile mesned-nişîn

2005 Geldi kaşideyle o Ferrûh lakab
Şehre girüb itmedi su³ i edeb

Nite ki enhârı bahâr iktirân
Düşdi ayağuna o servin revân

Çehre-i ser-ḥayle gelüb âle-vâr
Dağ-ı dîli itmek için âşikâr

Âyine-i zâte mukâbil turub
Pây-ı sa^c âdetlerine yüz sürüb

İtdi kırâ^c at anı âvâz ile
Nâle-i cân sūz ile âğâz ile

2010 Şöyle ki rıkkat gelüb ol servere
İtdi eşer ḥâtır-ı peygambere

Güş idüb ol hūş alıcak sözleri
Toldı şadef gibi güzel gözleri

Şa^c ir o nazmı okuyunca temâm
Serv gibi ol şeh-i ^c âli-mekâm

B- Sâlmı sâlmı olub pür-sürûr
Mevcini izhare idüb baḥr-ı nûr

Luṭfile tahsîn idüb ol müznibe
Hem şalmurlardı iki cânibe

Hulle-i Sündüs şerefın ol melek
Tâlib iken atlas-ı çarḥ-ı felek

2015 Aña ^c inâyet buyurub ol zemân
Eylediler duşına ilḳâ hemân¹

¹ 2005a. HA, NP. fitne-i-2007b. HA. dağ-ı dîli itmek için-2009b.ASL,AE. dîl sâzile/ HA. sâz u nevâ sâz ile-1010b. NP. ḥazret-i Peygambere - 2012B. Bu beyit T.E'de yok-2011a. NP. Güş iderek.

Giydürüb ol hıf ati ol nūr-ı zāt
Cismin anuñ nārdan itdi necāt

Kisvelerin ya' ni imāmü'l-harem
Eyleyüb envā' ı' atā vü kerem

Arkalarından çıkarub Ka' be-vār
Ka' b'e' atā eyledi bi-ihtiyār

' Afv idüb ol cürm-i ğalizin anuñ
Verdi aña emtā asın dünyenüñ

2020 Gel yine kurbümde nedīm ol didi
Ehl-i Medine'yle mukīm ol didi

Buldı şeref def olunub ğā ile
Ruḥṣat-ı fermān-ı hümāyun ile

Heb füṣḥā ḥayline bil būni kim
Şart idi ikrām-ı nebiy-yi kerīm

Farz değil mi o şehün bi-nizā'
Sünnet-i ğarrālarına ittibā'

Hāşılı nazm ehline ta' zım kıl
Cümleden ol zümre-i takdīm kıl

2025 Dür gerek bī-ta' ab u inkıbāz
Ehl-i sühandan sühan-ı f tirāz
Cevri қо imdi gözin aç ey felek
Sünnet imiş şā' iri' izzetletmek

Kişi ma' arifle bulur rağbeti
Çokdürür ol fende fevāid kati

Cāhi olur zikr-i melek şubḥ u şām
Nutḳ-ı kerīm-i füṣḥā-yı kirām

B- Ki kişi bir mısra' a mālİK olur
' Arşda teşbīh-i melāik olur¹

¹ 2016a. AE. giydürüben-1019a. ASL. HA. azīmüñ anuñ-2020a. HA. Kabrimde-2021a. ASL, HA. olub ol ğāile-2021b. HA. Ruḥṣata fermān ehl-i hümāyun ile.

Kâc ide-i ekser-i mazmun-ı hâş
Mühlikeden şâhibin eyler hâlâş

2030 Ehl-i dile mâil isen çün nihâl
Şâhların sidre-veş etrâfa şâl

Kıl c urefâ şakına sâyende câ
Her birin eflâke çıkar çün şabâ

Kubbe-i çarh-ı felek-i pür karîb
Tifl-ı dil anda görünür pür-mehîb

Bunda huzûr eyleyemez c ârifân
Zill-ı kerem olmayacak sâyebân

Görmeyesen nice ki râf nâyımış
Sâyeler altında bulur perveriş

2035 Öykünemez hey³ et-i zuğama zab^c
Gayrilere benzemez erbâb-ı tab^c

Oldı heb ol mecma^c -ı rûşen nihâd
Meş^c ale-dârân-ı tarîk-i sedâd

Bedreka-ı kâfile-i c akl-ı kül
Mazhar-ı elâf-ı mülûk-ı rûsul

Eyleme ol silsileye gec nazar
Kim bir uci şir-i Hüdâya çıkar

Kangı tabî at ola müntazım
Müntazımu'l-hâl olur şöyle kim

2040 Reşk ider ahvâlına tâ haşre dek
Mertebe şâhibleri bi-reyb ü şek

Hışş-i başar irmez olur şânına
Gül gibi maksûd olur ahebına¹

¹ 2025b. ASL. Suhandâ-2027b. HA. me^c ârif kati-2028B. Bu beyit TE, NP'da yok-
2031b. HA. Tifl gibi anda bilinur mehib/AE-NP, görünürmüş mehib-2034a. HA.
görmemişin kim nice-2034b. ASL. sâyenin-2035a. TE. Zürrâka zab^c-2038b. HA. ...
deger-2040a. HA. Rüşd-2042b. ASL, AE, akrânına/ HA. erbâbına.

Rütbe-i şîr-i şeref âyâtı gör
Elsine-i ehl-i makâlâtı gör

Cümle üçer harfler asl u fer^c
Yazılacak şîr ile ^c arşile şer^c

Ey füsehâ şaffın idüb rû sefid
Maḥzenine dillerin iden kilid

2045 Luṭfile Ḥakānî'ye kıl feth-i bâb
Nazm-ı gülîstânına vir âb u tâb

ان الله يحب السهل الطلق

Böyledür ol dâver-i Ferrûḥ rikâb
Kâm dîhi vü kâm rev-i kâmyâb

Nûruñ olub şâhid-i maḥşûde beg
Yek sühan u yek dil ü yek rû iseg

Yek cihet ol halkile Haydar gibi
Olma iki dillü kalender gibi

Ḥaḳḳa yakın olmağa bi reyb ü şek
Tâb^c ı şüküfte gönül açık gerek

2050 Münkabız olma işüñ olsun neşât
Deyne^c alâmet gibidür inbisât

Gül gibi gül şu gibi ak muṭṭasıl
Taḥ at-ı beşşâş ile ol sâf dil

Şarṭ-ı ezeldür ki olur nik ḥû
Ḳande ise ḥûb lîka ḥande rû

Isterisen kurb-ı ilâhide câ
Münbasitü'l-vech olıgör dâimâ

Imdi güler yüz dil-i ḥûb âyine
Oldılar eymâne iki beyyine¹

¹ 2044b. AE,EY füsehâ şaffın iden rû sefid-2046b. ASL, HA kâm râm dîh ü kâm yâb-2047a. AE,NP rûyın-2048b. HA. yüzli-2049b. HA,AE, dil-i ḥurrem-2052b. ASL, ḥob rû-2053b. ASL, HA ola gör.

- 2055 Hüyını nerm eyle açuk kaşlu ol
Bunları Allāh sever, dir resül

HIKAYET-I MÜNAZA^c A DER-MIYAN HAZRET-I
^c İSÂ VÜ YAHYA ^c ALEYHÜMA'S-SELAM

- Rûh-ı makālım ki ider cân nişâr
Ab-ı hayât andan olur behre-vâr
- Bahr-ı şafânuñ suhanımdur düri
Aña şadef gibi kulak dut yüri
- Hazret-i ^c İsâ ile Yahyâ meger
Birbirine bahşilla dahl etdiler
- Burc-ı nübüvvetde o saf d ahterân
Eylediler bir biri ile kırân
- 2060 Ol iki hurşid-i sipihr irtîâ^c
Ya^c ni mu^c âşırlar idi bi-nizâ^c
- Sâbit olubdur bu kelâm-ı şarîh
Münşerihü'l-kalb idi gâyet Mesîh
- Nutq-ı nefisidi killid-i fütûh
Hande-i cân bahşi idi kût-ı ruh
- Ehl-i şaâ ^c askerine baş idi
Hâsılı ifâtile beşşâş idi
- Tab^c ı şüküft ile kelâm idicek
^c Alem-i kudsi unudurdu melek
- 2065 Niteki kebg-i çemen-i murğ-zâr
Kahkahasından bilünürdi o yâr
- Yoğ idi misli o şeker-handenüñ
Bir gül-i handanı idi gülşentüñ¹

¹ 2055a. ASL, tekr eyle/ HA. açuk kalbli ol-2059b. HA. biri biriyle-2062a. HA. mesih idi.

Açılub ol ğonce-i ğülzâr-ı cân
Câm-ı mey-i meclis-i rûhâniyân

Açsa dehen ħandeye âġâz idüb
Bezm-i semâvâtı tarabsâz idüb

Ra'şe düşerdi dil-i mihr ü mehe
Itse sürâhî gibi ger kâhkaha

2070 Emn ü amân-ı melik-i lâ-yenâm
Dâim anı itmiş idi şâd-kâm

Ẓıddı idi ħulkat-ı Yahya anuñ
Nidüġünü bilmezidi ħandenüñ

Câile-i nâr ile ol mûr-pâk
Gülmedi^c ömrinde olub ħande-nâk

Ab-ı beķâ yaġsa olub hoş-ġüvâr
Bâd-ı behişt esse nice rûzigâr

Țolsa mizâhile sipihr ol ġüneş
Aġzın açub ġülmez idi ġonce-veş

2075 Aġlar iken niteki ebr-i behâr
Bir ġün o peyġâmbere-i perhizkâr

Nâle-vü âhile idüb zemzeme
Derdile didi puser-i Meryeme

Nice berây hem nefes-i ehl-i fen
Nây gibi inlemek evlâ iken

Bencileyin aġlamayub şubġ u şâm^c
Ömrini ħandeyile geçürdin temâm

Ķalbüne bu ħande-i bî-intihâ
Virmedimi ey ġül-i ra^c nâ ġinâ

2080 Şûret-i ġafletde idersen nazâr
Sende ki ol ħande-i beyhûdeler¹

¹ 2068a. ASL, HA ġülmeġe-2071a. ASL, HA ħazret-i-2072b. AE. olmadı ... ġülü-
2073b. AE. bâġe-i-2074a. NP. ol nokşan-2074b. ASL aġız-2078b. AE. geçürmek
müddâm-2080a. ASL, HA. ġafletdür.

Yohsa mehālikden olub muṭma³ in
Fikr-i hüdādan müteğā fil misin

Bunda gelüb açılan eyler ḥatā
Ḥandeye lāyık mı bu mātem-serā

Ol süḥānuñ zemzeme-i nā-gehi
Itidi terah ḥatır-ı rūḥu'l-lāhi

Ḥazret-i Yahyā ya eyitdi hermin
Ey ḥalef-i muḥterem-i mürselin

2085 Rahmet-i Feyyāz-ı ezelden ya sin
Ye'sile kânıt mısın ey mü'temin

Ḳat^c ı recā eyleyüb ol bābdan
Ḥeslı kesdinmi ümidin yā sen

Şefḳati deryālarınıñ gāvṭasın
Yohsa bilenler gibi bilmez misin

Mağfireti^c amm olan ol gird-ğār
Şakḳ-ı^c avāmı ide mi şerm-sār

Nice bir ebrüni idüb çin-i çebin
Ḥavf u ḥatādan olasın der-kemin

2090 Ḳalb-i şerīfünde olān inkisār
Gitmeye bu ḥüznile leyl ü nehār

Böyle cevāb eyleyecek ol ḥakīm
Oldı muḥātab eleminden sekīm

Ḥaşlı bir birine zıd oldı heb
Ḥavf u recā bahşine açduḳ taleb

Olmadı ḥall^c uḳdesi ol gevherüñ
Aralarında iki Peyğamberüñ

Muṭtarib itdi o ğām ḥāile
Hazret-i Yahya'yı Mesihāyile¹

¹ 2082b. ASL, HA, AE aña yapılmadı-2085a. ASL, HA, AE. ... meger-2085b. ASL, HA, AE muṭ teber-2086b. AE. ümidi-2088a. HA. bir ü bār-2088b. ASL, HA, AE. ḥavāsı-2089b. HA ḳalasın-2091a. AE. böyle ḥıṭāb-2092. Bu beyit AE'de yoktur-2093a. HA, AE, bu gevherüñ

- 2095 Peyk-i Cefl itdi o sa^c at nüzül
Didiki ey nāmverān-ı fihūl
- ° İzzetile eyleyüb ikrām-ı tām
Kıldı size hāzret-i bāri selām
- Kullarıma didi haber ver ki sen
Kangısı itdüyse bana hūsn ü zann
- Bārgēhi ° izz-ı celālum hākī
Nūr-ı tecellā-ı cemālum hākī
- Şāhil-i kurbımda odur muhterem
Ya^c ni rızam anda ben anuñlayam
- 2100 Hāqdan o vechile gelince hıñāb
Oldı mücāb ol iki ° āli-cenāb
- Eyledi fermān-ı şeh-i bī-niyāz
Nūr u zulem arasını imtiyāz
- «Hük-m-i elest» ideli āfākı pür
° Adet-i kânun-ı ezel böyledür
- Def olunur hātıra-ı enbiyā
Şübhedē qalmaz o gürūh-ı vefā
- Hall ider ol mübhemi ilhām-ı zāt
Hikmetile keşf olunur müşkilāt
- 2105 Mes'ele her neyse hemān ol maḥal
Mā-ḥaşel añlamaz olur cümle hāl
- ° Arif-i bīllāh isen imdi müdām
Hüzni gider mutṭaşıl ol şād-kām
- Olmaz imiş mutṭaşıl ey seng-rū
Mü'min olan tūre dil ü şaht-rū
- Yümni olur her ruḥ-i ferrūḥ ferūñ
İşleri onmaz yüzi gülmezlerün¹

¹ 2097b. AE,NP kangısı kim itdi ise- 2100b. HA. oldı hicāb-2101b. AE. zulmet-i nūr-2104b. ASL, HA. olur ol-2105b. NP añlanamaz-2106a. ASL, HA, AE, hemān-2106b. ASL, şādımān-2107a. ASL, AE, NP. söyle bil ey señg hū/ HA ... nik-hū

- Dîne sezâ şıdk u şafâdur gönül
Kaşını çin itme hañadur gönül
- 2110 Tâ olıcak mevtile pür-ñün yürek
Şâf gerek, kalb-ü kaş açık gerek
- Darb-ı meşeldür kişi ey re'yi zen
Kaşa gelür aşa gelür şanma sen
- Cebhe küşâ olur imiş mü' minin
Olmıya gör kara-gönüllü şağın
- B- Mü' min olan şikletile yürimez
Kaşını çatmaz yüzini dürimez
- Vâcibin elâfına kıl f' timâd
Rûz-ı şeb ol hâşılı mesnûr-ı şâd
- Gönce gibi ey büt-i gül pirehen
Yumma demâdem dehenlî hâdeden
- 2115 Kim didilerâdemüñ ehl-i fîñûñ
Himmetine göre döner dehr-i dñn
- Diñlemeyüb ta' ne zenüñ derkemin
Alma yürî' aynına dünyâ ğamın
- Hakke çalış şüphe gelince dile
Tiğ-i توكلت على الله ile
- Silsile-i bendi kemend ide gör
Himmeti bir pâre bülend idegör
- Bunda mukadder olan ey pir-ñired
Çünkü olur her ne ise şâf derd
- 2120 Lâyık odur kim geçe ömr-i ' azîz
' İşertile tâ olıcak rûste-ñîz
- Hâzrete Hâkânî sıfat ey ahlî
Gel mütevekkil olalum biz dahî¹

¹ 2110a. ASL, havf ile-2110b. HA, safların kalbleri açık gerek-2111a. NP... bu ki ey-2112a. ASL, yüzün ağırmas şağın ey ehl-i dîn-2112. Bu beyit AE'de yok. 2112B. Bu beyit TE ve NP'da yok-2112B-b. AE... yürimez-2114b. HA. gülmeden-2117a. HA. çekme/AE gelürse dile-2119b. ASL, AE. nîk ü bed. 2120a. AE. ' ömrin ' aziz-2120b.ASL, HA irecek.

Ehl-i riya rağmına bî-ters ü bāk
Gül gibi her-bār olalım ḥande-nāk

نهار و آفتاب

Faẓl-ı hedāyāde o zü'l-fazl-ı cū d
Nükte-i cānbahş idi ° ayn-ı sū d

Ümmete anlatmağa bihbūdını
Kendüsi bî'n-nefs buyurdi buni

2125 Dostların her ne kadar olsa bed
İylik ile it yine dād u pesend

Ḥubbına aḥbābuñ irerse gezend
Eyle hediyeyle aña pāy-ı bend

Bir peri gāh ise gehi bergüzār
Gönder aḥibbāya idüb i° tizār

Dostluğınāz tuḥaf eyler ziyād
Oldı hedāyā sebep-i ittihād

Gözle refikūñ bu güzergāhda
Hemrehūñ ūnutma şakın rāhda

2130 Kim bu ° amel dost ider düşmeni
Lāyık-ı Firdevs ider āḥır seni

Diñle beni gūşını dut gūşış it
Sanf at-ı islāma düşer bir iş it

Ḳible-nümā gibi olub yek-ciḥet
Ka° be-i ḳalb-i nüdemāyı gözet¹

¹ 2123b. ASL, olub/ AE, NP. idüb-2124b. AE, buyurmuş-2128a. HA, AE, Dostluğu-2130b. HA. eñ soñ seni

HIKAYET-I AN ŞAHİB PERHİZ EZ
ŞAHABE-I KIRAM RADİYALLAHU ° ANH

Pir-i hîred böyle rivāyet ider
Ehl-i müşâfâta hikāyet ider

Hikmet-i mahz olmağın efsānesi
Murğ-ı dili dāme şalar dānesi

- 2135 Tuḥfe mezîd eyler imiş ülfeti
Diñle şahābeyle olan şohbeti

Birisi aşhāb-ı kibāruñ meger
Hırşile bir kelleyi tabḥ itdiler

Cān eridüb âteş-i ıkdāmile
Eyledi puḥte tama° ḥāmile

Tabḥ idicek ḥāşılı ol kelleyi
Andi o dem nükte-i ma zılla-ı

Arzuyı tab° ile tabḥ itmegin
Ṭatmadı bir lokmasın ol rast-bîn

- 2140 Didi düşermi bu ṭa° ām-ı nefîs
Şimdi ola ṭu° me-i nefis-i ḥāsîs

Cārim olanlar yer iken ḥūn-ı ğam
Ben anı tenhada tenāvül idem

Semt-i hediyeyle o re'si hemān
Cārına irsāl idüb ol yār-ı cān

Nefs-i nefîsine ğidā itmedi
Sa° yini cehd itdi hebā itmedi

° Aḳîbet ol cūd-ı seḥā ma° deni
Görmedi inşāfa münāsib anı

- 2145 Sāim iken geldi çün ol bergüzār
Ḳurb-ı serāyında olan hem-civār

Şaklamayub ol seri iflār içün
Ol daḥi gönderdi anı° ār içün¹

¹ 2135a. ASL himmeti-2136a. ASL. kirāmuñ meger-2137b. ASL, HA, NAP. Anı pişürdi-2138b. AE. mā-ḳilleyi-2141a. NP. ° azim .../ASL, AE, ḥān-ı ğam.

Buldı teselsül o tuhaf mâ-ḥaşel
Hiç birisi şunmadı o re'se el

Kulzüm-i şehri dolaşub nuñ gibi
Döndi o ser kâse-i gerdün gibi

Devr idüb aşhâbı yek-â-yek yine
Geldi pes ol re's-i ğanem birine

2150 Eyler iken fikretin iftârinuñ
Kendüye gönderdi biri cârınuñ

Hamd idüb Allâh'a keḫâf eyledi
Ayine-i ḳalbini şâf eyledi

Nûr-ı mürüvvetden idüb ḥubb-ı dâd
Ülfete oldu sebeb-i izdiyâd

2152B Nûr-i meveddet oluben puḫte- ser
Eyledi aşhâb-ı resûle eṣer

Ya' ni olub ba' iş-i ḥubb u dâd
Ülfete oldu sebeb-i izdiyâd¹

Oldı muḥabbet göge ağdukça şîd
Aralarında o gürûhın şedîd

Biri birisinden o merdân-ı üğ
Kıl kadar itmezler idi cân dirîğ

2155 Ülfet ile her birinüñ rûz u şeb
Hüsn-i sülûk idi işi güci heb

Imdi sözüm diñle beni esle gel
Nuşımı gör aña göre kıl ' amel

Eyleme vahşet yûri ey merd-kâr
Ülfet-i aḫbâb iledür kâr u bâr

¹ 2147b.ASL biri ... ol-2148a. ASL dolayub/ NP. dolanub-2148b. HA. kubbe-i/ NP. fitne-i-2150a. ASL fikrini-2152a. ASL, AE. ... meveddet olub ol puḫte ser/ NP, HA. oluben puḫte ser- Eyledi aşhâb-ı resûle eṣer.

‘ Alem-i fânide beşâ-yı nüfûs
Didiki ihvâniledür Cālinus

Bahr-ı muhîṭ olalı ‘ alem medâr
Çarḥ-ı sitemkâr olalı üstüvâr

2160 Olmadı merd-eḡḡen olub tîḡ-zen
Kât ‘ ı ta‘ alluk iden aḡbâbdan

Câhil ü nādâna açılmaz bu der
Remz-i ‘ ulûmi ‘ ukālâ fehm ider

Dâr-ı ḡamuñ nakş-ı nigârına sen
Virme gönül örneḡi al aḡbâbdan

Bâḡ-ı maḡabbetde gül ü âle vār
Kârımı it ḡâsılı bahşende-vār

Tuḡfe-i cārâne dil ü cân vir
Her neye yetdiyse gücin anı vir

2165 Mâ melekûñ vir yûri çok söyleme
Nakd-ı dil ü cânı dirîḡ eyleme

Gül gibi meftûḡ idüb ebvâbını
Lutfile ḡâhi gözet aḡbâbını¹

Tuḡfeni ‘ arz it ne ise cüz ü kül
Ya‘ ni ‘ aziz olması lâzım deḡül

Kendözine itme hedâyâda zûr
Pây-ı meleḡ çekdi Süleymân'a mûr

Anuñ içün pir-i ḡired mürşidi
Dîn-i Muḡammed'de ḡarac yok didi

2170 Vaż‘ olalı kevne bu gerdûn bisât
Müslim olan böyle ider ihtilât

¹ 2154b. NP. itmez idi- 2156a. ASL. imdi beni dirîle sözüm esle gel-2162. Bu beyit ASL'de yoktur-2163a. ASL, HA, NP. ... dik-2163b. AS, HA, NP. bahşendelik/AE . olsun işün ḡâsılı bahşendelik-a2164a. ASL, AE. cânı-a2165b. NP. dîni dirîḡ eyleme.

Hâl bu kim hâsıl ide havşala
Bakmayarak mâziye müstağbele

Ekşeri halkuñ oluyor hâksâr
Vahşet-i pür dehşetile hâr u zâr

Hâke şalub cur' a-i peymânesin
Tuhf-e-i nâciz-i fakîrânesin

Ğaflet ile dostdan eyler dirîğ
Kendü fezâsına yağar olsa mîğ

2175 Cûde çalış itme şağın güllük
Yolda komaz âdemi mebzûlluk

Pertev-i ülfet ki ider kalbi pür
Nûr-ı fuyûzâtı ilâhiyyedür

‘ Aleme ey mekrûmetin ‘ amm iden
Tuhf-e-i rûh-ı tene in‘ â m iden

Hâtır-ı Hâkânîye vir inşirâh
Ülfet-i ‘ irânile bulsun felâh¹

زرنی غباتر در حبا

Didi o mes‘ üd-ı cibâh-ı melek
Kıble-i ikbâl-ı simâk u semek

2180 Nûr-ı Mâhabbetden idersen ümîd
Kûllet-i ülfetle olur ber-mezîd

¹ 2168a. NP. kendozün-2170a. ASL, HA, AE, NP. rengin bisât-2171a. ASL, HA, NP idüb/ AE. ider-2172b. ASL, dehşeti pür deşti ile../ HA, vahşeti pür meşyetile-2173b. AE. hakîrânesin-2181b. ASL, AE, NP biraz bi-2182b. AE. meveddet tebâh-2184a. AE. akdile.

Şoĥbet-i aĥbāb olıcak ber-devām
Şevĥ ola şāyed ki ola bī-nizām

Eyle ziyāret hevesin ġāh ġāh
Olmiya tārāĥ-ı maĥabbet tebāh

Böyle hekīmānc sülūk-ı şavāb
Oldıķukūbe sebeb-i incizāb

Hıffet-i^c aķlıyle bulub iştihār
İtme şakın kendüni bi-^f tibār

2185 Da^f vet olinmādan iken çün ne^śm
Bir yere varub şakın olma mu^śīm

Yine mi geldi dimeden giderek
Yekdürür elĥaķ yine gelmez dimeck

Ayda bir itmekle tecelli hilāl
Ru'yetine māl olurlar ricāl

Gökde güneş olmaĥıla bi-sebāt
İtmez aña kimse bakub iltiā^t

HIKAYET-I HAZRET-I SEYYID Ü'L-MÜRSELİN BA EBA HÜREYRE RADIYALLAHU^c ANHU

Nādire kūyı ĥarem-i inzivā
Böylece nutķ itdi dir ehl-i sa^ā

2190 Nuşĥa-ı tab^c ı olıcak dūr-feşān
Eyledi gevherleri heb ĥırz-ı cān

Zübde-i aşĥāb olan ol nām-ver
Ya^c ni Ebü'l-hürre ġazanfer nazār¹

Efsaĥ-ı rāvi-i çĥādiş idi
Cām^ī i terbi^c idi tesliş idi

¹ 2190b. ASL, HA, NP. eyle hep ol pendleri

‘ Arif-i billāh idi o kār-dan
Böyle bilür anı zevî'l-‘ aql olan

Bahr-ı me‘ ârifde o yekdânedür
Bilmedi dünyâ nedür ‘ uqbâ nedür

2195 ‘ Aşık idi vechine Peyğamberüñ
Cem‘ ine bir şem‘ idi ol serverüñ

Hâk-i rehın virmez idi ‘ âleme
Belki medâr-ı felek-i a‘ zama

Bilmeyüb el-kışsa sürür-ı gamı
Her gün olurdu harem-i mahremi

Şâm olıcağ hîdmete mahdûm idi
Bezm-i şerifinde anuñ mûm idi

Ol melekün bâ‘ iş-i rif‘ atları
Nüh feleküñ şems-i se‘ âdetleri

2200 ‘ İzzetile ‘ azm-i sefer itseler
Meyl-i gaza cyleseler gitseler

Yel gibi yanınca şitâbân idi
Ya‘ ni rihâbında gazelhân idi

Yürimede atlıya virmezdi yol
Ekşeri halen ki piyâdeydi ol

Nür-ı derûniyle ki pûr-tâb idi
Meş‘ alc-i ‘ asker-i aşhâb idi

Sevmişidi hazret-i Peyğamberi
Kurret-i ‘ ayn idi ruh-ı enveri ¹

¹ 2198b. AE. yanar mûm-2201b. ASL, kurb-i.. -2202b. AE. anlara-2202b. ASL, hâlikî/ HA. evkâti-2204b. NP AE, NP. hâlâ ki kurre-i

2205 Olmaz idi ansuz o bezm-i nefîs
Gice cefîs idi ve gündüz enîs

Bir nefes ayrılrsa ger ol rûh-i pâk
Anı helâk eyler idi infîkâk

Bir gün aña şefkatin izâr için
Kendüye ihlâşını iş ar için

Luţfile ol vâli-i vâlâ güher
Didi degüldür yûri bu mur^e teber

Vuşlat-ı dâim dürrür it i^e tîkâd
Râbıta-ı kıllat-i hubb-ı vidâd

2210 Kûyime eyyâmda be-râyet besîc
Eyle ziyâret idicek gic gic

Araya tâ girmeye gerd ü kesel
Hırşı gider meclisime az gel

Ta nigerânım saña efzûn ola
Dil-i tâleb vaşlına meftûn ola

İtmegile zevk-i vişâlin ümîd
Eyleye gündend güne şevkim mezîd

Şart-ı maḥabbetde eyâ nik-ḥu
Mücib-i ifrâṭ olur ol arzu

2215 Zâtını bu ülfet-i leyl ü neḥâr
Ḥavfım odur kim ide bî-i^e tîbâr

Didi cevâbında ki ey sine-sâf
Sâf-ı şiken saf şikenân-ı meşâf

Ol seni irsâl iden Allâh için
Velvele-iâh-ı şeh-er-gâh için

Sırr-ı ezel ḥaḳḳı için yâ resûl
Sen beni bu^e aybım ile kıl kabûl¹

¹ 2205b. TE. gündüz enis-2215b. ASL, HA, AE, NP. karkum.

Ey nî amî c âîfeti çok habîb
Bu kapudan itme beni bi-nasîb

2220 Gerçi sözün silk-i cevâhirdür
Hikmeti mahz olduğu zâhir dürür

Lik anı cyleme hüccet baña
Minnetim el-hağ budur ancak saña

Har olayım dîde-i hağ bînine
İtme nazar bende-i dîrînine

Tek nigerânım saña olsun benüm
Nûr ile tolsun ölice medfenüm

Bekliyeüm kapunı câru gibi
Bir yere deprenmeyeyüm şu gibi

2225 Ya' ni tutayım bir işüñ başını
Yaşdanayum işigünüñ taşını

Böyle diyüb olmayacak hüd-perest
Kıpdı se' âdet topın ol tîz-dest

c Arşa irişdi uci cevğânınun
Göñline girdi o kerem kânınun

Şânına reşk itdi zemîn ü zemân
Ya' ni ki meydan anuñ oldu hemân

Mâlik olub nice kerâmetlere
İrdi nice baht-ı şaâ-güstere

2230 Virdi şeref rütbe-i kurb-ı resûl
Oldı delîl ekser-i aşhâba ol

Kâdrünü ensâr u muhâcir anuñ
Bıldüler ekremin idüb dünyenüñ

Hağ arasında nitekim sîb ü bih
Oldı o mecma' da müşâruñ ileyh¹

¹ 2222a. NP. olayın-2224a. ASL, hâver gibi-2225b. ASL, HA, NP yaşdanayın-2231b. ASL, HA, NP, AE ikrâmın.

İtmişidi mâ'il olaldan resûl
Cümle-i ed' iyyasini Hâk kabûl

Bedr gazâsında o mâh-ı temâm
Cû' u ateşden olıcak telh-kâm

- 2235 Kurb-ı rikâbında idi Bü-Hüreyr
Deyr-i cihâni bile eylerdi seyr

İtdi cerâbından o seyyâh arz
Bir iki hurmâ çıkârub çünki' arz

Hâzret o hurmâyile iflâr idüb
Dest-i' a'âsını güher-bâr idüb

Temri o dem karnı doyunca yidi
Ba' de cerâbunu getür aç didi

Açdı cerâbını o kân-ı ve'â
Maḥrem-i râz-ı ḥarem-i Muṣṭafa

- 2240 Ab-ı belṣâ gibi o ḥazr-ı ḥarem
İtdi lu' âbın aña ilṣâ o dem

Nf met-i âb-ı leb-i ḥayrû'l-beşer
Cûdesini itdi anuñ pür-şeker

Kân-ı güher gibi olub ol cerâb
Dürr-i hoşâbile tolı la' l-ı nâb

Cûdde mevcûd idi bî-cüst ü cû
Göñli ne kim itse anuñ ârzu

Herne ki zıkr itse o ḥâs-ı resûl
El şunub âlurdı cerâbından ol

- 2245 Ab u nf am nân u nevâ sîm ü zer
Cümleden olurlar idi behre-ver

Heb' ure'â ḥayli bilür sor gör
Nâmına Türkide daḡarcık dinür¹

¹ 2233a. HA. mâ'il idi-2233b. HA. da' iyyesini-2234b. ASL, şâd-kâm-2236a. ASL, cidâbından (y) -2236a. HA. Açdı-2237a. ASL, ḥurmaları-2238b. ASL, şöñra-2239a. ASL, HA, NP. cerâbun pes-2239b. AE. kibriyâ-2240a. ASL, AE, NP ḥazr-ı ḥarem-2242b. HA. olub/ NP olur- 2243b. ASL, HA, AE, NP. kalbi-2244a. HA. neyi-2244b. HA, AE, şunar-2246a. ASL, aña gör-2246b. ASL, HA. kim aña

Naql olunur kim o şerifü'l-haseb
Çekmedi hiç kıllat-i zâr u tâ' ab

Cân gibi bir semte çekilse revân
Beline bağlardı cerâbın heman

Ta olıcak hikmetile üstüvâr
Fitne-i bî-fâide-i cerb-dâr

2250 Anı o hengâmede o rû-scîd
Eylediler gâfletile nâ bedîd

Hâsılı ol şıdî u şafâ mâ' deni
Aldurub elden yavi kıldı anı

Didi hâreretle o sâhib-kerem
Fakd-ı cerâba bir iki kıt' a hem

Vird-i zebân eyledi aşhâb heb
Bulmuşidi şöhret-i beyne'l-^c Arab

Kâdr u medâr isteyen ehl-i suhan
^c lbret alur vâ' iz-i pür-güydan

2255 Nuḡ-i mükerrer getürür derd-i ser
Başlama hedyâne şuda^c ı gider

Ehli dili bahş-ı nezâketde yen
Merd-i sebük-dil olgör rind isen

Ḥaml-i cevâhirden isen bî-maḥal
Şikleti ko kimseye bâr olma gel

Aç gözin ey dilber-i şohbet peẓîr
Vech-i münîrinden olur dide-sîr

Olsa cihan ^c âşık-ı bî lâḡatun
Ḥalka göründükçe gider raḡbetün

2260 Muriş imiş ḥâşılı geçme öte
Kesret-i ru'yet ^c âdem-i ülfete¹

¹ 2247a. HA, NP. şerifü'n-neseb-2247b. HA, rād u tâ' ab-2249b. NP. darb u âr-2252b. AE, NP. naḡd-ı - 2253a. ASL, HA, AE, NP. itdiler-2253b. HA, NP. şöhreti-2256b. ASL, NP. merd-i sebük ruh ola gör rind isen/ HA, AE, merd isen - 2259a. HA, tâ' atün.

Görmemisin anı şchân-ı cihan
Hâşşe-i zümre-i ° Osmâniyân

Cân gibi hikmetle nihân oldılar
Genc-i nihânı burada buldılar

İş bu serâ perde-i kurb-ı Hudâ
Yerlerini itdi hicâb-ı hañ

Dâd-ger-i ° alem-i kevn ü fesâd
Haş bu ki ° izzetlerin itdi murâd

2265 İtmegin cyyâmda her bâr-ı ° amn
° Id gibi halk anı gözler müdâm

Kâ° ide-i münker olaydı bu kâr
Hazreti kutb olur idi âşikâr

Varma tekellüfsüz olub her yere
Güşını tut nükte-i Peygambere

Ney gibi neylersin olub pür-hevâ
Dinlemedin mi beni Hâkka niyâ

Dem-i kâdem itmeklik ise niyyetüñ
Pâyını çek dâmenine ° uzletüñ

الرمو الضيف ولو كان كافراً

2270 Mükrim-i zayf ol ki o deryâyı-cûd
Böyle beşâret buyurur bâ-vücûd

° İlmile mihmânuñ olan nâmdâr
Belki ola nâdire-i rûzigâr

Kutb ola câiz ki yahud muhbir
Ya ola merdân-ı Hüdânuñ biri¹

¹ 2261b. AE. haşşaten-2262b. ASL, HA, NP genc-i murâdı-2263. Babeyit AE'de yok-
2264a. ASL, ziyâd/ NP. mezâvd-2266b. ASL, AE. hazır olur- 22676. ASL, AE, NP
hâzret-i 2268a. NP. söylesün-2268a. HA. pür şadâ 2270b. NP. işâret.

Her ne ise zayfa tevâzûf gerek
Cümle-i hâlini tettebbu^c gerek

Rûzi ğarîbüñ şeb-i dey-cûr olur
Kâlb-i müsâfir kati mekşûr olur

2275 Zayfına karşı sakın ey nîk-nâm
Kimse ile hufyeten itme kelâm

Söyleme zinhar oturub yanına
Öykelenüb söğme ev oğlanına

Sâlike sa^c b oldu bu yakın konak
Güçdürür el-hakk konuk ağırlamak

Kim bu husûsa şamed-i lâ-yerâm
Kendüsi biz-zat ider ihtirâm

Hâneni mihmânun için sil-süpür
Gevher-i kân-ı berakât andadur

HIKAYET-I HAZRET-I İBRAHİM ' ALEYHI'S-SELAM
BA-AN BEREHMEN KI MIHMAN O ŞOD

2280 Cân ile bu mes'ele-i diñle kim
Böyle didi nâzım-ı dürrü'n-nâzım

Gerd-i kederden dilüni sâf-kıl
Mekrûmeti zayfına iz af kıl

Bir gice bir Berhemen-i nâ-tüvân
Geşt ü güzâr eyleyerek nâ-gehân

Hâzreti İbrahim'e mihmân olur
Küşe-i hânında nemekdân olur

Zâl-ı kühen sâl-ı felek gibi tâ
İtmiş idi şib o fakîri dutâ

2285 Olmuşidi nice yıl ol ğamzede
Şubha-keş-i hücre-i âteş-gede¹

¹ 2272b. NP. Hudâdan-2276a. ASL, HA, AE sehvile-2277b. AE. Güçdürür-2278b.ASL, ... ihtimâm-2280b. HA,NP dürrü'n-na^c im-2281a. NP. var ke derden-2282b. NP. eyler iken

Câmeleri düd gibi kabkara
Kendüsi Nemrûd gibi mashara

Berzeha az kalmışdı gitmege
Mesken-i aşlıya rücû^c itmege

NF met içün çünki çekildi bisât
Fetḥ olub ol nat^c -ı sipîhr inbisât

Oldı salâ ḥ'an-ı Ḥalîlu'llah'a
Bây u gedâ geldiler ol dergâha

2290 Meyli neâyisde ise her kimüñ
Geldi ser-i ḥ'ânına İbrahim'üñ

Şofraya el sundı çün ol bî-nevâ
Şordı ana dinüñ ebü'l-enbiyâ

Aña cevâbında Mecus'em didi
^c Azim-i Ma^c müre-i Tus'em didi

Rahberüm Azer ü Zerdüş'tdür
Kûḥile deşti ğarazım geşt-dür

Eyledi çün böyle edâyı keşif
Zayf-ı Halil olan o pir-i zâ^c if

2295 Görmedi lâylık ki ide pāk- zât
Dostınuñ düşmenine iltiâf

Ya^c ni gelüb ḥ'ân-ı Halil'e kona
Anuñ ile bir yemege el şuna

Döndi eyitdi aña ol rehnümün
Râzık-ı rûziye dün ol pir-dün

Ḥaşılı yâ dînünü terk it didi
Ya yeme bu mâ³ ideden git didi

Güş idüb âh itdi cevâbın mecûs
Reng-i ruḥi oldı o dem senderûs¹

¹ 2287b. ASL, HA, merkez-i aşlına-2288a. ASL, simât-2290a. AE. meyl-i neâyîf den-2293b. HA. ... deşt dūr-2293a. NP. rahberüm arzu-yı dil-i deştdür-2297b. ASL. ol pîr-i

2300 Didi ki yüz yıllık ilâhi bu gün
Nefs için âdem nice terk eylesün

Emr-i me'âşırda kefilümdür ol
Rızık için andan idemem ben nükül

Şufr gibi sofradan oldu ırak
Kâlbine yazdı rakamu'l-fırak

Hüznile kalkub yola oldu revân
Dâhi yenilmezden o ferhûnde-h'ân

Hâzret-i Tâvûs-ı melâik o dem
Rovza-ı İbrahim'e başdı kadem

2305 Didiki ey vâlid-i bâ ihtirâm
Saña selâm cyledi rabü'l-enâm

Kat kat idüb hâtır-ı pâkin su'âl
Didiki ey zâf-ı hümayun hışâl

Virdün iken âyet-i "la-havle"müz
Kâni senünle yâ bizim kavlimüz

Yüz iki yıldur ki ben ol müdbiri
Besledüm aşla dimedüm vâri yûri

Gayre taparsın deyü redd itmedüm
Nf metim ebvâbını sedd itmedüm

2310 İtdi bu ma' nâyı be-emr-i Hüdâ
Hükm-i kader birle kâza iktizâ

Bir gicecik rızık ol ateş-zenün
Matbahına oldu havâle senün

Fevri yıkub hâtır-ı âvâresin
Yüzine urdun yüzünün karasın

Kahrile ma' bûdunı selb it didün
Yemegimi yime yıkıl git didün¹

¹ 2300a. AE. didi bu-2302a. HA. şofra gibi süfrden oldu ırak/ASL, AE, rakamu'l-ferâğ-2303b. ASL, yenilmeden-2306a. ASL, HA, AE. hâl-ı şerifün-2307b. ASL, HA. anuñla-2308b. NP. dimedüm ki-2310b. NP. hükmi-i kaderini/ HA. hükmi-i kader gibi kâza inkişâ

İmdi rizam isterisen ey Hâlîl
Der-^e akab ol şahşa yetüb ol delîl

2315 ^e Öze iderek yânına al lûtfîle
Hânene gel yine anuñla bile

Hâtır-ı virâneni ma^e mür kıl
Kâlb-i perişânını mesrûr kıl

Hükm-i edâ eyleyecek Cebrail
Ditredi dirdir ^e azametden Halil

Didiki ey pâdişehi cümleñüñ
Lûtf-ı firâvânına had yok senüñ

Devlet anuñ kim ola kapunda kıl
Eyleyesin kullığa anı kabul

2320 Böyle diyüb itdi o zıll-ı ilâh
Girye ile âh iderek ^e azm-ı râh

İrişüb ardınca çü-bâd-ı seher
Öpdi yüzün gözüñ idüb lâbeler

İtdi tazarru^e lar idüb râhına
Döndi o gümrâhile har-gâhına

Ol işe hayrân olub ateş-perest
Rind-i kadeh nûş gibi oldı mest

Hâzret-i İbrâhim'e itdi su'âl
Didiki ey haş-ı der-i zül-celâl

2325 Reddile emr itmişiken rıhlete
Noldı sebeb şimdi kabûliyyete

Söyledi ser-cümle ser-encâmını
Hâzret-i Hakk'ın aña peygâmını

Hem kıbalından o melek geldüñin
Nâvek-i tenbihi yürek deldüñin¹

¹ 2314a. AE. ya Hâlîl-2314b. ASL, HA. yetiş/AE, iriş-2320b. ASL, AE, NP. ağlayarak/ HA. inleye-2321a. ASL, HA, AE, NP. yetişüb-2322a. AE,NP olub râhine-2324b. ASL, hak-i deri-2327a. ASL, HA, AE,NP. hak kıbalundan-2327b. NP tündi yürek

Didi mu âtabmı olur evvelâ
 Hâtır-ı bîgâne için âşinâ

Bu ne ° aṭâ bune keremdür didi
 Bu ne seḥâ bu ne nîf amdur didi

2330 Pes getürüb sıldķile engüştünü
 Döndürüb ateşgededen püştünü
 Oldı müselmân o dem ol mihr-bân
 Gebr iken itdi yerini Hâk-i cinân

Munis olub Hazret-i İbrâhim'e
 Kaldı yanında iricek hâtime
 Fehm idüb anlarımısın ey Haḫ taleb
 Hulletine oldı Hâil'ün sebeb
 Mertebe-i hulleti gelmez dile
 Elyak idi gerçi nice şartile

2335 Lâkin ider bunda şikâ t ittîfâḫ
 Heb didi cumhür-ı ° adimü'n-nîfâḫ

° Aleme iç âm-ı ṭâf am itdügi
 Hem daḫi iṣṣâyı selâm itdügi

Bâb-ı medîne açılub birine
 Didi ° ulûm-ı nebevîden yine

Kesb-i merâm itmez idi bu herâf
 Kârı eger olmasa ikrâm zâf İf

Maḫrem-i râz olmaz idi ol cenâb
 Olmasa menfûri bu deyr-i ḫarâb

Kesb-i merâm itmez idi ol kerîm
 Olmasa mihmânına lutfi nedîm

2340 Ta° nı ḫo mihmanına ey mîz-bân
 Şoñı nedâmetdür anuñ bî-gümân¹

¹ 2332b. ASL, kaldı irince ḫayr-ı/ HA, AE, NP. irince ḫaberi-2333b. HA. ḡulzâtına-2335a. ASL, liken-2336a. NP. ḫâlime-2338a. ASL, HA. ḫâs olmaz-2339a. ASL, bu ḫarîf-2339b. ASL, Kârı eger olmasa ikrâm zayıf.

Żayfına ikrâmda itme kesel
Kâfir-i bî-dîn ise de fîl-meşel

Bundadur ekşer berekât-ı vedûd
Bunda bu da vāmıza çokdur şühûd

Żayfını konuklayamazsan eger
Nağd-ı dil-i cânını çek mâ-ħazer

Enf imadiür itdügi żayfın hücüm
Kim olur elbettete yümn-i kudüm

2345 Devlet anuñ kim bile kıymetlerüñ
Nf met-i maħz anlaya şöhetlerüñ

Gelse misâfir dimeyüb kış u yâz
Adem odur kim ola mihmân-nevâz

Mağdem-i mihmâne idüb bezl-i cân
Dâmeni hizmetde ola der-meyân

Tecrübe it bu kürc-i ħâk de
Meymenet olmaz ħati imsâkde

Mü'min odur kim biri gelse eve
Ol konuğı cân u gönülden seve

2350 Kâse-i mihmânı müdâm cyle pür
Gevher-i evsâf-ı dil anuñladur

Ey ğurebâ perver ü miskin nevâz
Bi-bedel ü bi-emel ü bi-niyâz

‘Aczile Hâķānî’i pir-i müsinn
Ķapuna geldi konuk almaz mısın¹

¹ 2341a. ASL. HA. ikrâmın kılma-2341b. NP. kâfir-i d in ise dağı-2343. TE. te yok-
2349a. HA. tecrübe it birisi- 2350b. HA. esdâf-2351b. HA. bî-dil ü.

اطلبوا الخير عند حسان الوجوه

Hem didi ol şârih-i ümmü'l-kitâb
Nâik-ı Haş hâdi-i râh-ı şavâb

Maşşadın it vech-i hasenden talab
Hûbların hûb olur ef alı heb

2355 Her ne murâduñ vâc ise mâh u sâl
Eyle güler yüzilere ' arz-ı hâl

Tâ ki senüñ istedüğinden ziyâd
Ide seni hâcet ile ber-murâd

Fehm ide mâhiyyetini zâtınüñ
Sa' y ide tahşiline hâcâtınüñ

Luṭfî kişi vechi hasenden bulur
Şekl ü şemâyilde de te'şir olur

Ma' rifet ertâbın arar hûblar
Ehl-i tecârib buna hüküm itdiler

2360 Aldı fakirinde elüñ hâkden
Hûyî gibi bir gül-i rûyî hasen

Vech-i hasen hâsılı memdûh olur
Her birinüñ cismi birer rûh olur

Nuṣsumı tahḍik ider ey hoş hîşâl
Kûşc-i ¹ والله يحب الجمال

¹ 2354a. ASL, matlabin/ ... NP. hasenden şavâb-2354b. ASL, HA, NP, AE, hûb olanuñ-2356b. ASL, AE, NP. görüb hacetüni-2357b. ASL, HA, AE, aṇliya mâhiyyetini-2358a. ASL, HA. hasende-2358b. ASL, HA, a. Şemâyilde de -2358. Bu beyit NP'da yok.-2359a. HA. ider hûblar-2359b. HA. ehl-i ticaret-2361a. HA, AE, NP. memdûhdur-2361b. ASL, dahi rûh olur/ HA, AE. bir rûhdur.

HIKAYET-I HAZRET-I YUSUF-I ŞİDDİK ° ALEYHI'S-
SELAM VÜ TEDBİR-I O DER MIŞIR-I KAĞİRE

Ref olıcak pertev-i ruhsârdan
Burkâf ı ruhsat-ı ° arus-ı suhan

Ruhsat-ı meşşâla-ı dehr-i deni
İtdi bu vechile nümâyân anı

2365 Mişr-ı melâhatda ° azizü'l-meşâm
Yûsuf-ı Şiddik ° aleyhi's-selâm

Şadr-ı hükûmetde çün ol rast-bîn
Oldılar i'zâzile mesned-nişîn

° Adl-ı temâm ile idüb bâr-ı ° amm
° Aleme oldı sebeb-i intizâm

İtdi o dergâhda âvâz-ı küs
Çehre-i a° dâyi o gün senderus

Havşalasındaki kerâmet anuñ
Oldı nizâmına sebeb dünyenüñ

2370 Zulme riâa virmez idi ol vedh
Cümleden ° udvânı görürdi kerîh

Yâ° ni tabib-i dil-i pür kahr idi
Mâr-ı gamuñ zehrine pür zehr idi

Kalb-ı mürâfık gibi ey kâr-dân
Şöyle cihân teng idi kim ol zemân

Câh-ı zemin içre bulunmazdı nem
Tolmuşıdı âhile bu dâr-ı gâm

Kızılığıla pîre-zen-i dehr-i dün
İtmiş idi erleri zâr u zebûn¹

¹ 2365a. NP. ° azizü'l-kıyâm-2368b.HA. a° dalı-2371b. ASL. kahrına Pâ-zehridi/ HA zahmına panzehr idi/ AE,NP. zehrine panzehr idi-2374a. ASL. kızluk idi/ ASL, NP. kızluk ile iş bu zen-i.

2375 Çile-i merdâne girüb zāl-ı dehr
Batn ile zuhr olmuşıdi zecr-i kahr

Cân gibi maḥcûb idi mäh-ı gâdir
Bir kûri keşgir idi her âb gâr

Mâ-ḥaşal az kalmışıdı dir kitâb
Olmağa ma' mûre-i ' âlem ḥarâb

Yusuf-ı Şiddık'a olan zulm ü ḥayf
İtmiş idi gayrilere sell-i seyf

Tiğ-i ḥamiyyetle idüb intikâm
Kesmiş idi re's-i recâyı temâm

2380 Tıfl-ı dil-i ḥalka bulunmazdı zâd
Beslemese ' âlemi ümmü'l-bilâd

Kalması Nil'ün cereyânında sûd
Şûre yire döndi bu deyr-i kebd

Böyle musîbetde o şâhib-vefâ
Kimseye çekdürmedi hergiz ceḥâ

Luṭfile ol şâh-ı ra' iyyet nevâz
İtdi re' âyâsını heb bi-niyâz

Re'yile kırtardı o vech-i ḥasen
Kâhirc-i Mıṣrî beliyâtıdan

2385 Aḥşen-i tedbîr ile dirildi heb
Olmuşiken mürde bilâd-ı ' Arab

Başladı dolmağa çü ke'sü'n-nühâs
Girye-i etḥâl ile ümmü'l-ḥiyâs

Çekdi çevirdi yine dolâb-vâr
Yer yüzini mâşite-i rûzigâr

Sünbül-i giysûsün idüb çin cebîn
Yine güzellendi ' aruş-ı zemîn¹

¹ 2375b .HA,AE, NP. İtmiş idi 2376a. ASL,AE, maḥcûb idi mäh-i/ HA maḥcûr idi mäh-i-2378b. ASL, HA,AE,NP, gayriye itdürmiş idi-2379a. ASL, yed-i-2386a. TE, ke's-i nühâs.

Küngüre-i bām-ı semāvâtıdan
Didi melek اذهب عنا الحزن

2390 ° Ayni olur tã felek-i aḥzarũñ
Zâbıtı şıddık olıcak bir yerũñ

Şabr u sükũnı berekâtıyla ḥaḳḳ
Yũsuf-ı Ken'ân'ı idüb od ocak

Zâtına Reyvânı vezîr cyledi
Kendüye ihvânın esîr cyledi

Kıldı muḥaşşel giderek kibriyâ
Anları tedric ile muḥtâc aña

Şöyle ki evlâd ile ensâbile
Faḳr u fenâdan dil-i ḥûrâbile

2395 Her birisi ° arza idüb ihtiyâc
Geldiler ol bârigehe yalın-ac

Sözleri geçdi o kerem kânına
Mısr-ı dilũñ ḥazret-i sultânına

İtmişiken anlar o ḥurr-i gulâm
Hışma gelüb cylemedi intikâm

Başile ḥatta kudemâyı ° arab
Ḥatırına gelmedi dirler ğaḏab

Anlara ol dâver-i ° âli nisâb
İtdi telettüle su'âl u cevâb

2400 Kâfilede bağladıcak yüklerin
Yüklerine koydı getürdüklerin

Muḥsin olur sâhib-i vech-i ḥasen
Hiç yaramazlık mı gelür ḥûbdan

Kayd olunubdur bilen itmez gile
Şart-ı emânetde vecâhet bile¹

¹ 2391b. HA. idecek od çak-2398a. ASL, baḥşiledir heb. 2400a. ASL, kâfileler bağlayıcak/ HA kâfileden-2400b. kodı.

Yalnız ehliyyeti kâfi degül
Ehl-i dile mes'ele mahfî degül

B- Hülk-ı hâsen şâhibi heb hûb olur
Hûblaruñ hülkî da maḥbûb olur

Aḳbah olur fî li ḳabîhûñ müdâm
Kimse-i itmez ebedi şâd-kâm

2405 Tâc giyüb olsada ger evliyâ
Kimseye ḥayr itmez imiş bed-lîḳâ

Şûretine göre olur her sözi
Müdrîk ise dirîleme şuratsuzi

Ḳande ise eyle bulursun murâd
Ḥub ḳıyâfetler ile ittihâd

Rûh-i revân ile olub tev'emân
Hülkî ider ḥublaruñ feyz-i cân

Bunlara âdem nice ḳul olmasun
Sâf yileri nice ḳabûl olmasun

2410 İnleme Hâkânî görüb muṭrîbi
Tûti-i güyâyı şeker-ḥâ gibi

Bağda gencine-i eş aruñ aç
Gevher-i güflâr-ı dürer bârı saç

استغوا على قضاء حوائجكم بالكتان

Ketm-i serâyirde nebiyyü kerîm
Eyledi fermânı bu minvâle kim

Ḳâdir olan ḥıfzuna esrârınuñ
Ḥâşıl ider sudını bâzârınuñ¹

¹ 240a3B. Bu beyit TE'de yok-2404b. NP. hiç-fazla-2405a. HA olsa ger-2406b. ASL, HA. isen-2407a. ASL, HA, AE, NP. it ki-2408a. ASL, HA. olur-2408b. NP. hülkîlarıdur-24212a. ASL, NP. serâ-perde ne biyyü'l kerîm.

Hâcetüñ olsun dir isen cânile
Himmet it imdi aña kitmânile

2415 Ya' ni işüñ olmasun ifşâ-yı râz
Gül gibi açılmadan it ihtiraz

Herkese ahvâlinı şerh eyleme
Hıfz ide gör sırrı' abeş söyleme

Râzını ey tûti-i şirin edâ
Söyler isen hâcetüñ olmaz revâ

Sırr-ı dili açma şaķın ir ü giç
Meymenet olmaz şaķın ifsâda hiç

Müjde iden tövbe-i gufrânile
Meşveret itmek didi nisvânile

2420 ' Alşıl isen mü'min-i hamrile sen
Bir nefes olma hâzer it hem-sühan

Emred-i nâ-bâligile bâ-huşûş
Sırrını söyleşme ki yokdur hulûş

HIKAYET-I SER-GÜZEŞT ŞAHİB-I TE'LİF
RAHMETÜ'L-LAHI ' ALEYH

Zemzeme perdâz-ı nevâ hân-ı rûd
İtdi yine perde-i dilden sürûd

Zâl-ı cihânı yakar ol dâsitân
Biñ dil ile diñler anı ğûş-ı cân

Pendimiĝûş it benüm ey pâk-bâz
Ehl-i hevâdan ide gör ihtiraz

2425 Gün gibi her câyı olurlar şaķın
Maḥremi râz eyleme şehr oĝlanın¹

¹ 2414. Bu beyit HA'de yoktur-2414b. ASL,AE,NP. yardım-2415b. AE. açılmadı-2416b. ASL, sırrını hiç/AE. sırrı hiç-2418a. ASL,AE. açma yûri-2419a. ASL, AE. müznibe/ HA rahmet-i-2420a. ASL, AE mü' min isen müdmin/ HA mü' min-isen mü' mini cebreyle sen-2420b. AE. oturub it.

Cenneti isterisen eger ray-gân
Olma şakın anlar ile hem-zebân

Her birinün ülfeti mezmûmdur
Bûm gibi her biri mişomdur

Mâ-ḥaşal ol encümen-i nâ-kabûl
Ekser olur esfeh ü nâdân u gul

Aḥir olub nâdim-i ḥâr u zelîl
Nehc-i şavâbâ bulamazlar delîl

2430 Ger olayım der isen ak yüzde ben
Anlara yaklaşıma eger rind isen

Nâ-kese virme dili olma deli
İnleme ol zümre ile ḥaşılı

Şoḥbeti germ itmek ise niyyetün
Şoñı nedâmetdür o germiyyetün

Ben daḥi sâbıkda çeküb çok belâ
Bunlaruñ oldum birine mübtelâ

Serv gibi tâ olıcak hoş-ḥurâm
Nâz u na' imile büyütdüm temâm

2435 Şevki ile yanmağa dil mûm idi
Ḥâdim idim aña o maḥdûm idi

Bulur idim istese bî-kıl u kâl
Kuş südin ıḫzâre olaydı mecâl

Böyle sürüb zevk ü reāhiyyeti
Böyle geçürdün elem ü şiddeti

Alem-i rıf atda celîsim idi
Mâtem-i ğurbetde enîsim idi

Böyle çeküb ḥaşılı ıṣṣı şovuk
Bile geçindük nice yıl ac u tok¹

¹ 2426b. ASL, HA, NP, yüri-2472b. AE. bum-şıfat-2430a. ASL. olayım-2431b. ASL. zümrede sen-2438a. ASL. celîs idi hem-2438b. ASL. enîs ü nüdem.

- 2440 B yle ben mle durup ol n -bik r
Nice zam n olmişıdı y r-ı ğ r
- K lbi rak k idi anu  Ő ret 
Serd idi ma  nide    b d-ı Ő t 
- K  be yolunda ba a hemr h idi
Hem nefes-ı  h-ı Ő herĝ h idi
- H c seferinde o periş n dile
Olmuşıdim h şılı hem r hile
- V di-i n r i re hod ol t -nev 
H dmetile canlar eritdi ba a
- 2445 R kni me   n eyley ben istil m
Kurb-ı h remde bile tutdu  ma  am
- Saff-ı me  fa giricek ben zel l
Pişrev oldum a a oldum del l
- S  y u ş f  eylemede r z u ş b
Yel gibi p y n idi yanımca hep
- Kalmadı bir mes'ele eksik ged k
ş r -ı men sikde ed  itmed k
- Ravza-ı p ke ben ilet  m anı
Ol h ş-ı h ş ke bıraktı beni
- 2450 Bunca zam n y r-ı ş f kim iken
Hem o ş rik i re ref kim iken
- Kend den elk ş a  ek b d men m
Nesne diriĝ itmez iken ol ben m
- Na d-ı dil   c nıma ş sd eyledi
Dinime im nıma ş sd eyledi
-   Aş bet oldu o ben m baş a ık
D şmen-i bed-h  hem ile m ttef k¹

¹ 2444a. ASL. HA. bi-ve -2444b. HA. h dmetime-2446b. ASL, HA, AE, NP    ne d ş  m-2447b. HA. yanımca-2451a. HA. d yen m.

Eyledi ol münker-i nân u nemek
 ‘ Irzımı nāmūsımı hākile yek

2455 Merd-i zenân ile o nâ-merd-devr
 Zâl-ı felek gibi baña kıldı cevır

Ben gül-i bî-hâr şanurdum anı
 Kendüme gambâr şanurdum anı

İtmiş imiş semt-i veâdan güriz
 Soñra bilindi o seg-i nâ-temiz

Yâr degül ceybde bir mâr imiş
 Tıll-ı dile dâye-i hunhâr imiş

Tir-i kaza gibi girüb kanıma
 Oldı ‘ aduv dinîme îmânıma

2460 Baḡs-ı şadâkatde idüb kıl u kâl
 Zer gibi hâliş geçünürken o dâl

Seng-i mehekk gibi olub rû siyâh
 Kaddini bâr eyledi bâr-ı günâh

Hâkânî rüsvâyî cihân eyledi
 Vâdi-i nekbetde devân eyledi

‘ İbret olub ‘ amme-i ‘ âleme
 Muhteliṭ olmazdı beni âdeme

Maḡrem iken bezmimize ney-miṣâl
 Olmışıdı hemdem-i erbâb-ı hâl

2465 Böyle iken şu‘ bedde bâz-ı felek
 İtdi dilünden raḡam-ı şıdkı haḡ

Soñra dönüb egri hayâl eyledi
 Ya‘ ni ki taḡsîl-i kemâl eyledi¹

¹ 2455b. HA, AE, itdi-2457b. ASL, nâ-temiz-2459b. ASL, AE, HA, NP. eyledi bizzat
 ‘ aduv cânıma-2461b. ASL, HA, AE, NP. Bükdi belin şiklet-i-2462b. ASL, nihân eyledi-
 2463b. ASL, HA, NP. karışmaz oldu - 2464a. NP. sırtımuza bi.

Vesvese-i fāsidi her reh-zenūn
Eyledi aḥlākını tebcdīl anuñ

Bāb-ı dīl-i zārı idüb sengsār
Kaf beye taş atdı o bed-rūzgār

‘ Uğde küşâyı elem ‘ āmm u ḥāş
Eyledi āḥir anı andan ḥalās

2470 Hük-m-i kader ya‘ ni idüb iktizā
Kudret-i ebrār ile dest-i kazā

Egri kemān gibi iken ol deni
Tır gibi eyledi bürrān anı

Oldı gurūr eylemegin ol pelīd
Kırb-i iblise girüb nā-bedīd

Vādi-i ḥızlāna düşüb āhile
Derbeder oldı gazabu’llāh ile

Hemdem olub ḥāşılı div ü dede
Gul gibi kaldı o peygülede

2475 ‘ İzzet ümīd eyler iken buldı zül
Kısmet imiş neyleyelüm ey gönül

Cüşe getürme gam u şekvâyı ko
Anı o girdāba salandur ‘ adū

B- Kānde ise Hāḳānı irşād ide
Alem-i inşāfda seyyāh ide

Düşme yalın yüzölçölere tiğ-veş
Ateş ider cānını ol keşmekeş

Nefse başılma olıgör er gibi
Takma birin yānına ḥançer gibi

Cāme gibi muğber olursun şaḳın
Defterc kayd itme esāmilerin¹

¹ 2468a. HA,NP razı idüb-2469a. ASL, HA ḥaş u āmm-2469b. ASL,AE itdi ḥalās andan idüb ihtimām/ Ha. eyledi andan beni āḥir ḥāş-2470b. ASL, HA kuvvet-i2475a. ASL, HA böyle zül-2475b. ASL, AE. neyleyeyüm-2476a. ASL, dīl-i şekvâyı/ AE,HA,NP. yem-i şekvâyı-2476B. Bu beyit T.E.'de yok. 2476a. HA,AE, ıslāḥ ide-2477b. ASL, HA, AE,NP yirini ol-2478a. AE, ola gör-24779a. ASL, HA, AE. ḥāme

2480 Kıl hazer ey server-i şemşir-zen
Tiğ-şifat böyle şalındurmadañ

Murğ-ı dile ol belüğüñ oldı heb
Halleri dāne-i dām-ı tāf ab

Şa' şa' ası mühr-i ziyā gösterüñ
Halk olalı haq buki mihrülerüñ

Yüz karasın muştiler ey pāk-zād
Vechine ol zūlf-i şedīdū's-sevād

Fennidür ol taifenüñ dūnluk
Şevk-i maḥabbetleri maḥzūnluk

2485 Öyle peri rüyile seyr eyleme
Kim ° adem-i ülfet ider ādeme

Şekl-i temellükde idüb ittiḥād
° Irzı metā° ını ide ber mezād

Levḫa-ı fihrist ceridende ger
Nakş isc bir öyle nigār el-hazer

Bilmedi gördüm mi o bī-devleti
Sābıka-ı haqḫ veli nñ meti

Adem olan bunlara ādem dimez
Bunlar ile bir nefes içmez yimez

2490 Bunlar ider ādemi rüsvā ile
Sırrı teḫhür ider ifşā ile

Bunlara zirāki Cenāb-ı Ḥabīb
Virmedi inşāf u edebden nasīb

Behre alub devlet-i islāmdan
Olmadı islāḫ ebed ol encümen

Dāim olub meykedeler şāribi
° Aybın açar her biri ° avrat gibi¹

¹ 2485b. NP. ide ādeme-2486b. HA. ber-murād-2487b. HA. nefsüne sen eyle/ASL, nakşı bir öyle-2488a. NP. anı bī -2490a. ASL. rüsvāy-2490b. NP. inşā-2491a. ASL,AE mucib.

Fâsık ile yâr olamaz ehl-i dîn
Böyle buyurmuş selef-i şâlihîn

2495 Alışamaz ehlile her nâ-tıraş
Ancak olur ehl-i dile dil-hırâş

Ders-i haqîkatden alanlar sebağ
Bâtılı hâşâki görüb diye hağ

Şadmet-i taşvâya dayanmaz hevâ
Himmet iderse nefes-i evliyâ

Bâtılun ekşer ider ol dest-bürd
Başunı kûpâl-ı şerf atle hurd

Fâsık-ı ifnâya müheyyâ iken
Şer^c gibi şîr-i ner-i pençe-zen

2500 Bunların ıkdâmı temâmi nedür
Şâm u seher şürb-ı müdâmı nedür

Her birisi menşe-ü kizb ü gurûr
Her birinün işi güci şerr ü şûr

Kande ise zümre-i ehl-i fesâd
Künc-i rezâletde kalur nâ-murâd

İki cihânda bereket bulmasun
Mebde-i şerrün soñı hayr olmasun

Mâ haşal olmak dileyen kâmyâb
Muhtaşıl anlardan ider ictinâb

2505 Ey dil-i ma^c şukâ virüb intizâr
^c Aşıkı mahtûb idici gird-gâr

Eyleme Hâkânî-i bed asla kul
Matlab-ı aşlıya bulunca vüşul

حیات محمدیوماً خیر من عبارة سنة

Böyle demiş sâhib-i şadr-ı kabûl
Munis-i Hağ ya^c ni cenâb-ı resûl¹

¹ 2494b. HA, demişler-2496a. HA. haqîkatde-2499b. HA. şîr-i zen-2500a. HA. bunları-2502b. AE. daâletde-2505a. A,NP. viren-2506a. AE, Hâkânî'ye

Sa' at-i Hubb-ı şürâfa anlasan
Efdal imiş tã' at-ı yek sâleden

Anlara bir lahz-ı meveddet hemân
Fâiz ider ' âsıyı bî-imtinân

2510 Nüh'a seîneyle iden iltifât
Eyler o Tufân-ı belâdan necât

Aldan özine ara gör yek-be-yek
Dünyede kim vār dahî meyl idecek

Hâşılı düşdiyse dil-i âğehüñ
Habbına evlâd-ı Habibu'llahüñ

Lâyık-ı firdevssen ey kârdân
Devlet-i didâre irersen ' ayân

Ehl-i me' ârif bu rumîzi bilür
Aline ta' zim aña ta' zim olur

2515 Bir dür-i beyzâ gibi ey zül-haseb
Bellüdüdür evlâd-ı şahîhü'n-neseb

Virdi koyub nicesi şâm u seher
Heb bu hadis ile ' amel itdiler

HIKAYET-I HIŞAM BIN ' ABDULMELİK EZ GİBTA-I HOD MAHRUM ŞOD EZ-İSTİLÂM

Sür' atile tay iderek subh dem
' Arşa-ı evrâkı kümeýt-i kalem

Başladı yâb yâb cevelân itmege
Rütbe-i eşrâfi beyân itmege

Kâf bede ' Abdu'l-melik oğlu Hişâm
Rükni gelüb idemedi istilâm¹

¹ 2508a. HA. şerefi-2509a. HA,AE,NP. lahza mahabbet-2509b. HA,NP ider aşlı/ aşıyı-2513b. ASL,HA,NP. hemân-2514b. ASL,HA,AE, ta' zimdür-2516a. HA. derdi

2520 Gelse hacir yanına ol bağırlı taş
Hâlde keşretten olurdu savaş

Cife-i şarf idi o cîlf-i haşin
Anı getürmezdi melâik yağın

Tabî ı hasîs ile hem ol âside
Hisset idi haşşe-i zâide

Sürme degül aña rûh-ı mühmeliñ
Olmadı el-kıssa uzatmak elüñ

Olmuşiken hâkim-i şâm u Irak
Böyle düşerdi gelicek ittiâk

2525 Gayret-i Haş geldi zühûr eyledi
Devlet-i hacdan anı dūr eyledi

Hükm-i ilâhi ile haccuñ Hişâm
Şartın edâ idemedi bî't-temâm

Ba' de maqbûl-ı şeh-i bâ-şeref
Hâşıla-ı^c ömr-i şehidân necef

Ziynet-i divân-ı nebiyyi ü velî
Ya' ni Hüseyn bin^c Aliy-y ü velî

Rükn-i Yemânide olub âşikâr
Nite ki envâr-ı Süheyl-i Behâr

2530 Zâhir olub mühr-i nübüvvet gibi
Görinüb engüşt-i şehâdet gibi

Başladı cevîlâna çü tâvus-ı bâğ
Oldı^c ayân ol güher-i şeb-çerâğ

Ya' ni hürâmân olub ol serv-i bün
İtdi teveccüh taraf-ı rükne çün

Geldüğü sa' atde o meşgûl-ı Haş
Halka-ı erbâb-ı tavâf oldı şak

Silkini hüccâcın o hurserd-fer

Cirmi-i kamer gibi iki böldiler¹

¹ 2520b. ASL. keşret-i halkdan-2521a. ASL. cism-i haşin/ HA hulk-i haşin-2521b. ASL. HA. AE. melekler-2522b. NP. hiffet idi- 2524b. ASL. olurdu 2527b. TE. şehidân-2528a. NP. veliyyü nebi-2528b. ASL. HA, NP, AE. Ali ibni Hüseyn-2529a. AE. Yemâniden-2530b. HA. görünür-2534a. ASL, HA. AE. NP. hurşid-fer.

2535 İns ü melek şaf şaf olub tırdı heb
Pâyine yüz sürdi kibâr-ı^c arab

Nutka mecâl olmadı bir kimsede
Geldi muhaşşal Hacerü'l-Esvede

Luṭfile ol kıble-i Beytül'-harām
Döne döne itdi anı istilām

Ba' de mutâf ehli ila bâ-huşuf
Beyti tavâf itmege kıldı şüruf

Halka imâmı göricek mu' teked
Reşkden öldürdi Hişâm'ı haşed

2540 Gördi o rıf atleri oldı zefîl
Bildı müebbeddür o kadri ceîl

Oldı muḥabbî't o hevâdan temâm
Büyî kasâvetle meşâm-ı Hişam

Gördiler anuñ yanağı solduğın
Anladılar reng-i pezir olduğın

Levm iderek hafyeten ol müdbire
Geldi şarâdid-i^c arab bir yere

Âl-i ümeyyeyle iden iftiḥâr
Oldılar ol hadişeden şerm-sâr

2545 Kaldı o bâṭıl^c amelün tâlibi
Ortada bir topa tutulmuş gibi

Zâhir olub zillet-i buğz-ı^c Âlî
Itidi hacel ol seg-i sengin dili

Geldüğüne oldı peşimân o dem
Kaldı o merdûd-ı haram müttehem

Nâṭık-ı ḥaḳ sâ^c ir-i^c âli meşâm
Ya^c ni Fereздаḳ o emîr-i kelâm¹

¹ 2538a. ASL. sonra-2539a. ASL, NP. Halkı imâma-2542a. HA. yanağın-2544a. ASL, HA, NP. oldı heb ol-2545b. ASL, Topa tutulmuş köca meymun gibi-2546b. ASL. Hâr u zeîl itdi-2548b. ASL. emirü'l'-kelâm.

Gördi imāmuñ şeref-i şānını
Heybetini şevket ü ° ünvanını

2550 Medhine açdı dehen ol hāzretüñ
Ya° ni imām-ı ° azamet rütbetüñ

Vaşf-ı şerifin anuñ itdükde tarh
Eyledi bir hūb kaşideyle şerh

Derc idüb anda nice mazmūn-ı hāş
Eyledi maşşūd-ı ° avām u havās

Kevkebesine müte° allı anuñ
Zübdesin ihzār iderek her fenüñ

Nice maḳālāt-ı bülend eyledi
Şöyle ki cibrīl pesend eyledi

2555 Māderini vālid-i vāḳsını
Vālidinüñ päye-i a° ḳsını

Cedd-i cihāngirüñ f zāzını
Hāzret-i haḳḳile olan rāzını

Kām-ı revāyı felek oldukların
° Uḳde küşāyı melek oldukların

Vaşf idüb ol nazmı temām eyledi
° Azm-i şebistān-ı imām eyledi

Hālet alub bāde-i eş° ardan
Itidi saḳālar o latīfū'l-beden

2560 Ḳat ḳat o ḫayrū'l-ḫalef-i enbiyā
Eyledi iḫsānile tahsin aña

Buldı demişlerdürür ekşer fūḫūl
Fevz ü necāti o kaşideyle ol

Şā° ire ol müfehḫar işnā aşer
Oñ iki biñ akçe ° atā itdiler¹

Seyr-i ḫatem eyler iken mūm ile
Geldi şıla şurre-i maḫtūm ile

¹ 2549b. HA. ḫeyetini-2550a. ASL. medḫetine ... leb.../NP... leb-2552b. HA. maḫmūd-ı ... ile-El-Hac, 1 - 2559b. ASL, HA. AE,NP. sürdi.

Didi Fereздаk nice görsin hazen
Ehl-i kerem kapusını dağk iden

- 2565 Cān ile ol şurre-i idüb kabūl
Pâyine yüz sürdi imameynüñ ol

Oldı huzurunda Hişāmuñ bu hāl
Virdi anuñ devletine ihtilāl

‘ Aczini a‘ vānı görüb bildiler
Dilden anuñ ülfetini sildiler

Buğz-ı beni Hāşim o kelbī yine
Hār u hāķır eyledi a‘ vānına

Derbeder ü muṣṭarīb ü müsteḥam
Şam'a revān oldı muḥaṣṣel Hişām

- 2570 Ademe kudsiler idelden sücūd
Cengi ziyāndur bularuñ şulh-sūd

Al-i ‘ Alī ziynet-i ‘ alemdürür
Her biri mümtāz u müsellemdürür

Ademe ma‘ nīde virüb imtiyāz
Ali Muḥammed’dür iden ser-firāz

Hīn-ı şabāvetde bulurlar vüsül
Sırr-ı ilāhiyyeye āl-i resül

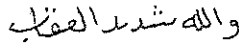
Düşmen olan anlara rüsvāy olur
İki cihānda ser iken pay olur

- 2575 Bir nefes olub sebep-i inkisār
Eyleyen āyinelerin pür ğubār

Görmedi rahat yüzini haşre dek
Haşr olıcak hāşılı bi-reyb ü şek¹

¹ 2563b. HA. o sey sūtre-i-2564a. AE. bulsun hazen-2565b. ASL. HA resūleynüñ-2567b. ASL. o dem-24570b. ASL. aslı-2574. Bu beyit NP'da yok.

Oldılar ol şirzime-i nâ savâb

Mazhar-ı

Şol kişi kim bahş-i diyânet ider

Anlara hâşâki ihânet ider

Buğz iden ol tâifeye ber yemez

Râyiha-ı cenneti şemm eylemez

2580 Zümre-i şâdâtı iden bunda hâr
Anda Yezîd ile olur hisse-dâr

Hakk'ın o kim hâş dür-i hâşdür

Bunların a' dâsinuñ a' dâsıdur

Hubbına eşrafın idüb bezl-i cân

Cân virür ol zümreye ruhâniyân

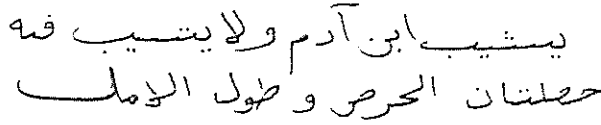
Ister isen hâşılı Hakkâni'ya

Hakk'a seni vâsıl ide Mustafâ

Diñle beni Âli beni 'âliye

Naqd-ı dîl ü cân-ü teni kıl hibe

2585 Ol küleh-i târek-i şahân-ı dîn
Böyle buyurmuş buni hakk'a'l-yakîn

Cins-i beni âdemi oldukça pîr

Olmadadır za' file noksân pezîr

Zelzele-i şib ile bünyâd-ı ten

Şarşulub oldukça beden pür-şiken

Taze civân olmadadır mâh u sâl

Dadağa-ı tûl-i emel hırş-ı mâl

Pir-i za' if eyleyicek şeybeti

Bu iki hâşletde kalur kuvveti

2590 Cerrî ine mâlik iken olma hanîs
Yûsuf isen dahi yeter bir kâmîs¹

¹ 2578a,b. ASL ide-2584a. ASL HA,AE. galibe-2585a. ASL ol gül-i nazurî tena
ü/ HA. ol gül-i nak beden-i şâh-ı dîn-2586a. ASL HA,AE,NP. cism-i -2587a. NP.
bünyân-ı ten-2587b. HA. hırşlanub-2590b. ASL iken.

‘ Ayš u ʔarab t̄āzeze olmaz ‘ aceb
Şūr u şeğabla güzerān itse heb

Fışk u hevāya budur ammā belā
Kim olasın pir olıcak mübtelā

Şoñra zuhūr eyleye şūridelik
Hükmin ide p̄r-i cihān-d̄idelik

Dirhem işābet ide her-dem dile
Ta‘ ne-i şeyh-i Yeteşebba ile

HIKAYET-I AN MEST-MÜDAM VÜ MAGFIRET KERDEN-I HAYYU LA-YENAM

2595 Cān kulağın aç sözüm iz‘ an ideyin
Diñle gel eslāfımız efsānesin

Kārger olmazsa kelām-ı şīṣa
Döndüñ o kırkında azan fāşıkā

Vār idi‘ ahdında kelimüñ meger
Ḳāhire-i Mısr’da bir derbeder

Gündüzi maḥmūr idi aḥşāmı mest
Şām u seher olmuş idi mey-perest

İlter idi geçse humuñ yānına
Çāk-i giñbānını dāmānına

B- Kūy-ı muğām içre niğebān idi
Muttaşılān mest idi ḥayrān idi

2600 Ya‘ ni o lā-yuf kal-i cām-ı hevā
Bāde gibi kân-zül idi dāimā

Nidügünü bilmez idi ittifāk
Ḥñ-i tekellümde sibāk u sıyāk¹

¹ 2591b. NP. sözü-2593a. HA, NP. eylese-2594a. AE. idemezdüm dile-2596b. ASL, AE. dönen-2599a. AE, varsa cem'üñ-2599B. Bu beyit TE'te yok-2600a. ASL, mest hevā-2601b. AE, NP. sıyāk u sibāk.

Cife-i rûz idi o battâl şeb
Kimseye mest olmasa açmazdı leb

Câme kocaldukça hanîş oldu ol
Kaddi sûrahî gibi itdi nüzûl

Genç iken inşâfa gelür hâs u^c âmm
Ol kocadukça kudururdu müdâm

2605 Geçse ayılmazdı nice ay u yıl
Mey gibi divâne idi kıbkızıl

Olmaz idi bî-meyi bî-meygusâr
Turfe zarîf idi o bed rûzigâr

Zümre-i şıbyân ile ol mest-i dün
Oynariken hâsılı bir gün oyun

Mezbeleye düşdi o rüsvâyı^c âmm
İki eli oldu necâset temâm

Sildi mülevves elin ol bî kadem
Başına bir tıl-ı yetimüñ o dem

2610 Anı yetim oğşadı zann eyledi
Hande idüb def -i hüzn eyledi

Mürde iken buldı şanâsın hayât
Kendinüñ oldu dükeli kâninât

Eyledi evzâ^c -ı o mestânenüñ
Hâtır-ı meksûrını mesrûr anuñ

Hükm-i kazâ vârid olub ol zemân
Ser-hoş iken ol kişinüñ nâgehân

Cismile cânı şeker-âb oldılar
Mâil-i seng-nâyı türâb oldılar

2615 Füc'eten anı ecel aldı ele
Göçdi^c âdem şehrine mestânile¹

¹ 2602b . ASL. açardı leb-2605a. AE. ayrılamazdı geçe ger-2607a. HA, AE. merd-i dün-2610b. ASL. güldi sevindi bu didi söyledi/ AE, HA. güldi biraz ... -2611a. AE. oldu.

Cânını mevt okı nişân eyledi
Rûhini^c ulûbâya revân eyledi

Rûzi-i maḳsûmını ya^c ni yidi
Ḥāsılı bezm ehline yahû didi

Meclis-i^c alemde o mest-i ḥarâb
Ehl-i ḥarâbât idi oldu türâb

Vahy idüb ol lahẓada Müsâ'ya Ḥaḳ
Didiki ey sem^c i kelâma eḥaḳḳ

2620 Rihlet idüb ḥâşlarımından biri
^c Ömriniñ oldu bu gice âḥiri

Aña civârımda meḳâm eyledüm
Bezm-i kühen bağ-ı cinân eyledüm

Ḥidmetini eyledi ḡilmân u ḥur
Aña ḡidâ oldu şarâben ṭahur

Câm-ı lîḷâmiyle olub mest-pâk
Ayinesin itdün anuñ tâb-nâk

Imdi muḳaddem yûri vār yâ resûl
Ḥidmet-i pâkile müşref sen ol

2625 Lemsî şerefdür o mübarek tenüñ
Kıl yed-i beyzân ile ḡaslin anuñ

Kendün idüb gürde telḳînini
Hem daḥi techizini tekfinini

Eyle muşallâda şalâtın edâ
Ba^c de anı defn idüben muḳtedâ

Ḥayr ile zıkr it yûri vār şubḥ u şâm
İsmin anuñ vird idin ey nik-nâm

Dergeh-i ḥâşımda benüm bi-ḡümân
Şimdi odur tâc-ı ser-i ḥâs-kâm¹

¹ 2621a. HA. bir kühen-i - 2622a. HA... eyledüm rdıvân u hür-2622b. AE, Şarab-ı/ NP. Şurebâ2623a. NP. Câm-ı lîkâyile idüb mest-pak -2626a. HA idigör dahi-2626b. HA, AE, NP. tezhiz ile-2627b. HA, AE, NP. defn idüb ey .

2630 Hâzret-i Mûsâ'yı kelîmüñ o dem
Câm-ı dîlünden silinüb jeng-i ğam

Emr-i şerîfün didi cân üstine
Ruḥ gibi indi revân üstine

Dâmen-i hidmetde idüb der-miyân
Defn olunınca o velîy-yü zemân

Eyledi ḥidmetler o nûr-ı başar
Şem' ine pervâne gibi yakdı per

Ba' de zin idince zemîne nihân
‘ Âlem-i ḥayretde ḳalub bir zemân

2635 Bilmedi keyfiyyetin ol şâribün
Kim neden oldu keremi vâcibün

‘ Âlemi maḥcûb iden in' âmile
Sırrunı keşfeyledi ilhâm ile

Cümle bu efsâne-yi ehl-i ḥaber
‘ Aşr-ı muḥarremde idi didiler

Müslim isen def' i teraḥ kıl yûri
Ḳalbe var ilḳâyı feraḥ kıl yûri

İylik idenler dimeyüb mest-ayık
Kendü-yi Fırdevse ider müstehıḳ

2640 Kaşunı ḳın itme yetimün şaşın
Yıkma ḥatâyıla ḥarîmün şakın

Ḥâtır-ı eytâmı şikest eyleme
Berter iken ḳadrini pest eyleme

İller ile lecc idici olmayın
Kimse ile eylemeyin ses selin

Naḳd alur elḥaḳ kerem-i vâcibi
Az olur ol ser ü ser-âmed gibi¹

¹ 2631b. ASL indi-2634a. ASL, HA, NP. Zemân içre idince-2636a. NP. ihsân ile-2639b. NP. kendüni-2642a. ASL, HA. olma gel/AE. olma sen-2642b. ASL. kimseye zinhar dime sen bes-gel AE. kimse ile eyleme gel ses selin-2643a. ASL, HA, AE, NP. rind-i.

Gerçi o sultân-ı kavi mekrümet
Pir ü civân dimez, ider mağfîret

2645 Fevz ü necâta irişince elüm
Elde beratın vârimiş tûtalum

Bârgēh-i Halk'ada bi-reyb ü şek
Bâri varıcak, bakacak yüz gerek

Âhiri her çendine pür ye's dūr
Meyl-i hevâ tâzeyle lâ-be's-dūr

Tâze eger zehr ise tiryāk olur
Pirlik ammâ ki haţar-nâk olur

Pire ger istebrak olursa kamîs
Kavi-ı resûl üzre olurlar hanîs

2650 Az yaşadıkça mütehâlik olur
Hırs u tamâf semtine sâlik olur

Heb geçer evşâ tı beliyât ile
Fikrile evhâm-ı hayâlât ile

Hâşılı neylerse ider tâzeler
Pir-i mey-aşâma ne burc ey puser

Pir olub azmak kati bedlûk dūrür
Ma' nide kâfirden eşedlûk dūrür

Günc-i salâh içre vâ ol gûşe-gir
Gâfleti terk it yûri ey kende-pir

2655 Olmadan ' ömrinde mey-i sâf-sûz
Yok mudur insâfuñ ey insâf-sûz¹

¹ 2645a. ASL, HA, NP. ölüm-2646a. ASL, HA, NP, AE. âyine-i zâta da- 2646b. ASL varınca.

Ḳalbüni itmez mi elem den dü-nîm

زلزلة الساعة شئ عظيم

Ey melekü'l-^c arş-ı ^c azîmü'l-cenâb

Dâfir-^c i şûr u şeğab şeyh ü şâb

Mazhar idüb şefkat-i rabbâniye

Bir nazar it luṭfile Hâlsânîye

ليس الشديد بالصرعة إنما الشديد الذي يملك نفسه عند الغضب

Böyle dir ol fâris-i refref süvâr

Ya^c ni ki Peygamber-i sâhib-vekâr

2660 Ehl-i hîred aña dimez pehlüvân

Kim ide kuvvetlülêri nâ-tüvân

Ola behâdîrlğ ile bî-nazir

Olmıya yalib aña bir küştî-gir

Merd-i dilir öldürür ey zü-fünûn

Hîn-i ğazabda ide nefsin zebûn

Mülk-i şecâ^c atde odur merd ğâr

Ejder-i nefsile iden kâr-ı zâr

Nefsüni zabt itdüñ ise merdsin

^c Arşa-ı din içre bu gün ferdsin

2665 Her ne kadar tünd-i kızâ mihr ise

Ḳudretile nâdire-i dehr ise

Nefsine mağlûb olan olmaz secî^c

Ḳâsım ile tutalım olmuş Bedî^c

Hîn-i hamîyyetde girüb zaḥmete

Er dime^c avrat gibi bî-ğayrete

Hiddet ü hışmı er olan redd ider

Mahv u ezâ ile yolın sedd ider

HIKAYET-I AN MÜLK-I SAHİB DAD VÜ
AHVAL AN PUSER-I NA-MURÂD

Başla Ser-âğâz-ı selefden yine

Dönme semâ^c u def ü neyden yine¹

¹ 2663a. ASL, HA. olur-2663b. HA. ider-2665a. ASL, AE. mîr-i- 2667b. AE. avrata-2668b. NP. mahv u rezâletle-2669b. HA, AE, NP. neyü defden.

2670 Kāse-keş ol şāgar-ı pür-sūzi cek
Kıl bu maḥālıyla sürūd idicek

Vār idi bir şāh-ı^c adālet penāh
Kişver-i^c adl içre kurub bār-gāh

^c Aleml insāfile eylerdi zabt
Aña müfevvez idi bu zabt u rabt

Zātına bir kisve idi ihtişām
Şām olamazdı kapūsunda ğulām

Olmadı ālūde yaḥān bil aḥı
Çirk-i mezālimde anuñ dāmeni

2675 Vār idi bir pīr vezīri dahı
Anlar idi cennet ile düzaḥı

Mānī i zulm olmağın ol pür-uşūl
Kānde ise^c adle mu^c in idi ol

Māil-i^c ādil olsa idüb inḥıyād
Zulme teveccühde kılurdi^c mād

Pādişeh-i^c ādle bi-reyb ü şek
Hāşılı bir āşaf-ı munşif gerek

Bir gün olub devletile bezm-i cām
Eyledi divān o şeh-i cem maḥām

2680 Geldiler eşrāf-ı^c Acem şāf şāf
Toldı o dergāh-ı selātin muḥāf

Kāse keş-i ḥāşı meger şād u şen
Şofra-ı hünkāre yemek kor iken¹

¹ 2670a. AE. pür südi çek-2670b. HA. Sürur-2672b.AE. rabt u zabt-2674a. HA, AE. bunı - 2675a. HA, ey āhi-2676a. AE. olmağın ey- 2677b. ASL, HA. iderdi-2679a. ASL, AE. idüb/ HA. idi

Heybet ü dehşetden olub bî-^c amel
Ditredi huddāmuñ eli bir sehel

Cāme-i Sultāna döküldi ol āş
Oldı gāzābdan gücenüb dil-^hurāş

Ḳatline emr eyledi fil-^hāl anuñ
Vaż mı döndürdi bu ef āl anuñ

2685 Hükümüniğüş itdi o şāhib-^hādem
Bildı helākini muḵarrer o dem

Aşını ol kāse-i pür-cevherüñ
Başuna aḥtardı o saf d aḥterüñ

Tāc u ḳabā düş-i rıdā-yı-riş
Oldı hemān bir ḳara zarf-ı ḥaşış

Mūcib iken gerçi bu vaż -ı pelīd
Şiddet-i ḥışm u gāzāba ey reşīd

Gerçi tağayyüz galeyān eyledi
Vefret-i ḥiddet ḥalecān eyledi

2690 Ateş-i ḥışm u gāzābı şehr-yār
Āb-ı mürüvvette idüb tārū mār

Def idüb andan gāzābı şiddetin
Şordı hekīmāne anuñ hikmetin

Sāye -şifāt ḥāke düşüb ittifāḳ
Didi o zevvāḳ-ı ^c adimü'n-niāḳ

Rāzumı Allāh bilür Ḥusrevā
Ben senüñ ednā ḳulunum bi-riyā

Bunca zemāndur kī nemek- ḥ^hārnam
Bād-ı şabā gibi hevā-dārnam¹

¹ 2682b.ASL, HA, AE, NP. Zevvākun-2683b.ASL. gāzāb nārı ile .../ HA. gāzābından gücenüb-2685a. ASL, HA, AE, NP. hükümün işitdükde - 2686b. ASL, AE. akadardı-2691a. NP. ... āfātı gāzāb şiddetin-2691b. ASL. nedür hikmeti.

- 2695 Aña'ıvâz cânımı itsem fedâ
Nîf metinüñ haķķ. olunmaz edâ

Görmedim elyaķ bunı kim bî-cihet
Zulmile nâmuñ çekile ° âķibet

Diyyeler inşâf mıdur pâdişâh
° Afv-ı günâha vâriken dest-gâh

Dökmegile üstine bir katre h'ân
Başını kesti birinüñ itdi kân

Aş döküb üstüne bir kaç kaşık
Kendini itdüm ğazaba müstahık

2700 Böyle günah eyliyecek vâķr° â
Ķatlime olmazdı tereddüt ħatâ

Tâ diyeler cümle re° âyâ sipâh
Ħaķ bu ki ma° zürdürür pâdişâh

Dönmegin ol cürm ü ħatâdan yaña
Şâh-ı cihân itdi siyâset aña

° Adlile inşâf ile ol nâm-pâk
Yâd ola dillerde ben olunca ħâk

Böyle deyince o ħarîm-i ħarem
Eyledi inşâf o şeh-i muĥterem

2705 Itdi pes emlâkine enbâz anı
Kıldı vezâretle ser-efrâz anı

Câme deĝişdi çıkarub ser-be-ser
Ħıf at-u destârı aña virdiler

Mahvolub ol cürm-i ħatâ vü günâh
° Afv u ° atâ ħâmesini çekdi şâh

Olmaĝın inşâfile ol muttaşif
Olmadı semt-i ĝâzâba münĥarif¹

¹ 2695b. AE. şükri olunmaz-2696a. HA, NP. AE. el-hak-2696b. ASL, AE, HA, NP. adın-2698b.ASL. kestirdi o dem dökdi kan/ HA,AE, NP. dökdi kan-2700b. HA. olmaz idi berdü hatâ/AE olmaz mı-2702a. HA. saña-2703a. NP. nem-nâk-2703b. ASL,HA,AE,NP. oldukça-2706a. HA. Ser-te-ser. 2707b. NP. comesini virdi

Nefs-i bed âyinene virme vücûd
Fehm-i hured dînine olsun şühûd

2710 Ya' ni gelince gâzab-ı bi-me'al
Def ine sâf yile

Ceng ü cedelden er isen kıl firâr
Şulh u şalâha gelüb ol mûm-vâr

Yüzsüz olur zen gibi ehl-i gâzab
Hiddetile tafa ider rûz u şeb

Bir ider âhîr haşerâtiyle el
Tafrası hedm olmaz anuñ mâ-ğaşel

Rast gelür bir kolu kuvvetlüye
Ya söz atar bir ulu devletlüye

2715 Hâk bu behâneyle birağub fiten
° Alemi tethîr ider ol dîfeden

Eyler aîñ lîğ-i ecel çâk çâk
Cism-i habîşinden olur hâk pâk

Nâr-ı azâmetle yanub düd olur
Dâire-i hâkde nâbüd olur

Böyle demişler hükemâ-yı ° Acem
Hışmile kalkan oturur bâ-nedem

Hîn-i tehevürde iderse hücûm
Hışma teveccüh olıcağ nefis-i şûm

2720 Uyma gâzab-nâk olub ol müdbire
Sen gâzab-ı Hâşş'ı getür hâtıra

Hâşşile her-bâr olıcağ sūr u sūk
Eyle hulûş ile muhaşşal sülûk

Ehl-i ğaraz bulmadılar hûrd u h âb
Şandılar ol zümre serâbî şarâb¹

¹ 2710. Bu beyit ASL'de yok-2711a. ASL,AE,HA,NP. ... hirâs-2711b. ASL,AE,HA, NP. sulh için evla didi hallâk-ı nâs-2711B. Bu beyit TE'te yok. 2713a. ASL, tutar ol-2713b. ASL. itdüğü-2715a. NP. birağur-2715b. NP. ... fitneden-2719b. ASL, HA, AE, NP. hisma muharrik-2720a. HA. ol ki/ NP. ol da-2721a. HA. söz ü bölük-2722a. HA. hod rû h ab.

İtme ğazāb münkeẓ-i ° ulḡbā gibi
 Kā.f-ı temellülḡde ol ° anḡā gibi

Cehl-i hebā eyledüġi gibi ° ilm
 Cümle-i āfate hicāb oldu ḡilm

2725 Çekmedi kevneyn de Hāḡā ni bīm
 Dāim olan mazhar-ı ism-i ḡalīm

طوبى لمن تشغله عيبه عن عيوب
 الناس

Böyle buyurmuş o felek bār-ḡāh
 Din ü düvel mülketine pādiḡāh

Cānile tahsin aña kim sū-be-sū
 Kendözünüñ ° aybın ide cüst ü cū

Almıya noḡḡsanını ḡalḡın dile
 Fikr-i ° uyübün idine meḡḡale

° Aybı anuñ perde ola fācire
 Fehm-i ° uyub eylemeye ḡāḡire

2730 ° Arif-i didār olımaz ° ayb-ı bīm
 Cümle bilürler bunf ayn'el-yaḡdın

° Aybını kör eyleme keḡf-i ° uyüb
 Olmıya gör ḡarḡa-ı baḡr-i zünüb

Levmi gider fāḡḡa vü mücrime
 Adem isen hiç birine kem dime

Aybı taleb bid° at-ı ā-reybdür
 İtme tecessüs ḡati pek ° aybdur

Bakmadı cürm ehline ol dūr-bīm
 Kendi ḡuḡūrın görür a'yan-ı dīn¹

¹ 2724a. HA. itdüġi-2724b. ASL. āḡka-2725b. AE. ° ilm-i-2729b. ASL, HA. bāsıra-2730a. AE. alamaz-2730b. ASL, AE, HA, NP Halk-2732a. AE. fācire-2733b. ASL, HA, NP. aybı-2734b. ASL. görür.

- 2735 Sol kişi kim ehl-i döl ü dîn olur
 ° Aybı kor elbette hüner bân-olur

HIKAYET-I İBRAHİM EDHEM KÜDDİSE
 SİRRUHU'L-° AZİZ BA-AN ZEN-İ Kİ NA-TEMİZ-BÜD

Ehl-i başiretden alanlar haber
 ° Ammeten şöyle demiş kıl nazar

Kışsa-ı etvâr-ı bezir-gân-ı dîn
 Dâim olur çâre-i kalb-i hâzîn

Ol ° azimet meclisini telh iden
 Saltanat-ı Belh'i bırağub giden

Vâkıf-ı esmâ vü müsemmâ celîl
 Ecmel-i müclâyı cemâl-ı cemîl

- 2740 Ya° ni ki kutb-ı felek vecd-i hâl
 Hazret-i Edhem o reisü'r-ricâl

Cezbe-i ° aşşile giderken revân
 Gördü ki bir pîre-zen-i bed-gümân

Rüyi açuk bive-i dünyâ gibi
 Kaşı çatuk tâk-ı kilisâ gibi

Çehresi bi-behre-i bürkâf leçek
 Halkile beyhûde kelâm iderek

Geştü güzâr-ı ser-i bâzâr ider
 Cûy gibi her yana refîâr ider

- 2745 Rast gelür aña o merd-i Hudâ
 Didiki ey köhne zen ü bi-nevâ

° Alem arasında düşüb dillere
 Niçün açarsın yüzini ellere

Hükmüni mestüreligün itsene
 Bürkâf un örtüb yolına gitsene¹

¹ 2737a. AE. bezir-kâr-2739b.ASL. iclâ-yı-a2741b. ASL. HA, AE, NP. zebân-2742a. ASL, AE, HA, NP. yüzi-2745a. ASL, HA, AE, NP gelüb didi-2745b. HA. zen ü bi-vefâ-2747a. ASL, HA. mesturligün

Kârde nâ-çar isen ey bî-edeb
Çâre bürünsen nic' olursun ° aceb

Döndi cevâbında o zâl-ı kühen
Didi ° aceb bakmasan olmaz mı sen

2750 Açmasana dideni nâ-mahreme
Kendüni uğratmasana derheme

Şeyh eyitdi nic' olur vâkıf a
Tâlib-i haşdan nazar-ı mâ-sivâ

Oldı o sözden mütenebbih ° azîz
Eyledi peydâ bir ulu kisve-tîz

Hey'et-i zenbilde bir ülu tâc
Kim giyenün derdine olur ° ilâc

Görmedi hayr ol işi ta° tîlde
Urdı anı hey'et-i zenbilde

2755 Başuna giydükde inüb duşına
Rahber oldı dil-i pür-hûşına

Başduğı yerden ötesin görmedi
Öldi başından anı indürmedi

Kisve-i merķû mı giyüb kış u yaz
Başunı kaldırmadı ol ser-firâz

Bakmayub el-ķıssâ bahâr u deye
° Uzlet ile çekdi başın hırķaya

Mâlik isen mâ-melekûn nâre yak
Hâkim-i Belh itdüğı evzâ° a bak

2760 Lağv-ı gâfîzin ilüñ alma dîle
Eyle ° amel sırrı mudârâ ile

Eğriliğın görse birinün eger
Doğri olan tîr gibi tîz geçer¹

¹ 2755B. Bu beyit TE'de yok. 2756a. ASL. giydi başına-2757a. HA. bakmadı-2758a. ASL, HA, AE, NP. sâlik/ meleki-2759b. AE. fukâra

Gerçi Hudâ vâcib-i muhtârdur
İsminüñ ammâ biri Settârdur

° Aybını açsa biri ey zü-fünûn
Hoş mı idi şormağa ° ayb olmasun

Nâr-ı nedâmetde yanar ney-mişâl
° Irz-ı müselmânı iden pây-mâl

Kendi kûşûrın görüb ey nâ-temâm
° Ayb aramakdan beter et şugl-tâm

B- ° Arif ol uymaz didiler demdeme
Perde-i şer° î yûri hetk eyleme

2765 ° Ayba hatâdur yûri ey râst-bîn
Yazdı bu ma° nâ-yı debirân-ı Çin

Keşf-i ° uyub ile nice Parsâ
Oldı giriftâr-ı ° azâb-ı Hudâ

Sırrile lîken nice ehl-i fesâd
İrdi civâr-ı der-i settâre şâd

° Aybını itmez kûlunuñ âşikâr
Evc-i haziz eyleyici gird-gâr

Pâdişehâ dâd-gerâ dâverâ
Râz-ı rûzi dihi her dû serâ

2770 Dide-i Hâlsâ nî ağıddukça yaş
° Aybını sırr eyle anuñ kılma fâş

الحزم سؤالین

Böyledür ol mahrem-i râz-ı ezel
Re's-i havâs-ı harem-i lem-yazel

Ahsen-i ahlâk ile ol nik-hû
Kimsene hakkında ° abeş zannı ko¹

¹ 2763a. ASL, HA, AE, NP. bi misâl-2764a. ASL, AE, gör eyâ-2764b. ASL, HA, AE, aramakda yeter-2764B. Bu beyit TE'de yok. 2764B.b. AE. uymaz dile bildürdüm

Halkıle ammā idicek ittihād
Herkese itme kıatı çok f timād

Sāde dil olma kıatı kim bed-gümān
Cāhi isābet ider ey nüktedān

2775 Ya^c ni hākīmāne sülūk eyle-vār
Hikmetile ol güle gül hāre-hār

Mekr ü mehālikden olurmuş emīn
c Alķibet endiş olan ey pīş-bīn

Eyle tedārikle c amel hāşılı
Bunda felek hiçe satar gā fili

Her söz ile itme inānub c amel
Kışide endişe gerek bir sehel

Her suhanuñ ğavrına irmek gerek
Ma^c rifetüñ hükmüni virmek gerek

2780 Hāşılı her mes'eleden şubḥ u şām
Elzem imiş dīķat ile ihtimām

HİKAYET-I HAZRET-I ALI IBNI EBI
TALIB KERREM'ALLAH'U VECHE

Şaf şaf olub mülk-i suhan leşkeri
Böyle nidā itdi münādileri

Sell ide seyfin kalem-i şer^c i tā
Bâtılı hāķ sanmıyalar eşkıyā

Ayine-i pertev-i nūr-ı celi
Sırr-ı Hudā ya^c ni c Aliyy ü Veli

Şadr-ı hılāfetde karar idicek
Emrine rām oldı semāk u semek¹

deme-2765a. ASL, HA, AE, NP. nazar - ey-2769a. ASL. Serverā-2770b. ASL, HA, NP. setr eyle ... itme-2772b. HA. kimseye ... ayb.

¹ 2774. Bu beyit NP'da yok-2777a. ASL, HA, AE, NP. güzer-2780a. NP. meşgaleden-2781a. HA, NP saf idüb-2783b. ASL, Nūr-ı Hudā

2785 Gaflet ile hâkim-i iklim-i Şâm
Oldı hıfâfında imâmuñ temâm

Vağ^c a-ı Osmânîden açub dehen
Eylediler hâzretine su-i zann

Pes bu bahâneyle uzadub yedi
Bî at-ı rıdvâne rızâ virmedi

Ba^c zısı aşhâb-ı kiramuñ aña
Eyledi teb^c iyyet idüb ilktidâ

^c Asker-i Islâm olıcak cânibin
Halka ^c ayân olmağıçün gayr^c in

2790 Hâzret-i dâmâd-ı resûl-ı Hüdâ
Mazhar-ı mir'at-ı ruh-ı صلاتی

Anuñ ile kıldı zarûnî cidâl
Bî-sebeb oldı nice harb u kıtâl

Hâke düşürdi o şürûr-ı fiten
Nicelenî zübde-i aşhâbdan

Eyledi ol ^c arbedede terk-i ser
Hâzret-i ^c Ammâr gibi mür^c teber

Ba^c z-ı rivâyetde dir ehl-i Yemen
Anda şehîd oldı Üveysü'l-Kâren

2795 Nuşret için ibn-i Ebî Tâlib'e
Cân-ı ^c azîzin gelüb itdi hibe

Mansıb-ı dünyâdan olub hışse-gîr
Şarğa Fırât ile giderken fakîr

Gördüm anuñ merkad-ı a^c lâsını
Sürme idüb hâk-i muf allâsını

Sâhil-i sıffını gezüb bi't-temâm
Cümle kûbûr-ı şühedâyı ^c ızâm¹

¹ 2789b. ASL, nihân olmak için, gayr u ^c in/ AE, gayr u^c in/ HA, NP. ^c aynu ^c in-

2790b. ASL, eltâf-ı-2791a. ASL. kıtâl-a-2792b. HA. nicelerin-2797b. ASL. musallâsını-
2798b. NP. şühedâ-i.

Seyr olunub ya^c ni o cengāh-ı Sāf b
Meḥṣad-ı mīḫdād ü Ebi ibn-i Ka^c b

2800 Anda ziyāret olunub mücmelā
Her birine oldu du^c ā vü senā

Ḳatline aşḫābuñ o şahrada heb
Hākim-i Şām idi muḥaṣṣal sebeb

Şefkat iden tāife-i tāḡiye
Anlara didi fiten-i bāḡiye

Bā^c z-ı rümüz eylemegin Ḥaḷḷ resūl
Şübhe idüb ḥaḷḷ-ı ḥulāfetde ol

Aña kināyetle olan kūşeden
Eylemedi fehmi me^c āl-ı suḥan

2805 Ḥātırası bā^c iş-i teşḫik olub
Tār-ı dile ālet-i tahrik olub

Vardı Yezidüñ peder-i emcedi
Ḥaydar-ı Kerrār ile baḥş eyledi

Pür şer ü şūr oldu bu kez mülk-i dīn
Cevr ü fiten ṭoldı zamān u zemīn

Emn ile āsūde iken ins ü cān
Mevzi^c i ḥarb oldu bu dārü'l-emān

Irmez iken^c asker-i ashāba kerb
Kārları oldu şeb ü rüz ḥarb

2810 Tiḡ-i zenān oldu o şirān-ı ceng
Zırh gibi birbirine oldu teng

Bā^c de gelüb itdi havāric zuhūr
İrdi dem-i fetret-i ehl-i fücür

Fitne-i ilḡaza sebeb oldu ol

Madde-i kerb u^c arab buldı yol¹

¹ 2799a. HA. cümle-2802b. AE. fie-i-2804a. HA. kenār ile/ NP. kināyeyle. 2804b. ASL, HA. me^c āl-ı-2805a-b. HA. ... olur-2807b. NP. zemīn ü zamān-2808b. NP. zār oldu-2809a. ASL, HA. islām'a kerb-2809b. ASL, NP. işleri oldu dün ü gün darb u harb-2810a. ASL, HA, AE, NP şirān-ı ner-2810b. ASL, HA, AE, NP. girdiler-2811a. ASL, Soñra/ HA ... cevārih-2812b. ASL, HA, NP. oldu yol.

Ma' reke âhîr olıcağ ' âķibet
Ol iki şâhib dil olur yek-cihet

Nâdim olub çekdüğüne itdi bîm
İkisi de böyle murâd itdi kim

2815 Saltanat ahvâlnı ta' til ide
Ya' ni birin birine tevkîl ide

Cümle-i ashâb idüb ittiâķ
Bî-keder ü bi-ğaraz u bî-niâķ

İki vekîlün sözi maķbûl ola
Ehl-i hıf arada maķtûl ola

Her kimi nasb eyleseler nik ü bed
Hükm-i hılâfet oluna aña red

Cümle bu tedbîri pesend itdiler
Dillerüni pend ile bend itdiler

2820 Sâķi-i havz-ı lebin ü kevserüñ
Ya' ni ki ol vâriş-i Peyğamberüñ

Oldı buna re'yi şafâ güsteri
K'ola bu dâ' vâya vekil Eş' ari

Cânib-i âhîrde bulub ihtisâş
Hükme vekil olmuş idi ' Amr u ' Âs

Pes buni fikr eylediler ' âķibet
İkisi halvetde idüb meşveret

Yine gelüb iki bölük bir yere
Biri su' ud ide anuñ minbere

2825 Faşl-ı müvekkelde idüb ķāl u ķıl
Her biri ibrâz ide yüz bîñ delîl¹

¹ 2813b.NP. olub-1814a. ASL, HA, AE, NP. itdüğüne çekdi-2814b. NP. şöyle-2815a. ASL, NP. ahkâmını-2824a. ASL, soñıra/ NP, HA, bā' de.

Gālibe mağlûb ide bî at hemân
Def ola endîşe-i islâmiyân

Vâr idi Mûsa'da biraz tab^c ı küll
Hâsılı pir-i mütelâş idi ol

Mâ-sadağ olmuşdı aña ey hakîm

Nükte-i

^c Amr ise bir ^c âkıl-i nahsend idi
Zihn ü zekâ ile hüner-mend idi

2830 ^c Akile meşhûr idi şehir ü kend
^c Adet-i me'lûf idi rîş-hand

Fehmî gibi ^c ilm-i tefsirde
Hâsılı mümtâz idi tedbîrde

Pes ol iki râhber-i nâm-ver
Bir tarafa doğru çıkub gîttiler.

Şöyleki hiss olmaz olub hayme-gâh
Anlayamaz oldu sadâ-yı sipâh

Bir yere oturdılar ol iki merd
Her biri dil-haste-i rûz-ı neberd

2835 ^c Amr geçüb yanına bi-gâ ile
Best-ı kelâm eyledi Musâ ile

Evvel anı itmek için imtîhân
Güşına yâb yâb dedi ol kârdân

Anda tedârik idüb ol ^c akılı çok
Dîmedi kim diñleyecek kimse yok

Başladı âheste kelâm itmege
^c Urza-ı eşvâk-ı ^c ızâm itmege

Gördi belâhetden anı behre dâr
Eyledi hamd ol ser-i merdân-kâr¹

¹ 2826b. HA, AE, NP. Ref ^c -2827a. AE. ^c akılı-2829b. HA, NP. bertümend- 2830a. HA. ol şehre kend-2831b. ASL, tefsirde-2833a. ASL, HA, AE, anılanamaz-2839a. ASL. hissedâr.

2840 Per-perîşân idüğün aîladi
Aldamak âsân idüğün aîladi

İtdi hıtab aña elçâbile
Söyledi ta' zim ile âdâbile

Didiki ey Pir-i mübârek kıdem
Şâhid idi fazlına şah-ı harem

Hâzretine ' arz ideyim râzımı
Diñle benüm pend-i tarab-sâzımı

İki hâlfeyle harâb oldı kevn
Bunlara câiz degül imdâd u ' avn

2845 Her birisi fitneye bâdi dūrūr
Ba' is-i ifsâd icadı dūrūr

Böyle kalursa bu keşâkeş müdâm
Oldılar Ensâr u Muhâcir temâm

Âyine-i dîne kederdür bu dūd
Ta' ne taşın atmağa başlar yehüd

Lâzım olan şimdi budur kim hemân
Buluna bir hâkim-i şâhib kırân

Meslek-i şeyhine sülûk eyleye
Fâzıl ola def' i şükûk eyleye

2850 Nasb iderüz şer' ile bi'l-ittifaq
Kalmıya min ba' d aramızda nifaq

İmdi hilâfetde mekîn olmağa
Hâkim-i mâ' müre-i dîn olmağa

' Adlile insâf ile taqvâ ile
Kıalb-i rakık-ü dil-i dârâ ile¹

¹ 2843a. NP. iderüm, râzımı-2848. Bu beyit NP'da yoktur-2850a. NA.. kalmadı.

Yek-be-yek aşhâb ârasın yokla gör
Devlete lâyıq senüñ oğlun dürür

Şimdi kışūr ile benüm hâtıram
Buña senüñ öz veledin naşb idem

2855 Hâkim olunca veled-i Es' adüñ
Maḥkeme-i şer' i dürür Aḥmed'üñ

Yohsa Hudâ haḳḳı içün gitdi dîn
Hetk olunur perde-i şer' i mübîn

Böyle diyüb Hıtm-ı kelâm eyledi
Nüşa-ı nüşını temām eyledi

Tarḥ idüb ol mağlata-ı fâsidi
İşte benüm bildiceğüm bu didi

Gördi müveccih o kelâm-ı ' azîz
Fevrî dönüb itdi ' Alî'den güriz

2860 Re'y sizüñdür didi biñ cānile
Hâsılı aldandı o peymān ile

' Amr aña taḥsinle açub dehen
Ḥayr du' â itdi didi imdi sen

Cümle-i aşhâba olub muḳtedâ
Devletile minbere çık evvelâ

Hükm-i hilâfetden olub münfaşıl
İbn-i Ebî Tâlib'i ma' zül kıl

Oğluñı zıkr etme nüzûl eyle sen
Eylemesün kimse saña su-i zann

2865 Ba'd çıkub ' aczim ile ey aḥi
Vâli-i Şâm'ı çıkarub ben dahi

Faẓl ile maḥdūmunı medḥ ideyüm
Nasb idüb andan ineyüm gideyüm¹

¹ 2856b. NP. dîn-i mübin-2858b. ASL, AE, NP. bildüğüm oldur didi-2863a. AE. NP. idüb-2865a. AE. bend dahi-2865b. AE. ey ahi-2866a. AE. cfdal-ı ... vasf-2866a-b. ASL, ideyün/gideyün.

Pāye-i minberde o sa' at hemān
B' at olunsın aña bi-imtinān

Böyle diyüb ' ahd u qarār itdiler
' Asker-i islāma dönüb gitdiler

Irtesi vaz' eylediler minberi
Şığmadı Şıfın'a o hadd-ı çeri

2870 Haydar-ı şafderle gelüb mîr-i şām
Oldı cenāheyn ol iki ehl-i nām

Serleri askerdeki serverlerün
Aldılar etrāfını heb minberün

Her biri oturdu gelüb kolına
Birisi sağına biri solına

Minbere ' azm eyledi pes Eş' ari
Hutbe sonına getirüb Haydar'ı

Fazl u kerāmâtını taf bir idüb
Kadr u makāmâtını tefsîr idüb

2875 Didi ol imām-ı enām
Sefki dimāya sebeb oldı temām

Aralarında oluben ihtilāf
Eyledi ashābı Kuteyl-i meşāf

Sem' i dil ü cānile dirilen sözüm
Saltanatından anı azl eyledüm

Pes çıkarub hatemin engüşt'den
Böyle çıkardum didi ol re'y-zen

Ba' de inüb ' Amr su' ü d eyledi
Hutbede teslim-i dürüd eyledi

2880 Sonra Yezid'ün pederün kıldı yād
Fazlunı yād eyledi hadden ziyād¹

¹ 2868b.ASL, AE. gelüb-2869b. ASL, AE, NP. dünyāya o bî-hod çeri/ HA. çıkmadı-
a2873b. AE. sonunda-2874a. AE. ta' rif idüb-2874b. AE, NP. makālâtını tavsif-
2876a. AE, NP. olalı-2877b. ASL, HA, AE, hal/ NP. men' -2879a. ASL, NP. soñra-
2879b. NP. hutbe-i

Hem didi hâkem gerek elbette bir
Fitne olur olmayacak münhasır

Şirketile   âlem olur h ake-yek
Memlekete n ib-i H a  bir gerek

Ben da i   azl eyled m ol g alibi
İbn-i Ebi T alib'i M s  gibi

Eyled m ib    puser-i Hind bil
H km-i h l fetde odur mut asıl

2885 H tbede   nkim bu s zi s yledi
H temin eng   tine va    eyledi

  Amr anı s yleyicek E   arı
Oldı hic  bile cihandan beri

 erm   hac  letden o p r-i se  d
  A ibet oldu giderek n  -bed d

Silk b o dem d  men-i p kin   A  
Devletile  ekti cedelden eli

D  smene hi  eylemey b      t
K  fe'ye   azm eyledi dirler      t

2890 V li-i    m ise  af  kesb id b
Meyl-i D m     itdi oradan gid b

 yle ve  d  re ce   eyledi
H   bu ki re'yinde h     eyledi

H  ke d    b bunca hidiv  n-ı d  n
 ıkdı g  ge d  d-ı dil-i  te  n

H    lı her   r-i h  ner p    -s  z
A  sa o g  v  aları ditrer hen  z

K  fe'de sellitse   Ali z  'l-f    r
   m'da ditrerdi s    r u kib  r¹

¹ 2881a. NP. elbette mir-2883a. ASL, itd m olub g alibi-2884a. ASL, ser-i Hindi p l-2884b. ASL, HA, olub m stak l, 2886a. AE, Amr anı i   r idicek E   r -2889a. NP. resmine.

- 2895 Kimdür o sultāna muḳābil olan
Nebbet-i rābʿ de muʿ ā dil olan

Nolsa gerek bir iki rubāh ile
Penceleşenler Esedu'llāh ile

Dīn evine rükni ḳavī idi ol
Vāriş-i ʿ ilm-i Nebevī idi ol

Düşmen-i āl ile olan yek-cihet
Buldılar itdüklerini ʿ āḳibet

Imdi bu yer deyr-i mükāfātdur
Mecmaʿ ı envāʿ ı beliyyātdur

- 2900 Devr ideli ʿ aleml devr-i sipihr
Kīneye kīn oldı ʿ ivāz mihre mihr

Hātır-ı Mūsā'da eger olsa ḥazm
İtmez idi sehvale ol semte ʿ azm

Ḥattı yok el-ḥaḳ ḳati sāfi diltūn
Gāfil işidür buni vāzıh bilūn

Eyleme ḡaflet ki gezer ay u yıl
Gāfil olanlar satılır muṭṭaşıl

Muʿ teḳid-i ḥaḳ olub ehl-i zekā
Vehmi ḳomaz kimsede Ḥāḳānī'yā

الکریم اذا حاسب ساج

- 2905 Böyle buyurmuşlar idüb defʿ -i ḡam
Kān-ı kerem yaʿ ni şeff ü'l-ümem

Ehl-i kerem olsa muḥāşib eger
Deftere iḡmaz iderek tız gezer¹

¹ 2900a. AE. kevnı sipihr-2901a-b. ASL, NP cezmi/ʿ azm-2902a. AE. sāde diltūn-2902b. AE ḡaflet-2903. Bu beyit NP'da yoktur. 2904a. NP. ḥāk olur-2904b. TE. degmede.

Eksige bakmaz ebeden fîl-meşel
Nâkışa peymâne ise şunmaz el

Degme civân-merd ile olmaz nedîm
Ma' bed-i ' âlemde ' ibâd-ı kerîm

Himmet-i el-ıışşa bülend it temâm
Gözle hümâ gibi ' ulûvv-i meşâm

2910 Cürmile nokşâne nazar eylemez
Câyını hem nâr-ı sahar eylemez

Eyle kerem semtine geşt ü güzâr
' Afv u haîâyı idüben kâr u bâr

Ĥûni ile düzdi geçürme hemân
Sâirini ' afv ide gör rây-gân

Sine fiğân etme kühen kârı sen
Âhı sakın sineñe kâr itmeden

Öyle mürüvvette dürür feyz-i Ĥaķ
Eyle kerem sende hisâb olıcak

ĤIKÂYET-I AN A' RABİ-I RUŞEN ZAMİR BÂ
HAZRET-I ŞALLALLAHU ' ALEYHI VESELLEME

2915 MuĤbir-i âsâr-ı kibâr-ı resûl
Meclise saçdı bir etek berg-i gül

Toldı çemen râyıha-ı müşg-nâb
Câm-ı şarâb oldu yine pür-gülâb

Bir gün o tâc-ı ser-i efâk olan
Pâdişeh-i mesned-i levlâk olan

Cinnile insâna şeff ü perâh
Yir ü göge melca-ı ümmidgâh

BaĤr-ı vefâ Ĥulzüm-i şıdķ u şafâ
Ya' ni veli nî metimüz Muştafâ¹

¹ 2910a. ASL, var yirüni/AE. meskenünü/NP kişi yerüñ-2912a. AE,NP özge seni-2914a. ASL, AE. ehl-i-2915b.NP vird-i gül -2918a. ASL, AE yire göge.

2920 Şem^c gibi kûşe-i mihrâbda
Sâkin iken şohbet-i ahbâbda

Eyler idi ol şeh-i ferrûh mişâl
Hazret-i Şiddîk ile hoş kıl u kâıl

Geldi bir f râbi-i rûşen zamîr
Şâm u şehir bâdiyede kûşe-gîr

Kaddini ikrâm ile lâm eyledi
Nice şalât ile selâm eyledi

Aña teveccühle idüb feyz-i cûd
Sordı murâdâtın o şâhib -vücûd

Dir iken eltâf-ı Hüdâyı resûl
Naql ider iken kerem-i haqqı ol

2925 Hazrete ol eşref-i hayrî'l-bilâd
Didi من الحاكم يوم التار

Seyyid-i kevneyn işidüb ol sözi
Güldi güneş gibi mübârek yüzi

Luţfile ol mülk-i melek mürşidi
Hazreti Allah te^c âla didi

Eyledi ilhâhile şeyhü'l-^c arab
Şehd-i şeker-bâri mükerrer taleb

Didi o vechündeki envâr için
Haqq ile söyleşdüğin esrâr için

2930 Kendümi bi'n-nefs iden ol kevn-keâm
Yohsa olur mi biri kâim -melâm

Kendü midür hâsılı bî-reyb ü şek
Hükme yahud naşb olunır mı melek¹

¹ 2920b. NP. ashâbda-2925a. ASL, AE, NP. eşbeh-i-2926a. NP. bu-2927a. AE.^c arab
-2928a. AE. aldı-2930a. AE, NP bizzat.

Birini tevķīf ide mi ol celīl
Cānib-i ḥāşından inüb Cebrail

Çeşmi resülün olub eşkiyle pür
Didi ki vallāh şoran kendidür.

Bir nice kez gūlẓāt u iḡdāmīle
Böyle su'āl itdi o şāḥib dile

2935 Çünkü murādātına buldı vüsül
Pek gülererek ° azım-i tarīķ itdi ol

Luṭfile ol naḡd-ı ezel maḥzeni
Eyledi da° vet yine tekrār anı

Kıldı teveccüh o vecihü'l-līḡā
Ḥandesinüñ vechini şordı aña

Dediki ey şāḥib-i ḥulķ-ı ° azīm
Sehl olur emr olsa muḥāşib kerīm

Ḥīn-i ḥisāb olsa mürüvvetlüler
Āza çoġa kalmayub iġmaz ider

2940 Kavlüni ġüş idecek ol māh-rū
Didi fakīḥ oldu fakīḥ oldu bu

Karı kerimüñ dün ü gün vāķı° a
Setri ḥatādur daḥi° afv u ° atā

Viricek ol müjde-i şāḥ-ı kerem
Ayaġuna düşdi Ebübekr o dem

Ya° ni ḥisāb alsa maḥall-i su'āl
Tīz geçer elbette kerīmü'l ḥisāl

İndi döküldi bakıcak yārine
Encüm-i eşk-i meh-i ruḡşārına

2945 Güş idicek ol sözi bī- iḡtiyār
Döndiler aşḥāb-ı sipīhr iḡtidār¹

¹ 2936a. NP tekrārına da° vet-2939b. AE, NP bakmayub-2942a. ASL, AE. Şāḥ-ı harem-2944a. ASL, yādına-2944b. HA. eşki midür-2945a. ASL, AE, NP. dirileyecek-2945b. NP. mucib-i şevk ü segab

Vecdile halet gelüb ebrâre heb
Oldı o sır mûris-i şûr u şegab

Bâb-ı serâ perde-i sultân-ı dîn
Niteki dergâh-ı behişt berîn

Gün gibi her lahẓada meftûh idi
Raḥet-i ruḥ dil-i mecrûḥ idi

Ehl-i havâyic gelicek subḥ u şâm
Kande ise ḥazret-i Fahrü'l-enâm

2950 Yoğ idi imhâl-ı tekellüf ebed
Ol kapudan kimse olunmazdı red

Pāye iken pâyına ° arş-ı ° azîm
Pâyına derbân iken anuñ kelîm

Meskenin itmezdi ḥicâb u ḥaḥâ
Kande ise bölüşülürdi aña

Dimez idi her gelene rûz u şeb
Anda ya dihkânı imiş yâ ° arâb

Ḥâcetini yine götürdi resûl
Devlet-i dâreyne bulurdu vüsûl

2955 Sende kerem sağarın elden koma
Nergis-i maḥmûre uyub uyuma

Bâğ-ı mürüvvetde olan ḡonceler
Ḥalḫa kerem semtini imâ ider

Şarḫ-ı kerâmetde meratib gözet
Nâm-ı keremdür kalacak ° âḫîbet

Künbed-i devr-ânı idince ḥarâb
Çok döner el-ḥalḫ yine bu âsiyâb

° Arsa-ı mizân olıcak merd-ḥam
Fâiz olur ehl-i şehâ vü kerem¹

¹ 2950. Bu beyit ASL'de yok-2951a. HA. pāye-i-2955b. AE. baābına-2953a. ASL, yeh ° arabi/ HA. Ya dihkani/ AE, Ya. ° arabi/ NP. anda bir ° arabi imiş. 2954a. ASL, neyse/ AE kendi-2958b. ASL, NP. dahi bu 2959a. ASL, meydan olıcak.

2960 Düşse komaz dünyede ehl-i dalâl
Kâf a-ı baħr-ı kerem-i lâ-yezâl

Ekrem-i erbâb-ı keremdür Hudâ
Şadr-ı şefâ^c atdedürür Mustafâ

Bizde ol endişede neyler hâzen
Öyle kâvi mesnedimüz vār iken

Rabb-i kerîm eyler imiş iltifât
Muştuluk ey yek-cihetân-ı^c usât

Yoğemiş ehl-i kereme ters ü bîm
Böyledürür kavl-ı resûl-ı kerîm

2965 Olmasa neylerdi bizi ızırâb
Müjdeي الله سريع الحساب

Ey yed-i şun^c ında çü kûy-ı zemîn
Çenber-i çevgân-ı siphir-i berîn

Maḥşere Hâḫṣâni iletdükde bār
Eyleme ol demde anı şerm-sâr

الغنى اليأس مما في أيدي الناس

Böyle dir ol tâc-ı ser-i enbiyâ
Rahber-i kurb-ı cenâb-ı Hudâ

Diler isen ide ğani Haḫ seni
Haḫdan ümmîdi kes oldun ğani

2970 Eyle recâ hattını kalbünde hek
Dağdağadan himmet elün girü çek

Nâsuñ elinde olanı isteme
Râzını keşf eyleme nâ-maḥreme¹

¹ a2960b. ASL, HA, NP, AE. katre-i - 2966a. HA. sarf atda-2967b. NP. itme o meydanda/ AE itme ümid anda-2969a. ASL, NP, AE, isterisen.

Dut mutaşarrıf tarafın her-zemân
Dest-i taşarruf senûn olsun hemân

Gönlü ğaniler ki tûvângerdürür
Her biri ma' mûr u mu' ammerdürür

° Alemün âlâyısına degmedi
Çerh-ı bülend efsere baş egmedi

2975 Sâlik-i merdâne olub ir ü gic
Itme tenezzül zen-i dünyâya hîç

Düş taraf-ı haşşa ğınâ bul yûri
Ehl-i fenâ ol da beşâ bul yûri

° Aşk-ı ğazâln ide gör der-kemend
Al yine benden saña bir dâne pend

HİKAYET-I HÂZRET-I MEVLÂNÂ BA-ŞEMS-I TEBRİZİ KUDDİSE SIRRIHÜMA'L-° AZİZ

Oldı safâyı dil-i ehl-i yakîn
Bâde-i bezm-i haber-i ° ârifin

Sende eger ister isen nûşl u mey
Dinle nevâyı dili mânend-i ney

B- Al külehi ° arşda kandîl olan
Rütbede hen-pâye-i cibrîl olan

2980 Gevher-i deryâyı cem' -i ° ulûm
Ġavs-ı ° Acem ya' ni ki Monla-yı Rûm

Belh diyârından idüb irtihâl
Rûm'a nüzûl itdi çü mâh-ı hilâl

Ġatme qarîb olmuşıdı ol zemân
Silsile-i devlet,i Selçukiyân

Pâdişeh-i memleket-i Rûm-u rey
Nesl-i Keyâniden o Key ibn-i Key¹

¹ 2975a. HA. ° uyub/AE. irüb-2978. Bu beyit AE'de yok. 2979. Bu bent AE'de yok-2979B. Bu beyit TE'de yok. 2980a. NP. cevheri.

Şahib-i tığ ü teber ü gürz idi
Ya' ni ki ferzend-i Ferāmuz idi

2985 Hazret-i Monlāya olub paymāl
Her ne maḥal olsa علی کل حال

Kendüden ayrılmaz idi cân gibi
Hılt idüb dîn ile imân gibi

Gördi kerāmâtın o Ferrüh demüñ
Mu' teşıdı oldı şeh-i ' âlemüñ

Aña müfevvez idi dir ehl-i dād
Maşlahat-ı saltanat-ı Keykubād

Isteseler kevni olurlardı naşd
Dest-i kerîmünde idi ḥal u ' aşd

2990 Mâ-ḥaşel ikrâmın idüb dünyenüñ
Binse rîşâbını dutardı anuñ

Ol ṭama' i vesveseden ḥâliye
Yapdı iki medrese-i ' âliye

Eyledi ta' yin-i vazifeyle hem
Günde anuñ her birine biñ direm

Ata binince ' ulemâyı ' ızâm
Kıurb-ı rikâbında yürürdi temâm

' Âdet-i ḥükminde bu şânün idi
Kı' ide-i tarz-ı Felâtün idi

2995 Hâşılı üstâd olıcak şehr-yâr
Cümle telâmizi olub ḥâk-sâr

Kimi önünce kimi ardınca heb
Ya' ni yayak yürür idi rûz u şeb¹

Hazret-i Monlâ bu tekâlif ile
Duşına ol câme-i teşîfile

¹ 2993b. NP. rikâbında-2995a. ASL,AE. Şehsüvâr-2995b. ASL. aşikâr.

Medreseden ʿ izzet ü ikrām ile
Kevkebe-i übbehet-i tām ile

Ol Şeh-i Şiddîk-ı haseb ol zamân
Halvet-i hāsına giderken hemân

3000 Zâhir olub sūret-i münkerde şems
Geldiler uslûb-ı kalendarde Şems

Tutdı licāmın biraz epsem didi
Ey hikem-i müfti-i âlem didi

Müşkülümi hall u beyân it benüm
Def ıdeyüm şüphe-i merd- efgenüm

Turdı didi ey halef-i yâr-ı gâr
Neyse suʿ âlüñ buyur ey kām-kâr

Şems bakub didi aña hande-nāk
Pāk yaratmış seni dādār-pāk

3005 Kargısı efdaldür ʿ aceb ey reşid
Zât-ı Muhammed mi yahud Bâyezîd

Didi bu Bestâmi muhalli degül
Efdal-ı maḥlûkdur ol aşl-ı kül

Ateş-i dehşetden irüb cāna dūd
Âb gibi ditredi ol baḥr-ı cūd

Döndi eyitdi gülerek Şems-i dîn
Pes neden ey tâc-ı ser-i ʿ ârifin

Nasb olalı hazret-i hayrî'l-beşer
Lafz-ı عرفنا dan ibâ itdiler.

3010 Muṭṭasıl ol cümle-i eşyâya üm
Der idi mâhiyyetüni bilmedüm¹

Haḳḳa عرفنا diyüb Bâyezîd
Böyle edâyı niçün eyler bedîd

¹ 299b. NP. himmet-i itmâm ile-3000a-b. ASL, ... şeyh-3002a. ASL, ideyün.

Dün ise ol^c ârif-i şâhîb nazar
ما عرفنا yi niçün nefy ider

Didi tereddüdsüz o kûtb-ı mübîn
Bâde keş-i meykede-i vâşilîn

Her ne kadar kûrbe erişse resûl
Şevkîni teskîn idemezdi vûşûl

3015 Şöyle harâretde idi ol safî
Degme şarâb olmaz idi müntafî

Âteş-i^c aşkile o şem^c i hedâ
Şöyle tutuşmuşdı ki şems-i duhâ

Bir şerer olmazdı anâ hâşılı
Fırkat eritmişti o rûşen dili

Şol kadar^c atşân idi zâm^c an idi
Kim^c ataşından dili sūzân idi

Tâ beden üstinde yanardı kāmîs
Kırba erişdikçe olurdu hânîs

3020 Sırr-ı aḥad Ahmed'e mevsûl iken
Cümle-i eşyâdan o maḥbûl iken

Âb-ı vişâliyle eger rûz u şeb
Ḥavz-ı dili olsa eger leb-be-leb

Lâbid iderdi yine feryâd u zâr
Aña gınâ virmezidi rûzigâr

Bâkî kalurdu yine dil-teşnelik
Yine bulunmazdı sanurdu yitik

^c Arş gibi himmeti â lâ idi
Mazhar-ı envâr-ı tecallâ idi¹

¹ 3015b. NP. itmez idi-3017b. ASL, şâhîb-dili-3021b. AE,NP dahi- 3022b. ASL, HA, AE, ol bikâr.

- 3025 Yoğidi itse ne   aceb velvele
Mürşid-i Bestâmi'de ol havşala
- Ya  ni anuñ hırsı biraz  z idi
Schvile s r b ş r bum didi
- Teşne-pe  r olmağıla c r  adan
Sandı ki ğar  oldu mey-i humda ten
- G  ş idicek Şems anı  h eyledi
Şev ine d ny yı g v h eyledi
-  ayk r b itdi beden  n  ak-s r
D   di yere s ye-i perverdig r
- 3030 M r -ı dili   ar ı me  n eyledi
   lem-i  udse  ay r n eyledi
- B yle g renler anı ye's itdiler
Terk-i k lah itdi kıyaş etdiler.
- A lıyarak  azret-i Monla Cel l
Indi semendinden olup p y-m l
- Aldı ba ub hey'et-i dil-c sına
Ol ser-i b -devlet-i b z sına
- R y  zem n oldu tehi bir zem n
Kend ye geldi   n o r  -i rev n
- 3035 Eyledi Monla'ya hem n bir n zar
Ol n zar oldu a a n r-ı ba ar
-   hid-i  ayb oldu y zinden n  b
Ya  ni g rindi o r  -ı m     b
-  idmet-i tal v  ile me  m r iken
Her ciheti g l gibi ma  m r iken¹

¹ 3027b. AE, NP. hum-i meyde ten-3028a. NP. Şeyh anı-3028b.NP. şevkile-3029a. AE. na  ra urub... tenin-3030b. AE. kudsi-3032a. AE. Mol -3033b. ASL, AE. z nusına-3034b.ASL, geld kde/AE kend sine geldi-3036a. AE.NP. a dı-3037a. ASL. fetv  ile.

Devlet ile bulmuş iken ittifāk
Hîn-i kâzâda bu kadar tımtırak

Çün ufuk-ı rûşen-i Tebriz'den
Şems tulu' itdi o mihr encümen

3040 Şa' şa' a-ı Şems ile gışş oldılar
Çeşme-i hürşide hamr oldılar

Aldı o dâdâr-ı velâyet penâh
' Örf-i izâfet yerine bir külâh

Çâk olarak dâmen ile isteyen
Ber-ıaraf oldu çile vü erbâ'in

Çâre ararken dil-i bî-çâreye
Nâyla def geldi bu kez araya

Yine maḥabbetde olub rahş-rân
Tayy-ı mekân itdi o sa' at hemân

3045 ' Aşk yolından götürüb ḥâzrete
Eyledi Monlâ'yı maḥal vuslata

Merd-i Hüddâ dâim olur pür ḥurûş
Kimisi ' uryân u kimi zinde-pûş

Olmaz o meyhânede hiç sağ u sol
İtmez odur ' arz-i izâfet kabûl

Her biri bir künbed-i Fîrûze-dâr
Köhne palâs ile ider iftîhâr

Hırğa-ı takvâda ki her bir teke
Sîlk-i cevâhîr gibidür sâlike

3050 ' Aleme ol zümre-i jülide-mû
Dirdimez itdürmededür ser-fürû

Maḥkeme-i ğamda ne bu dağ u lağ
Bahsî қо Hâkâni kulak dut kulak¹

¹ 3039b. AE. eyledi mihr-3040b. AE, NP. memer buldılar-3044b. AE, NP. rahş-rân-3046b. AE. kimisi-3048a. ASL, HA. firûze-vâr-3049a. ASL, yeke/ NP leke-3049aASL.yeke/ NP.leke

Diñleye da' vāyı veñ itdigüm
 Kā dıyı hācātdürtür şahidüm

من حسن الاسلام الموتركه مالا يعينه

Böyle buyurmuş buni ol şehir-yār
 Mālik-i efser melik-i tāk-dār

Şāhid-i islāmī ider hoş-nümā
 Terk-i hevā-yı Suhan-ı mā-sivā

3055 Kā' ideden taşra dırāz itme pāy
 Mü'min isen olma şaķın jā-j-hāy¹

Lāyık-ı dīn olmayanın terkin it
 Kāvl-i resūl-i şeķeleyni işit

Deyr-i cihān olsa daķi mey-kede
 Çok meze yok lağvile söyleşmede

Lāğ u laṭifeyle nice vārılmaz
 Kāfir olur gāhi meāl ańlamaz

Mü' min isen pes ne revādur saña
 Böyle ' abeş mağlaṭa-ı nā-revā

3060 Gül gibi her kūşeden açsan haber
 Ta' n ider evzā' ına bīgāneler

Liivei ķo tā saña ey ḥūb-rū
 Dimeye beyhūde sühan yāve-gū

Müşkil-i chl-i edebī itdi ḥal
 Kāşif-i sırr-ı kelimāt-ı ezel¹

¹ 3052a. ASL diñle/AE. diñlene-3053b.NP. ins ü -3055b.NP.munis-3060b.ASL.
 nutkına-3061a.AE,ASL liveyi

HİKAYET-I ŞEYH ZENDE BİL AHMED
CAMİ KUDDİSE SİRRUHU'S-SÂMI

Nâkil-i ahkâm-ı vilâyet yine
Tûti-i ırâna tutub âyine

Başladı telkîne kerâmâtıdan
Şevkile ben şerh ideyün diñle sen

3065 Gör nic'olur merdüm-i perhîz-kâr
Neyler anı ırşibet ol gird-gâr

Meclis-i mest-i mey-i aşk-ı celîl
Ahmed-i Câm ol ki dinür Zende bil

Müddet-i ömründe idüb irtikâb
Meyl-i hevâ itmedi bî-irtiyâb

Beyhüde güllâre dehân açmadı
Sırrı o mümtâz-ı cihân açmadı

Ömr-i girânmâyeleri rûz u şeb
Geçdi sekînetle velâ ile heb

3070 Böyle idi ahd-ı tufîliyyeti
Böyle idi devletile şeybeti

Çekmedi ömründe o Şems-i duhâ
Zerre kadar dağdağa-ı mâ-sivâ

Nutk-ı nefîsinde olan pâkîlik
Aña nâsib itmedi gam-nâkîlik

Żâyî idince anı bu köhne deyr
Olmadı âlûde-i evhâm-ı gayr

Aşk-ı şafâ bahş idi ol âşîle
Eyledi bâzârın anuñ hâkkile

3075 Bir âzametle güzerân itdi kim
Oldı emîn ü ümenâyı qadîm

Şöyleki bir gice olub bî-karâr
Lutfile ol sâhib-i izz ü velâ¹

3064b. AE. ideyüm-3066a. ASL, AE.NP. mest-i mey-i meclisi-i. - 3067a. ASL, AE, NP. münkere-i-3069b. TE'. sekinetle-3072a. ASL, AE,NP. Şerîfinde-3074a. ASL. kâmile-3074b. ASL. bâzârını heb.

Geşt ü güzâr iderek aşhâbile
Tâ leb-i Ceyhun'a gelüb tâb ile

Kendüler ol aya basınca kıdem
Cümleye emr eyledi kim bîş ükem

Peyrev olub her biri^c azm ideler
Yel gibi şuda yürüyüb gideler

3080 Savt-ı bülend ile çıkarub sesi
Virdini yâ Ahmed ide cümlesi

Dembedem Allâh diyüb ol cenâb
Şuda dönerdi nitekim âsiyâb

Çarh iderek geçdi devân itmedin
Abile ter dâmen-i pâkizesin

Yaklaşıcak sâhil-i emn ü necât
Olmuşidi zikri anuñ ism-i zât

Biri mürîdüñ şaşub envâcdan
Schvile yâ Hâkdidi açub dehen

3085 Fevri o saf at şuya garğ oldı ol
Baħr-ı ferâ sâhiline buldı yol

Ġayrileri çıkdı gelüb sağ esen
Ab-ı niheng-efgen-i Ceyhun'dan

Aşlını teşhiş iden ehliyyetüñ
Kadrini bundan bilür ol hażretüñ

Fenn-i kerâmâtıda pür kâr idi
Dâire-i kevni nighedâr idi

Keşf idi her bâr işi ol ekmelüñ
Hâlini heb mâzi vü müstaķbelüñ

3090 Feyzüni çün şeyh bedîd eyledi
Sencer-i mażî'i mürid eyledi¹

¹ 3078a. AE. suya-3078b. NP. her biri-3079a. NP. Şeyh ile^c azm-3082a. ASL. şimdi devân-3082b. ASL, âbile pür-3083a. AE. kurub u necât-3086a. AE. geldi çıkub-3087a. AE. teftiş iden-3088b. NP. kevne.

Şöyle ki ol mürşid-i ehl-i kemāl
Mazhar-ı lutf-ı kerem bî-zevāl

Müddet-i ednâda aña virdi nâm
Buldı gelüb rütbe-i ʿ alimaşām

Himmetile eyledi irşād anı
ʿ Adle kılub münis-i muʿ tād anı

Bâbı anüñ oldı ʿ adâlet medâr
Hâkini berbâd idecek rûzigâr

3095 Ateş-i duzağdan emîn oldı ol
Vâriş-i Firdevs-i berîn oldı ol

Hayder-i şaf-der o şafiyyü'ş-şifat
Didiki üç nesnedürür mühlîkât

Bahlile ʿ ucûle hevâdür dîdi
Bu üçü insâna belâdur dîdi

Cûde fütüvvet ki mülâzimdürür
Biri birine mütelâzimdürür

Ehl-i tekebbür gibi fikreyle sen
Hiç muʿ ammer ola mı dil-şiken.

3100 Olsa hevâyî melik-i tâcdâr.
Añır olur zillet ile h'âr u zâr

Fâriğ ol ey ezʿ af-ı mûr u meges
Târ-ı heves vâre ise kes itme ses

Nice bir el-kışsa bu güft u şinûd
Lîve-i bî mæf nâ-i nâ-âzmûd

Nefse muʿ İn olma götürmez bu kevn
Küfr dürür hâşılı Firʿ avna ʿ avn

Olma hem âheng hevâ ehlinüñ
Yanına yaklaşma riye ehlinüñ¹

¹ 3091b. ASL 1a-yezâl-3092a. AE,ASL,NP. san/... AE. dünyâda-3092b. ASL,AE .âli mekân-3093b. HA. münkad anı-3098a. AE. mülâzimdür. 3099a. AE, NP. mi olur-3103a. ASL naksa-3104a. AE. âhengi.

- 3105 Yārene merd-i bātī urur bere
Can yakışur añlama ten-pervere
- Devr ideli dāire-i çerh tā
Nāf mesi nā-sazūn olur bī-riyā
- Çerb-i zebān olma şakın h̄'an-ı ğam
Şiṣlet olur saña çekersin elem
- ° Akıl isen mevti firaşında bil
Hezlile itme kelimāti rezl
- Aldı kafan üştür-i mest-i ecel
Ejder-i mevt itdi hücum imdi gel
- 3110 Dāmen-i ahrāra yapış ey gönül
İş degül ol itdüğün iş ey gönül
- Ġasfletile nuṭṭ-ı perīşānımız
Korkum odur cehl ide ° irfānımız
- Gird-i hevādan kılavuz rū-siyāh
° Afv ü günāh olmya oldemde āh
- Hal-i perīşān nic'olur bilmezem
Defter,i divān nic'olur bilmezem
- Nāmını yād ideni یاربنا
Kulzüm-i ğufṭānına kıl āşinā
- 3115 Merḥamet it nīf metūñ özler senüñ
Hāline Hākānī³ i dil-hastenüñ
- الكلمة الطيبة صدقة
- Böyle dir ol genc-i nihāni bulan
Adem ü Havvā'ya mürebbī olan¹

¹ 3105a. ASL. merd-i bati yārene odur bere/ HA,NP bāde ki merd-i bati urur yere-
3106a. ASL, HA, AE, NP. Nā sezā-3109a. ASL, EZEL- 3109b. NP ey güzel-3112a.
ASL, AE, NP. kılavuz ru-sipāh-3114a. ASL, NP. aduni-3114b.ASL. luccce-i/ HA ...
guf-rān ile-3115a. NP. ola senüñ.

‘ Arz olunınca maraz-ı ihtiyâc
Şerbet-i ihsân-ı keremdür ilâc

Aña taşadduğ idemezsen eger
Hüsn-i edâyile kelâm it yeter

Nuşa-ı hikmetde idüb intihâb
Sâil-i dil-hasteye hoş vir cevâb

3120 Olma falânı göricek saht-rû
Rıfîle ol hûb-suhân-ı nerm-gû

Sâili red eyleme döndürme yüz
Kim şadaşayla bir olur yahşı söz

Ehl-i kabûlî işit ey hem-nişin
Reddi ‘ abesdür o gürûhın

Nehy idüb a‘ mâ için imâ ile
Hağ ‘ abesîyle vü tevellâ ile

İtmedi mi Hağ o kerem-kânına
‘ İlm-i ledün kişverinün hânına

3125 Sâil-i mübrimden idersen su‘âl
Aña beâ-ğor demiş erbâb-ı hâl

HIKAYET-I HÂZRET-I HİZİR

‘ ALEYHISSELAM BÂ-AN SÂIL-I HOD KAM

Nükte küşâyan-ı maḥabbet yine
Mülk-i şühûda getürüb beyyine

Tâlîbe fetḥ eylediler bi-ta‘ ab
Mes‘ele‘i müşkile‘ i ‘ aşk-ı heb

Nağl olunur devr-i evâyilde bu
Kaht u galâ bir yere itdi gufû

Meş‘ ale-i zulmet-i âb-ı ḥayât
‘ İlm-i ledünnî de bed‘ ü‘n-nikât¹

¹ 3119a. HA, NP. hikmetden-3119b. NP. sâye-i ... virir. / ASL hastelere-3122b. ASL. rûyi-3124b. ASL kanına-3125a. ASL merdümünden

- 3130 Ol şecer-i ahḍar-ı ḥaḍrā ḥurām
 Hızr nebī ya° ni° aleyhi's-selām
 Hāzır olub ° usret-i maḥlūḷda
 Geşt ü güzār eyler idi Sūḷda
 Gördi biri sāilūñ ol māh için
 Şey° i taleb eyledi Allāh için
 Haykırub ol ° āşık-ı rabb-i ḡafūr
 Hāzret-i Musā gibi itdi ḥarūr
 Ya° ni ki mezkūr olıcak ism-i Hāḷ
 Gül gibi düşdi yüzi üstüne ḥāḷ
- 3135 ° Aşıkile "la-yu° ḷel" olub bir zemān
 Nevḥa zenān ol ser-i pūr-agehān
 Virdi temellūḷler ile sā_ile
 Dāmen-i pākini temennā ile
 Didi idüb ḷāmetini münhani
 Nesneye mālīk degülem sat beni
 Ben saña öz nefsümi itdüm hibe
 Vār yüri bey° it beni bir tālībe
 Al sementüm heb senüñ olsun helāl
 Sarf-ı ma° aş eyle على كل حال
- 3140 Sā'il anı fevri mezād eyledi
 Kendü ḷulumdur deyü ād eyledi
 Şatdı anı bir-iki biñ dirheme
 Ol veled-i enḷam olan sāhime
 Hem puser ile peder-i e° adi
 İkisi de zübde-i aşḥāb idi
 Hızır alub itdi o ferrūḥ ḷadem
 Hıdmet için bağına ta° yin o dem¹

¹ 3130b. NP. ya° ni hıdır hazret-i-3132a. NP. Gördi yürür biri sey-i Allāh için-3132b. NP. Nesne taleb eyleyüb-3133a. AE. na° ra urub-3134a-b. AE. zāt/ol mā° ali sıfāt-3136a. NP. idüb-3136b. AE. öpüb lutfīle-3138a. AE. kaldum hibe-3138b. NP. yüri bir-3139a. AE, NP. saña alsun

Bir dem içinde o hıdiv-i hüdâ
Dağı kesüb eyledi bir hoş fezâ

- 3145 Vechine bâğuñ güli had eyledi
Lâleyi pür dâğ-ı hased eyledi

Cûlar akutdı içine câ-be-câ
Her biri çün çeşme-i âb-ı belâ

Oldı pes ol ğayret-i dârü's-selâm
Berk-i şukû feyle münakkaş tamam

Hızr o hadîşayla muşayyed olub
Ta' at içün mâil-i mâf bed olup

Eyledi bir bir nitekim berg-i ter
Şekl-i muşallâda çemen şuffeler

- 3150 Pes o muşallaya kılub ihtimâm
Eyledi mihrâbını şâfi ruhâm

Söyle cilâ buldı o seng-i kesîf
Âyine-veş rû görinürdi latîf

Hidmeti tekmîl idüb ol dem hemîn
Şıdık u şafâ ile ol üstâd-ı dîn

Niyet idüb tâ' at-ı rûz uşebe
Geçdi o mihrâb-ı şafâ matlabe

Şemf -i şeb-ârâyı süreyyâ gibi
Mescid-i Akşa'da Mesîhâ gibi

- 3155 Kıldı teveccühle kıyâm u kıv u d
Kârı müdâm oldı rükû' u sücûd

Ehline sâhim gelüb itdi su'al
Didi ki ol alduğumuz beyt-i mâl¹

¹ 3146b. ASL. birisi-3148a. AE. hidmetile idi-3148b. AE. ... idi-3151b. NP. yüz-3156a. ASL. beste-bâl

Olmışıdı hayli zâc ifü'l-mizâc
Belki bu gün işler ola karnı ac

Anâ keâf için o zehr-i şebâb
Sür^c atile aldı biraz nân u âb

Gördi ta^c âmile gelüb ol hümâm
Bir nice yıllık işi itmiş temâm

3160 Bâğ u şeker-hanesin açmış nebât
Kendüsi meşğul-ı merâm-ı şalât

° Ibret alub sâhim-i sâhib kerem
Kaldı tehayyürde biraz biş ü kem

Turdı şalâtını idince edâ
Ba^c de kim olduğunu şordı aña

Birisiyem didi ° ibâdullahuñ
Dirisiyem ya^c ni o kâr âgehüñ

Hem senüñ ednâ kulunam şimdilik
Hidmetini işlerem eksik gedik

3165 Didi pes Allah'ı seversen baña
Doğrıdı ey rast rû-i evliyâ

Yine anuñ aqlun alub ism-i zât
Na^c ra urub düşdi o ferruh şıfat

Yatdı biraz vâlih ü medhûş olub
° Aklı gelince gül-i rüyi şolub

Başladı feryâde o Hâk mürşidi
Ağlıyarak sâhime Hızr'am didi

Güş idicek anı o vâlâ hiem
Serv gibi eyledi âzâd o dem

3170 Düşdi ayağına aķar şu gibi
Yüz yere sürdi ser-i giysü gibi¹

¹ 3160a. NP. bâb-ı-3160b. AE. müdâm-ı salât-3162a. ASL,NP . kılunca-3163b. ASL. didi o- 3164b. ASL, eyledüm/AE eylerem-3168a. HA. rahmeti-3169a. ASL. himem

Hızr aña çok hayr du^c â eyledi
 Kılbüni pür nür u ziyâ eyledi

Didi ilâhi olub^c aşkınla kul
 Luṭfin ile devlete buldum vüṣûl

Pes oradan oldu o necm-i sa^c id
 Sâhim ile söyleşerek nâ-bedid

Münkir-i^c aşk olma eyâ bed-kış
 Eyleme^c uşşâka saḳın ser-zeniş

3175 Bâde-i^c aşkile idüb def i ğam
 Mest-i elest ol dürişüb dembedem

Meslek ola saña bu fenn-i şerif
 Mülk-ı me^c ârifde olursan harif

Medrese-i^c aşkda ey bed-sigâl
 Bahşı gider itme yürükül uşâl

Gökde düşüb odlare şems ü kamer
 Dutuşalı^c aşkile benden beter

Her birisi aşka müsahherdürür
 Ya^c ni gerek meh gerek aḥterdürür

3180 Lâbid ider^c âlemi hayrân-ı^c aşk
 Kevkebe-i devlet-i sultân-ı^c aşk

Anlama bâzice saḳın^c aşk işin
 Yakma yaluñ yüzölülerin ateşin

Hublaruñ^c aşkuna âh eyleme
 Kendüni gümrâh-ı günâh eyleme

Gerçi tahammül olunur iş degül
 Bir secidür ol ki görülmüş degül

^c Aşk işi bir fenn-i Hüdâ-dâddür
 Ekşeri ḥalḳuñ aña muṭ taddur¹

¹ 3171b. HA, AE, NP saña eyledi. 3172b. ASL, AE, NP aşkın ile-3174a. NP, AE. bed-güneş-3176a. ASL, AE, meslegüñ olaysa/ HA. meslek ola salike-3181b. NP. yalın - 3182a- ASL, şevkine-3182b. NP. tebâh eyleme-3183b. ASL, AE. bir ulu suçdur ki

3185 Hâsılı müşkildür o san^c at meger
Nâdir ola dilberüñ ey bî-haber

Kendüni vār eyleme hevâdan beri
Şehvete şarf eyleme ol cevheri

‘ Aşk aña maşûşdürür kim ezel
‘ Aşkile eylen didi dâim ‘ amel

Kuvvet-i ‘ aşkile açan perr ü bâl
Tâir-i kudsiyle ider ittisâl

Yohsa bu virâne kati dündür
Meyl idenüñ hâli dige-gündür

3190 Hâke şalub hâkile yeksânlığı
Göstereyüm çerha yukardanlığı

‘ Aşkile seyr eylesen ol pür şaâ
Olmaz isem hâsılı Hâkâniyâ

ان البلاء مؤكل بالنطق

Şadır olub yâ^c ni bu kavî-i latîf
Böylece buyruldı hadîs-i şerîf

Her ne kadar olsa belâ vü kazâ
Câhil-i pür-gûdur anâ mübtelâ

Çıkmadı hergiz kafes-i guşşadan
Zâğ-ı siyeh rû gibi çok söyleyen

3195 Oldı bu meydân-ı sühan dür-feşân
Bir söz ile küyî ser oynar hemân

Derd ü belâ nutğa mü³ ekkeldürür
Ağzını dut bir zarar olur mı gör¹

¹ 3186a. NP. eyle Hudâdan-3189a. ASL, NP iken dündür-3193a. NP. irse belâ-3195a. ASL, AE, NP. hun-feşân.

Dilden irer her ne ise âdeme
Dîñle sözüm gel kıati çok söyleme

Didiki beyhûde yere açılan
Nâtiqada tâb-ı tekellüm koyan

Dil iki kat perde dūrūr dâimâ
Hıfz-ı lisânı ider imâ saña

3200 Olmazidi anlara zillet nasib
Söylemese tuti ile   andelib

Ağzın açub saçmadur ey nesl-i gürd
Şoñra şadef gibi olur gülle hırd

HIKAYET-I ŞEYH MANSUR   ALEYHİ'R-RAHME

Bâni-i sidre o vezîr-i müşîr
Ya  ni Aristo'yı Sikender zâmîr

Mes'ele'i sırrı olub ser-zede
Yazdı muşarraḥ kütüb-i hikmede

Ehl-i sülûk içre felek dest-gâh
Ya  ni ki Mansûr-ı Muzaffer penâh

3205 Vecdile hâletde bulub lezzeti
İçmişidi câm-ı mey-i vahdeti

Kendüyi zabt idemedi   âķibet
Râz-ı dili açdı gülistân-şifat

Hâşılı maḥcub idi ol nâm-dâr
Çerḥde aruñla idi heb medâr

Kendüsi müstağrıķ-ı medhûş idi
Ekseri bî-hûş idi ḥâmuş idi

Ağzunı açmazdı tırub herkese
Dâim "Ene'l-Haķ" dir idi söylese¹

¹ 3197a. AE. ider-3198a. ASL, NP. Demidi kim muttasıl açan dehen-3199a. AE, perde dedür-3202a. AE, NP, ASL, südde-3204b. AE, NP, ASL, Sipâh-3207a. AE. mahbûb.

3210 Gökde melek dîfler idi hutbesin
Kendü dahi bilmez idi rütbesin

Ḳāc ide-i ehl-i taṣavvūf bilür
Ba^c zı velinüñ revîşî böyledür.

Mā-ḥaṣal olmuşdı o meczûb ḥāl
Aşık-ı dîvâne-i rüyi celāl

Bir gice ḥatta suleḥâdan biri
Didiki ey fenn-i fenâ mâhiri

Şimdi kimüñdür şeref-i ihtisâs
Kimdür o dergâhda ḥâşû'l-ḥavâs

3215 Didi ser-i sâl iricek bî-gümân
Ḳahrile Bağdâd'da ber-dâr olan

Sonra yakub ḥâkile ḥâkisterin
Dicle'ye dökçükleridür anların

Hikmet-i Haḳ ile o yılda meger
Mâh-ı Muḥarrem olıcak cîlve-ger

Oldı ol iş kendüye vâḳıf anuñ
Vâziḥ olub mebhâsı ol vaḳf anuñ

Eyledi cellâd sipihr-i dü-tâ
Şeyḫi siyâsetlerine mübteâ

3220 Uşdiler üstünşığâr u kibâr
Dâre çeküb eylediler seng-sâr

Dediler etrafın alub merd ü zen
Taş koparan böyle olur şer^c den

Pîri idi Ḥazret-i Şibli anuñ
Ḥâline aḡlardı o şir efgenuñ

Ehl-i şerf at gelicek bir yere
Ol dahi teb^c iyyat idüb anlara¹

¹ 3216b. ASL küllerin - 3218a. NP. vâkf olub-3222b. ASL, AE. şir-efgen

Dārde Hallâc'ı görüb tırdı ol
Atdı aña bir gül ile urdı ol

3225 İl urıcak tınmaz idi gül gibi
Urmaz iken na^c ra-i bülbül gibi

İtdi o gülden gile ol nâmdâr
Ağladı âvâze şalub zâr u zâr

Şöyleki Bağdâd'e dutub nâlesi
Kevni ceres gibi pür idi sesi

Şeyh gelüb yanına itdi su³ âl
Didiki ey râğıb-ı genc vişâl

Taşladılar el seni âh itmedüñ
Ahını da^c vâna güvâh itmedüñ

3230 Ben gül ile urmağın ey merd-i hağ
Böyle ne vâz zâr u hazîn olacak

Didi beni nev^c -i beşer bî-gümân
Bilmez idi ^c âlemi ey nüktedân

Şer^c a muhâlif^c amel itdüñ deyü
Ehl-i ^c Irak üstüme itdi gülü

Hâlimi sen cümle bilürken benüm
Nâr-ı ihânetle eritdün tenüm

Pes nice feryâd u figân etmiyem
Giryeme halkı nigerân etmiyem

3235 Gül degül ol safi dikendür baña
Hançer-i kıttal hüzündür baña

Döndi dedi Şibl'i sâhib-kemâl
Pir-i Hüdâ mürşid-i erbâb-ı hâl

Râz-ı derûni yine açduñ didi
Hâke niçün gevheri saçduñ didi¹

¹ 3225a. NP. iken-3226b. ASL. feryâd idüben/AE. âvâze idüb-3227a. ASL, HA, AE, NP. tolub-3230a. ASL. urıcak/AE. olıcak-3231b. ASL, AE, HA, NP. hâlimi-3235a. NP. "ol" yok-3235. ASL. saña -3236a. AE, NP. döndi per ol kâmilî

Ah idüb ol sa' at o rind-i derûn
Heybetile didi neciyü'l-^c arifûn

İtdi fenâ cübbesin oldemde çāk
Vāsıl-ı Haḡ oldu o ma' süm pāk

3240 Nāre yakub cism-i şafa-güsterin
Şatt'a döküb ḡākile ḡakisterin

İtdiler o pir-i sa' idi şehīd
Gün gibi oldu tulunub nā-bedīd

Hıfz ider insānı ḡaḡ dir dimez
Keşf-i rümüz ādeme ḡayr eylemez

Aḡir-i kār itmedi mi rüzigār
Öyle ^c azizi bu behāneyle ḡār

Rāz-ı dili açmadı ehl-i derûn
Anuñ içün olmadılar ser-nigûn

3245 Açma bu tūmār rumūzāt dūrür
Şive-i ester-i sirullāhi gör

Zaḡ u zaḡan gibi olub bezle-ḡū
Ḥallīle beyhūde maḡsālātı ḡo

Perde-i esrār açılur olsa ger
Ḥacle nişīnān-ı sūḡan cilve-ger

Hıfz ile gel bāde-i engüri gör
Keşfile vār ḡalet-i Mansūrī gör

Sende eger ^c āḡıl ü dānā isen
Ehl-i mezālḡ içre tūvānā isen

3250 Nuḡşuni hıfz it şuyı kār eyleme
Seḡḡ-ı lisān ile ziyān eyleme¹

¹ 3238b. NP. tayyibile-3242a. NP. dil-i dirdimez-3245. B u beyit AE'de yok-3245a. ASL, tūmārı-3247b. AE. cilveler-3250b. NP. zebān ile.

Keşf-i kerāmāt ise mezmūmdur
Ozūne māsāt ise hōd şūmdur

‘ Aşl̄x odur kim ide rūhın revān
Sehl ola yanında anuñ bezl-cān

Semt-i vefādan usanub gitmeye
Ser vire sır açmaya āh itmeye

Ey dükeli rāzı bilen kārđān
Vāḡıf-ı esrār-ı nihān-ı cihān

3255 ‘ Aşl̄ile Hāḡāniyi "la yu‘ ḡal" it
Ehl-i vefā halḡasına dāhil it

كثرت الضحك تمت القلب

Nutḡ-ı nefīsiyle idüb cān niṣār
Böyle dir ol mūnis-i perverdigār

Terk ide gör ḡānde-i beyhūdeyi
Ḳayda şalar ḡātır-ı āsūdeyi

Keşret-i dāḡkile bulub iştihār
Gülme şakın yok yere divāne vār

Ademe zirāki o ḡallāḡ-ı küł
Didi ki çok aḡla yūri vār az gül

3260 Zinde dil ol Ḥāzret-i Isā gibi
Ḳalbūni tār itme kilīsā gibi

Ḡonce-veş açılma olub pūr şafā
Ḳalb olur anuñla didi Muştafa

Ḳavl-i eşāḡdur bu kelām-ı şarīḡ
Bunda maḡaṣṣel gülen aḡlar şaḡīḡ

Ikide bir ḡāndeye depretme leb
Giryeye mevrūs dūrür ol ḡānde heb¹

¹ 3251b. ASL, AE, NP. özge makālāt-32453b. AE. Na-mahreme-3254a. ASL, kārı bilen-3261a. HA. ‘ ikab/NP. gonce ol.

Hande-i bî-ma' na-ı beyhûde ter
Ayine-i kâlbe virîrmiş keder

3265 Ârife ma' lûmdürür müdde' â
Şâm u seher ağla dimezler saña

Handeki vaqt-i küşâyed gire
Girye azan hande-i beyhudeye

HIKAYET-İ MELİK SEBAYI PÜR ZEVK Ü
ŞEVK Ü AHVAL-İ MACERÂYI AHİR-İ O

Diñle hanîş-i meyi gül-reng isen
Şifte-i deff ü neyi ceng isen

Özge hevâ bağladum âheng ile
Güş dut âvâze-i ehl-i dile

Milk-i Sebâ'da vâridi bir melik
Aña müsellemler idi âzâdelik

Dirler idi aña şeh-i bî gümân
Gül gibi handan idi ol şemf -i cân

3270 Mülkin anuñ itmiş idi muntazım
Nükte-i

الناس على دينهم

Ya' ni anâ öykünüb en bî't-temâm
'Ays-ı müdâm eyler idi hâs u 'âmm

Halkı dahi kendü gibi dâimâ
Olmuşıdı mâil-i zevk ü şafâ

Her biri Cem gibi ferehnâk idi
Şâm u seher her biri Dahhâk idi

Muttasıl ol tâife-i inbisât
Eyleyüb ifrât ile 'ays u neşât

3275 Hâsılı bilmezler idi dün ü gün
Sâkin-i cennet gibi gam nidüğün

Cûları âyine idi ol yerüñ
Yaz u kış ol şehr şafâ-güsterüñ¹

¹ 3265B. Bu beyit yalnız NP'da var-3272a. halkı gibi-3273b. ASL. cümlesi-3275. Bu beyit ASL'de yok-3276a. AE. terüñ.

B- Meyveleri nâzik ü maḳbûl idi
 Şâm gibi şuları mebzûl idi
 Kevser içinde nitekim la^c l u ter
 Şu^c le virirdi şudaki taşlar
 Ser ü şanavber'den açılmazdı yol
 Baksan eger cennet idi sağ u sol
 Mâlinı ol şehre yığub dünyenüñ
 Vermişidi Haḳ berekâtın anuñ

3280 Şöyleki her yılda virirdi müdām
 Berre-i her miş iki üç kez temām

Anlaruñ ol tûl-ı ferah^c âķibet
 Ḳalblerin mürde idüb bî-cihet
 Oldı mübedelle elem ü şiddete
 Hüsn ü ğama meskenet ü zîllete

Sâbit olub hükm- hadis-i şerîf
 Ḳuvvet-i dahk anları itdi za^c îf

Başladılar zulm ü ceḡa itmege
 Zümre-i mazlûme ezâ itmege

3285 Ahlaruñ aldılar ednâlaruñ
^c Irzların yıkdılar a^c lâlaruñ

Şarşar-ı âh itmese ger dest-i yâr
 Kâr idemezdi yalnız rûzigâr

Bir gice bu ejder-i merdüm - rübâ
 Ya^c ni ki çarḫ-i felek-i bî-riyâ

Oldı Sebâ mülkine âteş-feşân
 Zelzeleden ditredi kevn ü mekân

Ḳalmadı lezzat eṣeri biñde bir
 Oldı o gülzâr-ı Irem şüre yir¹

¹ 3277B. Bu beyit TE'te yok-3282b. ASL, HA, AE, hüzn-3285b. AE. ^c irzlarını-3287b. HA-bi-veḡa/ NP. bi-bekâ-3289b. NP. kaldı o.

3290 Eyledi enhârın eşed' nârdân
 Âb-ı bekâ gibi şaâ bahş iken
 Zehrile zağkuma o mâ-ı haşîn
 Meşreb alışdırdı olub hem-nişîn
 Âb u gül âteş-i pür-tâb olub
 Çeşmeleri bürke-i tüz-âb olub
 Kırdı geçürdi çemen ehlin temâm
 İtdi Hâk ol memlekete intilââm
 Oldı dönüb ol şeceri miyve-nâk
 Şâh-ı muğaylân gibi pür şûr u hâk

3295 Nekbet ü zül ü ° adem-i şükr-i hâk
 Anları ırgürdi o vâdiye çak
 Ceng iderek vâkt-ı şeker h'âb ile
 Ağlaşarak dîde-i hûn-âbile
 Cümlesini kum basub itdi helâk
 Gayret-i eflak iken ol hâk-pâk
 Şehr-i Sebâ kıssası meşhûrdur
 Nâşş-ı şerîf içre de mestûrdur
 Dîde-i insâfile kıl bir nazar
 ° Alem-i fânide bekâ olsa ger

3300 ° Ar gibi kalmaz idi bi-hicâb
 Bâb-ı serâ perde-i Afrâsiyâb
 Kim ne bilür gayri ko ey nîk-pey
 Kande imiş dahme-i Kāvus u Key
 Nereye gitdi Cem-i gerdün cenâb
 Zâl nice oldu yere mi geçdi Zâb¹

¹ 3290b. AE. bahş-ken-3291a. ASL. mah-i haşin-3293b. HA. çok-3294a. döndi ol şecer-i-3296a. ASL, AE, NP. seher- h'âb-3297a. NP. cümle-i kumi-3298a. ASL, AE, NP. nazm-ı şerîf-3300a. ASL, AE, NP. gâr gibi-3302a. AE. ne yire-3302b. ASL, AE, yere geçdi çü âb.

Dār-ı fenāda nitekim ley-i yār
Mühr-i Süleymānuñ ise nāmı vār

İtdi bu deñlü melek i ser-nigün
Dahi döner bu felek-i ser-nigün

3305 Çerh-i ğalat devr idicek ğāh ğāh
° Akıl olan hāşıl ider intibāh

Ten ° arazı cevher-i bī-süddür
Mevt gibi düşmenine mevcüddür

Hānde-i ko mehleke-i hake bak
Dahkı unut ejder-i Dahākke bak

Ayine-i hāki gören pür keder
Bezm-i şaḡ handelerin terk ider

Söylenür ifrāt ile bu kavlı-ı hāk
Gülme ki gülmekledürür ağlamak

3310 Dahkına meclisde mübāhilerün
Kahkahadur kârı sürāhilerün

Açılır aġyāre deyü her seher
Bir gül-i handāne güler gonceler

Gülmege çok istemez ey hānde-zen
Kimse-i bu dār-ı hüzn şād u şen

Hāşılı bu gerdiş-i pür inkılāb
Dide vü bir dilde komaz āb u tāb

Yüzüme gülmez bu sipihr ° abus
Cām içemez üstüme dönmez keus

3315 Hālime Hākani'yi sıfat muttāşıl
Aġlıyacakdur benüm erbāb-ı dil

لايشبع المؤمن دون جاره

Ol sened-i mesned-i āl-i ° abā

Böylece imā buyarur mücmelā¹

¹ 3303a. ASL,AE. la'l-i yār/ HA leyl ü bār/ NP. mühr-i yār-3303b. ASL, AE, NP. adı var- 3304b. ASL, bi-sükün/AE. vāj-gün-3306b. ASL, HA, AE, düşmene-3309b. ASL,AE, gülmek getirür-3313b. AE,NP. dide de dilde-3314b. HA, NP. açmaz.

Kat kat ideyün rıbhını sermāyenüñ
Her gice sor hālını hem-sāyenüñ

Hallşını kevneynüñ ider baş u göz
Mü'mini duymaz didi hemsāye söz

İtme tecessüsde kesel zinhār
Sen ne yisen anıda it hışsedār

3320 Dinine lāylıx mıdır andan ki sen
Tok yatasın caruñ olan ac iken

Gör gözet ey mü'min-i perhizkār
Müşrik-i mādun ise de hem civār

Her biri gül gibi olub pür hulus
Sālîh ü dindār olurlar bā-huşûş

Konşıya viren eyüsün nı metüñ
Konşılığın hāsıl ider hazretüñ

Kim ki ceñ eyler ise cārına
Vāriş olur cāri anuñ vārına

3325 Haş civarı gözeden bi't-temām
Kıymet-i islāmı bilür vesselām

HIKAYET-I BEHMEN-I MECÛSİ VÜ
SEHAYI O BE-HEMSAYE-I HİŞ

Serv gibi hāme-i müşkin hıtām
Küncini bu ravzanuñ itdi maşām

Başladı raşs itmege ıkdāmıle
Bu neğamāt-ı tarab encāmıle

Mülk-i ırak içre bir er vār idi
Kim adı Behmen, laşabı Yār idi¹

¹ 3317a. ASL, HA, NP. ider-3319b. NP. pes ne yisen anı da it-3322a. AE. olur pür-3322b. ASL, HA, AE, olalar-3323a. NP. ulusun-3324b. ASL, AE, dārına.

Mâlile Kârun idi mülkiyle Cem
Anuñ idi bender-i şah-ı^c Acem

3330 Dîn-i Mecûs içre ol ateş-perest
Olmuşidi Berhemen-i çîre-dest

Gerçi ki bir gebr-i tebeh-kâr idi
Lîk derûnunda kerem vār idi

Âl-i^c Âlî'den biri çün nûr u nâr
Anuñ ile olmuş idi hem-civār

Ikisinüñde veledi çoğ idi
Seyyidiñ ammâ senedi yoğ idi

Dest-i tehi niteki cām-ı helâl
Şehrî dolaşmakta idi mâh u sâl

3335 Kimse aña olmadı Bağdâd'da
Şeşşat ider bende vü âzâdda

Țınmaz idi nite ki murğ-ı hevâ
Üstine üşdükçe anuñ aşkıyâ

İşi güci nâle idi âh idi
Cümle sözi در سره الله idi

Olmadı^c ömrinde gülüb şâd u şen
Yiri idi kûşe-i beytü'l-hazen

Çerh murâdınca murûr itmedi
Dünyede bir lahza huzur itmedi

3340 Mülk-i melâletde gezerdi melûl
Bî-kes idi anda benüm gibi ol
Devr iderek bu felek-i pür-güher
Faşl-ı behâr oldı çü bir gün meger

^c İyd-ı Mecûs irdi bu âteş-gede
Oldı yine mevzi^c -ı çeşn ü sede¹

¹ 3333a. ASL, çok-3339a. AE. ki devr itmedi, 3340b. ASL, AE. NP. ya^c ni benüm-
3341a. NP. ideli... bed-3343a. ASL, şevk-huş

Ehl-i Kūmām ile idüb başı hūş
Olmağ için bir nice gün bāde nūş

Oldı müheyyā nē āmı Behmen'ün
Humları mey tıldı o merd efgeniün

- 3345 Rağbet idüb ° âdet-i mu° tādına
Beẕ için evlādına ensābına

Yük yük idüb hıl° at u efserleri
Püşte gibi yığdı serā-serleri

Püşte olub cümle o gün bi't-temām
Bir nice yüz dürlü mümessek ṯaf am

Pes o neāyisden alub rāyihā
İrdi civārında olan şāliha

Hüznile ehline bakup ol şerīf
Didiki ey hemser-i pāk u latīf

- 3350 Vār yūri ḵāşānesine Behmen'ün
Belki göre rüyi hazinün senün

Hisse peẕr eylese evlādımız
Olmaduğın fehm idüben zādımız

Hātır-ı mekşūr ile meşūresin
Gönderüben didi biraz tūrasın

Istemedin şelkat iderse saña
Ecr-i cezil eyleye mevlā aña

Virmez ise° arz idesin ihtiyāc
Yatmasun eṭṭāl-ı sitem-dīde aç

- 3355 Emri ile vardı çün ol seyyide
Hāşılı ahz idemedi fāide

Serv gibi tırdı diñledi biraz
Kāfire muhtāclık olmaz geñez¹

¹ 3344b. ASL, AE. told. mey-i merd 3345a. NP. hılat-ı efserleri-3345b. ASL. idüb ensābına evlādına AE. püşte gibi yığdı serāserleri-3347a. ASL, NP. pişdi vü bi'l-cümle anuñ-3350b. ASL, AE, NP. görüb-3351a. ASL, HA. eyleye.

° İnşı nübüvvetdeki gayret aña
Virmedi ruḥṣat ki ide ilticā

Beñzi kızardı mey-i gülgün gibi
Döndi yine şağar-ı gerdün gibi

Derdile ol yār-ı mübārek nazar
Ağlıyarak zevcine virdi ḥabēr

3360 Behmen anuñ görmiş idi geldiğün
Ḥüzn-i dili cañu ciger deldüğün

Sözlerin ardınca gelüb diñledi
Süzış ile nāy gibi iñledi

Ba° de gelüb cümle o ni° metleri
° Ammeten ol zer ü ziynetleri

Şīb ü duḥāvileri dībāleri
Atlas u kemḥāları ḥārāları

Yek-be-yek ırsāl idüben cārına
Komadı iñār idecek yārına

3365 Ol senede ol sened-i mülk-i dīn
Ḳubbe-i islāmda °umūd-ı mefīn

Ya° ni ki erbāb-ı dilüñ devleti
Şeyḥ Serīr-i Sekatā ḥazreti

Ka° be'ye menvī olub iḳbālile
Geldiler ol bāb-ı felek menzile

Ba° de gelüb itdi o ḥaḳ tālibi
Ravzaya envār-ı tecellā gibi

Kevkebi derriye muḥābil ṭurub
Vechine karşı aña yüzler sürüb

3370 Ateş-i ° aşşile yakub bāluni
Ḥazrete ° arz eyler iken ḥāluni¹

¹ 3358b. ASL, AE. hemān-3361a. ASL, NP. sözleri-3361b. HA. söz söyle-3362a. ASL. soñra-3363b. NP. zibāları-3365b. AE, NP. kubbe-i islāma-3367a. ASL, HA, AE. iḳbāl ile-3368a. NP. ba° d... didi-3369a. ASL, AE, NP. yire

Ravzadan ol tûti-i lîluds âşiyân
Söyledi bî'z-zât aña ol dem hemân

Didiki ey şeyh-i kerîmü'l-hîsâl
Tayyibeden eyleyecek irtihâl

Kâf a-i Bağdâd'da ey nîk-nâm
Ara Mecûsîler arasın temâm

Vâr benüm ol kâf ada bir dostum
Mesken-i me'lû fi dürür pây-ı hum

3375 Kiyeti yâr vâdi-i Behmen'dürür
Berhemen-i pür dil-i pür-fen-dürür

Eyleyüb f zâzile ikrâm-ı tām
Idesen ol Behmen'e benden selām

Müjde idiüb nîf met-i tevvâb ile
° İzzet ü tevâzî ile âdâbile

Dey aña kim ravza-ı dâru's-selām
Haşrde sensüz baña olsun harām

Şeyh işidüb anı enîn eyledi
İşigine vâz° ı cebîn eyledi

3380 Ehl-i medineyle vedâ° itdiler
Sür° atile tayy-ı belâ° itdiler

Kâ file halxı giderek rûz u şeb
Menzile oldukda° Irak-ı° arab

Kâf a-ı Bağdâd'e bulunca vüsûl
Küy-ı mecûsi arayıb sağ u sol

Çünkü bulub itdiler dâğ-ı bāb
Çıkdı o pîr-i° azamet intisāb

Şeyh sorub didiki ey Berhemen
° Ömrün içinde diye hayrâtdan¹

¹ 3372a. ASL, ° adimü'l-3374a. ASL, HA, NP, AE. buk° ada-3377a. NP. muştılayub-3378a. AE. aña diki-3379b. NP. oldu harām-3381b. ASL, HA menzili-3382b. NP. aradı-3383a. ASL, HA eylediler-3384B. TE' ve HA'de bu beyit yok-3384Ba. NP. sen ne-3384Bb. NP. ° aceb ol ulu.

- B- Pes ne   amel eyled n All h i t n
Nited  n ola ol y ce derg h i t n
- 3385 Kim  asen  n    i salub b     b n
G n gibi ref   eyledi  adru  bu g n
- Didiki    mr m olıcak y z ya ar
Oldı otuz du ter otuzbir puser
- C mle ben t m vir b ebn ma ben
Eyled mifr t ile  ayr u  asen
- Necm-i se er gibi ta a kaldı  ey 
Da i ne itd  n didiler a a  ey 
- Kend  el mle didi b   r hibe
 ayruma z nn r vir b itd m hibe
- 3390 Yine tefekk rle o p r-i ben m
Didi da i neyled  n ey nik-n m
- D ndi eyitdi a a ol  amzede
Eyled m ihd   otuz ate gede
- Altıy z ate gede buldum  ar b
C mlesini yapdum anu  y b-y b
- D n-i Mec s de bu ef  l-ı   b
D im olur b   i -i ma v-ı z n b
- Kaldı bu kez ba r-ı ta ayy rde  ey 
 amdan olub ye  gibi efs rde  ey 
- 3395 Didi telat ta le yine Behmen'e
Ey dutu an  te -i  te -zene
- D n-i Mu ammed'de  abul olacak
Neyled  n  yine-i ef  le bak
-   tir id b   id-i siyek rını
C rine bezl eyled  n m lmı¹

¹ 3386a. HA. didi kim-3386b. ASL. to dı-3388a. ASL, NP kalub ta a  ey -3389b. ASL, AE, NP urub-3394b. AE. m d am-3397a. ASL, HA, AE, NP a dı-3397b. HA, NP. eyled  n v rını.

Şeyhe açub hālını peşkāl ile
Söyledi tafsīl ile icmāl ile

Na^c ra urub sāye gibi düşdi şeyh
Şahs-ı furū-māye gibi düşdi şeyh

3400 ^c Aklı gelince o cihān mürşidi
Saña bir a^c lā haberüm vār didi

Didi haber kimden ola ey^c azīz
Döndi cevābında ol ehl-i temiz

Didi ki ol mazharu'l-lāhdan
İki cihān fahri olan şahdan

Destüni destüne alub ol erüñ
Söyledüğün söyledi peygamberüñ

Ref idüb engüştin o sa^c at hemīn
Oldı müselmān o ser-i rāst-bīn

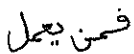
3405 İtdi ināyet el alub şeyhden
Görmedi artık hüzn ol hūb-fenn

Kaçma sehādan ki naşāra bile
Cennete lāyık-ter olur cūd ile

Cīfe gibi yatma olub kende-leş
Hırsı gider ğav-ı alef hār-veş

Bakma bina tarhına bārī-i gör
Emr tecevvi^c de terānī gör

Hişşede öğretme dil-i agehüñ
Bir schel in^c āma da depret elüñ

3410 Bahlı gider sayma bu gün yarını
Añla ün esrārını¹

¹ 3399b. ASL, Nil ile Ceyhun gibi taşıdı şeyh-3401b. ASL, didi-33403a. NP.

Behmen'üñ-3404a-b. NP. hemān/ rastān-3406b. NP. olub, 3407a. AE. cife-sıfat-

3408b. NP. tecerrri^c de-3409a. ASL, HA, AE, NP. ekmeliñ-3409b. ASL, HA, AE, NP. elüñ-3410a. ASL, HA, AE, NP. ko... bu günü...

Şakḳ-ı havāsuñ olup in° am-ı ° āmm
Buldılar ° uḳbāda ° uluvv-ı maḡām

Bil buni tahḳīḳ ki tab° -ı ḡasīs
Manşib ile mālile olmaz nefīs

Merd-i denī cah-ı halā gibidür
Rayiḡa artar ne kadar olsa pür

Māl ile manşibda bulunmaz güher
Zata bakar rindler ey kec nazār

3415 Cāh ile cāhilde bulunmaz şeref
Sīlk-i cevāhirde geçermi ḡazef

Virdi mi Nemrūd ile Ḳārunaşān
Hiç o ḡavi mertebe-i bī-nişān

Her ne kadar olsa muḡaṣṣal ḡani
Māh-ı münīr olsa denidür deni

° Arif isen al-i Ḳureyşüñ hemān
Dāmenin elden ḡoma ey kārden

Bunda müdām elüñ iden ḡidmetin
Ḥāşıl ider anda līḡā devletin

3420 Zeyn olıcak nūr-ı dīraḡşān ile
° Adn içi peyḡamber-i ° adnān ile

Fāiz olur olmuşiken ehl-i nār
Ḥidmet-i şādāt ile çok merd-kār

Vār ise bāluñda eger ḡubb-ı āl
° Arz-ı cemāl itdi saña zü'l-celāl

Ger ḡaberüñ yoḡ ise mevḡūmdur
Ḥāşılı ḡaflet burada şūmdur

Vāşita-ı devlet-i emnü emān
Al-i ° Afī āl-i ° alidür hemān¹

¹ 3413b. NP. artuk ter olur- 3416a. ASL, NP. Firāvun'laNemrūd'a şan/ AE.Nemrud'la Firavna san.

- 3425 Ey sebeb-i rif at-ı nesl-i resûl
Mağşad-ı iksâ-yı kirâm-ı fihûl

Cân ile Hâkânî kuluñdur senüñ
Zecrini çekdürme aña dünyenüñ

DER 1^c TIZAR-I DU^c A VÜ HATİMETÜ'L-KİTAB

- Minnet ol Allâh'a ki oldı mu^c ĩn
Bende çıkardum hele bir erbâ ĩn

Mezra^c a-ı dānem olaldān bu dām
Cây-ı tevekkülde idündüm mağām

Kuvvet-i tab^c ım idicek dest-yār
Girdi ele çok güher-i şāhvār

3430 Kıldum o cevherle be-fazl-ı ilāh
Şāhid-i inşâyı murassa^c külāh

Ya^c ni bu ma^c mure-i nazmun müdām
Rahne-i virānelerin bî't-temām

Tişe-i hāmemle merāmmat idüb
İsmiñi ~~Milâh-ı Fütâh~~ idüb

Şar^c atına sa^c yi keşîr eyledüm
Tuhfe-i dergāh vezîr eyledüm

Hâtıra bā geldi ki bu tercümem
Nām-ı şâfiyle mu^c anven idem

3435 Ta bu risālem bula rif^c atde cā
Ola kaşûl-ı kerem-i ashîyā

Çeşm-i hüner - bîn ile bakub meger
Nazmîle ol şāhib-i ^c alî nazar

Hüsn-i kabûlıyla pesend eyleye
Hâtır-ı a^c dāyı nişād eyleye¹

¹ 3427b.ASL, AE, gürûh-ı resûl-3430b. NP. şāhid-i inşā mır- 3436a. NP. cihān-biñ-3436b. ASL, AE. nazmıma.

Götüre sehbân-ı^c arab meş^c alem
Şem^c imi Hassan-ı^c Acemden yakam

Diye şaâ ehli idüb ser-fürü
Ayine-i ehl-i zamîr oldu bu

3440 Ol ki gürûh-ı fuzelâ-yı kibâr
H'an-ı^c atâsından olub behre-dâr

Re'yi rezini ile olupdur metîn
^c Irz-ı selâtin ile nâmûs-ı dîn

Bahr dür ol kûlzüm-i cûd u sehâ
Nef görür aña olan âşinâ

Serv gibi âriğ ü âzâdedür
Rûmda ol bir **Çılgın Zâle** dür

Yûsuf-ı Mısr-ı dil-i^c ırândur ol
Nice sinan ejder-i gurrândur ol

3445 Kâf a-i Eğri'yi alub pâdişâh
Memleket-i Rûm çekerken sipâh

Bahr gibi^c asker-i mansûr ile
Çalkanıcak şurta-ı tâbûr ile

Cümle bilürler üveyl-i şîr-i dil
^c İllet idi fetha o gün müstaşil

Nuşreti âvâze şalub^c âleme
Tûğî dikildi felek-i a^c zama

Berter iken neyyir-i a^c zam gibi
Görse bir üftâde-i şebnem gibi

3450 Ref ider elbette o hürşîd fenn
Çenber-i eflâke çeker hâkden¹

¹ 3438a. AE. sübhân-ı-3440b. ASL, HA. olur-3442b. ASL, AE, NP. menfâ' at-ağz
eyler olan aşina-3445b. AE. Rûm'a geçerken-3450a. AE. idüb-3450b. ASL, AE. çıkar

Ma^c nide zevrâk olamazken yine
Fülk-i felek kıadr-ı kıadırgasına

Şöyle tenezzül ider ol âfitâb
Kim kereminden melek eyler hicâb

Bâb-ı felek pâyesinüñ mücmelâ
Hâk-i cenâbına iden iltica

‘ Alemler Mansûr gibi itse geşt
Başına dâr olmağa bu pehn deşt

3455 Şıketi gıtdükçe olub muzmahil
Kıadri terakkide ola muıttaşıl

Merhamet itdükçe o vâlâ güher
Hâlimize nev^c i taşayyüd yeter

Nûr-ı tecellâ-yı ezel şâhîbi
Yüzini ağ ide anuñ gün gibi

Bâb-ı serâ perdeleri dembedem
Ehl-i havâyiden ola müzdeham

Fâzıl-ı Hüdâdan budur ümmidimiz
Hamd ü şenâyile çü hatem ola söz

3460 İre nişânına bu tîr-i du^c â
Ya^c ni o dergâhda maıxbûl olâ

Mîr-i civân baıhtımızı pîr ide
Düşmenini tu^c me-i şemşîr ide

Debdebe-i nevbet-i pür heybeti
Nefha-ı sûr ile bula gâyeti

Şayha-ı küsinden anuñ her zemân
Güm güm öte künbed-i heft âsumân

Ya^c ni ki lerzân ola bu dest-i ğam
Şavt-ı nefîrinden anuñ dembedem¹

¹ 3452a. AE. Şule-3453b. ASL, ider-3454a. NP. itdi-3456a. ASL, AE. eylerse-3459b. ASL. hatm oldu-3462a, b. NP. heyeti/ rağbeti.

3465 Pâdişah-ı bārigh-i "kaf" u "mem"
 Cümle-i a^c dāsın ide ser-nigün

 Niceye dek nazma şüru^c idelüm
 Bahş-i uşûlile fîrû^c idelüm

 Bunca zaman bülbül-i tâb^c -ı hâzîn
 Nây gibi kesmedi inildisin

B- Eylemeyen nağd-ı dil-i mün^c adim
 Tay idelüm defteri söz bunda kim

 Tarh olalı günbed-i eyvân-ı^c aşk
 Oldı gönül tıfl-ı dilistân-ı^c aşk

 Bâğ-ı celâl içre açub per ü bâl
 Cilve-ger oldukça tezerv ü cemâl

3470 Şâhid-i lutf eylese ref -i nîşâb
 Baña olur perde-i cürmüm hicâb

 Ey keremi rahmeti çok pâdişâh
 Ey zu^c afâya sened-i tekye-gâh

 Ey dem-i dehşetde olan çâre-sâz
 Ahde veâ emrin iden bi-niyâz

 Varmağa yüz yokdur ihsânına
 Dayanuruz lutf-i firâvânına

3475 Kâfile-i^c ömr-i güzâr itmede
 Leşker-i kuvvet çekilüb gitmede

 Elde^c amel yok ayağum aldı mevt
 Eyledüm evkâfı hevâyile fevt

 Boynuma gîsüyi heves takdı gul
 Kaldı dâkiletde müşevveş gönül

 Kursu sülûk ehline baş egmedi
 Bildügi yañulduğuna degmedi¹

¹ 3467B. ASL, AE. eylemedin-3467B. bu beyit HA veTE'de yoktur-3468b. ASL, faşl-
 ı gülistân-ı/ HA debistân-ı -3472a. AE, NP. ey ki bu dehşetden-3476a. HA. hevâ

Ġafletile vesvese-i nefis-i dāl
Virdi beden mülketine ihtilāl

Çökdi za' if oldu vücūd ey dirîğ
Üstüme cellād-ı ecel çekdi tîğ

3480 Sâlik olanlar çıkarurlar yaķın
Ey nice yüz çille nice erba' in

Bende ümīd eylerin ey zü'l-minen
Vâsıl olam hâsılı bu çille'den

Eyleyeler anı Hüdā vü resūl
Ali c Alī yüzi şuyına kabūl

Ola bu maḥbūb-ı melâik şif ār
Hās-ı serā perde-i perverdîğār

Kimsene daḥl itmeye simāsına
Seng-i ḥasūd ırmeye bālāsına

3485 Mühlikeden ḥāfızı münfek ola
Tārek-i devletde mübārek ola

Hıçe satanlar felek-i EnP i
Yad ideler ḥayr ile ḤakānP i

Gerçi bu bir kâc idedür ey gönül
Ya' ni olub her sözi maḥbūl-ı gül

Sürse müşannif kalemün müşḥafa
Mazhar olur yine قد استمده

Lîk bizüm ekşer-i evḫāt da
Nazm-ı teḥayyülde maḥṣālāt da

Mültemis ol kim ide irf ām-ı c āmm
Ba' z-ı edāmız göricek nā-temām¹

¹ 3479a. NP. Çünkü ... beden... - 3479b. ASL şayyād-ı ecel/AE . cellād-ı felek-
3480a. AE. çıkarur erba' in-3481b. AE. vâsıl olan-3484a. ASL Eyleye-3485b. NP.
devletde-3490a. NP. idüb.

- 3490 ° Aczile nokşānumuz erbāb-ı dīl
° Afv ile taṣḥīḥ ideler mutṭaṣıl

Feth olıcak safḥa-i ṣḥ r-i suḥan
Anda bu inṣayı yazub nazm iden

Ğurre-i ṣa° ban olıcak hoş-nümā
İtdi biñ onbirde aña ibtidā

Çün sene-i hicrete ḥayrū'l-beşer
Oldı biñ on bir iken iṣnā ° aṣer

Sāl hisābını iletđi yine
Māh-ı rebī° in on ikincisine

- 3495 Çün ṣeb-i mevlūd-ı cenāb-ı ḥabīb
İrdi ° aleyhi's-ṣalavātū'l-mucib

Ḥaclet ile ḥaddimi "lām" eyledüm
Tercümede ḥatm-ı kelām eyledüm

Ṭoğduğı günlerde o bedr temām
Buldı risālem ṣeref-i ihtitam

- B- Ḥamd ol Allah'a ki ḥadden ziyād
Buldı temamiyle murādın fu'ād

T.680-Temām ṣod tahrir-i in kitāb-ı müstetāb be ḥāme-i abd faḳir Abdullah Nahifī
ğufire lehü Fi o āhir-i Rebī° ül Ahir Min ṣuhur-ı sene erbe° ü sittin vü miete vü elf
fi'l-hicriyye

(A. S. L. 26)

Temmetü'l-kitāb bī° -avnillahi'l-melikül-vehhāb ve ileyhi'l-mürecca° ve'l-me° ab
Allahümme salli alāMuhammed'ün ve alā āli Muhammed. Bu Hilye-i Pāk-i
Muhammed, biñ seksen ikide māh-ı ṣa° bān'ın on birinde temām ṣod.

KAYNAKLAR

1. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali, Çevr. Fikri Yavuz, Sönmez Neşriyat, İst.
2. Banarlı, Nihat Sami, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, 1971, Cilt. 1
3. Berki, A. Himmet, 250 Hadis Terceme ve İzahı, Ankara 1987. Diy. İşl.Bşk. Yayınları
4. Bursalı, Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri
5. Büyük Türk Klasikleri Cilt. 1-10. Ötüken-Söğüt Yay.
6. Celâleddin Es-Suyuti, Cami-us-SAğır 1,2
7. Evliyalar Ansiklopedisi, 1, 2, 3. Tercüman Yayınları
8. Kafzâde, Faizi, Zübdetü'l-Eş'ar. Atatürk Üniv. Ktp. Dökümantasyon Merk. Bitirme tezi
9. Karahan, Abdulkadir (Prof.Dr.) İslâm Türk Edebiyatında Kırk Hadis, Diyanet Vakfı Yayınları
10. Karahan, Abdulkadir, (Prof.Dr.) İslam Türk Edebiyatında Kırk Hadis, Kültür Bakanlığı Yayınları
11. Külekçi, Numan, (Yrd.Doç.Dr.) Hilye, Erzurum, 1988
12. Muallim Naci, Osmanlı Şairleri, sh. 62,75
13. Muhyiddin Nevevi Çev. Hasan Hüsnü Erdem. Riyazu's-Salihin Diy. İşl. Bşk. Yay. Cilt. 1,2,3. Ankara, 1972
14. Neve'i Kırk Hadis, Salah Bilici Kitâbevi
15. Pala, Iskender, Hilye-i Saadet Diyanet Vakfı Yayınları 1992
16. Pekolcay Necla, İslâmi Türk Edibiyatı Cilt. 2, sh. 96-98
17. Tecrid-i Sarih Tercümesi, Diy. İşl. Bşk. Yay.
18. Yöntem, Ali Canip, Haakani Mehmed Bey, Türk Diili ve Edebiyatı Der, c.2 sh. 1-2, İst. 1944
19. Yöntem, Ali Canip, Hakani (mad), İslam Ans. c.5/ 1, İst. 1945

DİZİN

- Abbās**, 1254, 1750, 101
Abbāsiyân, 1419 Abdülmelik, 2519
Accm, 163, 513, 2680, 2980, 3329
Accmistân, 541
Hz. Adem, 57, 544, 316
Afrasiyâh, (Bak. Efrasiyab)
Ahmed-i Câmî 2855, 3020, 3066-78
Ahmedi, 1914
Aksa, 940
Alem-i Berzah, 1435
Ali, 224, 226, 273b. 384,
 2783, 2788, 2894
Ammar, 2793
Amr, 2879, 2861, 2886
Arab, 1928
Arefnâk, 3011
Ayn-e'l-yakin, 333
Azâzil, 2366

Babekân 476
Bagdâd, 1472, 310, 3215,
 3227, 3373, 3382
Banct Suf'ad, 2002
Basra, 793, 828, 895, 897
Basri, (Bak Hasan Basri) 847,
 860, 884,
Bâyezid, 3005, 3011
Bâyezid-i Bestâmî, 1012
Bedî, 226
Behmen, 3328, 3375, 3376
Behrâm-ı Gûr, 1332
Belh, 2981
Beni Hâsem, 233
Beni Tayy, 1918

Berhemen (Behmen), 3375, 3384,
 3395
Betül, 1584
Beytül'l-Harem, 628, 2537
Bişr, 1166
Bî-çun, 1885
Buhara, 1487
Burak, 93 Ha yükselmiştir.
Buzer, 472
Buzurcimihir, (Büzurgmihir), 472
Bü'l-Hasen, 558

Calinus, 1850
Calut, 928, 931 (Goliat)
Cağala-zâde Yusuf Sinan, 135, 3443
Câm, 193
Cebrail, 923, 2317, 2554, 2932,
 2933
Cem, 167, 1339, 1434, 1603,
 2679
Cemşid, 514
Ceyhun, 3086
Cüneyd, 1580 (Cüneyd-i
 Bağdadî Bağdâd ?- 909/910

Dâdar, 51
Dâvud, 921, 933, 955, 972
Dımışk, 2890
Dicle, 1422, 3216
Dilârâ, 1426

Ebed, 82
Ebi Talib, 388, 434, 2863, 2883
Ebu Bekir 279, 281, 2942
Ebü'l-hafis, 534

Ebu'l-feth ü dad 109

Ebu'l feyz, 609, 627

Ebu'l-Kasım, 1574

Ebu'n-Nasr, 830

Ebuzer (Buzurcimihir),

Edhem(İbrahim Edhem), 2740

Efrasiyâh, 1434, 3300

Eğri Kalesi, 114, 3444

Elbüarz, 517, 529

Engürüs, 113

Erdşir, 456

Ensâr, 2846

Escdullah 535

Fahr-i cihan, 1321, 1387

Faruk, 98

Fatiha, 824

Fatıma, 225, 1515

Felâatun, 2994

Ferâmuz, 2984

Ferczdek, 2548, 2565

Feridun, 107, 125, 1175, 1385

Ferruh, 127, 2005

Fırat, 936, 2796

Firavun, 3103

Firdevs, 616, 2130, 3095

Firûze, 104

Firenk, 466

Fitne-i Şiruyi, 624

Gaviser, 407

Gavs 3980

Gazanfer 2191

Haccac, 418, 421, 427, 431

Hacerü'l-Esved, 2536

Hadice, 283

Halid, 1423

Halil, 1299-2314, 2317, 2333

Halilullah, 1230, 2289

Hamedân, 784

Hamza, 101

Haremullah, 684

Harem, 629

Hasan Basri, 830

Hassan, (Hassan ibn Sabit),

3438

Haşim, 104

Hatem-i Tay, 760

Havva, 3116

Haydar, 100, 1533, 1906

Haydar-ı Kerrâr, 2 806

Hızır, 3130

Hicaz, 687, 856, 863, 1590

Hişam, 2519, 2539, 2541

Hüsrev, 107, 451, 455,

497, 1600, 1612,

1636, 1638

Hürmüz, 454, 470, 1600

Hüreyre, 2235

İbn Ganin, 1276

İbni Züheyr

İbrâhim, 2332, 2283, 2290,

2304

İlm-i ledun 64

İmamcyn, 2565

İrak, 476, 1590, 2524

İrân, 478, 541

İsâ, 2058

İskender, 941

İslâm, 1929, 2131

İsmâil, 1198

Kaf be, 284, 623, 626, 854, 893, 895,
2519, 3367

Kaf, 2723

Kâhire, 133, 2597

Kâzım, 1112, 1725, 3329, 3416

Kâsum, 266

Kasr-ı İrem, 1071

Kâvus, 149

Kayser, 90

Kehf, 2989, 299

Kelâm-ı Kadim, 550

Kenân, 622

Kevser, 2820

Key, 2983

Keyhüsrev, 150

Keykâvus, 3301

Keykubâd, 2988

Kıl u kâl, 74

Kisrâ, 87, 468, 1387, 1423, 1596, 1608

Kûfe, 2889, 2894

Kur'an, 827, 843

Kureys, 1900, 3418

Kün-ıekân, 68

Lât, 63

Leyli, 837

Lokmân, 144, 1311

Mansur, 1783, 3204, 3248

Mecnun, 837, 906

Mecus, 2292, 3330, 3342, 3373

Medine, 2020

Mehmet III, 110,

Meryem, 61, 2076, 3125

Mescid-i Aksâ, 954, 3154

Mesih, 589, 1807, 2094

Mısır, 726, 728, 744, 753, 2365,
2597, 2396

Mısri, 622, 627, 631

Miftah-ı Fütûhat, 3432

Minâ, 864

Mirac, 92,

Monlâ Celâl, 3032

Muf'an Bin Zaid, 1684

Muhammed, 265, 1207, 2169,
2180, 2572, 3005, 3390

Muhacir, 2846

Muharrem, 3217

Murâd II, 109

Murg-ı Hümâ, 168

Müsâ, 672, 2619, 2835, 2883,
3133

Mushaf, 836

Mustafâ, 2919, 2961,
3261, 1829, 1831, 1854,
1866, 1872

Mülk-i Keyümers, 475

Mimçibr, 1592

Nakşband, 1453

Nasara, 596

Necce, 2527

Nemrud, 2286, 3416

Nil, 936, 2381

Nuh, 208, 582, 688, 2510

Nuşircvân, 1453, 1349,

Osman, 99, 1286, 789

Ömer, 862, 897

Perverdigâr, 45

Perviz, 451, 455, 471, 1638

Ruh'ul-Kuds, 1807

Rüstem, 2980, 2981, 3445

Sâlik, 8

Sâsâniyân, 1349

Sebâ-i Scyyâre, 458

Semerkanî, 1467, 1483

Sencer, 3090

Seri'üs Sakatî,

Sıfîn, 2798, 2869

Sıfâhân, 475

Sidre, 264

Simurg, 88

Sinân, 170

Sinimmar

Sikender, 160, 3202

Sitanbul, 134

Süfyân, 312, 324

Sülcymân, 142, 3303

Şâir-şîr, 1979, 1980

Şâm, 2524, 2569, 2890, 2894,
2865

Şems, 3004, 3028, 3039

Şibli, 3222, 3232

Tebriz, 3039

Tufân, 582, 2510

Turân, 405

Tus, 2292

Ummü'l-Kitâb, 36

Üveysu'l-Karen, 2794

Vakkâs, 540

Vâmuk, 1684

Yahyâ, 2058, 2071, 2094

Yâkup, 464, 520

Yâr-ı Gâr, 299

Yemen, 2529, 2794

Yezid, 2806, 2880

Yusuf, 170, 2590

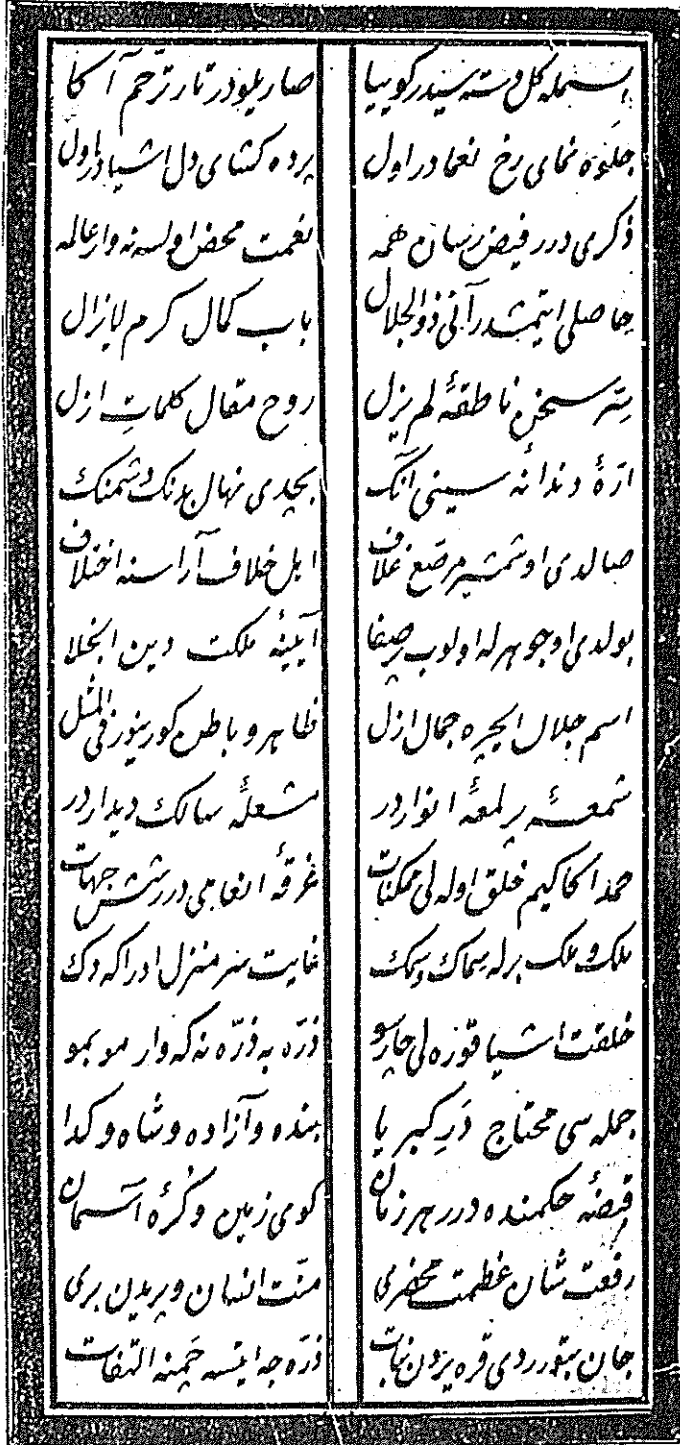
Zâhid, (Zaid), 1687

Zâl, 407

Zerî-hüşt, 1429, 2293

Zühd, 1576

Zü'l-fikar, 2894

حدیث اربعین خاقانی

الوجه السبعانی
بسم الله الرحمن الرحيم

ویرسه نولز مزمه بسمه
بسمه نك مدید برای حق
ایر مکه اول باب اولو الف
نولز سیلف ستمك آد آبی
هر سخی انكله جهانكرا اولو
انكله بر سوزك اولو زابکی
بسمه در اعظم اسماء حق
قیافه استرسك اكدفع غم
بغله طرافك الوب سیتان
بسمه کل نسته سید کونیا
اولای اولكده سته باغ خدا
جلو غای رخ نعماد راول
دکری در هر فیه رسان هم
حاصلی انقصد رانی ذوالجلال
سرخنی ناطقه لم یزل

ان دندانه سینی انك
صلای ارشمنش مرصع غلا
بولک او جوهره اولو بوضفا
اسم جلال ایچره جمال ازل
شمع بر لعله انوار در
نور لکاکم خلق اولی ممکنات
ملک و ملک بولر سماک و
نور لک اشیا نور لی چارسو
چهل شی محتاج در کبریا
خفته حکند در هر زمان
رفعت شبان عظمت مخبر
فان بنور زدی قره نرد فیا
حکمتی در صانع الیه دن
قطره نیکی صا لوصف صف
کاسه حوضی ایدر انعامی پر
آجسه فتح اولمز ایدی قلی
خسته ما یوسه اولور سال و ماه
یعنی دروغ ایتمز ایرخه اجل
صنغید را صداده ویر اتمز

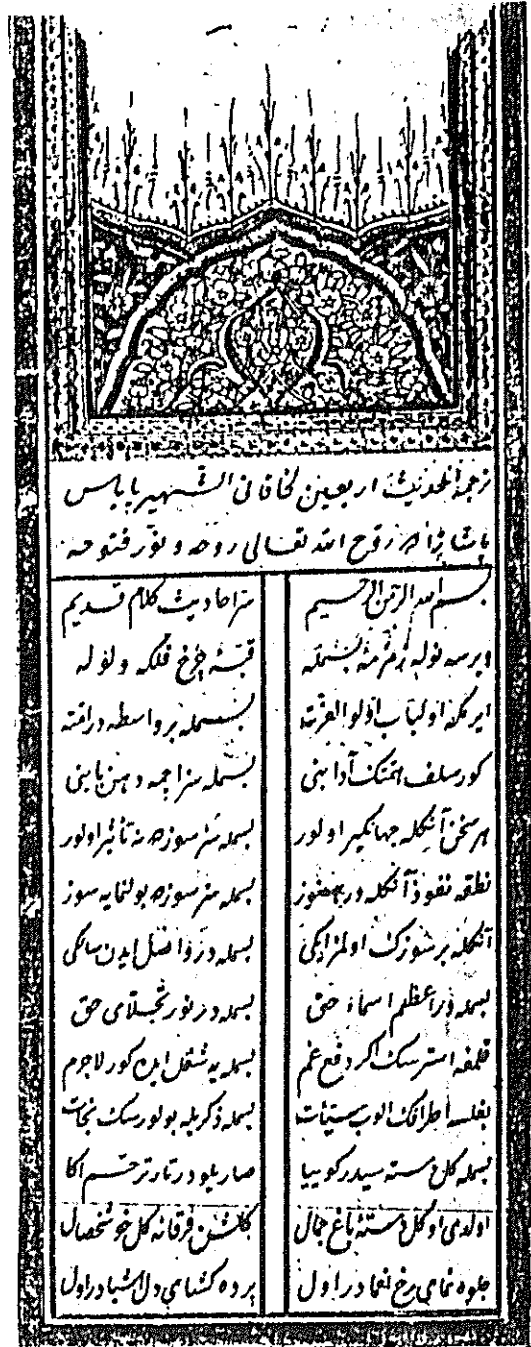
گسیدی لیلال بدین دشمنك
اهل خلافت ارسنه اختلاف
آینه ملکوت دین انجلا
ظاهر باهر کورینو فی المل
مشعل سالك دین دارد در
غرقه انعامی در شیش جهات
غایبی سر منزل ادر کدك
درو بندره نك وار موبه مر
بندك آزاده سنی شاه و کدا
کوی زمین و کرم آسمان
منت انسان و پرید برگی
ذره جانیچینه التفات
زال بی کوه رچی لعل لیل
انكله بر د راولو صر صر
بذل نعم شانده مخصوصه
مسئله مشکله حکمتی
باب شفا لکشی مید کاه
شریف لطفن اولو حکیم ازل
وحدی انبائه روح احصیلح

حاصل آتش درانی ذوالجلال
 ستر سخن ناطقه لم یزل
 آره دندان سینی انک
 صالک او شمشیر مرصع غلا
 بولک او جوهر لاله اولوب چرغا
 اسم جلال ایچرم جمال ازک
 شمع پرلعه انوار در
 حمد اکاکم خلق اولالی ممکنات
 ملک ملک برله سماک و سماک
 خلقتا شیا توره لی چار سو
 جمله سه محتاج در کبریا
 قبضه حکمت در در هر زمان
 رفعت شان عظمت محضی
 جان بتوردی قمر یردن نیا
 حکمت در صنع الهی بدن
 قطع نیسان صا لوصیف
 کاسه حرصی ایدر انعامی پور
 اچم فتح اولمز ایدر قدرخت
 خسته نایوسه اولور سال ماه
 باده کمال کرم لایزال
 روح مقالات کلام ازک
 بچری نهال بدن دشمنک
 اهل خلاف اره سنه اختلاف
 اینه ملک دین انجلا
 ظاهر و باطن کورنیور فی مثل
 مشعل سالک دیدار در
 غرقه انعامی در شش جهات
 غایت سر منزل ادراکه دک
 ذره به ذره نکه وار و موبو
 بند و ازاده و شاه و کدا
 کوی زمین کرم اسما
 منت انسان و پرتل بری
 ذره جبهه التفت
 زاله کوه حجری لعل ایدن
 انک ایل بر در اولور هر صف
 بذل نعم شانکه مخصوص
 مسئله مشکله حکمتی
 باب شفا خانه سی امید گاه
 بسم الله الرحمن الرحیم
 ستر احادیث کلام قدیم
 قبه چرخ فلک و لوله
 جبل متین کرم ذوالمنن
 بسمله بر واسطه در امت
 بسمله سز اچه دهن یا بنی
 بسمله سز سوز نه تاثیر اولور
 بسمله سز سوزده بولنمایه سوز
 بسمله در واصل ایدر ساک
 بسمله در نور تجلای حق
 بسمله به شغل ایدر کور لاجرم
 بسمله ذکر ایدر بولور سن نجات
 صا ریلور در تار ترخم اشکا
 کلشن فرقانه کل خوش خصال
 پرده کشای لاشیا در اول
 نفت محض اولسه نه وار عالمه
 ویرسه نوله زمزمه بسمله
 بسمله نکه مدد برای خربنه
 ابرمه اول باب اولو الغزیه
 کوزله سلف سیمتک ادا بنی
 هر سخن انکله جهانگیر اولور
 نطقه نفوذ انک ایل در هنوز
 انک ایل بر سوز اولمز ایدر
 بسمله در اعظم اسمای حق
 قلمغه استرسن اگر دفع غم
 با غلصه اطراف لب سبنا
 بسمله کل دست سید کوبیا
 اولک او کل دست باغ جمال
 جلوه نمائی رخ نماید را اول
 ذکر بدر فیض رسان هم

بسمله به شغل اید کور لاجرم
 بسمله ذکر یله بولور سگنج
 صار یلور دینار برحم اکا
 کلشن فرقانه کل شبکشا
 پرده کشای دل اشیا دار اول
 نعمت محض اولسه وار عالمه
 باب کمال کرم لایزاله
 روح مقال کلمات ازل
 بجادی نهال بدن دشمنک
 اهل خلا فاره سنه اختلا
 اینه ملک دین انجلا
 ظاهر و باهر کورینور مثل
 مشعل سائب دیدار در
 غرقه انعامی در شش جهات
 غایت سر منزل ایدر که دک

قیلغه استر سکا کرد دفع غم
 بغلسه طرافک الویستات
 بسمله کل دسته سیدر کویا
 اولدی اوکل دسته باغ هدا
 جلوه نمای رخ نغمه دار اول
 ذکریدر فیض رسان همه
 حاصلی ایشدرانی ذوالجلال
 سر سخن ناطقه لریزل
 اژه دندان سینی انک
 صالیدی او شمشیر مضع غلا
 بولدی و جوهرله اولتوبر صفا
 اسم جلال ابحر جمال ازل
 شمع بر لعه انوار در
 حمد اکام خلق اوله ممکنا
 ملک و ملک برله سماک و سکا

بسم الله الرحمن الرحيم
 ویرسه نوله زمره بسمله
 بسمله مریدای خوبین
 ایرمه اول باب اولو القتره
 کوزله سلف ستمک ادابی
 هر سخن آنکله جهانگیر اولو
 نطقه نفوز انکیله در هنوز
 انکیله بر سوزن اولمز ایکی
 بسمله در اعظم اسمای حق
 ستر احادیث کلام قدیم
 قبه جرخ فلکه ولوله
 جبل متین کرم ذوالمنن
 بسمله برواسطه درامته
 بسمله سز آجمه دهن بابنی
 بسمله سز سوزده نه تاثیر اولو
 بسمله سز سوزده بو نهایه سوز
 بسمله در واصل ایدن ساکی
 بسمله در نور نجاتی حق

ÖZGEÇMİŞ

1955 yılında Bayburt'un Bayraktar Köyünde doğdu. İlkokulu kendi köyünde, orta öğrenimini Samsun İmam-Hatip Okulu'nda parasız yatılı olarak tamamladı. Aynı yıl Üniversite sınavlarına girerek Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne kayd oldu. 1979 yılında bitirdikten sonra, 1980 yılının Nisan ayında Bayburt Ticaret Lise-si'nde Edebiyat Öğretmeni olarak göreve başladı. Daha sonra Ağrı İmam-Hatip Lisesi'ne naklen atandı. 1985 yılına kadar 4 yıl bu burada Edebiyat Öğretmeni ve Müdür Başyardımcısı olarak çalıştı. 1985 yılında atandığı Taşlıçay Lisesi'ndeki Müdürlük görevini 1990 yılına kadar sürdürdü. 1990 yılında Ağrı Eğitim Yüksekokulu'nun Türk Dili ve Edebiyatı Öğretim Görev-liliği sınavını kazanarak buradaki görevine başladı. Halen Ağrı Eğitim Fakültesi'nde Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaktadır.

Evli ve iki çocuk babasıdır.